

СВЕТОВНИ БЕСТСЕЛЪРИ

ТОНИ ПАРСЪНС

Мъжът, момчето

Ако приближавате
тридесетте,
НЕ правете това!
Ще съсипе живота си

за жената
Журнал

ТОНИ ПАРСЪНС МЪЖЪТ, МОМЧЕТО

Превод: Емилия Масларова

chitanka.info

Какво си подарява за рождения ден млад мъж, който има всичко? Хари Силвър си мечтае за спортен автомобил. Вече има хубава жена, прекрасно дете и добра заплата като продуцент в телевизията. Но изневерява на жена си...

Бракът му се разпада и той проумява, че животът не е чак толкова прост, колкото му се е струвал. Предстои му да възпитава детето си, да се грижи за своите родители, да запази работата си, да потърси любовта.

Както преди него са установили милиони жени, това съвсем не е толкова лесно, колкото изглежда.

На майка ми

ЧАСТ ПЪРВА ГЛЕЗОТИИ

НАЙ-СЛАДКОТО МОМЧЕНЦЕ НА СВЕТА

Момче, момче!

Малко момченце!

Гледам бебето — плешиво, сбръчкано и сгърчено като старец — и нещо ми става.

То ми се струва най-сладкото момченце в историята на света. Дали наистина е най-сладкото момченце в историята на света? Или просто в мен izbива биологическата ми програма? Дали всички се чувстват така? Дори хора, на които им се раждат грозни деца? Наистина ли нашето бебче е чак толкова хубаво?

Да ви призная, не знам.

Бебето спи в ръцете на жената, която обичам. Аз пък съм приседнал на крайчеца на леглото, гледам ги и имам чувството, че мястото ми е именно тук, в тази стая, с тази жена и с това дете, и никъде другаде.

След вълненията от последните двайсет и четири часа изневиделица ме обземат какви ли не чувства: признателност, щастие, любов, които — аха, и да се плиснат навън.

Страх ме е, ще взема да стана за смях — да оплескам всичко, да удавя в сълзи мига. После обаче бебето се буди и се разврещява — било гладно, — а ние, аз и жената, която обичам, прихваме на глас, заливаме се от смях, стъписани и изумени.

Какво малко чудо! И макар че не можем да избягаме от сивия делник — кога ли трябва да се върна на работа? — денят е обагрен с истинско вълшебство. Всъщност ние не говорим за него. Но го усещаме навсякъде около себе си.

По-късно се появяват майка ми и баща ми. След като приключва с прегръдките и целувките, майка ми брои

пръстчетата на ръцете и на краката и проверява да няма ципи между тях. Но бебчето си е наред.

— Голямо сладурче — казва мама. — Дете за чудо и приказ!

Баща ми поглежда момченцето и се разтапя.

Има си много достойнства, но не е мекушав, не е сантиментален. Не се захласва по бебетата на улицата, не им гука. Баща ми е добряк, ала покрай онова, което е правил в живота си, е закоравял. Днес ледът дълбоко в душата му се пропуква и аз виждам, че татко също го усеща.

Това е най-красивото бебе на света.

Подавам на баща си бутилка, която съм купил преди няколко месеца. Бърбън. Баща ми пие само бира и уиски, но взема шишето и се ухилва до уши. На етиката пише „Старият дядо“. Това е той. Баща ми де.

Знам, че днес съм заприличал на него. Днес също съм станал баща. Всички така наречени жалони на възмъжаването — да си изгубиш девствеността, да вземеш шофьорска книжка, да гласуваш за пръв път — са останали някъде в покрайнините на младостта. Преживял съм всичко това, минал съм през него и съм излязъл всъщност непроменен — останал съм си момче.

Сега обаче и аз имам своя принос на света да се роди още едно човешко същество.

Днес съм станал онова, което баща ми е бил винаги.

Днес съм станал мъж.

На двайсет и пет години съм.

ГЛАВА 1

Ако се готвите да празнувате трийсетия си рожден ден, когато човек се чувства страшно важен и си казва — ето, и аз най-последно пораснах, — препоръчвам ви да не правите някои неща.

Например да преспите веднъж с някоя от колежките.

Да се охарчите за скъпи неща, които не са ви по джоба.

Да ви зареже жената.

Да си изгубите работата.

Най-неочаквано да станете самотен родител.

Ако скоро ще навършвате трийсет, каквото и да правите, не правете тези неща.

Само ще си провалите деня.

Когато ставаш на трийсет, си мислиш: сега съм в стихията си, това са златните ми години, най-хубавото ми предстои тепърва — дрънканици от този род.

Още си достатъчно млад, за да купонясваш до сутринта, но и достатъчно стар, за да ти издадат кредитна карта. Най-последно си загърбил всички съмнения и безпаричието на юношеството и ранната младост — отървал си се от повечето от тях, — но кръвта ти още кипи.

Трийсетгодишнината би трябвало да е хубав рожден ден. Един от най-хубавите.

Но как да ознаменуваш този паметен юбилей? Да поканиш на ресторант или в някоя малка кръчма цяла тумба засмени несемейни приятели? Или в семейното лоно заедно с любещата съпруга и дечицата, които те обожават?

Все има някакъв хубав начин да навършиш трийсет. Може би всички начини са хубави.

Представите ми за въпросния рожден ден сякаш бяха взети от блудкав американски сапунен сериал. Когато си мислех как ще стана на трийсет, пред очите ми все изникваха мъж и жена — точно на трийсет, които се прегръщаха и целуваха като невидели пубери, докато

в дъното гукащото им бебче пълзи по лъснатия до блясък паркет, или си представях избран кръг красиви остроумни приятели, които си пийват капучино, фукат се със скъпите си пуловерчета и се оплакват, че свалката не върви. Точно там ми беше проблемът. Представех ли си, че ставам на трийсет, пред очите ми все изникваше нечий чужд живот.

Ето как би трябвало да се чувства човек, когато навършва трийсет: трябва да се чувства достатъчно зрял, но не и разочарован, да си е подредил живота, но без да е затънал в еснафлък, да е помъдрял, но не дотолкова, че да вземе да се хвърли под влака. Най-хубавото време в живота.

На трийсет вече си проумял, че няма да живееш вечно. Но от това засмяното настояще, пийващо капучино, би трябвало да е още по-сладко, нали? Не бива да допускате неизбежната смърт да ви разваля настроението. Не позволявайте дългото бавно спускане към гроба да ви опропастява веселото прекарване.

Независимо дали се радвате на последните години ергенлък и свобода, независимо дали наскоро сте се задомили и се чувствате по-зрял, по-обвързан с човека, когото обичате, наистина трудно ще си представите някакъв ужасен начин да навършите трийсет.

Аз обаче успях да намеря един.

Автомобилът миришеше на чужд живот. Миришеше на свобода.

Беше спрял току до витрината на автосалона: заоблена спортна кола, която дори с гюрук изглеждаше гладка и стегната като мускул.

То се знае, че беше червена — огненочервена, все едно е наблъскана с тестостерон.

Ако бях малко по-млад, щях да се изсмея или да повърна, или и двете при вида на такъв автомобил, сякаш създаден за комплексари.

Сега установих, че изобщо не ме дразни. Обратното, май беше точно онова, което търсех на този етап от живота си.

Не съм от мъжете, които знаят всички марки автомобили, но докато тайничко се заглеждах по рекламите в лъскавите списания, се бях постарал да разбера откъде се отваря това бонбонче. Точно така. Очите ни се бяха срещали и преди.

Но марката нямаше значение. Автомобилът просто си ми харесваше на вид. И на миризма. Най-вече на миризма. Миризма, която

ти казва: всичко е възможно. Какво ли толкова имаше в тая миризма?

Сред уханието на кожа, на каучук и на току-що боядисан метал се долавяше миризмата на нещо ново, толкова прекрасно, че чак ми призля. На друг свят, безграничен и свободен, на разчистен път, водещ към всички неопропадени бъдещи дни. Някъде не бяха и чували за улични задръствания, за тленна плът и за моя трийсети рожден ден.

Познавах отнякъде тази миризма, познавах и чувството, което тя пробуждаше у мен. Колкото и да е странно, тя ми напомняше за усещането, което изпитваш, когато държиш в ръцете си новородено.

Сравнението бе доста нескопосно: автомобилът не можеше да присвие срещу мен току-що прогледнали очи, не можеше и да вкопчи в пръста ми юмруче, съвсем малко юмруче или пък да ме озари с беззъба усмивка. Но за миг ми се стори, че и това е възможно.

— Веднъж се живее — каза продавачът и се приближи към мен с потракващи токове.

Усмихнах се учтиво, с което показах, че трябва да помисля върху думите му.

— Искате ли наистина да се забавлявате? — допълни мъжът. — Защото, ако автомобилът „Ем Джи Еф“ служи за нещо, то това е именно за забавление — издекламира той като курдисан и ме огледа от глава до пети — да види дали си струва да ми даде да направя едно кръгче, колкото за проба.

Беше досаден, но не толкова, че да ти се повдигне. Вършеше си човекът работата. И въпреки че бях облечен небрежно, като за уикенда — всъщност поради естеството на работата си се обличах така и през седмицата, — продавачът явно отсъди, че съм човек с възможности. Шеметно развиваща се кариера, която си търси съответните колела. Млад, свободен, неженен. Живот, безгрижен като реклама на бира. Колко грешим понякога!

— Този модел е с променлива хлабина на клапаните — продължи продавачът с неподправен ентузиазъм. — Можете да промените времето, за което те се отварят, като регулирате скоростта на въртене на отделните палци.

Божичко, какви ги говореше? За двигателя ли ми обясняваше?

— Истински капан за мацки — отбеляза мъжът, след като видя, че гледам като теле в железница. — Ще ви се лепят като мухи на мед. Какво му трябва на един млад ерген — именно кола като тази.

Това вече прикова вниманието ми! Не ме занимавайте с техническите подробности — за мен те са тъмна Индия, кажете ми как мога да се изкефя с кола като тази. Ето това исках да чуя.

Продавачът се разсея — беше видял нещо на улицата и аз проследих погледа му, насочен към другата страна на витрината в автосалона.

Мъжът зяпаше висока блондинка, хванала за ръка момченце с тениска с картинка от „Междузвездни войни“. Двамата стояха наред купчина пазарски пликове. И ни гледаха.

Дори с найлоновите пазарски торби, дори с детето жената беше от онези, по които задължително се заглеждаш.

Онова, което правеше впечатление в детето й — а детето безспорно беше нейно, — бе, че то носеше дълга пластмасова тръба с мъждива светлинка, мигаща отвътре.

Ако през последните двайсетина години сте ходили поне веднъж на кино, веднага ще разпознаете светлинния меч, традиционно оръжие на джедаите. На нашия му свършваха батериите.

Красивата жена се усмихваше на мен и на продавача. Детето насочи към нас светлинния меч — аха, и да ни срази.

— Тате! — изрече то само с устни от другата страна на огледалното стъкло, което ни делеше.

Не се чуваше, но казваше именно това.

— Жената и синът — поясних и се извърнах, но все пак успях да забележа разочарованието в очите на продавача. — Е, трябва да тръгвам.

Тате. Това съм аз. Тате.

— Дори не си падаш по коли — напомни жена ми, докато пъплеше с очукания ни фолксваген по задръстените улици.

— Само разглеждах.

— И ти е много рано за криза на средната възраст — допълни тя. — На трийсет години си, Хари, млад си още. Трябва да почакаш още петнайсетина години, за да избягаш със секретарка, достатъчно млада, за да ти стане втора жена. А аз ще ти кльцна ръкавите на всички костюми. Да не говорим пък за оная работа.

— Не съм на трийсет години, Джина — усмигнах се, макар че хич не ми беше до смях. Жена ми вечно преувеличаваше. — На двайсет и девет съм.

— Още един месец! — прихна и тя.

— Скоро ти е рожденият ден — засмя се заедно с майка си и синът ни, макар че нямаше понятие защо, и ме тупна отзад по тила със светлинния меч.

— Не прави така, Пат, много те моля — рекох му.

Седеше отзад до покупките за седмицата в малката детска седалчица и си мърмореше нещо, уж е заедно с Харисън Форд в кабината на „Хилядолетния сокол“.

— Десният двигател угасна — продължи да си говори сам. — Стреляй, щом си готов.

Извърнах се и го погледнах. Беше на четири години, с мръсна руса коса, падаща в очите му, сини като на майка му. Светлосиви. Той забеляза, че го гледам, и ми се усмигна с неподправена детинска радост.

— Честит рожден ден, скъпи татко — изтананика синът ми. — Честит, че-е-стит рожден ден.

За него рожденият ми ден беше повод най-после да ми даде картичката, която сам беше нарисувал и бе скрил под леглото (Люк Скайуокър, който обезглавява с верния си светлинен меч космическо чудовище). За мен пък трийсетгодишнината означаваше, че най-хубавото може би вече е отминало. И наистина се оказах прав.

Кога ли ще се почувствам отново така, както онази вечер, когато жена ми се съгласи да се омъжи за мен? Кога ще се почувствам отново така, както сутринта, когато се роди синът ми? Кога животът ще бъде отново... и аз не знам какъв — истински? Кога?

— Откога си започнал да се интересуваш от коли? — попита Джина. Не я оставяше тая кола на мира, и туйто. — Обзалагам се, че дори не знаеш какъв бензин да заредиш, нали?

— Знам, знам, Джина.

— Какъв?

Откъде да знам какъв!

— Оня, зеления — взех да налучквам аз. — Безоловен де. Който спасява джунглата всеки път, когато сипеш от него в резервоара на колата.

— Дизел, глупчо — засмя се тя. — Не съм срещала мъж, който да се интересува по-малко от теб от коли. Какво те прихваща?

Ха сега де — какво да й отговоря? Не върви да кажеш на жена си, че някакъв неодушевен предмет олицетворява всичко, което знаеш, че няма да притежаваш никога. Местата, които никога няма да видиш, жените, които никога няма да обичаш, нещата, които никога няма да правиш. Не върви да кажеш на жена си всичко това.

Дори на жена, която обичаш много. Особено пък на такава жена.

— В нея може да се вози само един човек — допълни Джина.

— Моля? — направих се на ударен.

— Знаеш много добре за какво ти говоря — рече тя. — В такава кола може да се вози само един човек — тъничък, от женски пол.

— И ти си тънка и си от женски пол — отвърнах аз. — Най-малкото беше последния път, когато погледнах.

— Какво те прихваща, Хари? Хайде! Кажи!

— Може би така компенсирам, че остарявам — обясних й аз. — Че се присъединявам към клуба на дъртите глупаци и колкото и да е тъжно, ми се иска да си върна поне мъничко от славната младост. Макар да знам, че това е вятър работа и че младостта ми не е била особено славна. Нали мъжете постъпват точно така.

— Ставаш на трийсет — напомни ми Джина. — Ще пийнем, ще ти подарим и красива торта със свещички.

— И балони — допълни Пат.

— И балони — повтори Джина и поклати красивата си главица. — Няма да те оставим, Хари, да оплакваш младостта си.

Джина беше един-два месеца по-голяма от мен. Беше префучала през трийсетия си рожден ден, заобиколена от приятели и роднини, беше танцувала под съпровода на най-известните хитове на „Уам“^[1] със сина си, както държеше чашата с шампанско. Онази вечер беше неотразима, наистина неотразима. Виж, моят рожден ден със сигурност щеше да бъде по-болезнен.

— Нали не съжаляваш за нищо? — попита Джина.

— За какво например?

— Знаеш за какво — отвърна тя сериозно. — Например за нас.

Бяхме се оженили съвсем млади. В деня на сватбата Джина беше бременна в третия месец — сега, като се замисля, си давам сметка, че това е бил най-щастливият ден в живота ми. После обаче вече нищо не

беше същото. Нямахме как да си затворим очите за голата истина: че вече сме пораснали.

В радиостанцията, където работех, ме пуснаха една седмица в отпуск и ние прекарахме медения си „месец“ в тясното жилище — гледахме от леглото дневните програми на телевизията, тъпчихме се със сандвичи и обсъждахме какво сладко детенце ще ни се роди.

Мислехме все пак да отидем на истински меден месец — като за пораснали, зрели хора, Джина искаше да плуваме с шнорхели сред тропическите рибки край Окинава. Но когато разполагахме с малко пари и малко време, Пат вече се беше родил и животът ни беше навлязъл в строго установено русло.

Ние с Джина установихме, че брачните халки са ни откъснали от останалия свят. Другите познати семейства бяха най-малко с десетина години по-големи от нас, а приятелите на наша възраст все още се намираха в онзи кратък отрязък от време, когато вече не живееха с майките си, но не бяха заживели и с ипотеките. Малкото ни семейство се чувстваше самотно.

Приятелите ни не мигваха по цяла нощ и купонясваха по клубовете, докато ние не мигвахме и денем, и нощем заради първите зъбчета на нашето бебче. Те се притесняваха дали ще срещнат подходящ човек, ние пък се притеснявахме дали ще успеем да посрещнем разходите по първия си истински дом. Въпреки това не съжалявах за нищо. Да, бяхме жертвали свободата си. Но я бяхме жертвали за нещо по-добро.

Обичах жена си, обичах детето. Двамата осмисляха моя свят. Не можех да си представя живота без тях. Знаех, че съм късметлия. Но това беше неминуемо, беше си неминуемо — след време щях да се питам кога съм престанал да бъда млад.

— Наистина ми е неприятно, че започнеш ли да остаряваш, животът ти сякаш се свива — обясних аз. — Възможностите стават по-малко. В смисъл кога за пръв път ми се е сторило смешно да притежаваш кола като тази? Кога? Защо ми се струва такъв майтап? Ето това искам да разбера. Нищо повече.

— Силата е мощна — обади се Пат.

— Червен спортен автомобил — каза на себе си Джина. — Ти дори не обичаш да шофираш.

— Виж какво, просто разглеждах — отвърнах.

— Честит рожден де-е-н — изтананика Пат и ме фрасна със светлинния меч по ухото. — Дрън-дрън, бабина ти трънки-и-ина.

— Не прави така, не е хубаво — казах му точно когато се озовахме в поредното задръстване и ухото ме заболя.

Джина дръпна ръчната спирачка и ме погледна, сякаш се мъчеше да се сети какво изобщо е харесала у мен. Изглеждаше озадачена.

Виж, аз помнех какво съм харесал у нея. Тя имаше най-дългите крака, които съм виждал у жена. Но още не бях наясно дали това е най-добрата основа за любовта на твоя живот.

Или най-лошата.

---

[1] Английска поп група. — Б. пр. ↑

ГЛАВА 2

Накрая не издържах ръждясалата бяла камионетка да ми се мотае отпред, навлязох с „Ем Джи Еф“-а в насрещното платно и натиснах газта до дупка.

Новичкото ми автомобилче профуча със самоуверен гърлен рев покрай очуканата камионетка. Докато я изпреварвах, мярнах шофьора — размазано петно от развалени зъби, татуировки и омраза, — после той изчезна от огледалото за обратно виждане. Почувствах се добре. „Ем Джи Еф“-ът означаваше, че вече не ми се налага да гледам ръждясали бели камионетки и техните водачи. Сега всичко това беше минало. Можех да гледам напред, към бъдещето, когато под възхитените погледи щях да си карам със смъкнат гюрук. После, още на следващия светофар камионетката спря до мен.

„Майко мила — рекох си. — Тоя ще ми вдигне скандал.“

— Ах, ти, тъпанар с тъпанар — подвижна онзи, след като смъкна прозореца и разкри пред мен разплуто лице — приличаше на наквасен с бира сандвич. — Що не го духаш!

Светна зелено и той подкара, а аз продължих да седя разтреперан и да умувам какво е трябвало да му кажа.

Нещо от рода на „и да го духам, ще духна така, че таратайката ще ти полази по татуирания задник. И да го духам, мой човек — наистина щях да се изкефя много, ако го бях нарекъл «мой човек», — пак ще карам по-бързо от теб. Ах ти, маймуняк с бирен корем! Що не си таковаш таковата!“

Представих си как му бльввам нещо от тоя сорт и отпрашвам със скърцащи гуми и с ехидна усмивчица върху лицето. Всъщност обаче продължавах да седя, да се треса от нерви и да се отдавам на мечти, а автомобилите отзад натискаха клаксоните, та се късаха — демек, откога е светнало зелено бе, човек!

Затова подкарах и се запитах какво ли е щял да направи баща ми.

Със сигурност е нямало да седи като истукан и да си мълчи. И е нямало да пилее време да измисля някакъв унищожителен отговор, достоен за Оскар Уайлд от неговия най-остроумен период.

Баща ми просто щеше да слезе от червения автомобил и да му изпотроши на оня фаровете. Наистина.

Не че баща ми някога ще се качи на такава лъскава спортна кола. Според него с такива автомобилчета се разхождат само педалите и чекиджиите.

Баща ми щеше да се чувства къде-къде по-добре именно в бяла камионетка.

Джина прояви за „Ем Джи Еф“-а невероятно разбиране. Тъкмо реших, че е тъпо да купувам спортен автомобил, когато тя ме нави да се върна и да поговоря с продавача.

А имаше куп причини да не го купувам. Багажникът му е по-малък и от количка в супермаркет. Не ни трябваха две коли. С такъв автомобил само щях да си навлека омразата на всички четиринайсетгодишни отрепки в Лондон, които сто на сто щяха да ми накълцат с нож гюрука. Но Джина не искаше и да чуе.

Каза ми да ида и да я купя тая кола, и да престана да си мисля, че щом навършвам трийсет, животът е свършил. Каза ми още, че съм тъжна гледка, но после се засмя, прегърна ме и ме поразтреса. За да ме вразуми поне малко. А аз само това и чаках!

През седемте години, откакто бяхме заедно, никога не ни е било по джоба да си купим прилична кола на старо. Не ни е било по джоба да вземем дори кола на старо, която не става за нищо. Първата ни нова кола, която също не ставаше за нищо, я карахме ден до пладне.

Но вече не ни се налагаше да се хващаме за сърцето всеки път, когато получавахме известие, че сме на червено. Най-после в работата всичко потръгна добре.

Бях продуцент на „Шоуто на Марти Ман“, късно токшоу, излъчвано в събота по един от ефирните канали. Преди това цели шест години бях продуцент на „Шоуто на Марти Ман“, когато то вървеше по една местна радиостанция и по-голямата част от държавата не беше и чувала първите слухове за онзи откачен копелдак — водещия. Сега това ми се струваше далечно минало.

През последната година ние с Марти превърнахме едно радиопредаване, правено почти без пари, в телевизионно предаване, правено с малко пари. Вододелът между двете беше учудващо тънък. Но беше достатъчно да го прекрачим, та Марти Ман да стане нещо като звезда.

Влезех ли с него в ресторант, всички спираха да се хранят и да говорят и го зяпваха като невидели. Момичета, които допреди няколко години нямаше да го докоснат и с хирургически ръкавици, сега го имаха за нещо като бог на любовта. Фотографите го снимаха, дори когато той не правеше нищо. Марти се беше прочул и бе проявил благоприличието да допусне и мен да се погрея на славата му.

Критиците, най-малкото онези, които го харесваха, смятаха, че той прилича на дете, в смисъл че е пряк, откровен и се осланя на интуицията. Бяха на мнение, че задава въпроси, за каквито другите водещи предпочитаха и да не мислят. И наистина си беше така — в мозъка на Марти нямаше и зачатъци на автоцензурата, каквато повечето хора си налагаме. И той получаваше отговори, дори когато заслужаваше ритник по задника.

Критиците, които не го харесваха, също смятаха, че прилича на дете, в смисъл че е себичен, незрял и жесток. Но Марти изобщо не приличаше на дете. Гледал съм как нашият Пат си играе мирно и кротко часове наред с малките си пластмасови играчки от комплекта „Междузвездни войни“. Марти не бе в състояние да се съсредоточи чак толкова дълго. Изобщо не приличаше на дете. Беше си недоразвит.

Бяхме се запознали в една местна радиостанция, където работещите или се издигаха, или напускаха. Помещаваше се в малка сграда с вид на пещера, задръстена със стаени амбиции и застоен тютюнев дим. Повечето редовни слушатели, които ни се обаждаха, бяха или безнадеждно самотни, или на ръба на лудостта. Но сега ми беше мъчно за тази радиостанция. Защото именно там срещнах Джина.

Доста се озорвахме, докато намерим гости — по една или друга причина не се виеха опашки за хонорарите ни, толкова микроскопични, че бяха невидими за невъоръжено око, затова често прибягвахме до импровизации.

Така например, когато гръмнаха първите японски банки, поканихме не икономист или финансов журналист, които да разяснят какво точно става, а преподавател по японски в колежа отсреща.

Е да, преподаваше човекът езика и като всеки преподавател по език беше влюбен в съответната страна. Кой по-смысле от него ще обясни защо азиатските тигри се превръщат в кастрирани котараци? Е, сигурно мнозина. Но това бе най-доброто, до което се добрахме. Лошото беше само, че преподавателят не се яви.

Сякаш от състрадание към пукналия се японски сапунен мехур, сутринта, когато преподавателят трябваше да ни гостува, апандиситът му взе, че също се пукна и той прати да го замества най-прилежната му ученичка — Джина.

Високата лъчезарна Джина. Знаеше добре японски, очевидно бе специалистка по японска култура и имаше километрични крака. Заведох я в студиото и не намерих смелост да я погледна в очите, камо ли да я заговоря. Беше красива, обаятелна, умна, интелигентна. Но най-важното, съвсем не беше лъжица за моята уста.

После, щом в студиото светна червената лампичка, се случи нещо. По-скоро не се случи нищо. От притеснение Джина се гипсира. Не можеше да каже и дума.

Когато я видях за пръв път, си казах, че е недостъпна. Но докато я гледах как пелтечи и се поти, обяснявайки доста несвързано икономическия упадък, най-неочаквано ми се видя човек като всички останали. И разбрах, че все пак имам някакъв шанс. Може би мъничък. Колкото снежна топчица в ада. Но все пак шанс.

Знаех и какво ѝ е на Джина. Червената лампичка ми действаше и на мен по същия начин. Никога не ми е било приятно да заставам пред микрофон или камера, дори мисълта да го направя ме хвърля в див ужас.

И така, когато всичко приключи и Марти извади Джина от неловкото положение, не беше никак трудно да ѝ изкажа съболезнованията си. Тя го понесе добре, почна да се майтапи, че била дърво, и се зарече, че радиокариерата ѝ е приключила.

Чак ме заболя сърцето.

Помислих си — къде тогава ще те видя отново?

Хлътнах по Джина именно защото тя не важничеше заради външността си. Знаеше, че е красива, но не обръщаше особено внимание на това. По-скоро смяташе, че това е най-безинтересното у нея. Но ако ме срещнете мен на улицата, надали ще ме погледнете втори път. Човек с такава обикновена външност като моята не се отнася небрежно към красотата.

Джина ме заведе на суши в „Сого“, големия японски универсален магазин на Пикадили Съркъс, където всички от персонала я познаваха. Тя им говореше на японски, те пък я наричаха „Джина-сан“.

— Джина-сан ли? — възкликнах аз.

— Трудно е да се преведе точно — усмихна се тя. — Означава нещо от рода на „уважаема“, „достопочтена“.

Уважаемата, достопочтена Джина. Още от малка била влюбена в японската култура. Преди да постъпи в колеж, била живяла една година в Япония, била преподавала в Киото английски — „най-щастливата година в живота ми“ — и смятала да се върне отново. Някаква американска банка в Токио ѝ била предложила работа. Нищо не било в състояние да я спре. Помолих се да мога аз да я спра.

Зарових трескаво в ума си — дано се сетя нещо за Япония, и споменах писателя Юкио Мишима. Джина изсумтя, че бил некадърник с десни убеждения — „Не всичко се свежда до суровата риба и обредното самоубийство“, — после ми препоръча, ако съм искал да разбера Япония, да съм четял Кавабата. Стига да съм желаел, щяла да ми даде някои от книгите му. Веднага се възползвах от откритата вратичка.

Срещнахме се да пийнем по нещо и Джина ми донесе роман, озаглавен „Снежната страна“. Още щом се прибрах, го изчетох от кора до кора: в някакъв планински курорт преситен от живота плейбой се влюбва в обречена гейша — беше си увлекателно, — а аз се размечтах за очите на Джина, за краката ѝ, за лицето ѝ, което при всяка усмивка сякаш грейваше.

Отидохме у тях и тя пригответи вечеря. Преди да вляза, ме помоли да си изуя обувките. Започнахме да обсъждаме японската култура — всъщност Джина говореше, а аз я слушах със зяпнала уста, като сегизтогиз изпусках по някое парченце пилешко по японски, паднало от клечките за хранене. Стана време или да викам такси, или да си мия зъбите. После се любихме направо на пода — или на футона, както го нарече Джина. Бях готов заради нея да бомбардирам Пърл Харбър.

Исках да прекарам остатъка от живота си с Джина. Затова ѝ обещах всичко: щастие, вечна любов и най-важното, семейство. Знаех си, че тя ще се хване на въдицата със семейството — баща ѝ зарязал майка ѝ, когато Джина била на четири години, и тя открай време си мечтаела за сигурността на семейното огнище. Въпреки това се заплака, когато отиде да съобщи в банката, че все пак няма да замине за Токио.

Вместо да заживее в Япония, се хвана преводачка на хонорар в няколко японски фирми в Сити. Но много от тях също се разориха или се изнесоха в Япония. Кариерата ѝ навлезе в задънена улица. Знаех, че заради мен е жертвала много. Ако не бях неописуемо щастлив, сигурно щях да изпитвам угризения.

След като се оженихме и се роди Пат, Джина си остана у дома. Твърдеше, че нямала нищо против да се откаже от работата заради Пат и мен — „моите две момчета“, както ни наричаше.

Подозирах, че си е останала вкъщи не само защото иска истинско семейство, но и защото е разочарована, задето се е издънила в кариерата. Но тя винаги го представяше като най-естественото нещо на тая земя.

— Не искам непознати да възпитават детето ми — току повтаряше. — Само това оставаше — някакъв пубер баварец с наднормено тегло да го държи по цял ден пред видеото, докато аз съм на работа.

— Добре — отвърщах аз.

— Не искам и Пат да се тъпче с храна, претоплена в микровълновата печка. Не искам да се връщам от работа капнала и да нямам сили да си играя с него. Не искам той да расте без мен. Искам да има семейство — каквото и да означава това. Не искам и Пат да има детство като моето.

— Нямам нищо против — казвах.

Знаех, че това е болна тема. Джина беше на път да ревне.

— Какво лошо има в това жената да си стои вкъщи при детето? — подвикна тя. — Кой днес говори за женски амбиции, всичко това е останало в осемдесетте години. Тия брътвежи как една жена трябвало да бъде всичко едновременно. Можем да караме и с по-малко пари, нали? И веднъж седмично ще ми купуваш суши, нали?

Обещах да ѝ купувам толкова много сурова риба, че да ѝ поникнат хриле. И така тя си остана у дома — да се грижи за нашия син.

Вечер, щом се приберях от работа, се провиквах:

— Здравей, скъпа, вече съм тук!

Да си рече човек, че сме герои от американски сапунен сериал от петдесетте, в който Дик Ван Дайк^[1] носи вкъщи бекон, а Мери Тайлър Мур^[2] прави сандвичи.

Не знам защо се опитах да го обърна на шега. Вероятно защото дълбоко в себе си знаех, че Джина само се прави на жена домакиня, а аз се правя на баща си.

---

[1] Дик Ван Дайк (р. 1925), водещ на шоупрограми и актьор, прочул се през 60-те години със сериалите, в които участва. — Б. пр. ↑

[2] Мери Тайлър Мур (р. 1936), американска актриса, участвала в много сериали и известна главно като партньорка на Дик Ван Дайк. — Б. пр. ↑

ГЛАВА 3

Марти е израсъл, вечеряйки пред телевизора. Той му е бил и бавачка, и най-добър приятел, и учител. Марти и досега помнеше наизуст цели програмни схеми от детството си. Знаеше да свирука музиката от „Далас“. Не съм виждал човек, който да имитира по-добре Далек^[1]. От конкурсите за Мис Свят бе научил всичко, което знаеше за птичките и пчеличките, а то, както би могло да се очаква, не беше много.

Макар че изобщо не си приличахме, му бях симпатичен, понеже бях израсъл в семейство като неговото. Сигурно ще възкликнете: нима е възможно върху това да се гради приятелство, но ще се изненадате, ако ви кажа, че малцина в телевизията идват от такива семейства. Повечето ни колеги бяха расли не с телевизори, а с книги.

Когато се запознахме в малката радиостанция, и двамата бяхме онова, което на майтап наричахме „баш майсторите“. Марти най го биваше да купува сандвичи, да сортира пощата и да прави чай. Но дори в това проявяваше такава ухилена несекваща енергия, че всички го забелязваха, макар и никой да не го възприемаше на сериозно.

Аз се бях издигнал повече от Марти — пишех материалчета, бях продуцент на една или друга програма и понякога, притеснен до смърт, четях новините. Както вече отбелязах, светнеше ли червената лампичка, се сдихвах почти колкото Джина. Червената лампичка светваше и вместо да живна, аз направо примирах. Оказа се обаче, че Марти си е направо роден за това.

Когато водещият на късната програма с преки включвания на слушатели — както я наричахме, програмата на откачалките — най-неочаквано ни напусна и се премести в една кабелна телевизия, аз убедих шефовете да опитат с Марти. Отчасти защото смятах, че ще се справи. Но най-вече защото бях вцепенен от ужас, че ще ме натресат мен за водещ.

Не е за вярване, но той сътвори истински чудеса с възможно най-неблагодатния материал. Пет вечери в седмицата разговаряше в ефира със самоубийци, мазохисти, автори на конспиративни теории, хора,

срещали се с извънземни, и какви ли още не шантавелници. И направи програмата добра.

А я направи добра, понеже извърташе нещата така, сякаш за него на този свят няма по-голямо удоволствие от това да си бъбри с разпенени граждани, на които им хлопа дъската.

Малко по малко започнахме да печелим фенове. После на бърза ръка взехме да получаваме предложения да прехвърлим програмата в някоя от телевизиите. Водеха ни по обяди, охкаха и ахкаха колко сме гениални, сваляха ни звезди. И много скоро ние зарязахме успешното радиопредаване — рядък случай на плъхове, напускащи кораб, който все още не потъва.

В телевизията обаче си беше друго. За разлика от радиото бе невъзможно гостите да влязат направо от улицата в студиото. Не можехме да се задоволяваме и със забавни откачалки, заченали от нахални извънземни.

След една година като водещ на своето шоу Марти беше постигнал всичко, за каквото беше мечтал. Но напрежението вече си казваше думата, от седмица на седмица му трябваше все повече време, за да прикрие с грим пукнатините. Русолявата му коса започна да се прошарва не само защото вечно бяхме под пара, вечно търсехме нови и нови интересни гости. Докато работехме в радиото, Марти нямаше какво да губи. А сега имаше.

Когато отидох в студиото, той седеше на стола в гримьорната и препитваше кого да поканим в шоуто няколко младички жени, които го бяха наобиколили и задоволяваха всяка негова прищявка, докато гримьорката се мъчеше да пооправи кожата му и тя да изглежда на екрана по-човешки. Марти отпи от чашата вода, оставена пред него, и се свъси.

— Това „Евиан“ ли е?

— Газирана ли я искаш? — попита миловидно момиче в панталон защитен цвят и кубинки.

— Искам „Евиан“.

Тя го погледна с огромно облекчение.

— „Евиан“ е.

— Според мен не е.

— Добре де, „Бадоя“ е.

Марти впери очи в нея.

— В автомата нямаше „Евиан“ — заоправдава се момичето.

— Виж в зелената стая — въздъхна тихо Марти.

Всички зашушукаха — да покажат, че са съгласни с него. Зелената стая — нещо като кошарка, където държахме гостите на шоуто — със сигурност беше място, където можеше да се намери „Евиан“ за Марти. Момичето с кубинките се умърлуши, но храбро усмихнато отиде да търси по-хубавата вода.

— Дали да не направим класическа среща с някоя холивудска легенда? — подхвана Марти. — Например Майкъл Паркинсън^[2] посреща звездите. Нещо от този род, да е по-лъскаво. Например да поканим някой, номиниран за „Оскар“. Например... Джак Никълсън.

— Джак е далеч — обади се сценаристката, дребно припряно девойче, което надали щеше да се задържи още дълго при нас.

Ноктите ѝ бяха изгризани чак до кокалчетата.

— Леонардо ди Каприо?

— Недосегаем е.

— Клинт Истууд?

— Звъннах на агента му. Но си е съмнително.

— Робърт Мичъм^[3]? Джеймс Стюарт^[4]?

— Мъртъвци.

Марти я изгледа на кръв.

— Не говори така — скастри я. — В момента просто не са в състояние да се включат в шоуто.

Той ме погледна в огледалото с черни като мъниста очи, оброчени в облак оранжев фон дьо тен.

— Защо, Хари, все не можем да се докопаме до някой от тия проклети киновеликани?

— Защото хората, които спомена, нямат какво да ни предложат — обясних му аз, нещо, което правех всяка седмица. А и да имат, не можем да се вредим от другите шоу програми.

— Днес гледахте ли новините? — попита гримьорката замечтано, точно като всяка гримьорка, която пет пари не дава, че всички наоколо си умират от притеснение. Наистина беше интересно. Показваха ония демонстранти на летището. Дето са се прикачили с вериги за дърветата. Протестират срещу новия терминал.

— И какво те? — попита Марти. — Или го казваш колкото да става приказка?

— Водачът им е голям сладур — рече момичето. — Нали се сещате, казва се Клиф. Оня с плитките. Направо е върхът.

Всички жени в помещението загукаха в съгласие. Бях виждал тоя Клиф, кацнал на дървото — кльощав, бърбурив, с нагнетена на тънки плитки коса, — но си нямах и понятие, че минавал за секссимвол.

— Ето кого трябва да поканите в шоуто — рече победоносно гримьорката, както полагаше с пухчето пудра върху лицето на Марти. — Той е сто пъти по-интересен от някоя изкуфяла, втръснала на всички суперзвезда с присадена коса.

— Клиф е добра идея — съгласих се аз. — Но не знам как да се свържем с него. Макар че едва ли е чак толкова трудно, както да се свържем с Клинт Истууд.

— Имам му мобилния — обади се някой от дъното на гримьорната. — Ако изобщо ще ви свърши работа.

Всички се извърнахме натам.

Видяхме тъничка рижавелка с нежна ирландска кожа, толкова бледа, сякаш не е виждала слънце. Беше на двайсетина години — изглеждаше така, сякаш е завършила университета точно преди четирийсет и пет минути, — въпреки това още имаше тук-там лунички. Виждах я за пръв път.

— Шобан Кемп — представи се тя и се изчерви. — Аз съм новата асистентка на продуцента. Е, да звънна ли на Клиф?

Марти ме погледна. Личеше си, че идеята за мъжа от дървото му е допаднала. На мен също. Защото като всички, които работят в телевизията, и ние боготворяхме неподправеното. Ако не броим, разбира се, високооктановата бляскава известност. Нея боготворяхме още повече.

Беше ни дошло до гуша от недорасли знаменитости, които си пробутваха евтините номера. Давахме мило и драго за истински хора с истински живот и истински преживелици, а не някакви анекдоти. Предлагаме им своеобразна терапия, възможност да изхвърлят всичко, което ги мъчи, и да го избълват върху един милион килими.

Е, ако Джек Никълсън ни се обадише най-неочаквано и ни се примолеше да го включим в шоуто, щяхме незабавно да повикаме някого от охраната, за да разкара от сградата всички истински хора. Но кой знае защо, Джек все не ни се обаждаше. Напоследък знаменитостите бяха кът.

Затова търсехме под дърво и камък истински хора, запалени по нещо, истински хора, които не треперят да не си опропастват кариерата. А какъв по-истински човек от оня тип, дето се беше покатерил на дървото, а полицейските кучета лаеха, та се късаха, по мръсния му задник!

— Откъде го познаваш? — попитах аз момичето.

— Бяхме гаджета — отвърна то.

Ние с Марти се спогледахме. Виж ти каква била работата! Значи и нашата Шобан си беше истинска!

— Но не се получи нищо — оплака се тя. — Не е лесно, когато единият прекарва толкова време горе на дървото. Но си останахме приятели и аз му се възхищавам — той наистина вярва в онова, което прави. Според него системите, поддържащи живота на планетата, са на изчерпване, а политиците само си говорят за опазване на околната среда и не предприемат нищо. Клиф е на мнение, че щом си дошъл на земята, трябва да оставиш на нея само следите от стъпките си и да отнесеш единствено спомените.

— Блестящо! — ахна Марти. — Кой му е агент?

Бях в апаратната и гледах десетината монитора, на които се виждаха пет различни кадъра с Марти — той разговаряше с мъж, който умееше да надува презерватив, надянат до средата на главата му — наистина беше голям спец. По едно време усетих, че някой стои до мен.

Беше Шобан, ухилена като малко момиченце, което за първи ден е в ново училище и изведнъж е разбрало, че тук ще му бъде добре.

В тъмното помещение лицето ѝ беше озарено от светлината на мониторите върху стената. Всъщност това са си най-обикновени телевизионни приемници, но ние им викаме монитори. Благодарение на тях режисьорът може да избира от коя камера да излъчва. На мониторите се вижда не само образът в ефир, но и всички възможни образи, снимани от камерите. Шобан им се усмихна. Имаше красива усмивка.

— Мислех, че тоя Клиф не дава интервюта — отбелязах аз, — откакто в онзи седмичник намекнаха, че всъщност търси евтина слава и се прави на хипар. — После се сетих, че Шобан му е била гадже. — Ти да не вземеш да се обидиш?

— А, не — отвърна тя. — Вярно е, че не дава интервюта, но сега може и да склони.

— Защо? Заради теб ли?

— Не — засмя се момичето. — Защото Марти му е симпатичен. Според Клиф той не спада към четвъртата власт.

Погледнах Марти върху монитора — още малко, и да се задави от смях, понеже презервативът се беше пукнал направо върху главата на онзи тип. Ако някой спадеше към четвъртата власт, то това беше именно Марти. За него това би било комплимент.

— И най-вече защото предаваме на живо — допълни Шобан.

Наистина си беше така: ние всъщност бяхме последното предавано на живо телевизионно шоу. Повечето шоу програми вече бяха „като на живо“ — само се правеха, че предлагат тръпката на живото предаване, докато всъщност разчитаха на спасителния пояс на записа. Ментета, ви казвам.

Но „Шоуто на Марти Ман“ си беше съвсем истинско. Докато гледате мъжа с презерватива на главата, той наистина го надува именно в този момент.

— Според еколозите и поборниците за чиста околна среда — продължи Шобан — само в предаванията на живо няма цензура. Може ли да те питам нещо?

— Питай де.

— Оня „Ем Джи Еф“ на паркинга твой ли е? Червеният?

„Хайде, почна се — помислих си аз. — Сега ще ми дръпне едно конско как автомобилите замърсявали въздуха и за дупката в небето. Понякога днешната младеж направо ме хвърля в ужас. Не мисли за друго, освен за бъдещето на планетата.“

— Да, моя е — потвърдих аз.

— Страхотна е — възкликна девойчето.

Когато се прибрах, и двамата спяха. Измих си зъбите и се съблякох в тъмното, заслушан как жена ми диша тихо насън.

Чуех ли това дишане, у мен се пробуждаше огромна нежност. Само докато спеше, Джина ми се струваше уязвима, само тогава можех да си внушавам, че тя има нужда от закрилата ми. Пъхнах се под завивките и прегърнах жена си, тя се размърда.

— Тази вечер шоуто беше добро — прошепна Джина.

Беше топла и сънена, обичах я именно такава. Тя се обърна с гръб към мен, както винаги, когато спеше, и въздъхна, щом се гушнах до нея, целунах я по тила и прокарах ръка по дългите крака, заради които се бях влюбил навремето в нея. И още си бях влюбен.

— О, Джина! Моята Джина.

— О, Хари! — пророни тя тихо. — Искан ли ти се? — Джина ме помилва по тялото. — Е, май ти се иска.

— Страхотна си.

— Голям мераклия се извъди! — засмя се Джина, после се извърна и ме погледна с премрежени от съня очи. — За мъж на твоите години де.

Седна в леглото, смъкна тениската и я метна на пода. Прокара пръсти през косата си и ми се усмихна — източеното й, познато тяло беше озарено от светлината на уличните лампи, процеждаща се през щорите. В нашата стая никога не беше тъмно.

Още ли ме желаеш? — попита Джина. — След толкова години?

Сигурно съм кимнал. Тъкмо да долепим устни, когато Пат се разплака. Погледнахме се с жена ми. Тя се усмихна. Аз — не.

— Ще го донеса — рече Джина, а аз се свлякох върху възглавницата.

Върна се в спалнята с Пат на ръце. Той едвам си поемаше дъх и разказваше през сълзи кошмара си — за някакви огромни чудовища, — а Джина го утешаваше. После го сложи да легне между нас. Както винаги, той престана да хлипа веднага щом усети топлината на леглото ни.

— Хайде на лъжици! — възкликна Джина.

Ние с Пат покорно се претърколихме и той пъкна между бедрата ми крачета в бархетна пижамка. Чувах, че подсмърча, но иначе се беше успокоил. Джина ни прегърна с дълга ръка и се гушна до Пат.

— Хайде сега да спим — прошепна тя. — Всичко ще бъде наред.

Затворих очи и докато се унасях, усещайки топлината на сина си между мен и жена ми, се запитах на кого ли говори тя, дали на мен, дали на Пат или и на двамата.

— Няма никакви чудовища — рече Джина и ние заспахме в прегръдката й.

[1] Герой от нашумелия английски сериал „Доктор Ху и семейство Далек“ (1965). — Б.пр. ↑

[2] Майкъл Паркинсън (р. 1935), британски журналист и водещ на токшоу по Би Би Си (1917–1982). — Б. пр. ↑

[3] Робърт Мичъм — (1917–1997), американски актьор, режисьор и писател. — Б. пр. ↑

[4] Джеймс Стюарт (1908–1997), американски актьор, участвал в над 80 филма. — Б. пр. ↑

ГЛАВА 4

Трийсетият рожден ден на Джина не мина съвсем безболезнено.

Привечер се беше обадил баща ѝ — да ѝ честити, което означаваше, че цяла сутрин и цял следобед тя се е питала дали този стар негодник изобщо ще ѝ позвъни.

Преди двайсет и пет години, точно преди Джина да тръгне на училище, Глен — както баща ѝ настояваше да го наричат всички и най-вече децата му, — ги зарязал с майка ѝ, понеже си мечтаел да стане рок музикант. Вече един-два века беше продавач в магазин за китари на Денмарк Стрийт, всичките му мечти да се прочуе бяха отстъпили на заден план заедно с косата му с хипарска прическа, въпреки това той и досега си въобразяваше, че е свободен дух, който може да забравя или да помни рождените дни — според настроението.

Така и не беше станал музикант. Беше участвал в група със скромен договор за записи, имаше и един сингъл, превърнал се в скромен хит. Може и да сте го виждали, веднъж са го давали как свири на бас китара в „Хит класацията“ на Би Би Си точно преди Тед Хийт^[1] да напусне окончателно Даунинг Стрийт^[2].

На младини той — Глен де, не Тед Хийт — бил голям красавец, с дългите руси викингски къдрици и разгърдената риза дори приличал малко на Робърт Планта. Но аз винаги съм бил убеден, че истинското призвание на Глен е да създава семейства и после да ги руши.

Малкото семейство на Джина бе първото от дългата върволица жени и деца, които Глен е зарязал. Те бяха пръснати навред из страната — все жени като майката на Джина, която през шейсетте и седемдесетте години е била смятана за голяма хубавица и усмихнатото ѝ лице се е появявало по лъскавите списания, и деца като самата Джина, израсли в семейство на разведени.

Глен профучаваше през живота им, ту се появяваше, ту после пак изчезваше, от време на време пропускайки по някой рожден ден или Коледа, колкото после да се изтърси като гръм от ясно небе с някакъв съвсем неуместен подарък. Макар че продължаваше да работи като продавач и съвсем се беше оеснафил, пак си въобразяваше, че е втори

Джим Морисън и за него не важат правилата, които всички останали спазват.

Но лично аз нямах особени оплаквания от стария Глен. В известен смисъл той изигра за нас с Джина нещо като ролята на Купидон. Защото онова, което тя харесваше най-много у мен, беше семейството ми — малко и обикновено.

Аз съм единствено дете. Живеехме в едно от предградията на Лондон, което не се отличаваше по нищо от всички други английски предградия, в къща близък с посипана с чакъл алея. Бяхме заобиколени от къщи и хора, но трябваше да изминеш пеш близо километър, за да си купиш вестник — бяхме заобиколени от живот, но все не можехме да се отърсим от усещането, че животът се случва някъде другаде. В предградията е така.

Мама гледаше иззад тюлените пердета улицата (ако ние с баща ми почнехме да я заяждаме, тя току се тросваше: „Това си е моята улица“). Баща ми заспиваше пред телевизора (вечно роптаеше, че нямало какво да се гледа). Аз пък ритях топка отзад в градината, мечтаех си за „Уембли“ и се опитвах да не изпокърша розите на татко.

Колко ли такива семейства има в държавата ни? Сигурно милиони. Но при всички положения са по-малко, отколкото едно време. Семейства като нашето всъщност са застрашен вид. Джина се държеше така, сякаш ние с майка ми и баща ми сме последната най-малка клетка на обществото — истинско семейство, нещо като защитена форма на живот, която трябва да се брани всячески и пред която сме длъжни да се прекланяме.

Лично аз, разбира се, смятах, че сме затънали в еснафлък с това непрекъснато миене на колата, с надзъртането иззад тюлените пердета, с вечерите пред телевизора, с отпуските, прекарвани по полупансионите в Девън и Корнуол или с караваната във Фринтън. Завиждах на Джина за екзотичното детство — за майка ѝ, бивш фотомодел, за баща ѝ, провалила се рок звезда, за снимките по лъскавите списания, макар че те вече бяха започнали да избледняват.

Джина обаче помнеше пропуснатите рождени дни от детството си, баща си, зает с нещо по-ново и по-вълнуващо, обещаните почивки, които така и не са се състояли, майка си, която си е лягала сама, остарявала е сама, разболяла се е сама, плакала е сама и накрая е

умряла сама. Джина за нищо на света не би погледнала високомерно на едно обикновено семейство. Не и тя.

Първата Коледа, когато я заведох у нас, я видях как — аха, и да се разплаче, понеже майка ми ѝ поднесе малко подаръче — дъхави сапуни с формата на бели мечки в целофанче: тогава вече разбрах, че съм спечелил сърцето ѝ. Джина само погледна белите мечки и хлътна до уши.

Никога не подценявайте силата на семейството като най-малка клетка на обществото. Днес да си израсъл в нормално семейство, е като да разполагаш с достатъчно пари, да имаш очите на Пол Нюман или голям член. Това е една от истинските благословии в живота, давани на малцина избрани. Трудно е да ѝ устоиш.

Ала тези нормални семейства понякога създават у децата си измамното усещане за сигурност. Докато растях, си въобразявах, че всеки брак — включително моят — ще бъде траен и вечен като брака на нашите. При тях всичко изглеждаше лесно. А изобщо не е лесно.

Джина вероятно е щяла да отпише много отдавна баща си, ако майка ѝ не беше починала от рак на гърдата точно преди тя да влезе в живота ми. Най-неочаквано Джин изпита необходимост да спаси малкото отломъци от разбитото семейство на родителите си.

И така, Глен дойде на сватбата ни и си сви цигара марихуана направо пред очите на майка ми и баща ми. После тръгна да сваля една от шаферките. Наближаваше петдесетте, а сякаш живееше с чувството, че е деветнайсетгодишен и всичко тепърва му предстои. Беше се издокарал в кожени панталони, които правеха „скръц-скръц-скръц“, докато той танцуваше. Само да го бяхте видели как танцува — не е за разправяне!

Джина бе толкова разочарована, задето Глен все не успява да се вмести дори в най-смътната представа за баща, че когато се роди Пат, дори не му прати снимки на детето. Аз обаче тропнах с крах и настоях, че човекът има правото да види на снимка родния си внук. И тайничко се надявах, че още щом зърне сладкото ни момченце, Глен направо ще припадне. Когато той забрави за трета поредна година рождения ден на Пат, си дадох сметка, че вече и аз си имам причини да мразя тоя стар глупак, дето ми се прави на голям хипар.

— Сигурно изпада в ужас, че е станал дядо — реших аз. — Хванало го е шубето, както би се изразил той.

— Да, така си е — съгласи се Джина. — Освен това е себичен дъртак, който така и не е пораснал. Да не забравяме и това.

Виж, никой не смяташе, че моите родители са златна двойка, каквито бяха майката и бащата на Джина. На никого и през ум не би му минало, че нашите олицетворяват духа на времето. Снимката на майка ми никога не се беше появявала по лъскави списания, затова пък всички в квартала не можеха да я нахвалят какви домати отглежда. Въпреки всичко моите родители бяха изживели живота си заедно. Ние с Джина щяхме да направим същото.

Вече след сватбата ни наши приятели се влюбваха, женеха се, развеждаха се и намразваха до смърт бившите си съпрузи. Това нямаше да се случи никога с нас. Имахме различно детство, но въпреки това искахме едно и също.

Аз исках брак, който да издържи вечно, защото бракът на родителите ми беше такъв. Джина искаше брак, който да издържи вечно именно защото бракът на нейните родители не беше такъв.

— Точно това ни е хубавото — рече ми тя, — мечтаем за едно и също.

Направо лудееше по майка ми и баща ми и чувствата бяха взаимни. Нашите гледаха как това русо видение върви по пътеката в градината, гушнало внука им, разтапяха се от удоволствие и се усмихваха иззад очилата за четене и мушкатото.

Не можеха да повярват, че са извадили такъв късмет. Смятаха едва ли не, че имат за снаха самата Грейс Кели^[3]. Джина пък ги смяташе за свършени.

— Ще заведе Пат при майка ти и баща ти — каза тя, когато тръгнах на работа. — Ще ми дадеш ли клетъчния си телефон? Батерията на моя е свършила.

Дадох ѝ го на драго сърце. Не ги понасям тия джаджи. С тях имам чувството, че съм хванат в капан.

В апаратната се възцари лека паника.

— Мухата! — възкликна режисьорът. — Мухата пак е тук!

Тя — студийната муха, де — изникна върху монитора.

Нашата муха беше твар, огромна като бръмбар, с криле като на стършел и тяло, толкова разплуто, че сякаш беше на шаши. В един от кадрите в крупен план, точно когато Марти си четеше аутокюто, видяхме как мухата се рее лениво току над главата на нашия водещ и после се спуска на бавна спирала.

Живееше някъде в тъмните горни дебри на студиото, сред плетеницата от кабели, разклонители и прожектори. Появяваше се само докато излъчвахме шоуто, и ветераните в апаратната твърдяха, че изскачала от бърлогата си, раздразнена от топлината на прожекторите. Лично аз обаче бях убеден, че мухата е привлечена от сока или каквото има там в човешките жлези, когато участват в предаване на живо. Нашата студийна муха имаше вкус към страха.

Ако не броим въздушната ѝ акробатика, разговорът на Марти с Клиф вървеше добре. В началото младият представител на зелените беше доста притеснен — току се почесваше по тридневната четина, подръпваше мръсните си плитчици и пелтечеше някакви несвързани изречения, веднъж дори извърши смъртния грях в телевизията — вторачи се право в камерата. Но с притеснителни гости Марти бе смайващо мек, очевидно споделяше каузата на Клиф и накрая успя да го накара да се отпусне. Чак към края на разговора работата се спече.

— Искам да благодаря на Клиф, че тази вечер беше наш гост — рече Марти както никога доста тържествено и замахна, за да отпъди студийната муха. — Искам да благодаря и на всичките му съмишленици, които живеят по дърветата край летището. Битката, която те водят, е за всички нас.

Когато ръкоплясканията поутихнаха, Марти се пресегна и се ръкува с госта си. Клиф стисна дланта му. И продължи да я държи. После бръкна в мърлявата си дрешка — нещо като народна носия, и извади белезници. Докато Марти зяпаше с плаха усмивка, Клиф щракна едната метална халка около китката си, а другата — около ръката на водещия.

— Свобода за птиците! — рече той тихо.

Сетне се прокашля.

— Моля? Това пък какво е? — възкликна Марти.

— Свобода за птиците! — подвикна вече по-самоуверено Клиф. Марти поклати глава.

— Ах, ти, смрадливо копеленце! Давай ключа от тая дивотия!

Горе в апаратната загледахме как сцената се разгръща върху редицата екрани, блеснали в мрака. Режисьорът продължи да си оркестрира петте камери:

— Дай Марти в едър план... втора... покажи отблизо белезниците, четвърта...

Мен обаче ме обзе чувството, познато на всеки, който е участвал в предаване на живо и е разбрал, че е станал голям гаф, чувство, съчетаващо леко гадене, парализа и ужасно вцепенение, заседнало ти като буца на гръкляна.

Най-неочаквано мухата изникна отново, покръжи-покръжи над косата на Клиф, после осъществи съвършено приземяване точно върху носа му.

— Свобода за птиците!

Марти си погледна ръката, явно не можеше да повярва, че е прихванат с белезници към този мърляч, чийто грим вече бе започнал да се размазва от прожекторите. Вдигна каничката с вода, оставена върху масата между двамата, и сякаш за да пропъди мухата, лисна водата върху лицето на Клиф. Последва взрив от кръв и вода. В ръката на Марти беше останала само дръжката на каната.

— Майната им на птиците! — възкликна той. — Майната и на скапаната озонова дупка!

В кадър изникна един от асистент-режисьорите — беше зяпнал от учудване, слушалките се поклащаха на врата му.

Клиф се стисна за разбития нос. От публиката се раздюдюкаха. Точно тогава разбрах, че сме оплескали всичко. Марти бе направил единственото, което е забранено в шоупрограми като нашата. Беше загубил зрителите.

Телефоните в апаратната се раззвъняха всички вкупом, сякаш за да ознаменуват това, че бляскавата ми кариера е отишла на кино. Изведнъж забелязах, че съм плувнал в пот.

Студийната муха изникна за кратко върху мониторите, направи победоносен лупинг и изчезна.

— Може ли да съм толкова глупава — завайка се Шобан няколко часа по-късно в опустялата апаратна. — Аз съм виновна. Не биваше да го каня. Трябваше да се досетя, че ще ни използва и ще извърти някой номер. Винаги е бил калтак и егоист. Защо изобщо го направих? За да смая всички, ето защо. Виж сега каква каша забърках.

— Не си глупава — успокоих я аз. — Не ти, а Марти изглупя. Гостът беше подходящ. Въпреки случилото се.

— И какво ще стане сега? — затюхка се тя и изведнъж ми се стори съвсем младичка. — Как ще постъпят с нас?

Поклатих глава и свих рамене.

— Ще разберем много скоро. — Вече се бях уморил да мисля за това. — Хайде да се махаме отук.

Бях изпратил Марти да се прибира, той се беше промъкнал през задния вход и се беше качил на микробуса, който го чакаше при товарната рампа. Бях му забранил да разговаря с когото и да било. Печатът щеше да го разкъса на парченца. Нямаше да ни се размине. Но лично аз се притеснявах повече от шефовете на телевизионния канал — как ли щяха да постъпят с Марти? С нас? Знаех, че „Шоуто на Марти Ман“ им трябва. Но чак пък толкова!

— Божичко, колко е късно — оплака се Шобан, докато се качвахме в асансьора. — Откъде ли да взема такси?

— Къде живееш? — попитах я аз.

Трябваше да се досетя, че ще ми каже в Камдън Таун. Просто нямаше начин да не живее в някой от старите работнически квартали, напоследък завзети от хората в черно. Всъщност живееше недалеч от малката ни спретната къщурка при Хайбъри Корнър. Бяхме в противоположните краища на един и същ път. Шобан обаче живееше в онзи край на Камдън Роуд, където всички мечтаеха за бохемство, а аз откъм края, където всички мечтаеха за богаташките квартали в предградията.

— Ще те откарам — предложих ѝ аз.

— Наистина ли? С червения „Ем Джи Еф“?

— Разбира се.

— Върхът!

Засмяхме се за пръв път от няколко часа, макар че не разбрах защо — и слязохме с асансьора в подземния гараж, където червеното ми автомобилче стоеше сам-само. Беше късно. Почти два часът. Загледах как Шобан приплъзва крака под светлинното табло.

— Не искам да се връщам повече на това — подхвана тя, — но тази вечер бе много добър с мен. Благодаря ти, че не ми се ядоса. Наистина съм ти признателна.

Какво мило извинение за нещо, за което не ѝ се налагаше да се извинява! Взрях се в бледото ѝ ирландско лице и за пръв път осъзнах, че я харесвам много.

— Я не ставай за смях! — възкликнах и побързах да завъртя ключа, за да прикрия смущението си. — Нали сме в един отбор!

Лятната нощ беше топла, улиците на града — възможно най-безлюдни. Минавахме покрай битпазара, вмирисаните ресторантчета с национална кухня и всички магазини за стоки втора употреба с нелепите им огромни табели — виждаха се грамадни каубойски ботуши, тумбести плетени столове и късове винил, надвиснали над улицата досущ видения, породени от долнопробна дрога. Ние с Джина идвахме в събота следобед да пазаруваме тук. Но това беше преди доста години.

Шобан ме упътваше откъде да мина, докато спряхме пред голяма бяла къща, отдавна префасонирана на жилищен блок.

— Е, хайде — рекох аз. — Лека нощ.

— Благодаря за всичко — промълви момичето.

— Винаги на твое разположение.

— Знаеш ли, надали ще успея да заспя. Доста ни се струпа тая вечер. Защо не се качиш да пийнем по нещо?

— Ако пийна, само ще се разсъня още повече — отвърнах и се намразих, задето говоря като някоя пенсия, закопняла да докрета до чашата какао и убежището на дома си с топлите завивки.

— Сигурен ли си? — попита Шобан и колкото и да е смешно, се почувствах поласкан, задето е малко разочарована.

Знаех, че няма да ме покани втори път.

„Върви си — взе да нашепва вътрешният ми глас. — Откажи с учтива усмивка и веднага се прибирай.“

И сигурно щях да го направя, ако не я харесвах толкова много.

Сигурно щях да го направя, ако не беше издънката с шоуто.

Сигурно щях да го направя, ако не ми предстоеше да навърша трийсет години.

Сигурно щях да го направя, ако краката на Шобан бяха с тричетири сантиметра по-къси.

— Защо не! — рекох нехайно, въпреки че душата ми се беше свиля на кълбо.

Шобан ме стрелна с очи, после започнахме да се целуваме — държеше ръце на тила ми, беше ги свила на юмручета и ми подръпваше припряно косата. „Виж ти! — помислих си аз. Джина никога не прави така.“

---

[1] Едуард Хийт (р. 1916), британски политик, министър-председател (1970–1974). — Б. пр. ↑

[2] На „Даунинг стрийт“ 10 се намира лондонската резиденция на британския министър-председател. — Б. пр. ↑

[3] Грейс Кели (1929–982), прочута с красотата си американска актриса, по-късно съпруга на принца на Монако Рание Грималди. Загива трагично при автомобилна катастрофа. — Б. пр. ↑

ГЛАВА 5

Децата се преобразяват само за миг. Обърнеш се за секунда-две и когато отново погледнеш, установяваш, че вече са се превърнали в някой друг.

Още помня как Пат се усмихна истински за пръв път. Беше шишкаво плешиво човече, същински Уинстън Чърчил в бебешка кошарка, и се дереше с цяло гърло, понеже му никнеха зъбки — Джина му сложи на венците малко шоколад и Пат тутакси млъкна и ни се усмихна, озари ни с лъчезарна беззъба усмивка чак до ушите, сякаш е открил една от най-съкровениите тайни на света.

Помня и как проходи. Държеше се отстрани за малката жълта пластмасова проходилка и както обикновено се клатушкаше, сякаш блъскан от силен вятър, после най-неочаквано се пусна и заситни с дебели крачета, подали се изпод издутите от пеленките ританки — да си рече човек, че не иска да изостава от въртящите се сини колелца на проходилката.

Изскочи като тапа от стаята, а Джина се засмя и каза, че синът ни се е разбързал, сякаш пак закъснява за работа.

Виж, не помня кога се промениха игрите му. Не помня кога бебешките му игри на пожарникари и видеофилмите с Пощальона Пат са били изместени от вманиачеността му по „Междузвездни войни“. Това е една от промените, случили се, когато не съм гледал.

Главицата му уж беше пълна с говорещи животинки, после изневиделица Пат започна да се прехласва по мъртви звезди, космически щурмоваци и светлинни мечове.

Ако го оставехме, беше в състояние да гледа по видеото ден и нощ трите филма от „Междузвездни войни“. Но ние — по-скоро Джина — не го оставяхме, затова щракнехме ли телевизора, синът ни се заиграваше с часове с колекцията си от фигурки и сиви космически корабчета или скачаше по канапето с размахан светлинен меч и си повтаряше откъслеци от историите на Джордж Лукас.

Сякаш до завчера най-голямо удоволствие му доставяше колекцията домашни животинки или, както ги наричаше той —

„житовинки“. Същинско русо ангелче, синът ни седеше със сапунени мехурчета по главата във ваната и разхождаше по ръба ѝ своите кравички, овце и коне, като от време на време блееше и мучеше — и така, докато водата изстинеше.

— Ще ходя на вана — оповестяваше Пат. — Дайте ми житовинките.

Сега „житовинките“ събираха прах в някой забравен ъгъл на детската стая, докато той играеше безкрайните си игри на междугалактично добро и зло.

Те приличаха доста на игрите, които помнех от собственото си детство. Фантазиите на сина ми за храбри рицари, зли воители и похитени принцеси понякога звучаха като отглас от далечно минало, сякаш се опитваха да възвърнат нещо ценно, изгубено завинаги.

Шобан спеше като човек, несвикнал да дели с някого леглото.

Намести се точно по средата, размята на всички страни луничави крайници, после се претърколи на своята половина, но откъмна и моята част от завивката. Лежах напълно буден в чуждия креват, вкопчен в парченце чаршаф с размерите на носна кърпа, и гледах как в стаята става все по-светло.

Още беше рано да се почувствам наистина кофти. Бях забутал някъде в дъното на съзнанието си мисълта за Джина и за всички обещания, които съм ѝ давал: обещанията още от времето, когато се опитвах да я убедя да ме обикне, обещанията от сватбения ден и от всички дни след това, дрънканиците за вечна любов и че никога няма да пожелае друга, в които по онова време искрено вярвах. Всъщност, както установявах сега, още вярвах в тях. Колкото и да е странно, дори повече от преди.

По-късно всичко това щеше да ми се стовари с цялата си мощ върху главата и докато карах към къщи, щях да се гледам в огледалото и да се питам кога съм се превърнал в един от хората, които навремето съм ненавиждал. Сега обаче още беше рано за това. Сега лежах, гледах как се зазорява и си мислех — е, криво-ляво, мина добре.

Повечето мъже изневеряват, понеже им е паднал случай, но не подценявайте и радостта от безсмисления секс. Ние с Шобан се бяхме

любих именно безсмислено, защото ни е паднал случай. И това ми харесваше най-много.

Вече започвах да се чувствам предател.

Никак не е приятно, ще знаете. Когато си с нов партньор, се престараваш. Престараваш се в желанието да ти е хубаво. Сексът с нов човек е като да се явиш на изпит за шофьорска книжка. Но като се замислих за всички неща, които са могли да се изкофтят — а всички те включвах и елемента „време“, — виждах, че мога да бъда доволен.

Слава Богу! Докато бях с Шобан, едната половина от мен си мислеше, че това може би е жената, за която, без да го съзнавам, съм мечтал цял живот, мечтал съм за тази бледа ирландска хубавица, която на драго сърце би ми родила рижи дечурлига, ала другата половина тъгуваше за жена ми.

Липсваше ми лекотата, с каквато се разбираш с човек, с когото си прекарал дълги години. Ако наистина се налагаше да изневерявам, предпочиташ да го правя с Джина.

Въпреки всичко понякога ти писва да бъдеш мъжът, който плаща ипотеката, вика водопроводчика и не може да сглоби холната гарнитура. Писва ти да бъдеш този мъж, понеже накрая се чувстваш не мъж, а по-скоро домашна потреба.

Затова преспиваш с някоя непозната, която непрекъснато ти дърпа завивката, и накрая се чувстваш по-уморен отвсякога от самия себе си. Къде ли съм си метнал гащите?

Докато се обличах, в стаята се просмукваше все по-силна дневна светлина и аз успях да зърна късчета от живота на Шобан. Жилището ѝ беше хубаво — уютно и подредено, за каквото винаги съм си мечтал, но каквото никога не съм имал. От студентската бъркотия сякаш се бях прехвърлил направо в домашния хаос.

На единствените снимки, които виждах, Шобан бе съвсем младичка, още момиче, и се усмихваше на някакви весели кучета и симпатични старци. Снимки на домашни любимци и на роднини.

По стените имаше японски гравюри с изобразени на тях селяни, свели глава, вървят през дъждовен пейзаж — Джина щеше да ги хареса. Лавици със старателно подредени по тях книги и дискове, от които разбрах, че момичето си пада по екранизирана литература и странна смесица от рок състави и мек джаз: „Оейзис“ и „Ю Ту“ редом със Стан Гетс, Чет Бейкър и по-благозвучния Майлс.

Докато гледах книгите и дисковете ѝ, ми стана още по-мила. Но вероятно изпитваш същото, докато гледаш книгите и дисковете на всеки, дори и сред тях да има доста боклук. Онова, което някой обича и е обичал, разкрива неща, които той обикновено не би изложил на показ.

Хареса ми, че Шобан вероятно е надрасла рок групите и сега търси нещо по-смислено и стойностно (виждаше ми се невероятно да е тръгнала от Чет Бейкър и Майлс Дейвис и да е стигнала до „Ю Ту“ и „Оейзис“). От книгите и дисковете личеше, че тя е още млада и любопитна, още открива какво точно иска от света. Още измисля живота си, вместо да се опитва да го отстоява.

Това беше жилище на млада жена, която е сама, на момиче, което умее да си угажда. Въпреки списанията и дрехите, намятани наоколо, тук ги нямаше безпорядъка и олелията на къщи с деца, бъркотията, на която бях свикнал. Човек можеше да стигне чак до входната врата, без да настъпи някоя фигурка.

Но кой знае защо, ми домъчня за неподредения ми, шумен дом, точно както ми домъчня за времето, когато бях мъж на място и спазвах дадената дума.

Когато се прибрах, Джина плачеше.

Седнах в крайчеца на леглото, но ме достраша да я докосна.

— След снощното шоу беше голяма лудница — обясних ѝ аз. — Наложих се да остана в студиото.

— Разбирам, разбирам — увери ме тя. — Не е това.

— А какво тогава?

— Майка ти, Хари.

— Какво майка ми?

— Толкова е добра с Пат! — задави се Джина. — Иде ѝ отръки. Никога няма да бъда като нея. Само колко търпелива и добра е! Казах ѝ как понякога ми се струва, че ще превъртя — по цял ден не излизам от къщи, няма с кого да си кажа и дума, разговарям само с едно малко дете. И че съвсем се вкисвам, когато Пат е на детска градина. — Тя ме погледна с насълзени очи. — Според мен майка ти дори не схвана какво ѝ говоря.

Слава Богу! За миг си помислих, че Джина знае всичко.

— Ти си най-добрата майка на света — уверих я аз и я прегърнах.

И бях искрен.

— Не, не съм — възропта Джина. — Ти искаш да бъда, но аз не съм. Аз също искам, и то много. Но от това не ставам по-добра майка.

Поплака си още, вече не така отчаяно. Случваше се да ревне, а аз не знаех защо. Все ми се струваше, че плаче ей така, за нищо. Не била добра майка, моля ви се! Защо ли изобщо го правеше на въпрос! Беше блестяща майка. А ако през деня ѝ станеше самотно, винаги можеше да ми звъне в работата. Секретарката щеше да ми предаде, че ме е търсила. Освен това на мобилния имах телефонен секретар. Как изобщо беше възможно Джина да се чувства самотна! Умът ми не го побираше.

Прегръщах я, докато престана да плаче, после слязох долу да направя кафе. На телефонния секретар имаше милион съобщения. Всички бяха луднали заради тоя Марти. Лично аз обаче не се притеснявах кой знае колко за вестниците и телевизията.

Бях чувал някъде, че проблемите в службата са като самолетна катастрофа — винаги можеш да се махнеш. Виж, семейният живот е друго — колкото и да бягаш, няма как да избягаш от проблемите вкъщи.

ГЛАВА 6

Всеки баща е герой за сина си. Поне докато той е малък и още не разбира.

Пат смята, че мога да направя каквото си поискам. Например да накарам света да ми се подчинява — точно като Хан Соло или Индиана Джоунс. Знам, някой ден синът ми ще проумее, че все пак има някои дребни разлики между Харисън Форд и стария му баща. Веднъж разбере ли, че всъщност не притежавам бич или светлинен меч, вече няма да ме възприема по същия начин.

Но докато пораснат, всички синове си мислят, че бащите им са герои. Виж, при мен и татко беше малко по-различно. Моят баща наистина си беше герой. Имаше си медал човекът, с който да го докаже.

Ако го видите в градината или колата, ще си кажете — какво толкова, баща като баща. Но в едно от чекмеджетата в хола на къщата близнак с посипаната с чакъл алея, където съм израсъл, има медал „За особени заслуги“, който баща ми е получил за участието си във войната. Докато бях малък, все се правех на герой. А татко наистина си беше герой.

Не е шега работа това да получиш медал „За особени заслуги“. За по-високо отличие минава само Викторианският кръст, но първо трябва да умреш, за да те удостоят с него. Ако срещнете баща ми в някоя кръчма или на улицата, ще си кажете, че е достатъчно да му видите износената фланела, плешивеещата глава, хола вкъщи или вестниците, които чете, за да разберете що за човек е. Ще решите дори, че го познавате. И ще сгрешите много.

Вдигнах телефонната слушалка. Можех да подмина всички съобщения на телефонния секретар, оставени от телевизията, можех да подмина и вестниците. Но трябваше на всяка цена да звънна на нашите.

Обади се баща ми. Това се случваше много рядко. Той не понасяше телефона. Вдигаше само ако мама я нямаше или ако от градината отиваше да гледа по телевизията „Светът на градинаря“.

— Татко! Аз съм.

— Ще повикам майка ти.

Каза го троснато и намусено, сякаш така и не е свикнал да говори по телефон. И изобщо не ме познава. И аз се опитвам да му пробутам нещо, което той няма намерение да купува.

— Татко! Гледа ли снощи шоуто?

Знаех, че го е гледал. Нашите винаги ми гледаха шоуто.

Настъпи мълчание.

— Беше страхотно, няма що — изсумтя накрая баща ми.

Знаех, че се е ядосал на всичко — на ругатните, на насилието, на политиканстването. Дори сякаш го чувах как мърмори за досадните реклами. Но ми се искаше да ми каже, че не се е случило нищо страшно. Че ми е простил.

— Така е при предаванията на живо, татко — насилих се аз да се засмея. — Никога не знаеш какво ще се получи.

Старецът само изсумтя.

— Това не е по моята част — рече ми.

Някъде през деветдесетте години бе започнал да говори на жаргона на шейсетте.

Речта му беше изпъстрена с „без тия“ и „не е по моята част“. Не се и съмнявах, че след трийсетина години ще ходи с бастунчето да си взима пенсията и ще твърди, че еди-какво си е „върхът“ и че този и този е много „печен“. И никой нямаше да разбира какви ги дрънка.

— При всички положения няма място за безпокойство — рекох аз. — Положението е овладяно.

— Безпокойство ли? Изобщо не се безпокоя — отвърна той.

Настана тягостно мълчание. Не знаех какво да му кажа. Не знаех как да запълня пропастта, зейнала между различните ни светове. Не знаех откъде да започна.

— Ще повикам майка ти.

Докато я викаше, в стаята влезе Пат. Беше по пижамка, гъстата му мръсноруса коса се беше слепнала, светлосините му очи още бяха подпухнали от съня. Протегнах ръце — да го прегърна, чак ме заболя при мисълта колко го обичам. Той ме подмина и се насочи право към видеото.

— Пат! Ела, миличкото ми!

Той дойде — къде ще ходи, стиснал в ръка касетата със „Завръщането на джедаите“. Притеглих го и го сложих върху коленете си. Лъхна ме възладката тежка миризма на дете, току-що станало от сън. Пат се прозина широко точно докато го целувах по бузката. Кожата му беше неописуемо нежна. И свежичка. Най-нежното нещо на света.

Пат и досега ми се струваше най-голямото сладурче на света, малко русо ангелче, слязло от своя облак, за да отскочи до небесната видеотека.

Дали наистина беше толкова сладък? Или просто се обаждаше родителският ми ген? Дали всички родители по света възприемаха така детето си? Още не знам.

— Добре ли прекара у баба и дядо? — попитах аз.

Пат се позамисли.

— Няма хубави филми — оповести накрая.

— А какви филми имат?

— Тъпи. Само с... картинки.

— Рисувани филмчета ли?

— Да бе. Само с картинки. За бебета.

Възмутих се.

— Те, Пат, не са за бебета. Не харесваш ли Дъмбо? Слончето с големите уши? Клетото слонче, на което всички се присмиват?

— Дъмбо е тъп.

— Дъмбо е страхотен! Какво не му харесваш на Дъмбо? Божичко, та аз съм израсъл с Дъмбо.

Тъкмо се канех да му дръпна една лекция за гения на Уолт Дисни, за славата на анимационното кино и вълшебството на детството, когато се обади майка ми.

— Хари! Изпопритеснихме се. Ами сега? Ще си изгубиш ли работата?

— Няма, мамо. Ето ти добра телевизия — онова, което се случи снощи.

— Наистина ли, момчето ми? Нали веднъж ми каза, че добрата телевизия — това е гостът да напада водещия. Не знаех, че и водещият може да напада госта.

— Всичко ще бъде наред — отвърнах, макар че майка ми беше права. За най-добри се смятат шоупрограмите, когато водещият бъде

притиснат до стената, а не обратното. — Скоро ще подпиша нов договор. Не се притеснявай, мамо. Засега не се налага да пращаме Пат в сиропиталище.

— А какво ѝ е на Джина? Стори ми се някак... някак потисната.

— Добре е, нищо ѝ няма — казах аз. — Защо да е потисната?

Тъкмо затворих, и Пат се стрелна към видеото и сложи „Завръщането на джедаите“. Филмът започна оттам, докдето синът ми го беше гледал предния път: принцеса Лея, облечена като робиня и просната в нозете на Джаба. От мръсните му устни се стичаха лиги, докато той се взираше в напъпилата си наложница. Четиригодишният ми син изгледа безучастно сценката. Надали щеше да му се отрази добре, нали?

— Хайде да поиграем на нещо! — предложих аз.

Лицето му светна.

— Хайде!

— На какво искаш да играем?

— На „Междузвездни войни“.

Ухилен до уши, той издърпа изпод леглото любимия си кашон с играчки и го изсипа върху килима. По него изпопадаха всички неща, благодарение на които Джордж Лукас се е прочул. Седнах до Пат, който се зае да мести внимателно около „Хилядолетния сокол“ Хан, Люк, Чуй и двамата дроиди.

— Принцеса Лея е пленена и отведена на Мъртвата звезда — оповести той.

— Пленена, значи — повторих аз.

— Точно така, пленена и отведена — потвърди синът ми. — Трябва да я освободим, тате.

— Готово!

Заиграх се с момчето, нещо, което — знаех — не правех достатъчно често. После, след пет-десет минути, реших, че е по-добре да отида на работа. Чакаше ме тежък ден.

Пат беше разочарован, че прекъсвам играта точно по средата, но се поободри, когато отново му включих видеото с принцеса Лея като красива млада робиня. Тази част наистина му харесваше много.

Всички вестници пишеха за нас.

Според журналистите малкото произшествие с Клиф било симптом на медия в смъртоносен упадък, която само търсела евтините сензации в свят на визуална пресита и скука. Жълтите издания вдигаха пушилка до Бога заради кръвта и нецензурния език.

Всички искаха главата на Марти Ман. Аз пък исках да му звънна от колата, после обаче се сетих, че съм си дал мобилния телефон на Джина.

Фирмата на Марти — „Плямпало“, беше наела цял етаж в сграда на Нотинг Хил Гейт, където всички работеха в общо помещение. Младоци току-що навършили двацет, които съвсем преднамерено се обличаха небрежно, се трудеха върху „Шоуто на Марти Ман“ или месеци наред разработваха нови проекти. В момента обмисляха телевизионна игра за всезнайковци, алтернативна програма за пътешествия и серия с водолази, благодарение на която Марти можеше да прекара половин година на Малдивските острови, а също куп други идеи, които по всяка вероятност така и нямаше да видят бял свят.

Наричахме го творческа дейност. Останалият свят му викаше пилеене на време.

Само ние с Марти имахме кабинети в „Плямпало“. Те по-скоро наподобяваха тесни килийки, задръстени с ленти, сценарии и някоя и друга видеокасета. Шобан ме чакаше в моята.

Влизаше тук за пръв път. Щом се видяхме, и двамата се поизчервихме. Защо е толкова лесно да разговаряш с някого, преди да си преспал с него, а после изведнъж става трудно?

— Трябваше да ме събудиш, преди да тръгнеш — укори ме тя.

— Мислех да го направя — заоправдавах се аз, — но ти изглеждаше толкова...

— Умиротворена ли?

— Изглеждаше гроги.

Шобан се засмя.

— Е, имахме тежка вечер. Единственото хубаво в нея беше ти.

— Виж какво, Шобан...

— Не се притеснявай, Хари. Знам, знам. Няма да те видя повече, нали? В смисъл като нощес. Не е нужно да се преструваш. Не е нужно да ми говориш лъжи. Знам, че си женен.

— Ти, Шобан, си страхотно момиче. Наистина.

И бях откровен.

— Но ти обичаш жена си. Знам, знам. Не се притеснявай. Предпочитам да го чуя сега, отколкото след половин година. Преди да съм хлътнала по теб. Поне не си като някои други. Не ми каза, че жена ти не те разбирала. Не ми каза, че може би ще се разведеш. Не си губи времето месеци наред да се измъкваш на пръсти от къщи колкото да ми звъннеш един телефон. Не си гаден двуличник.

Не съм двуличник ли? Миналата нощ прекарах с теб, а довечера ще бъда с жена си. И това ако не е двуличник, здраве му кажи!

— Не те бива за тези неща, Хари. И точно това ти харесвам. Повярвай, малко са като теб. Питай мен. Последният — майко мила! Не е за разправяне. Наистина му се хванах, че щял да напусне жена си и сме щели да се оженим. Ей такава глупачка съм.

— Не си глупачка — възразих и я прегърнах.

Притиснахме се един до друг, плиснаха ни чувства.

Сега, когато се разделяхме, се справяхме блестящо.

После тя взе да разправя колко трудно било да си намери свестен мъж, а аз си помислих — е, слава Богу. Поне няма да правим римейк на „Фатално привличане“.

Знаех, че съм минал метър. Шобан щеше да ме остави на мира, без да ми залива автомобила със сярна киселина и да вари в тенджерата питомния ни заек. Не че имахме заек. После обаче, след като ми поолекна, с изненада установих, че ми е криво. Виж я ти нея, да се разделя с мен ей така, все едно нищо не е било!

— При мен все се повтаря едно и също — засмя се Шобан, макар че очите ѝ бяха насълзени и блестяха. — Вечно си харесвам мъже, които някой вече е харесал. Жена ти е късметлийка. Май вече ти го казах в съобщението.

— Какво съобщение?

— Съобщението, което ти оставих на мобилния телефон.

— На мобилния ми телефон ли?

— Да — потвърди Шобан и си избърса очите. — Не си ли го получил?

ГЛАВА 7

Когато се прибрах, заварих в спалнята Джина — събираше си багажа. Пребледняла, със сухи очи, пъхаше припряно само най-необходимото в куфар и сак. Сякаш не я свърта да стои повече тук.

— Джина!

Тя се обърна и ме погледна така, сякаш ме виждаше за пръв път. Беше едва ли не замаяна от презрение, тъга и гняв. Най-вече от гняв. Няма да ви обяснявам колко се уплаших. Никога дотогава не ме беше гледала така.

Тя се обърна още веднъж и взе нещо от масичката отстрани на леглото. Пепелник. Не, не беше пепелник. Никога не сме държали пепелници. Метна по мен мобилния ми телефон.

Никога не се е славела с точния си мерник — два-три пъти бяхме имали кавги, когато бяхме мятали едно или друго, — сега обаче просто нямаше как да не ме уцели и телефонът ме фрасна доста силно по гърдите. Вдигнах го от пода, заболя ме една костичка точно над сърцето.

— Никога няма да ти го простя — каза Джина. Никога. — Кимна към телефона. — Защо не си прослушаш съобщенията?

Натиснах иконката с нарисуван върху нея малък плик. Чу се пукащият глас на Шобан — сух и сънен, и много неуместен в нашата спалня.

— „На лошо е, ако някой си тръгне, преди да си се събудил... но много те моля, недей да оставаш с лоши спомени от нощес... Лично аз ще помня тази нощ само с добро... жена ти е късметлийка... Изгарям от нетърпение да работя с теб. Чао, Хари.“

— Спал ли си с това момиче, Хари? — попита Джина и поклати глава. — Какво ми има на мен? Защо ли изобщо питам? Защото ми се иска да кажеш, че не е вярно. Но си е вярно, разбира се.

Опитах се да я прегърна. Но не за да я притисна до себе си. А само да я подържа. Да се опитам да я успокоя. Да я спра и тя да не си тръгне. Да не ме изоставя.

Джина обаче се отскубна и само дето не ми изръмжа.

— Някоя малка пикла от службата, нали? — подвикна тя и продължи да мята дрехи в куфара. Дори не гледаше какво слага. Нямаше вид на късметлийка. — Някоя малка пикла, която си въобразява, че ще ѝ помогнеш.

— Момичето наистина е свястно. Ако го видиш, ще ти стане симпатично.

Бях изгърсил голяма глупост. Разбрах го още докато думите излизаха от устата ми, но вече беше късно. Джина се приближи и ме зашлеви по лицето. Видях как трепва и очите ѝ се пълнят със сълзи. Наистина не умееше да удря. Не беше такава.

— Въобразяваш си, че е много романтично и страстно, и не знам си още какво — подвикна тя. — Но грешиш. Смешно и тъжно е. Много тъжно. Обичаш ли я?

— Моля?

— Влюбен ли си в това момиче?

— Няма такава нещo.

— Ако то иска живота ми, да го взима. Целият. Заедно с теб. Най-вече с теб, Хари. Защото всичко е лъжа.

— Моля те, Джина. Допуснах грешка. Ужасна грешка, чу ли? — затърсих аз думите. — Това не значи нищо за мен — казах на жена си.

Тя започна да се смее и едновременно да плаче.

— Толкова ли не разбираш, че така е още по-зле? — Нищо ли не разбираш?

После раменете ѝ се смъкнаха и се разтресоха и тя наистина се разрида, без дори да се опитва да трие сълзите, сякаш извиращи от дълбините на душата ѝ. Искаше ми се да я прегърна. Но не посмях да я докосна.

— Същият си като баща ми — отсече Джина. Знаех, че това е най-страшното, което може да ми каже. — Съвсем същият.

— Моля те, Джина — рекох аз. — Моля те.

Тя поклати глава, сякаш вече не е в състояние да ме разбере и аз съм станал непроницаем.

— Какво „моля те“, Хари? Какво? Повтаряш го като папагал. Какво „моля те“?

— Моля те — повторих отново. — Моля те, не преставай да ме обичаш.

— Но ти със сигурност си знаел — натърти Джина, след което затвори с трясък куфара, макар че повечето ѝ дрехи още бяха намятани по леглото. Сакът вече беше пълен. Джина бе почти готова. Готова да си тръгне. — Със сигурност си знаел, че ще ти простя всичко, но не и това — повтори тя. — Знаел си, че не мога да обичам човек, който не ме обича — не обича само мен. Ако не си знаел това, Хари, значи изобщо не си ме познавал.

Навремето съм чел някъде, че във всяка връзка надмощие има онзи, на когото вече не му пука.

Тръгнах след Джина, която извлачи куфара и сака в коридора и се отправи към стаята на Пат. Той подреждаше старателно в раницата с картинката на Поцалъона Пат фигурите от „Междузвездни войни“. Усмихна ни се.

— Вижте какво правя! — рече ни.

— Готов ли си, Пат? — попита Джина.

— Почти — отвърна детето.

— Тогава да тръгваме — подкани тя и избърса с ръкав сълзите.

— Добре — каза Пат. — Знаеш ли? — погледна вече мен и красивото му лице грейна в усмивка. — Отиваме на почивка.

Оставих ги да стигнат вратата и чак тогава си дадох сметка, че няма да го понеса, ако ги изгубя. Просто няма да го понеса. Сграбчих дръжката на сака.

— Къде отиваш? Само ми кажи къде отиваш.

Тя дръпна сака, но аз не го пуснах. Затова Джина ми го остави да го държа, след което отвори входната врата.

Все така стиснал сака, ги последвах на улицата и загледах как Джина пристяга Пат в седалчицата отзад на колата. Той беше усетил, че става нещо. Вече не се усмихваше. Изведнъж си дадох сметка, че синът ни е последният ми шанс.

— Ами детето? — възкликнах. — Няма ли да помислиш за детето?

— А ти помисли ли? — сопна се Джина. — Ти, Хари, помисли ли за детето?

Сложи куфара в багажника и дори не си направи труда да си вземе сака. Остави ми го.

— Къде отивате?

— Довиждане, Хари.

После си тръгна. Лилицето на Пат в задното стъкло беше малко и тревожно. Джина гледаше право напред, очите ѝ бяха непреклонни и блестяха. Вече приличаше на друга жена. На жена, която не познавах. Тя завъртя ключа.

Наблюдавах автомобила, докато той взе завоя на улицата, където живеехме, и чак тогава забелязах любопитно зяпналите пердета. Съседите ни гледаха. Сърцето ми се сви при мисълта, че сме се превърнали в семейство, което всички зяпат.

Върнах сака на Джина в къщата, където телефонът звънеше, та се късаше. Обаждаше се Марти.

— Представяш ли си, моля ти се, тия лайнари от вестниците ме наричат какъв ли не! — възкликна той. — Чуй, моля ти се: „РАЗКАРАЙТЕ ОТ ТЕЛЕВИЗОРИТЕ НИ ТОВА ПЛЯМПАЛО МАН.“ Или: „ЩО ЗА ПТИЧКА Е ТОЯ МАН — В НЯКОЛКО ДУМИ, ВСИЧКИТЕ НЕЦЕНЗУРНИ.“ За какво намекуват тия кретени! Искат ми топлото местенце, Хари! Майка ми в чудо се е видяла. Ами сега? Какво ще правим?

— Джина ме напусна, Марти — отвърнах аз.

— Напуснала ли те е? В смисъл че си е тръгнала?

— Да.

— Ами детето?

— Взе и Пат.

— С друг ли се е хванала?

— А, не. Аз сгафих. Забърках я една, не е за разправяне.

Марти прихна, щеше да ми спуска тъпанчето.

— Ах, ти, дърт мръсник! Познавам ли я?

— Страх ме е, Марти. Ами ако Джина не се върне?

— Няма страшно, Хари! Най-много да ти вземе половината от онова, което притежаваш.

Тук грешеше. Джина вече беше отнесла всичко, което някога съм искал. Всичко до шушка.

ГЛАВА 8

Бари Туист работеше в телевизията. През последната година му бях ходил на гости, и той беше идвал у нас. Но понеже светът е устроен именно така, не бих казал, че бяхме приятели. Не можех да споделя с него за Джина. Дадох си сметка, че познавам доста такива хора.

Именно Бари беше първият човек от телевизията, който ни покани с Марти на обяд още докато работехме в радиото. Смяташе, че шоуто става и за телевизията, и направи най-много, за да се прехвърлим в нея. На онзи пръв обяд се усмихваше през цялото време, усмихваше се така, сякаш за него е чест да живее на една и съща планета с мен и Марти. Сега обаче не се усмихваше.

— Вече не сте хлапета, които се лигавят в радиото — рече ми Бари. — Тук и за вас важат правилата на порасналите момчета. — Речта му беше изпъстрена с изрази от рода на, „правилата на порасналите момчета“, сякаш да работиш в телевизия е като да провеждаш с отряд за бързо реагиране акция под прикритие във взривоопасен район. — Обадиха се деветстотин души, всички се оплакват от нецензурния език.

Нямах намерение да се гътвам и да умирам само защото Бари ни е делегиран продуцент.

— Плащате му за спонтанна телевизия, Бари. В такива предавания новината се съдържа не в онова, което гостът казва, а в онова, което прави.

— Не му плащаме да напада гостите.

Бари посочи с тънка ехидна усмивчица вестниците върху писалището. Взех цял наръч от тях.

— Първа страница на „Мирър“ и „Сън“ — оповестих. — На първа страница на „Телеграф“ материал в две колони. На трета страница на „Таймс“ хубава цветна снимка на Марти.

— Не ни трябват такива новини — натърти Бари. — И ти го знаеш. — Повтарям — това тук не ви е радиопредаване. Не ви слушат две-три откачалки заедно с котарациите си. А и ние не сме някаква

изпаднала сателитна телевизийка, която дращи в пространството колкото да привлече някой и друг зрител. Има рекламодатели, има Съвет за електронни медии, има сдружения на зрителите, има го онзи приятел на горния етаж. И повярвай, Хари — бръкнахте им на всички в здравето.

Върнах вестниците върху бюрото, пръстите ми бяха почернели от печатарското мастило. Възможно най-нехайно разтърках ръце. Но мастилото не се махна.

— Нека ти кажа какво ще се случи, Бари. Два-три дена ще наричат Марти какъв ли не, но другата седмица ще имаме най-високия рейтинг. Ето какво ще се случи. И ще има да обсъждат години наред последното ни шоу.

Бари Туист поклати глава.

— Преминахте всякакви граници. Наричат не само Марти какъв ли не, но и онзи приятел на горния етаж, а на него това не му харесва особено. За последната година в „Шоуто на Марти Ман“ са се появявали пияници, гости, които нямат мярка в нищо, гости, които са се опитвали да се съблекат направо пред камерата. Но за първи път гостът ви си тръгна набит. Така не може да продължава. Недопустимо е в национална телевизия да работи човек, който очевидно не умее да се владее.

— Какво предлагаш?

— Край на предаванията на живо, Хари. Ще записвате шоуто в деня на излъчването. Така можем да клъцнем някой и друг кадър, ако Марти пак нападне някого или реши да смаже със своето его госта си.

— Като на живо ли? Искаш да излъчваме като на живо? Марти няма да се съгласи.

— Убеди го да се съгласи, Хари. Нали си му продуцент — изпродуцирай нещо. Пък и предстои да ти подновяваме договора.

Знаех, че не могат да махнат от ефир Марти. Вече беше прекалено известен, за да го направят. Но за пръв път си дадох сметка, че тук става въпрос не за кожата на Марти.

Ставаше въпрос за моята кожа.

Колкото и да играеше на смърт и разрушение, Пат си беше много обичливо дете. Вечно прегръщаше и целуваше някого, дори напълно

непознати — веднъж го видях да притиска в обятията си дядката, дето ни чисти улицата, — и то по начин, който в нашия шантав съвременен свят нито е разумен, нито допустим.

Но Пат не го знаеше, а и нехаеше. Беше на четири години и бе преизпълнен с любов. И когато ме видя на вратата у другия си дядо, направо превъртя: стисна лицето ми с ръчици и ме целуна право по устата.

— Тате! С нас ли ще останеш? С нас, докато сме на... на почивка у дядо Глен?

Открих ги ден, след като си тръгнаха. Не беше сложно. Звъннах на някои от приятелите на Джина от колежа, идвали на трийсетия ѝ рожден ден, но тя от години не беше близка с тях. Беше ги оставила да излязат от живота ѝ, заблуждавайки се, че от мен и Пат ще получи всичко, от каквото има нужда. Това им е лошото на такива силни връзки като нашата — щом се разпаднат, оставаш съвсем сам.

Не ми се наложи да умувам дълго, за да се досетя, че в решимостта си да се махне от мен Джина е отишла у баща си, който в момента се намираше между два брака.

Глен живееше в малко жилище в края на града, сред голф клубове и зелени пояси, квартал, който навремето, когато тъстът ми се е преместил тук, сигурно е приличал малко на Уудсток. Но вместо да купонясва с Дилан, Глен всеки божи ден взимаше мотрисата и отиваше в магазина за китари на Денмарк Стрийт. Когато почуках на вратата, той си беше въщи и докато прегръщах сина си, ме посрещна с неподправена сърдечност.

— Хари! Как си, мой човек? Страшно съжалявам, че имате неприятности.

Вече беше прехвърлил петдесетте, но онова, което бе останало от косата му, беше сресано старателно. В ханша още беше тънък, и досега се обличаше с дрехи, които щяха да прилягат повече на някой групар от обкръжението на Джими Хендрикс. И досега беше красив, макар и хубостта му да бе доста повехнала. Но сигурно е изглеждал страхотно, когато през седемдесет и пета е минавал по Кингс Роуд.

Въпреки всичките му недостатъци: пропуснатите рождени дни, неударжаните обещания, склонността през няколко години да зарязва жена и деца, Глен не беше лош човек. Беше добродушен и чаровен, с него се общуваше лесно, все качества, които понякога виждах и у

Джина. Смъртният му грях бе, че така и не можеше да види по-далеч от собствените си удоволствия. Ала раните, които нанасяше, не бяха преднамерени. Не беше жесток, освен ако слабостта не е друго проявление на жестокостта.

— Джина ли търсиш? — попита той и ме прегърна през раменете. — Вътре е.

От тонколониите в скромното жилище на Глен бумтеше „Върв“. Тъст ми не беше от класическите рок манияци с цяла сбирка от броеве на списание „Моджо“ и грамофонна игличка, закотвена за вечни времена върху музиката от неговата младост. Глен беше толкова предан на каузата, че се стараеше да бъде в крак с всичко ново. Направо не проумявам как успяваше.

Джина излезе от малкия хол, беше мрачна и бледа. Много бледа. Идеше ми да я целуна. Но не го направих.

— Здравей, Хари.

— Може ли да поговорим?

— Разбира се. Наблизо има парк.

Взехме и Пат. Глен обясни, че колкото и да е зелено наоколо, паркът се намирал доста далеч, зад малката тъжна върволица магазини и тузарските къщи, които сякаш нямаха край. Предложих да идем с „Ем Джи Еф“-а. Пат само дето не изпищя от радост. Джина не беше на четири години, но аз се надявах, че и тя ще се впечатли — още от мига, когато зърнах автомобила, разбрах, че докато го карам, искам до мен да седи по-специален човек. Сега с ужасяваща яснота си дадох сметка, че този специален човек винаги е била Джина. Тя обаче не обели и дума чак докато стигнахме в парка.

— Не е нужно, Хари, да се притесняваш за младостта си и да искаш да си я върнеш — рече ми тя, докато разгъваше дълги крака и слизаше от новичкия ми автомобил. — Всъщност изобщо не си пораснал.

Пат изприпка пред нас и размаха с врясък светлинния меч. Отиде при катерушката, млъкна, спря и загледа плахо две по-големи момченца, увиснали на най-горната пръчка. Възхищаваше се на всички по-големи момченца. Ние с Джина загледахме как ги гледа.

— Мъчно ми е, ще полудея без теб — подхванах аз. — Моля те върни се.

— Не — отсече тя.

— Става дума не за някаква лудешка страстна връзка, а за една нощ.

— Никога не е само една нощ. Щом можеш да го направиш веднъж, значи ще го направиш пак. И пак, и пак, и пак. И всеки следващ път ще бъде все по-лесно. Вече съм го виждала, Хари. Виждала съм го с Глен.

— Божичко, та аз изобщо не приличам на баща ти. Дори не нося обица.

— Трябваше да се досетя — продължи да се вайка тя. — Най-страшни са романтиците. Бригадата, отговаряща за сърцата и цветята. Кълнат се, че никога няма да погледнат друга. Те са най-страшни. Защото вечно търсят новата тръпка. Не могат без редовната доза романтика. Нали, Хари?

Не ми беше приятно, че говори за мен така, сякаш изобщо не се различавам от всеки друг мъж по белия свят и просто съм поредният представител на косматите пълчища прелюбодейци, поредният човек, който крета на едната заплатица и са го спипали да кръшка. Искях отново да съм единственият.

— Извинявай, че ти причиних болка, Джина. Ще съжалявам до края на дните си. Ти си последният човек на тоя свят, когото искам да наранявам.

— Освен това меденият месец не може да трае вечно, нали?

— Знам, знам — заповтарях, но дълбоко в себе си се запитах: „Защо пък да не може?“

— Заедно сме от доста години. Имаме дете. Няма как да се чувстваме отново като Ромео и Жулиета.

— Разбирам всичко това — уверих я аз и наистина си беше така.

Но само отчасти. Някакъв гласец вътре в мен напираше да каже: „О, значи вече съм свободен човек!“

Джина беше права — искаше ми се да се чувстваме, както в началото. Искаше ми се да бъде така винаги. И знаете ли защо? Защото тогава и двамата бяхме щастливи.

— Нима си въобразяваш, че ми е било лесно? — възкликна, внезапно развълнувана, Джина. — Нима си въобразяваш, че ми е било лесно да те слушам как вечно хленчиш, че вече не си тийнейджър, да накарам Пат поне за пет минути да спре да гледа тези „Междузвездни войни“, да се грижа за къщата? Изобщо не ми помагаше, пръста не си

помръдваше. Като всеки мъж по белия свят смяташ, че щом си вършиш работата в службицата, у дома можеш да не пипаш нищо.

— Защо тогава не си ме зарязала още преди години? — възкликнах смаян.

— Не ми даваше основания. Ето че сега вече имам причина. Само на трийсет съм, Хари. Понякога се чувствам стара. Ти ме изигра — подвикна тя. — Изигра ме и ме накара да се влюбя в теб.

— Прибирай се, и да приключваме. Прибирай се, за да бъдем отново тримата с Пат. Искам да бъде както преди.

— Никога вече не може да бъде както преди. Ти промени всичко. Вярвах ти, а ти не оправда доверието ми. Заради теб се почувствах смешна, не биваше да ти вярвам.

— Хората не загърбват всичко заради една-едничка изневяра, Джина. Поне зрелите хора. Лично аз не бих сложил само заради това кръст на всичко. Знам, боли те. Знам, сгрехих. Но как така изведнъж от Господин Самото съвършенство се превърнах в Господин Лайнаров?

— Не си Господин Лайнаров, Хари — поклати тя глава, едвам сдържайки сълзите. — Ти си най-обикновен мъж — като всички останали. Сега вече го разбирам. По нищо не се различаваш от другите. Толкова ли не го проумяваш? Смятах те за по-различен. Жертвах заради теб толкова много, Хари.

— Знам. Заминаваше на работа в чужбина. Щеше да опознаеш друга култура. Щеше да се чувстваш невероятно. После остана заради мен. Знам. Точно заради това настоявам да не си съсипваме брака. Заради това искам да опитаме отново.

— Мислих много — натърти Джина — и стигнах до извода, че никой пет пари не дава за жена, която си стои вкъщи и си гледа детето. Дори мъжът ѝ. Най-вече мъжът ѝ. Толкова отегчителна съм, че нашият решил да се поразтуши с друга!

— Не е вярно.

— А да си гледаш детето, би трябвало да е най-уважаваната професия на света. Всички би трябвало да разбират, че да се занимаваш с това е по-смислено, отколкото да работиш каквото и да е друго. Но не е така. Знаеш ли, колцина по тъпите ви вечери, купони и закуски в оная телевизийка са ме карали да се чувствам кръгла нула? „А вие с какво се занимавате?“ — каза тя присмехулно. „С какво се занимавате?“ Кой, аз ли? С нищо. Стоя си вкъщи и си гледам детето. А

те ме зяпат отвисоко, все едно съм малоумна — и жените, и мъжете, всъщност жените са още по-жестоки. А аз съм два пъти по-начетена и интелигентна от половината хора, с които работиш, Хари.

— Знам — уверих я аз. — Виж какво, Джина, готов съм на всичко. Само кажи какво искаш.

— Искам да си върна предишния живот — отговори тя. — Нищо повече. Искам си предишния живот.

Разбрах, че не ме чака нищо хубаво.

ГЛАВА 9

Не се получи точно така, както го беше намислил татко. И в неговия дом. И в моя.

Когато родителите ми купили къщата, където съм израсъл, тя се е намирала едва ли не в провинцията. Но вече трийсет години градът пъплеше и пъплеше, приближаваше се все повече. Нивите, където навремето се бях разхождал на воля с въздушната пушка, сега бяха застроени с грозни нови жилищни сгради. Някогашната Хай Стрийт беше задръстена с агенции за недвижими имоти и нотариуси. Идилията, сред която майка ми и баща ми си бяха представяли, че ще изживеят дните си, бе погълната от предградията.

Общо взето, мама нямаше нищо против промените — беше си градско чадо, помня дори как, когато бях малък, се тюхкаше, че в градчето ни нямало магазини и киносалони. Но виж, за татко ми беше мъчно.

Никак не му беше приятно да гледа войнството, което в делнични дни ходеше с мотрисата на работа в Лондон и задръстваше гарата, нито тълпите, плъпнали в края на седмицата към игрищата за голф. Никак не му беше, приятно, че из квартала на цели тумби се навъртат малки хулиганчета, които си въобразяваха, че се намират в центъра на Лос Анджелис. Не беше очаквал, че на старини ще бъде толкова близо до навалищата и престъпността.

За капак сега им се струпа и тая история с мен.

Излязоха на вратата с очакването, че на вечеря сме дошли тримата. Но синът им беше дошъл сам. Озадачени загледаха как подминавам с автомобила портата и търся къде да спра. Не проумяваха какво става.

Когато бях малък, по улицата не спираха коли — един гараж на семейство беше повече от достатъчен. Сега човек си докарваше едва ли не двойна херния, докато намери къде да паркира. Вече нищо не беше същото.

Целунах мама, ръкувах се с татко. Те се чудеха какво става. Храната щеше да остане. Очакваха Джина и Пат. Очакваха щастливи

семейства. А получаваха само мен.

— Мамо! Татко! Трябва да ви кажа нещо.

Вътре звучаха старите песни. Чух откъм стереоуредбата Тони Бенет в концертно изпълнение от „Карнеги Хол“, макар че преспокойно можеше да е Синатра, Дийн Мартин или Сами Дейвис младши. Нашите слушаха само стари песни.

Двамата седнаха на любимите си столове и мълчаливо зачакаха. Точно като малки деца. Кълна се в Бога — смятаха, че ще оповестя как предстои да имат още едно внуче. А аз стоях и се чувствах така, както се чувствам често пред родителите си — не толкова като син, а по-скоро като сапунен сериал.

— Е, както личи, Джина ме напусна — рекох аз.

Казах го с неподходящ тон — прекалено нехаен, прекалено небрежен и бодряшки. Но другото, което можех да направя, бе да се свлека на четири крака и да им олигавя със сълзите си хубавия килим. Защото след вчерашната разходка в парка и втора безсънна нощ в леглото, прекалено голямо за сам човек, ми идеше да направя точно това, пък и най-сетне май бях започнал да проумявам, че Джина може и да не се върне. Но се чувствах прекалено стар, за да съобщавам на майка си и баща си лоши новини. А и те бяха прекалено стари, за да им се налага да ги слушат.

Известно време и двамата мълчаха.

— Ама как така? — ахна накрая баща ми. — Къде е отишла?

— Къде е детето? — намеси се и мама.

Тя начаса бе схванала какво става.

— Пат е с Джина. У баща ѝ са.

— При онзи пънкар ли? Клетото то.

— Как така те е напуснала? — повтори баща ми.

— Ами ей така, татко, тръгна си.

— Нещо не разбирам.

И наистина не разбираше. Обичаше я, обичаше всички ни и сега всичко това беше приключило.

— Чупи се, разкара се, тръгна си. Махна се — отвърнах аз.

— Не говори така — намеси се мама. Беше долепила пръсти до устните си, все едно се молеше. — О, Хари! Ужасно съжалявам.

Тръгна през стаята към мен и аз трепнах. Щях да се чувствам по-добре, ако не проявявах състрадание към мен. Щях да го преглътна

по-лесно, ако не ме прегръщаха и не ми казваха, че ме разбират. Виж, нямаше да го преживея, ако започнеха да ме съжаляват. Знаех, че няма да издържа и ще рухна. За мой късмет татко ми се притече на помощ. Да е жив и здрав!

— Тръгнала ли си е? — тросна се той сърдито. — И какво, сега ще се развеждаш ли? Това ли имаш предвид?

Не бях мислил по въпроса. Дали щях да се развеждам ли? И как става това?

— Сигурно. Да. Нали така се постъпва в такива случаи? Когато хората се разделят, де.

Пребледнял като платно, баща ми стана от стола. В очите му бяха избили сълзи. Той си свали очилата, за да ги избърши.

— Съсипа ми живота — каза той.

— Моля?

Направо не можех да повярвам на ушите си. Разпада се моят брак, а жертвата е кой — баща ми, моля ви се! А, без тия! Наистина ми беше мъчно, че ненагледната му снахичка се е махнала от живота му. Беше ми мъчно, че внучето е присъствало, когато родителите му са се разделили. И най ми беше мъчно, че синът му се е превърнал в поредния несретник и отрепка, завел бракоразно дело. Но нямаше да допусна баща ми да заграби главната роля в малката ни семейна трагедия.

— Как така съм ти съсипал живота, татко? Ако има жертва, то това е Пат. Не ти.

— Съсипа ми живота — повтори той.

Лицето ми пламтеше от срам и негодувание. И таз добра, баща ми да го прави на такъв въпрос! Неговата жена не го беше зарязвала нито веднъж.

— Твоят живот е свършил — казах му ядосано.

Погледнахме се с нещо, наподобяващо омраза, после баща ми излезе от стаята. Чух го как тътрузи крака на горния етаж. Вече съжалявах, че съм изтърсил такава глупост. Но той не ми беше оставил друг избор.

— Не му обръщай внимание — рече мама. — Разстроен е.

— Аз също съм разстроен — вметнах аз. — Досега не ми се е случвало нищо лошо. Получавал съм всичко на тепсия.

— Не го слушай баща си. Просто иска и Пат да получи онова, което си получил ти. Да си има и майка, и баща. Здраво, сплотено семейство, на което да се оплания в живота. Всичко това.

— Но при него никога няма да бъде така, мамо. В случай че Джина наистина ме напусне. Съжалявам, но няма да е чак толкова просто.

Накрая баща ми все пак слезе при нас и докато се хранехме без особено желание, се опитах да им обясня криво-ляво как стоят нещата. Че от известно време вкъщи не се погаждаме, но че още се обичаме. Че има някаква надежда.

Пропуснах частта с колежката, с която съм преспал, и как Джина смята, че си е пропиляла живота. Само това оставаше, да им разкажа и тези неща — направо щяха да се задавят с агнешките котлети.

Когато станах да си ходя, мама ме притисна до себе си и каза, че всичко щяло да се оправи. Татко също се постара — прегърна ме човекът през рамото и ми заръча, ако има нещо, да съм се обадел.

Не смеех да го погледна. Това му е лошото да смяташ, че баща ти е герой. Без да казва и думата, той може да направи така, че отново да се почувстваш осемгодишен малчуган, току-що загубил първата си битка.

Следващият ни гост тази вечер не се нуждае от представяне — каза за трети пореден път Марти. — Да ви казвам такава... какво му става пак на това скапано аутокю?

На аутокюто му нямаше нищо и той го знаеше.

От апаратната режисьорът му зашепна в слушалките утешителни думи как ако Марти бил готов, щели да го изрепетират отново. Марти обаче смъкна с рязко движение микрофона и слезе от снимачната площадка.

Докато предавахме на живо, винаги се беше държал безстрашно пред аутокюто. И да сбъркаше, и да замажеше някоя дума, изнизваща се пред очите му, само се ухилваше и продължаваше нататък. Понеже беше наясно, че няма друг избор.

Виж, записът е друго. Знаеш, че винаги можеш да спреш и да започнеш отначало. От това, разбира се, би трябвало да ти е по-леко. Но понякога се гипсираш. Оставаш без дъх. Плувваш в пот. А ако камерата те хване потен, с теб е свършено.

Настигнах Марти в зелената стая, където го заварих да отваря бира. Това ме разтревожи повече, отколкото издънката на снимачната площадка. Марти си беше мърморко, но не и пияница. Трябваша му няколко бири, за да се гипсира напълно и да не може да помръдне.

— Когато шоуто е на запис, ритъмът е друг — взех да философствам аз. — На живо енергийното равнище е толкова високо, че дори не усещаш кога предаването е свършило. А когато си на запис, трябва сам да регулираш адреналина. Ти обаче го можеш.

— На теб пък какво ти разбира главата! — тросна се той. — Колко шоу програми си водил?

— Друго може да не разбирам, но съм наясно, че само усложняваш нещата, като подвикваш на момичето, което задвижва аутокюто.

— Движи го прекалено бързо!

— Да, за да не изостава от теб — уточних аз. — Ако ти четеш по-бавно, и тя ще го движи по-бавно. Това, Марти, е същото момиче, с което работим от една година.

— Дори не си се опитал да запазиш излъчването на живо — намуси се той.

— А кой удари Тарзан, ти, нали? Какво очакваше, че ще оставят предаването на живо ли? Телевизията не може да рискува това да се повтори. Ето защо правим шоуто на живо и на запис.

— Да бе, на живо и на запис. Дрън-дрън, та пляс. Ти на чия страна си бе, Хари?

Тъкмо да му кажа, когато Шобан надзърна в зелената стая.

— Успях да намеря друго момиче за аутокюто — оповести тя. — Ще опитаме ли отново?

— Гледаме телевизия — съобщи ми Пат, когато отидох у Глен.

Вдигнах го и го целунах. Той обвини досущ маймунка ръце и крака около мен, докато го носех към хола.

— С мама ли?

— Не.

— А с кого, с дядо Глен ли?

— Не. Със Сали и Стив.

В тясното холче заварих момче и момиче на шестнайсетина-седемнайсет години, които бяха седнали на канапето и се бяха впили един в друг. Бяха облечени с дрехи, които не вървят без сноуборд.

Докато влизах, момичето — тъничко, вяло, тъповато, благоволи да ме погледне. Момчето — набито, пъпчиво, още по-тъповато, почукваше с дистанционното устройство по долните си зъби и дори не свали очи от клипа с някакъв разгневен мъж без риза, певец, който изглеждаше така, сякаш е готов да съдейства на полицията. Глен сто на сто знаеше кой е. И сигурно имаше всичките му дискове. Покрай певеца се запитах дали музиката съвсем е изшантавяла, или аз съм започнал да остарявам. Или и двете.

— Здравсти — поздравявай девойчето.

— Здравей. Аз съм Хари, бащата на Пат. Джина тук някъде ли е?

— Не, отиде на летището.

— На летището ли?

— Да, наложи й се да... как ли му се викаше... А, да, наложи й се да хваща самолета.

Оставих Пат. Той се намести сред фигурките от „Междузвездни войни“, разпилени по целия под, и започна да хвърля възхитени погледи на пъпчивия хлапак. Наистина се прехласваше по по-големите момчета. Дори по тъпите, грозни големи момчета.

— Къде отиде?

Момичето — Сали, се свъси озадачено.

— В Китай. Струва ми се.

— В Китай ли? Наистина? Или в Япония? Много е важно.

Лицето й грейна.

— Да, може би в Япония.

— Има голяма разлика между Китай и Япония — поясних аз.

Момчето — Стив, ме погледна за пръв път.

— Лично за мен няма — рече то.

Момичето се засмя. Пат също. Беше малък. Не знаеше защо се смее. Чак сега забелязах, че лицето му е мръсно. Ако не го насърчаваш, той се отнася доста високомерно към личната хигиена.

Ухилен самодоволно, Стив отново се извърна към телевизора и продължи да почуква с дистанционното по долните си зъби. Идеше ми да му го натикам в гърлото.

— Знаете ли колко ще остане там?

Сали изсумтя, че не знаела, и стисна разсеяно Стив по месестото бедро.

— Глен няма ли го? — продължих да им досаждам аз.

— Не, татко е на работа — рече момичето.

Така значи. Сали беше от зарязаните деца на Глен от един-два брака след майката на Джина.

— На гости ли сте тук? — поинтересувах се аз.

— Не, ще поостана малко при татко — отвърна девойчето. — Майка само ми опява. Приятелите ми били не знам си какви, обличала съм се не знам как си, кога съм се прибирала, кога не съм се прибирала.

— А има ли основания?

— Вкъщи съм се държала така, сякаш съм била на хотел — изписка Сали. — Била съм прекалено малка, за да съм пушела. Дрън-дрън-дрън... — въздъхна тя уморено, както могат да бъдат уморени само младите. — Все едно и също — до припадък. Сякаш тая дърта двулична кучка не е правела същото в далечната си младост.

— Кучка — повтори Стив.

— Кучка — обади се и Пат, стиснал в юмручета по една фигурка от „Междузвездни войни“, и Стив и Сали прихнаха.

Така стават тия работи, помислих си. Разделяте се с жената и детето ви се превръща в нещо като корабкрушенец, лашкан в морето от дневна телевизия и занемарени отговорности. Добре дошли в шантавия съвременен свят, където родителят, при когото живееш, е отчужден и презрян, а родителят, при когото не живееш, се чувства достатъчно виновен, та да те приюти, ако положението у дома съвсем се спече.

Но с моето момче нямаше да стане така. С моя Пат.

— Вземи си якето и играчките — казах му аз.

Мръсното му личице грейна.

— В парка ли отиваме?

— Отиваме си вкъщи, миличкото ми.

ГЛАВА 10

Уж би трябвало да празнуваме.

Накрая Бари Туист предложи да излъчваме шоуто с петнайсетминутно закъснение, което ще рече, че пак ще работим на живо, но с кратък промеждутък от четвърт час преди излъчването, като застраховка, в случай че госта или водещия го прихванат лудите.

Шефовете в телевизията останаха доволни, понеже така разполагаха с време да „редактират“ всичко, от което рекламодателите можеха да припаднат, Марти също беше доволен, тъй като това означаваше, че няма да се гипсира от долното аутокою.

Ето защо ме заведе в любимия си ресторант, нашумял напоследък спартански обзаведен сутерен, където добре нахранени телевизионни труженици се охарчваха за истинска италианска кухня.

Подобно на повечето заведения, където ходехме, голият дъсчен под и белите стени създаваха впечатление по-скоро за гимнастически салон, отколкото за ресторант, вероятно за да си помислим, че си правим добро, докато стоим тук. Беше два и нещо, когато влязохме. Бях закъснял, защото откарах Пат у нашите и го оставих там — откакто Джина беше заминала, нямаше кой да го прибира от детска градина. Заведението вече беше пълно, затова пък оберкелнера го нямаше.

При нас дойде една от келнерките. Днес очевидно не й беше ден. Беше припряна и изнервена, върху бялата й униформа се червенееше петно от вино. Току си подръпваше косата, лъскава и черна, подстригана на венец, с какъвто си представяш героините в роман на Ф. Скот Фицджералд или момичетата от Хонконг през петдесетте. Току издаваше долна устна и си духаше, при което бретонът й политваше във всички посоки.

— Какво обичате? — попита тя.

— Имаме запазена маса — оповести Марти.

— Един момент — отвърна жената и взе тетрадката с резервациите. — Името?

— Марти Ман — отвърна той, като понатърти на фамилията, с което подсказа, че е очаквал сервитьорката да го познае и едва ли не да припадне от вълнение.

Но името не ѝ говореше нищо. Тя беше американка.

— Съжалявам — рече жената. — Не ви виждам в списъка, господине.

После ни се усмихва. Имаше красива усмивка: широка, белозъба и искрена. От онези, които направо греят.

— Повярвайте, запазили сме маса — рече Марти.

— Не, тук не сте запазили.

Тя затвори с трясък тетрадката и понечи да си тръгне.

Марти ѝ препречи пътя. Келнерката се притесни. Пак издаде долна устна и си духна на бретона.

— Извинявайте — каза.

Беше висока и слаба, с крака на балерина и раздалечени кафяви очи. Беше красива, но съвсем не бе в първа младост. Може би беше година-две по-голяма от мен. Повечето работещи в ресторанта с вид на гимнастически салон бяха все нафукани младоци, очевидно убедени, че престоят им тук е само кратка спирка по пътя към нещо по-добро. Тя изобщо не беше като тях.

Погледна Марти и си разтърка кръста, сякаш я боли отдавна.

— Знаете ли кой съм аз? — попита я той.

— А вие знаете ли колко заета съм аз? — отвърна жената.

— Може и да ни няма в списъка — провлачи Марти много бавно, все едно говори на човек, на когото са му махнали част от мозъка, — но един от моите подчинени се обади на Пол, управителя, де. Знаете ли кой е Пол?

— Естествено, че знам — каза келнерката, без да повишава тон.

— Та Пол каза, че всичко ще бъде наред. Винаги е наред.

— Наистина се радвам много, че се разбирате толкова добре с Пол. Но всички маси са заети, къде да ви сложа? Още веднъж извинявайте.

Този път жената наистина си тръгна.

— Ама че каша! — завайка се Марти.

Точно в този миг Пол ни забеляза и прекоси забързан ресторанта, за да посрещне прочутия клиент.

— Господин Ман, радвам се да ви видя — каза той. — Някакъв проблем ли има?

— Както личи, няма свободни маси.

— О, за вас, господин Ман, винаги има маса. — Върху загорялото от слънцето средиземноморско лице на оберкелнера грейна усмивка.

И неговата усмивка беше красива. Но беше съвсем различна от усмивката на сервитьорката. — Насам, ако обичате.

Влязохме в ресторанта и пак се натъкнахме на обичайните погледи, шушукане и тъпи усмивки, които появата на Марти неизменно предизвикваше. Пол щракна с пръсти и от кухнята изникна маса — на мига беше застлана с покривка и върху нея се появиха прибори, панерче с нарязан на дебели филии хляб и сребърна купа със зехтин. До нас изникна келнерка. Същата.

— Отново здравейте — поздрави тя.

— Я ми кажи — взе да се заяжда Марти. — Къде се е дянал добрият стар стереотип на американска сервитьорка? Дето те обслужва с усмивка?

— Днес е в почивка — отвърна жената. — Ще ви донеса листа с менюто.

— Не ми трябва меню — сопна се Марти. — Вече знам какво искам.

— Въпреки това ще го донеса. За приятеля ви. Днес имаме вкусни специалитети.

— Дали да не проведем този разговор още веднъж, след като си включиш слуховото апаратче? — попита Марти. — Гледай ме в устата — храним се постоянно тук. Не ни трябва меню.

— Остави жената на мира, Марти — прекъснах го аз.

— Точно така, Марти, оставете ме на мира — каза тя и ме погледна за пръв път.

— Аз ще си поръчам от усуканите спагети с червения сос отгоре, той — също — рече Марти.

— Усукани спагети — записа си келнерката в тефтерчето. — С червено отгоре.

— И ни донеси бутилка шампанско — поръча Марти и потупа жената по дупето. — Ето така те искам.

— Махнете си потната ръка от задника ми, докато не съм ви я счупила — рече жената. — Ето така ви искам.

— Добре де, донеси ни пиенето — побърза да каже Марти и си дръпна ръката.

Сервитьорката ни остави сами.

— Божичко, трябваше да поръчаме да ни донесат храната направо в редакцията — завайка се Марти. — Или да дойдем по-рано.

— Извинявай, че закъснях — подхванах аз. — Имаше такова задръстване, че...

— Добре, добре... — вдигна той длан.

— Радвам се, че склони да ни излъчват с четвърт час закъснение — казах му аз. — Обещавам ти, шоуто няма да пострада.

— Е, това е само една от промените, които правим — отвърна Марти. — Тъкмо смятах да ги обсъдим.

Зачаках — чак сега забелязах, че той е нервен. Имаше си дихателни упражнения, с които уж да прикрива притеснението, но сега те явно не му помагаша особено. И в крайна сметка се оказа, че изобщо не празнуваме.

— Освен това искам Шобан да се заеме по-активно с подбора на гостите — продължи той. Искам и да стои всяка седмица в апаратната. И да отбива ударите на шефовете в телевизията.

Трябваше ми известно време, докато схвана какво ми говори. Келнерката ни донесе шампанското. Напълни две чаши. Марти отпи юнашка глътка и загледа чашата, после отвори уста и хлъцна нечуто.

— Извинявай — каза.

Аз оставих чашата на масата.

— Но с тези неща се занимава продуцентът, това му е работата — опитах се да се усмихна. — Това е моя работа.

— Е, такива са промените, които възнамерявам да направя.

— Я чакай. Значи договорът ми няма да бъде подновен?

Марти разпери ръце, все едно казваше — какво мога да направя аз! Шантав свят!

— Виж какво, Хари. Надали искаш да те преместя на някаква мижава службица, която ще вършиш и със затворени очи. Би било ужасно, нали?

— Марти — подхванах аз. — Чакай. Чакай малко. Наистина имам нужда от тази работа. Сега повече отвсякога. След тая история с

Джина... Пат живее при мен, нямам представа какво ще става оттук нататък. Знаеш го. Само това липсваше — да остана и без работа!

— Съжалявам, Хари. Промените наистина са наложителни.

— Какво е това? Наказание, че не съм ти подръка по двацет и четири часа в денонощието точно когато бракът ми се разпада ли? Извинявай, че днес сутринта не бях в редакцията. Не мога да оставя детето само. Трябваше да...

— Не ми повишавай тон, Хари. Да се държим като възпитани хора.

— Я не се занасяй, Марти. Нали си ни Господин Кавгаджиев? Едва ли един дребен скандал ще те притесни чак толкова.

— Съжалявам, Хари. Шобан вече е назначена. Ти си уволнен. Някой ден ще ми бъдеш признателен. Може да се окаже, че това е най-хубавото нещо, случвало се някога през живота ти. Нали не се сърдиш?

Лайнарът му с лайнар дори ми протегна ръка. Не я поех, станах и си грабнах багажа.

Той поклати глава — един вид, много съм го разочаровал.

Тръгнах с отмалели крака и пламнало лице към изхода и се обърнах чак когато чух писъка на Марти.

Келнерката бе успяла да изсипе върху него пълна чиния спагети.

— Божичко, извинявайте — завайка се тя. — Искате ли малко пармезан?

Нашите докараха Пат. Мама обиколи къщата и запали всички лампи, а баща ми ме попита как е в службата. Отвърнах, че всичко е наред.

Останаха с Пат, а аз отскочих до близкия супермаркет — да напазарувам. Беше само на пет минути път с колата, но се бавих доста, понеже наблюдавах тайничко всички жени, заприличали ми на самотни майки. Досега не се бях замислял за тях, но днес те ми се сториха героини. Истински героини.

Справяха се сами. Пазаруваха, готвеха, забавляваха, всичко. Отглеждаха сам-сами децата си.

А аз не знаех дори как да измия косата на Пат.

— Косата му е мръсна — каза мама, когато двамата с татко станаха да си ходят. — Измий я хубаво.

Вече го знаех. Но Пат не даваше да му измия косата. Беше ми го заявил, докато се прибирахме от Глен, и аз уж между другото му бях подметнал, че косата му е за миене. Синът ми оповести, че искал да я измие майка му. Както го правела тя.

Но не можехме да отлагаме повече. Не след дълго Пат стоеше наред плувналата във вода баня само по панталонки, с мръсна косица, паднала над очите му, вече зачервени от плач и от детския шампоан, с който Джина и досега го къпеше.

Нещо не се получаваше. Бърках някъде.

Приклеках до детето. То не искаше и да ме погледне.

— Какво има, Пат? — попитах го.

— Нищо.

И двамата знаехме, че има нещо.

— Мама замина за малко. Няма ли да разрешиш на тате да ти измие косата?

Тъп въпрос. Пат поклати глава.

— Какво би направил един джедай в случай като този? — попитах го аз.

Той не отговори. Понякога четиригодишните малчугани не благоволяват да отговарят.

— Виж какво — рекох му — идеше ми да ревна. — Как мислиш, дали Люк Скайуокър плаче, когато му мият косата?

— Не знам и не ме интересува.

Бях опитал да му измия косата, като му наведох главата над ваната, но не се получи нищо. Затова сега му помогнах да си изуе панталонките, вдигнах го и го сложих да седне във ваната. Пат си избърса носа, докато аз проверявах дали водата е достатъчно топла.

— Забавно е, нали? — подхванах. — Трябва да го правим често.

Пат само се смръщи. Но се наведе напред и ми позволи да му изплакна главата. После усети, че пак му слагам шампоан, и нещо го прихвана. Изправи се и в окаян опит да избяга праметна краче през ръба на ваната.

— Пат! — скарах му се аз. — Сядай долу, ако обичаш.

— Искам мама да ми измие главата!

— Мама я няма. Сядай, ти казвам!

— Къде е мама? Къде е?

— Не знам.

Той се опита да излезе опипом от ваната и ревна, защото в очите му влезе шампоан. Бутнах го да седне и като се опитвах да не обръщам внимание на врясъците, му изплакнах набързо косата.

— Един джедай не се държи така! — рекох му. — Така се държат само бебетата.

— Аз не съм бебе! Ти си бебе!

Избърсах го с кърпата, хванах го за ръка и го затеглих обратно към детската, а той заситни с малки крачета подире ми, за да не изостава. Докато му слагах пижамката, двамата се гледахме на кръв.

— И таз добра, да се лигавиш така — казах му. — Наистина съм разочарован от теб.

— Искам мама.

— Мама я няма.

— Кога ще си дойде? — проплака детето. — Кажи, де!

— Не знам — отвърнах. — Не знам, миличкото ми.

— Какво толкова съм направил? — пророни Пат и направо ми разби сърцето. — Аз без да искам, аз без да искам.

— Не си направил нищо. Мама те обича много. Ще я видиш скоро. Обещавам.

После го гушнах и усетил миризмата на шампоана, който явно така и не бях изплакнал, го прегръщах дълго — питах се как двама възрастни с толкова недостатъци са успели да създадат такова съвършенство.

Четох му приказка, докато заспа. Когато излязох от детската, на телефонния секретар имаше три съобщения. И трите бяха от Джина.

— „Извинявай, но се видях принудена да замина за известно време. Нямах представа колко много ме нарани. Наистина. Нали уж беше до края на дните ни, Хари? А не докато на един от двамата му доскучае. Нали уж беше завинаги, а не докато един от двамата реши, че му е писнало в брачното ложе. Така не става. Няма как да стане. Нима си въобразяваш, че ще те пусна да ме докосваш,

когато знам, че си докосвал друга? Ръцете ти, устата... Непоносимо е. Лъжите, играта на криеница, плачът до изнемога. Всичко това ми е дошло до гуша, нагледала съм му се като малка. Ако смяташ, че...“

Секретарят я прекъсна. На него можеш да оставиш само късо съобщение. Чу се сигналът, после и второто съобщение. Сега Джина беше по-спокойна. Или се опитваше да бъде.

„Току-що говорих с Глен. Каза ми, че си взел Пат. Наистина не се налагаше. Там детето си беше добре. Пък и знам колко си зает в службата. Но ако смяташ да го гледаш, докато се върна знай, че всяка неделя трябва да му миеш косата. И не му позволявай да слага захар в овесените ядки. Може да ходи и сам до тоалетната — това вече го знаеш, — но понякога забравя да вдигне дъската. Проверявай дали си е измил зъбите. Не му разрешавай да гледа през цялото време «Междузвездни войни». Ако не е спал следобед, постарай се да си легне не по-късно от...“

Отново сигнал. Последно съобщение. Джина вече не беше толкова спокойна, почти крещеше.

„Кажки на Пат, само че го обичам, чу ли? Кажки му, че ще го видя много скоро. Дотогава се грижи добре за него. И не се самосъжалявай, Хари. Ти не си Господин Неотразимия. По цял свят има жени, които си гледат сами децата. Милиони са. Буквално милиони. Защо смяташ, че ти си по-особен?“

Угасих осветлението и дълго гледах как момченцето ни спи. И видях, че съм подвел всички.

Джина. Майка си и баща си. Дори Марти. Не се бях показал достатъчно силен, не ги бях обичал достатъчно, не бях мъжът, който те искаха да бъда, не бях и мъжът, който самият аз исках да бъда. По един или друг начин ги бях предал всичките.

Придърпах одеялото, което Пат беше изритал, завих го и дадох последно обещание, което този път смятах да удържа: никога да не предавам това дете.

Но се чуваше и някакъв далечен глас, все едно някой се обажда по развален телефон от другия край на света и той повтаряше: „Предал си го, предал си го, вече си го предал.“

ГЛАВА 11

Децата живеят за мига. Хубавото на това е, че и да ги подведеш, на другия ден вече са забравили. Най-малкото Пат беше такъв на четири години.

— Какво искаш за закуска? — попитах го аз.

Той ме погледа, погледа и каза:

— Зелени спагети.

— Спагети ли? За закуска?

— Да, зелени спагети. Ако обичаш.

— Но аз не знам как се готвят зелени спагети. Друг път ял ли си ги?

Той кимна.

— В малката пицария от другата страна на широкия път — уточни синът ми. — С мама.

Живеехме в по-неприятната част на Хайбъри Корнър, при Холоуей Роуд, а не при Ъпър Стрийт, където имаше магазини за вещи на старо, а не за антики, кръчми, а не лъскави заведения, тихи кафененца, а не модни ресторанти. Някои от тези кафенета бяха толкова пусти, че бяха с вид на морга, но точно в дъното на нашата улица имаше страхотно ресторантче — казваше се „Треви“, и на барплота говореха английски, а в кухнята — италиански.

Едрите веселяци зад бара поздравиха Пат по име.

— За тук ти говорех — оповести момченцето и се разположи на масата при прозореца.

Видях как келнерката излиза от кухнята и се насочва към нас. Пак беше същата. И пак изглеждаше уморена.

— Какво да бъде за вас, момчета? — попита тя и се усмихна на Пат.

В гласа ѝ се долавяше южняшки акцент, който, докато бяхме с Марти, не бях доловил.

— Предлагате ли нещо, което да прилича на зелени спагети?

— Спагети песто ли? Разбира се.

— Да не са много люти за теб? — обърнах се аз към Пат.

— Зелени ли са? — попита той на свой ред.

Кимнах.

— Да, зелени са.

— Искам такива.

— А вие? — ми рече келнерката.

— И аз ще си поръчам същото — отговорих.

— Нещо друго?

— Питам се на колко места работите.

Жената за пръв път се взря в мен.

— А, да, сецам се — възкликна тя. — Бяхте заедно с Марти Ман. И му казахте да ме остави на мира.

— Мислех, че не сте го познали.

— Тук съм от близо година. То оставаше да не съм го познала тоя лайнар. — Жената се извърна към Пат. — Извинявай.

Той ѝ се усмихна.

— Не гледам често телевизия — при моята работа не ми остава време, но тая грозотия се мъдри по всички вестници. Както подразбрах, пак нещо е оплел конците. Вие ми бяхте последните клиенти, странно, нали? Пол не хареса стила ми.

— Не знам дали това е някаква утеха, но горе-долу по същото време и аз останах без работа.

Виж ти! И сигурно дори не сте изсипали цяла чиния спагети върху сбръчкания малък... — Тя стрелна с очи Пат. — Върху главата на Марти. Но както и да е. Изпроси си го.

— А, спор няма. Но наистина съжалявам, че са ви уволнили.

— Чудо голямо, като са ме уволнили! Поне келнерки се търсят, нали така?

Тя вдигна очи от тефтерчето. Бяха толкова раздалечени, че едвам ги виждах и двете едновременно. Бяха кафяви. Огромни. Жената ги насочи към Пат.

— С тате ли обядваш? Мама къде е днес?

Той ме погледна притеснено.

— Майка му е в Токио — поясних аз.

— В Япония — добави Пат. — Там карат от същата страна на улицата, както и ние. Но когато там е нощ, тук е ден.

Бях изненадан, че е запомнил толкова много от онова, което съм му разказвал. Знаеше за Япония почти колкото мен.

Жената ме погледна с раздалечените си кафяви очи и на мен ми мина през ума, че явно се е досетила как малкото ни сплотено семейство се е разпаднало. Беше си нелепо. Как би могла да се досети?

— Мама ще си дойде скоро — допълни Пат.

Прегърнах го.

— Точно така — потвърдих. — Но известно време сме само двамата.

— Необичайно си е — отбеляза сервитьорката. — Да си гледате сам детето, де. Малцина мъже го правят.

— Е, случва се — казах аз.

— Да, случва се — повтори жената.

Виждах, че откакто е разбрала как се грижа сам за Пат, съм й станал малко по-симпатичен. Тя обаче не ме познаваше. Ама изобщо. И си беше създала погрешна представа за мен.

Беше видяла мъж, дошъл сам с детето си, и беше решила, че съм по стока от другите — по-добър, по-състрадателен, мъж, който надали ще подведе една жена. Нов, подобрен вариант на мъжкия вид, биологично програмиран да отглежда деца. Сякаш нарочно бях направил така, че животът ми да приеме такъв обрат.

— Ами вие? — попитах я. — Какво ви е довело тук чак от... от къде?

— От Хюстън — отвърна жената. — От Хюстън, щата Тексас. Доведе ме мъжът ми. Бившият, де. Англичанин е.

— Не е ли малко далечко да дойдете чак оттам заради един мъж? Тя се изненада най-чистосърдечно.

— Така ли смятате? Пък аз винаги съм си мислила, че ако обичаш някого, ще го последваш и накрай света.

Така значи, беше от романтиците. Под непукистката външност, която сякаш казваше: „А си ме пипнал още веднъж отзад, а съм ти изсипала върху главата цяла тенджерка спагети“, се криеше жената, готова да преобърне живота си из корен заради мъж, който почти със сигурност не го заслужаваше.

Жена ми май беше права. Най-опасни са романтиците.

Джина си дойде късно на другия ден.

Ние с Пат си играехме с играчките му на пода. И двамата дори не трепнахме, когато долу спря такси. Виж, спогледахме се, щом чухме как ръждивата портичка изскърца, после как във входната врата се завърта ключ и накрая стъпките на Джина в антрето. Пат се извърна нагам.

— Мамо!

— Пат!

Тя се появи като гръм от ясно небе и се усмихна на сина ни. Беше доста уморена след дванайсетчасовия полет от летище „Ханита“. Дотътри в стаята очукания куфар с издран стикер, останал от отдавнашна почивка в Антигуа.

Пат се завтече към нея и Джина го притисна толкова силно, че той изчезна между гънките на гънкото лятно яке — подаваха се само теменцето му и кичур коса съвсем същия цвят, както косата на майка му. Лицата им бяха толкова близо едно до друго, че се сливаха и аз не виждах къде завършва нейното и къде започва личицето на Пат.

Не можех да сваля очи от тях — те изпитваха нещо повече от щастие. Стана ми едно такова хубаво, бях повярвал, че светът ми пак си е същият. После обаче Джина ме погледна — не студено, не ядосано, а някак от много далеч, където е отишла и откъдето не смята да се връща, и аз посърнах.

Не се беше върнала при мен. Беше се върнала при Пат.

— Добре ли си? — попитах я.

— Малко съм уморена — отвърна тя. — Полетът е дълъг. И пристигаш същия ден, когато си тръгнал. Денят сякаш няма край.

— Трябваше да ни предупредиш, че си идваш. Щяхме да те посрещнем на летището.

— Оправих се и сама — каза Джина и поотдалечи Пат, за да го огледа хубавичко.

Виждах, че се е върнала, защото смята, че няма да се справя сам. Защото е убедена, че докато отсъства, не мога да се грижа сам за детето. Защото мисли, че не съм истински родител, най-малкото не толкова истински като нея.

Без да пуска Пат, тя огледа опустошения, разхвърлян хол, който сякаш потвърждаваше, че дори онзи мърляч — баща й, е за предпочитане пред мен.

Навсякъде се въргаляха играчки. По видеото вървеше „Цар Лъв“, който никой не гледаше. На пода се мъдреха две празни кутии от пица — една малка и една голяма, които бяхме поръчали от „Господин Милано“. И гащетата на Пат от предния ден се бяха разположили досущ лекъосана салфетка върху масичката.

— Божичко, колко ти е мръсна косата! — възкликна весело Джина. — Дали да не я измием едно хубаво?

— Хайде! — зарадва се той, сякаш щяха да го водят на Дисниленд.

Двамата се запътиха към банята, а аз се заслушах в звуците на плискаща се вода, примесени със смеха им, и се запретнах да чистя стаята.

— Предложиха ми работа — каза Джина вече в парка. — При това много хубава. Преводачка в американска банка. Но не писмена, а по-скоро устна. Писменият ми японски не е блестящ, не мога да превеждам документи. Но говоримият ми е повече от добър. Ще присъствам на срещи и заседания, ще се свързвам с клиенти и така нататък. Досегашната преводачка — голяма симпатяга е, наполовина американка, наполовина японка, запознах се с нея, — излиза в отпуск по майчинство. Стига да реша, ще ме вземат веднага. Но трябва да отговоря бързо.

— Я чакай — прекъснах я аз. — Къде е това, в Токио ли?

— Че къде другаде! — възкликна Джина доста рязко. Пак извърна очи към детето. — Какво според теб правех в Токио?

Да ви призная, мислех, че е отишла да си почине. Да се види със старите си приятели — японци и англичани, от времето, когато е прекарала една година там, да се повози на влака стрела, да поразгледа някой и друг храм в Киото, просто да се махне за малко оттук.

Бях забравил, че си иска някогашния живот.

Ето какво, значи, е правела, след като отиде у баща си: звъняла е в чужбина, свързвала се е със старите си познати, проверявала е дали е възможно да си върне онова, което е жертвала заради мен.

Познавах я достатъчно добре, за да знам, че говори съвсем сериозно за тази работа. Но още не можех да повярвам.

— Нима наистина ще се хванеш на работа чак в Япония, Джина?

— Трябваше да го направя преди много години.

— Колко ще останеш там? Завинаги ли?

— Договорът е за една година. Пък после — каквото сабя покаже.

— Ами Пат?

— Пат ще дойде с мен, естествено.

— С теб ли? В Токио?

— Разбира се. Нямам намерение да го оставям тук.

— Не можеш да го откъснеш от средата му — натъртих, като се опитах да потуша истерията в гласа си. — Къде ще живеете?

— Банката има грижата да осигури жилище.

— И какво ще яде там?

— Същото, каквото яде и тук. Никой няма да го кара насила да закусва сурова риба. И в Япония има овесени ядки. Не се притеснявай за храната, Хари.

— То оставаше да не се притеснявам! Това не е шега работа, Джина. Кой ще го гледа, докато ти си на работа? Ами нещата му?

— Какви неща?

— Как какви колелото, играчките, видеокасетите. Тези неща.

— Ще ги прекараме там. Толкова ли е сложно да пренесеш вещите на едно четиригодишно дете?

— Ами баба му и дядо му? И тях ли ще пренесеш? Ами приятелчетата от детската градина? Ами аз?

— Не можеш да се примириш, че се отказвам от живота заедно с теб, нали?

— Не става дума за живота с мен. Ако наистина искаш това, ти пожелавам успех. Знаем и че е по силите ти. Но животът на Пат е тук.

— Животът на Пат е заедно с мен — поправи ме тя и в гласа ѝ прозвучаха метални нотки.

Но аз усетих, че съм засегнал тънка струна.

— Остави го при мен — рекох. Всъщност примолих се. — Докато се уредиш. За няколко седмици, за месец-два, колкото е нужно. Докато се устроиш в службата и намериш жилище. Нека дотогава Пат остане с мен.

Джина ме погледна втренчено, сякаш е дочакала най-после да проявя здрав разум, но още не ми вярва.

— Не се опитвам да ти го отнема, Джина. Знам, никога не бих го направил. Но не мога да си представя как, докато си на работа и навлизаш в нещата, за него в тясното жилище се грижи чужд човек. Знам, че и ти не си го представяш.

Тя загледа как детето ни се изкачва бавно по катерушката. Пат се обърна бавно и ни се усмихна.

— Сега ми се е отворила такава възможност — рече жена ми. — Трябва да се уверя, че е по силите ми. Сега или никога.

— Разбирам те.

— Ще му се обаждам всеки ден, естествено. И веднага щом нещата се уредят, ще пратя да го доведат. Можеш да го доведеш и ти.

— Защо не?

— Обичам Пат. Обичам сина си.

— Знам.

— Нали ще се справиш? Няма да е за дълго.

— Ще се справя, защо да не се справя. — Гледахме се няколко минути. — Докато се уредиш.

Заведохме Пат у дома и го сложихме да си легне. Щастлив и уморен, той се унесе бързо и потъна в сънища, които на другата сутрин нямаше да помни.

Джина прехапа долна устна.

— Не се притеснявай, ще се грижа добре за него — уверих я аз.

— Само докато се уредя.

— Само докато се уредиш.

— Ще се върна да го взема обеща тя по-скоро на себе си, отколкото на мен.

И накрая наистина се върна. Но дотогава нещата щяха да се променят.

Когато се върнеше да вземе Пат, на масичката нямаше да има гащи, останали от предния ден, и кутии от пица по пода. Когато се върнеше да вземе детето ни, и аз щях, общо взето, да приличам на истински родител.

Именно тук Джина сгреши. Смяташе, че тя може да се промени, а аз ще си остана съшият.

Родителите ми посрещнаха заминаването на Джина така, че се постараха да превърнат живота на Пат в безкраен празник.

Начаса отмениха безпрекословното правило „само по една кока-кола на ден“. Отидехме ли с Пат у тях, най-неочаквано изникваха подаръци, например специално издание на „Завръщането на джедаите“ („Нови сцени, нови звуци, нови специални ефекти“). Все по-често настояваха да останел при тях очевидно с надеждата да заменят свъсеното ми лице и тежкото мълчание с превзетия си смях, смях, от който направо ми идеше да ревна.

Напоследък държаха някой от двамата да ни придружава до детската градина на Пат. Налагаше се да пътуват дълго — за да стигнат до нас, трябваше цял час да въртят по посока, обратна на часовниковата стрелка, по шосе М 25, и то в най-натовареното движение, въпреки това настояваха да го правят ден след ден.

— Поне това заслужава детето — рече баща ми, докато сгъваше с пуфтене нозе в ниския ми автомобил.

Знаех какво целят и им бях признателен. Опитвах се да спрат сълзите на внука си. Плашеха се, че ако заплаче, така и няма да спре.

Но откакто майка му си беше отишла, животът на Пат далеч не беше празник. И нямаше да се превърне в празник, с колкото и касети и фигурки от „Междузвездни войни“ да го отрупвахме, каквито и добри намерения да хранехме към него.

— Какво ще правиш днес, Пат? — попита баща ми внука си, разположил се върху коленете му на предната седалка на „Ем Джи Еф“-а. — Пластилинови червейчета ли? Или ще научиш още нещо за Пощальона Пат и за черно-бялата му котка? Ще бъде чудесно!

Пат не отговори. Вторачи се с бледо красиво личице в замръзналото движение на ранната утрин — колкото и радостно да бърбеше баща ми, момчето отказваше да напусне вцепенението си. Проговори чак когато спряхме пред вратата на детската градина.

— Не искам да ходя на градина — пророни Пат. — Искам вкъщи.

— Не можеш да останеш вкъщи, миличкото ми — отвърнах аз и понечих да прибягна до спасителния пояс на всеки родител и да напомня, че тате трябва да отиде на работа.

Но тате вече нямаше работа. Тате можеше да си се излежава по цял ден и пак нямаше да закъснее за работа.

Една от госпожите излезе да вземе Пат и докато го хващаше за ръка, ме погледна многозначително. Не за пръв път детето отказваше да се раздели с мен. През седмицата, откакто Джина ни бе изоставила, не искаше дори да ме изпуска от поглед.

Баща ми му обеща за вечерта невъобразими забавления и игри и ние загледахме как Пат се отдалечава, стиснал учителката за ръка — сините му очи бяха плувнали в сълзи, долната му устна бе започнала да трепери.

Сигурно щеше да се сдържи до класната стая и нямаше да се разплаче. Сигурно дори щяха да успеят да му съблекат якенцето. Но докато стигнат до пластилиновите червейчета, вероятно нямаше да се стърпи и неутешим, щеше да ревне, а другите дечурлига щяха да го зяпат недоумяващо или да си вършат невъзмутимо каквото вършат четиригодишните малчугани. Поне тази гледка ни беше спестена.

— Помня те, когато беше на същата възраст — каза баща ми, докато се връщаме при автомобила. — През седмицата между Коледа и Нова година те заведох в парка. Беше страшен студ. Ти беше взел и шейничката. Наложих се да те тегля чак от нас. А в парка загледахме как патиците се опитват да кацнат върху замръзналото езеро. Тъкмо да се приземят и — бум! Хързулваха се по задничета върху леда. А ти се късаше от смях. Смееше се, направо се заливаше. Сигурно сме ги гледали часове наред. Помниш ли?

— Татко!

— Какво?

— Не знам дали ще се справя, татко.

— Да се справиш с какво?

— Дали ще успея да гледам сам Пат. Не знам дали ставам за такова нещо. Казах на Джина, че е по силите ми. Но не знам дали ще се справя.

Той се извърна с пламнали очи и за миг ми се стори, че ще ме удари. Никога досега не ме беше докосвал и с пръст. Но винаги има първи път.

— Не знаеш дали ще се справиш ли? — възкликна баща ми. — И таз добра! Длъжен си да се справиш.

Лесно му беше на него. Младостта му може и да беше опропаствена от опитите на германската армия да го убие, но поне по негово време мястото на бащата е било непоклатимо. Винаги е знаел

какво точно се очаква от него. Той беше блестящ баща и — най-важното! — дори не му се налагаше да си бъде постоянно у дома, за да бъде блестящ баща. Беше достатъчно да чуя само: „Чакай да си дойде баща ти“, за да мирясам. Беше достатъчно мама да спомене името му, та да разбере всичко, което се искаше да знам, и да слушам. „Чакай да си дойде баща ти“, казваше ми тя. Беше достатъчно само да спомене името му и всичко в тоя свят да си дойде на мястото.

Днес няма да чуете често тази закана. Колко жени казват: „Чакай да си дойде баща ти“? Малко. Защото днес има бащи, които изобщо не се прибират. А други през цялото време си стоят вкъщи.

Знаех обаче, че баща ми е прав. Вероятно нямаше да се справя добре като него — дори не си мечтаех Пат да ме погледне така, както аз гледах баща си, — но трябваше да опитам и да направя всичко по силите си.

Колкото до патиците, помнех ги как се мъчеха да кацнат върху заледеното езеро. То оставаше да не ги помня! Помнех ги добре.

Ако не броим ниското заплащане, безкрайното работно време в неудобни часове и че не ти внасят например здравна осигуровка, професията на келнерката е неблагоприятна и с това, че тя постоянно трябва да отбива набезите на разни навлеци.

Те са си задължителни, както бялата престилчица и кочанът за поръчки. Мъже, които все напират да я заговорят, мъже, които й искат телефона, мъже, които не я оставят на мира. Навлеци — колкото щещ.

Навлеци от строителни площадки, навлеци от канцеларии, навлеци в костюми, навлеци в дънки, толкова смъкнати, че отзад се вижда цепката на задника, навлеци, които си въобразяват, че са много забавни и са дар Божии, навлеци, които смятат, че щом сервитьорката им е донесла супата, могат да преспят с нея.

Когато седнах в дъното на кафенето, тя обслужваше именно маса с навлеци. Един от тях — навлек, но не от строителна площадка, а в костюм, й се хилеше нагло, докато приятелчетата му, и те навлеци, и те в костюми на тънко райе, с гелосана коса и мобилни телефони, се усмихваха възхитено на нахалника.

— Как се казваш?

Тя поклати глава.

— За какво ви е да знаете?

— Сигурно името ти е типично южняшко. Нещо от рода на Пети-Сю. Или Беки-Лу?

— Не се казвам така.

— Били-Джо? Мери-Бет?

— Вижте какво, ще поръчвате ли, или няма да поръчвате?

— Кога ти свършва смяната?

— Излизали ли сте някога с келнерка?

— Не, не съм.

— Келнерките работят до среднощ.

— А харесва ли ти да си келнерка? Няма ли да ти е по-приятно да работиш секретарка?

Това отприщи бурен смях сред навлеците, смятащи, че е страхотно да водиш наред препълнения ресторант безсмислени разговори по мобилния телефон.

— Не ми се смейте.

— Не се смеем на теб.

— Скъсваш се от работа, а получаваш някаква мижава заплата. Ето какво е да си келнерка. И се занимаваш с кретени. Но дайте да не говорим за това. — Тя метна на масата листа с менюто. — Помислете малко.

После се отдалечи, а навлекът в костюма се изчерви, ухили се и се опита да се направи на голям мъжкар. Приятелите му навлеци също се засмяха, но не така бурно, както преди.

Тя дойде при мен. Още не знаех как се казва.

— Момченцето защо го няма днес?

— На детска градина е. — Протегнах ѝ ръка. — Хари Силвър.

Тя ме погледа, погледа и се усмихна. Никога не бях виждал такава усмивка. Лицето ѝ сякаш озари заведението. Всичко наоколо грейна.

— Сид Мейсън — отвърна ми жената и се ръкува.

Съвсем леко. Само мъжете ще ти изпотрошат костите, когато се ръкуват с теб. Всъщност само навлеците.

— Радвам се да се запознаем, Хари.

— Като Сид Порочния ли?

— Като Сид Шарис. Сигурно не сте и чували за Сид Шарис.

— В „Копринени чорапи“ танцува заедно с Фред Астер в Париж. Беше с прическа като вашата. Как се казва?

— Китайски венец.

— Китайски венец, значи. Да, Сид Шарис. Знам я. Сигурно е била най-красивата жена на света.

— Същата. — Тя беше възхитена. Личеше си. — Майка ми беше луднала по филмите на „Метро Голдуин Майър“.

Сякаш надзърнах в детството ѝ, видях как, когато е била на десет години, седи пред телевизора в тясното жилище, как климатичната инсталация е надута до дупка, а майка ѝ се е захласнала по Фред, който върти във вихрен танц Сид на Левия бряг на Сена. Нищо чудно, че е станала такава романтичка. И е дошла чак в Лондон, само и само да бъде заедно с някой навлек.

— Да ви кажа ли специалитетите на деня? — попита ме жената.

Наистина беше мила и ми се прииска да си поговорим за Хюстън, за музикалните филми на „Метро Голдуин Майър“ и какво се е случило между нея и мъжа, домъкнал я чак в Лондон. Но предпочетох да задържа очите си върху спагетите и да не си отварям много-много устата.

Просто не исках някой от двамата да си помисли, че съм поредният навлек.

Уж Джина си беше тръгнала, а присъствието ѝ се усещаше навсякъде. Къщата беше пълна с нейни дискове, които никога нямаше да слушам (сълзлива соул музика за намерената и изгубената любов), книги, които никога нямаше да чета (жени, които се борят да намерят себе си в свят, пълен с гадни мъже), и дрехи, които никога нямаше да облека (изрязано секси бельо от „Маркс анд Спенсър“).

И Япония. Много книги за Япония. Всички класически текстове, които Джина ми е давала да чета: „Черен дъжд“, „Розовият самурай“, „Босоногата“, „Спомени за свилата и сламата“ и опърпан екземпляр на „Снежната страна“, съшият, който навремето бях изгълтал на един дъх — любовната история, която Джина настоя да съм прочетял, ако съм искал да разбера Япония.

Все нейни вещи, които направо ми късаха сърцето всеки път, щом ги зърнех. Трябваше да ги махна.

Не ми се искаше да ги изхвърлям, но ако някой те напуска, би трябвало да си изнесе и багажа, нали така? Всеки път, щом видех записите на Лутер Вандрос или романите на Маргарет Атуд, или книгите за Хиросима, усещах как — аха — и ще завия от болка. Накрая не издържах.

Джина — мислех си — с нейните блянове за вечна любов и трудно извоювана независимост, Джина, която с лека ръка съвместяваше постфеминистките стоманени мисли на Наоми Улф със сладникавите песнички на Уитни Хюстън.

Да, такава беше моята Джина.

Ето защо запретнах ръкави и се заех да тъпча всичко, което тя беше оставила подире си, в найлонови торби за отпадъци. Първата се напълни бързо — защо ли тия жени не изхвърлят никога нищо? — та се върнах в кухнята и взех цял пакет с големи пликове.

След като свалих всички евтини книжлета на Джина с меки корици, библиотеката заприлича на уста, пълна с нащърбени зъби.

Виж, по-лесно ми беше да изхвърля дрехите ѝ — тук не трябваше да пробирам и карах наред. Не след дълго нейната страна на гардероба беше празна, ако не броим къделките прах и металните закачалки.

Вече се чувствах по-добре.

Бях плувнал в пот, но пак обиколих къщата да видя какво още е останало от жена ми. Японските гравюри, съхранени от моминските ѝ години. Картина, която беше купила по време на отпуската в Антигуа още докато Пат беше бебе. Розова самообръсначка върху ръба на ваната. Няколко видеокасети на Гонг Ли. Снимка от сватбата ни, където Джина изглеждаше най-красивото момиче на света, а аз се хилех като щастлив оглупял съпруг, който още не е повярвал в късмета си.

Всичко това сега беше за боклука.

Накрая бръкнах и в коша с мръсните дрехи. Сред пижамките на Пат с картинки от „Междузвездни войни“ и избелелите ми слипове „Калвин Клайн“ открих износената тениска, с която Джина обичаше да спи. Стиснах я в ръка, седнах в долния край на стълбите и се запитах с какво ли спи сега. После метнах и фланелката в последния плик.

Направо не е за вярване колко бързо можеш да отстраниш от къщата всичко, издаващо, че някой е живял в нея. Искане се доста време,

докато внесеш в дома своя отпечатък, а после той се изтрива толкова бързо!

Сетне посветих няколко часа на това да вадя нещата от торбите и старателно да редя по местата им дрехите, дисковете, книгите, гравюрите, всичко.

Защото ми беше много мъчно за Джина. Направо щях да полудея. Държах всичките ѝ вещи да бъдат точно където ги е оставила и да я чакат, в случай че ѝ се прииска да се прибере.

ГЛАВА 12

В супермаркета получих нещо като лек пристъп на паника.

Но нищо сериозно, нищо сериозно. Просто по едно време най-неочаквано си дадох сметка, че мъж като мен, чието малко сплотено семейство се е разпаднало, е дръзнал да пазарува в хранилката на щастливите семейства. Почувствах се натрапник.

В обкръжението на всички смешници, застанали на опашката пред каса номер осем, би трябвало да ми поолекне: жени с татуировки, мъже с обици, дечица, облечени като възрастни, възрастни, облечени като подрастващи. Но къде ти! Пак си ми беше кофти.

Докато чаках на опашката, се разтреперих като листо и плувнах в пот: искаше ми се час по-скоро да приключа, да се махна оттук, а докато изпадналият в нещо като полукома голобрад касиер ми връщаше рестото, вече започнах да се задъхвам и бях на ръба да се разкрещя или да ревна, или и двете.

Изскочих като тапа навън, на чист въздух, и точно тогава пликът с вечерята, която бях взел за нас с Пат и за котката, си изгуби дръжката и покупките се пръснаха по улицата.

Пазарските пликове на Джина не се късаха никога. Цели седем години всяка събота бяхме ходили заедно на пазар и никога не бях виждал някой от пликовете в ръцете ѝ дори да се пукне. Но Джина може би не купуваше толкова много полуфабрикати. Те тежат цял тон.

Всичко наоколо беше осеяно с консерви котешка храна и полуфабрикати, които се затъркаляха под колелцата на количките за пазаруване и в нозете на някакъв младеж, продаващ „Биг Исю“, и заподскачаха към шосето. Тъкмо бях застанал на четири крака и вдигах кутия с надпис, обещаващ, че „ще вкусите духа на Тоскана“, когато те ме видяха.

— Хари! — провикна се Марти.

Беше с момиче. С Шобан.

Марти и Шобан. Хванати за ръце, моля ви се!

Бях толкова стъписан, задето ги виждам заедно, та забравих да се притеснявам, че са ме заварили с покупките, пръснати по тротоара. Но

само за миг. После лицето ми запламтя, запламтя, запламтя.

От известно време не ги бях срещал. Продуцентският ми мозък обаче не мислеше в седмици и месеци. „Пет шоу програми“, казах си. Бяха излъчили без мен пет шоу програми.

Изглеждаха добре. Дори тоя гнусен дребосък Марти. И двамата бяха с тъмни очила и бели панталони. Шобан носеше пазарски плик, от който се подаваха франзела и бутилка нещо сухо, бяло и скъпо. Нямах да се учудя, ако вътре имаше и гъши пастет. Техният пазарски плик обаче не даваше признаци, че ще се къса. Двама самоуверени професионалисти, излезли да понапазаруват, та после да се върнат при бляскавите си шеметни кариери — нямаха вид на хора, на които им се налага да се притесняват за котешката храна.

— Чакай да ти помогна — предложи Шобан и се наведе да вдигне консервата с телешко и дроб за котки, търкулнала се към канавката.

Марти прояви благоприличие и се позасрами, но Шобан ми се зарадва, макар да се изненада, че едва ли не съм се проснал на паважа и вместо награди на Британската академия за телевизионно и киноизкуство събирам кутии котешка храна, ролки тоалетна хартия и пакети полуфабрикати.

— С какво се занимаваш напоследък? — поинтересува се тя.

— О, знаеш.

Всеки ден, след като закарах Пат на детска градина, сновях с часове из хола — „като вързан в клетка тигър“, току повтаряше мама, — и се притеснявах до смърт как е синът ми, притеснявах се, че сигурно пак се е разплакал. И чаках Джина да звънне, както всеки следобед, точно в четири — полунощ в нейната половина на света, — въпреки че винаги подавах слушалката направо на Пат: знаех, че той е единствената причина жена ми да се обажда.

Друго правех ли? Говорех си сам. Прекалявах с пиенето, не се хранех като хората, питах се защо животът ми се е опропастил. Ето с какво се занимавах.

— Още обмислям предложенията — отвърнах аз. — А шоуто как върви?

— По-добре отвсякога — похвали се Марти предизвикателно.

— Добре, добре — потвърди и Шобан, доволна, но и сдържана, сякаш не смяташе, че съдбата на старото шоу би могла да вълнува

генийче като мен. — Рейтингът се е покачил малко.

Направо ми се повдигна.

— Браво на вас! — усмигнах се аз.

— Е, ще тръгваме — рече Марти.

Усмихвах се не само аз. Неколцина души, излезли от супермаркета, също се подхилваха и сочеха: дали наистина е той.

— Аз също ще тръгвам — рекох. — Бързам. Имам работа.

Шобан ме сграбчи и ме млясна по бузата. Съжалих, че днес не съм се бръснал. И вчера. И завчера.

— До скоро, Хари — каза Марти.

Протегна ми ръка. Наистина не му се сърдех. Понечих да се ръкувам с него, той обаче държеше кутия котешка храна. Взех я.

— Чао, Марти.

Калтаци с калтаци. Всичките са гадни калтаци!

Тъкмо къпех Пат, когато телефонът иззвъня. Оставих детето във ваната — то можеше да кисне с часове в нея, приличаше на рибка, — отидох в коридора и вдигнах с мокри ръце слушалката: очаквах, че е майка ми. Но се чу тих трансконтинентален шум, после гласът на Джина, прокълтял в ухото ми.

— Аз съм — съобщи тя.

Погледнах си часовника, беше едва четири без двацет. Днес беше подранила.

— Във ваната е.

— Не го закачай. Ще звънна в обичайното време. Мислех, че е някъде наблизо. Той как е?

— Добре — отвърнах. — Добре, много добре. Ти още си там, нали?

— Да. Още съм тук.

— Как върви при теб?

Чух, че Джина си поема дъх. Поемаше си дъх на другия край на света.

— Много по-трудно е, отколкото си мислех — рече накрая тя. — Икономиката се е издънила. Ама наистина. Банката уволнява местните, и моето място може да изстине, все пак съм чужденка с японски, доста по-грапав, отколкото смятах. Инак работата е добра. Справям се.

Хората са мили. Но виж, другото... Особено това, че живея в стаичка колкото нашата кухня. — Тя пак си пое дъх. — Никак не ми е леко, Хари. Хич не си въобразявай, че си живея живота.

— Кога се прибираш?

— Кой е казал, че се прибирам?

— Хайде, Джина. Остави ги тия дивотии, няма за кога да търсиш себе си. Просто искаш да ме накажеш.

— Понякога се питам дали не съм сбъркала, като съм дошла тук. Но са достатъчни няколко думи с теб, за да разбере, че съм постъпила правилно.

— Значи оставаш, така ли? В стаичката с размерите на нашата кухня.

— Ще си дойда. Но само за да взема Пат. И да го доведа тук. Наистина искам да се утвърдя, Хари. Дано ме разбереш.

— Я не се занасяй, Джина. Какво ще търси Пат там? Не мога да го накарам да хапне дори малко боб. Не си го представям да се тъпче със сурова риба и ориз. И къде ще живее? В стаичката колкото нашата кухня ли?

— Господи, защо ли изобщо ти я споменах тая проклета стаичка! Не мога да говоря повече с теб.

— Пат остава тук, чу ли?

— Засега — отвърна Джина. — Нали се разбрахме така.

— Ще го пусна там само ако това наистина е най-доброто за него. Не за теб. За него. За това сме се разбрали, ясно ли е?

Мълчание. После — друг глас.

— Адвокатите ще решат, Хари.

— Предай му на твоя адвокат: Пат остава при мен. Ти си тръгна, не аз. Предай му и това.

— А ти предай на твоя адвокат, че не аз, а ти си хукнал да чукаш де когото видиш.

— Не мога да му предам нищо — нямам адвокат.

— Трябва да си вземеш, Хари. А ако наистина ти минава през ума да ми откраднеш детето, си наеми много добър адвокат. Но се съмнявам да го искаш. И двамата сме наясно, че не можеш да се грижиш дълго за Пат. Не можеш да се грижиш дори за себе си. Просто искаш да ме нараниш. Виж какво, смяташ ли да разговаряме като зрели хора? Или предпочиташ да се караме?

— Предпочитам да се караме.

Поредната въздишка.

— Пат там ли е?

— Не, няма го, отиде на вечеря с новите си приятели. Разбира се, че е тук. Пат е на четири години. Къде очакваш да бъде? На любовна среща с Наоми Камбъл ли? Казах ти вече, във ваната е. Или не съм ти казал?

— Каза ми, каза ми. Може ли да поговоря с него?

— Разбира се.

— А, Хари!

— Какво?

— Честит рожден ден.

— Рожденият ми ден е утре — троснах се ядосано. — Утре!

— Където съм аз, е почти утре.

— Аз, Джина, не съм в Япония. Тук съм.

— Въпреки това честит рожден ден. За утре, де.

— Мерси.

Извадих Пат от ваната, подсуших го и го увих в хавлиена кърпа. После приклеках пред него.

— Мама иска да поговори с теб — рекох му. — По телефона.

Всеки ден се повтаряше едно и също. В сините очи на детето внезапно проблясваше изненада, после се мярваше нещо като радост или може би облекчение. Когато му подадох слушалката, Пат вече бе по-сдържан.

— Ало! — прошепна той.

Сигурно съм очаквал горчиви сълзи, гневни обвинения, порой от чувства. Но Пат винаги се владееше, отвръщаше едносрично на въпросите на Джина и накрая ми подаваше слушалката.

— Вече не искам да говоря с мама — рече ми едва чуто и този път. Отиде в хола, все така омотан като в шал в хавлиената кърпа, и остави подире си диря от мокри стъпчици.

— Утре ще му звънна пак — каза Джина, по-разстроена, отколкото бях очаквал, направо отчаяна — от това се почувствах добре, както не се бях чувствал дни наред. — Нали може, Хари?

— Когато ти е удобно — рекох й — беше ми на устата да я попитам как сме се докарали дотам да се заплашваме един друг с

адвокати, как двама души, които са били толкова близки, са се превърнали в класически пример за семейство в развод.

Наистина ли аз бях виновен? Или просто беше лош късмет, като да те блъсне кола или да се разболееш от рак? Щом сме се обичали толкова много, защо всичко трая ден до пладне? Наистина ли бе невъзможно двама души да бъдат заедно до гроб в съвременния шантав свят? И как всичко това щеше да се отрази на сина ни?

Наистина исках да знам. Но не можех да попитам Джина за всички тези неща. Бяхме в двата края на света.

ГЛАВА 13

Бяхме преполовили пътя към нашите, когато мобилният ми телефон иззвъня. Обаждаше се майка ми. Беше спокойна, невъзмутима жена, ведрото средоточие в сърцето на семейството. Но не и днес.

— Хари!

— Какво е станало?

— Баща ти.

Божичко, помислих си, умрял е. На трийсетия ми рожден ден. Дори днес беше успял да се превърне в център на вниманието.

— Какво се е случило?

— Обраха ни.

Майко мила! Дори там. Дори в предградията. Човек вече никъде не беше в безопасност.

— Татко добре ли е? Ти добре ли си?

— Много те моля, Хари... идвай бързо... полицаите ще дойдат всеки момент... много те моля... не мога да говоря с него...

— Затвори, чу ли? Затвори, мамо. Идвам веднага.

Преместих колата в бързото платно и натиснах до дупка педала за газта. Автомобилът се стрелна напред.

Пат, който седеше на седалката до мен, се засмя на глас.

— Страхотия!

Къде ли го беше чул пък това?

Мама отвори — беше в най-хубавата си рокля, беше се издокарала за рождения ден на сина си. Но празничното облекло беше помрачено от преbledнялото ѝ, развълнувано лице.

— Ужас! Обраха ни, Хари! В хола. Погледни.

Заведе Пат в кухнята, като отклони внимателно въпросите за дядо му, а аз се стегнах и се насочих към хола, готов да видя как татко бере душа наред локва кръв. Той обаче стоеше при камината, лицето му със силен загар грееше самодоволно. Никога не го бях виждал пощастлив.

— Здравсти, Хари! Честит рожден ден, синко. Ела да те запозная с гостите.

В краката му ничком лежаха двама младоци, ръцете им бяха вързани отзад на гърба.

В началото ми се стори, че ги познавам — върху лицата им се беше изписала същата измита заплаха, каквато бях видял у Глен и върху лицето на гаджето на Сали, макар че тия двамата не изглеждаха чак толкова страшни. Но инак се вписваха в познатия образ. Скъпи маратонки и дънки, коса, толкова гелосана, че изглеждаше лепкава и чуплива като глазурата по захаросана ябълка. Татко ги беше вързал с копринените вратовръзки, които му бях подарил за Коледа.

— Мярнах ги днес заранта на улицата. Навъртаха се наоколо, вагабонтите му с вагабонти. Но се оказа, че не само са се навъртали.

Понякога имах чувството, че баща ми е ангел пазител на английския език. Освен че обичаше да пуска по някоя и друга излязла от употреба жаргонна думичка, речта му се отличаваше и с това, че той използваше изрази от своята младост, изхвърлени от всички заедно със следвоенните купони.

Вечно ръсеше думи от рода на „вагабонти“, с които да обясни, че някой е направил беля и като цяло е сгазил лука, думи, излезли от мода горе-долу по същото време, както Британската империя.

— Влязоха нахалниците му с нахалници през остъклената врата. Решили, моля ти се, че няма никого. Майка ти беше отишла да напазарува за рождения ти ден — само да знаеш какво печено е направила, — а аз лентяйствах горе.

Лентяйствал, значи. Още една дума, която татко беше извадил от нафталина.

— Влизам и що да видя — изключват видеото. Единият има наглостта да се доближи до мен. — Той ритна лекичко с плъстения пантоф по-слабото момче, което изглеждаше и по-нагло. — Нали, мой човек?

— Брат ми ще ти свети маслото, така да знаеш — изпелтечи хлапакът и гласът му прозвуча в стаята, където бях израсъл, грубо като пръдня в черква. Върху пъпчивата му скула вече беше избило мораво петно. — Ще те пречука, дядка. Гангстер е.

Баща ми прихна, искрено развеселен.

— Наложих се да го млатна. — Татко замахна с тежък пестник във въздуха. — Още с първия удар го проснах. Падна като презряла круша. Другият се опита да духне, аз обаче го сграбчих за врата.

Мускулите по покритите с татуировки ръце на баща ми се издуха под късите ръкави на ризата, докато той показваше техниката на залавяне на непълнолетен крадец. Върху едната му ръка се мъдреше сърце, вътре, в което беше изписано името на майка ми, върху другата — крилатата кама на командосите. С годините и двете татуировки се бяха поизличили.

— Та го проснах, значи, на пода. Добре че точно когато ми цъфнаха, умувах коя вратовръзка да си сложа. Добра работа ми свършиха тия вратовръзки, дето ми ги подари.

— Божичко, татко, ами ако са носели ножове! — избухнах аз. — По вестниците непрекъснато пишат за пишман герои, убити, докато са се опитвали сами да се разправят с престъпниците. Защо не си звъннал направо в полицията?

Татко се засмя добродушно. Нямаше намерение да се кара ме. Беше в отлично настроение, не му беше до препирни.

— Кога да звъня, Хари? Слизам долу, а тия вече влезли. Проникнали, моля ти се, в къщата ми. Такова безобразие!

Бях ядосан, задето се е нахвърлил сам на малките негодници, макар да знаех, че преспокойно може да се справи с тях. Испитах и яростното облекчение, обземащо те, когато най-сетне намериш изгубило се дете. Но имаше и друго. Испитвах завист.

Какво ли щях да направя аз, ако бях заварил в дома си тези двама кретени или някого от милионите като тях? Дали щях да се престаша или по-скоро да имам глупостта да се опитам да ги обезвредя сам? Или щях да си плюя на петите и беж да ме няма?

Каквото и да бях сторил, знам, че е нямало да го извърша с мъжката увереност на баща си. Нямаше да отстоя дома и семейството си така, както го бе направил той. Не бях като него. А ми се искаше, ужасно ми се искаше да приличам на баща си.

Накрая дойдоха и полицаите: изсипаха се сред вой на сирени и святкащи, въртящи се сини буркани. С разширени от възхита очи Пат изтича да ги посрещне навън.

Бяха двама, единият беше младичък, горе-долу на моите години, с вид на културист, и посрещна героизма на баща ми със смълчано отчаяние, другият беше по-възрастен и едър и тутакси се сприятели с татко.

Да ви призная, баща ми никога не е бил пръв поклонник на полицията — помня как, когато бях малък, са го спирали няколко пъти за превишена скорост и как той не им цепеше много-много басма, никога не подвиваше опашка, не целуваше задници колкото да му е мирна главата. Сумтеше презрително, видеше ли по улиците полицейски автомобил с надута сирена — „Прибират се да вечерят“, току повтаряше. Сега обаче си посръбваше с по-възрастното ченге горещ сладък чай. Двамата бяха трогателна гледка — и двамата четяха „Сънди Експрес“, и двамата бяха неустрашими, истински мъже, които недоумяваха какво му става на тоя свят, докато гледаха как пъпчивите младоци, вече прихванати с белезници, стават от пода.

— Ясно е от какви семейства идват — отсече татко.

— Майките сто на сто карат на социални помощи — взе да налучква по-възрастният полицай. — Бащите сигурно са се изнесли още преди години. Ако изобщо са се появявали. Държавата трябва да се охарчва, за да отгледа тия хубостници. А това ще рече — ние с вас.

— Точно така. Вижте ги какви са неблагодарници, пет пари не дават, че ги издържа данъкоплатецът. В наше време има само права, нали? Само права и никакви задължения.

— Срещаш такива жени под път и над път. Народили куп деца, а халка не носят.

— Странно, нали? За да управляваш автомобил, трябва да си извадиш книжка. И куче да гледаш, ти искат разрешително. А всеки може да ражда колкото си иска.

Отидох заедно с мама и Пат в кухнята — недоумявах защо всички свестни хора по света са настроени срещу самотните майки. Нали именно самотната майка е родителят, който не си е зарязал семейството!

Макар че беше излапал за закуска двама непълнолетни обирджии, баща ми не беше привърженик на насието. Не беше каленият в битки ветеран от митовете и филмите. Беше най-нежният човек, когото съм срещал някога.

Вярно, като малък съм го виждал няколко пъти да си изпуска нервите. Когато бях някъде на годините на Пат, майка ми работеше на непълен работен ден в една сладкарница и онзи негодник, управителят,

веднъж не ѝ разреши да говори по телефона, въпреки че я търсеха от болницата, където баща ѝ — моят дядо, умираше от рак. Видях как татко хваща управителя за шията — както би се изразил той, за гръкляна — и го вдигна във въздуха. Онзи си помисли, че баща ми ще го убие. Аз също.

Имало е и други такива случаи — с един нагъл спасител на плувния басейн, който подметна нещо, когато веднъж отидох с прекалено шарено поясче; с мотоциклетист, който се изпречи на пътя на баща ми, докато отивахме с колата на море. Татко се справи с тях така както се беше справил и с недораслите крадци. Но никога не е докоснал и с пръст нито мен, нито мама.

Войната се усещаше, нямаше как да го отрека, както не можех да отрека нащърбените черни късчета шрапнел, на които им трябваше цял живот, за да излязат от старото му, обръгнало на всичко тяло. Татко обаче беше надживял още в ранната си младост истинската драма на своя живот: приятелите, загинали още преди да навършат възраст, когато имаш право да гласуваш, мъжете, които той бе убил, невъобразимите неща, на които се беше нагледал. Открай време го възприемах като воин, като командос от Кралската флота, удостоен със сребърен медал, той обаче вече половин век беше съвсем различен.

След войната пет години продавал на сергия плодове и зарзават. После се оженил за майка ми и успял да направи „Плод и зеленчук“ точно под апартамента, където двамата живеели. Десет години нямали деца, макар че отчаяно се опитвали мама да зачене.

Точно когато вече били изгубили всякаква надежда съм се появил аз. Те начаса се изнесли от жилището над „Плод и зеленчука“ и чак докато излезе в пенсия, баща ми работеше като инспектор към верига супермаркети и непрекъснато пътуваше, обикаляше Kent, Есекс и Източна Англия, за да се увери, че плодовете и зеленчуците, които се продават в магазините, отговарят на високите му изисквания.

И така, татко не беше воин, опълчил се срещу света. Аз обаче си го представях точно такъв. Но той и на мравката правеше път. В съвсем буквалния смисъл на думата. Вероятно защото се беше нагледал на кървища и мъки. Ако нещо влетеше или допълзеше в добре поддържаната му градина или в малката ни къща в предградията, татко забраняваше и на мен, и на мама дори да го докосваме.

Приклякаше до някоя пеперуда с прекършено крилце или заблудила се мравка, или оса, или муха, или мишка, за него не съществуваха нисши или гнусни твари, които да не заслужават да бъдат спасени, — слагаше я в дланта си, в кутийка от кибрит или в бурканче от сладко и я изпровождаше до задната врата, където я пускаше да си живее на воля, докато ние с мама го вземахме на подбив и му пеехме в хор „Роден свободен“.

Но макар и да му се присмивахме, детското ми сърчице преливаше от възхищение.

Баща ми беше силен човек, научил се да бъде и нежен, мъж, нагледал се на смърт, за да цени в пълна мяра живота. Не можех да се меря него, наистина не можех да му стъпя и на малкия пръст.

Пат отказваше да си изяде вечерята. Може би заради разговора с майка си. Или заради осуетения обир. Но едва ли. Според мен просто заради блудкавата манджа, която му бях поднесъл.

Бях започнал да се притеснявам, че не се храни достатъчно. Доколко питателни можеха да бъдат пиците и полуфабрикатите, с които го тъпчех? Хранеше се добре единствено у нашите или по заведенията. Затова една вечер се опитах да сваря малко зеленчуци, които излях върху подгретите в микровълновата печка спагети полуфабрикат.

— Пфу! — възкликна детето, вторачено в оранжевото нещо на върха на лъжицата. — Това пък какво е?

— Казва се морков, Пат. Не забравяй морковите. Полезни са. Хайде! Изяж го.

Той изтика отвратен чинията.

— Не съм гладен — отсече и понечи да стане от масата в кухнята.

— Сядай си на мястото — скастрих го аз. — Няма да ходиш никъде, докато не си изядеш вечерята.

— Не я искам тази вечеря. — Пат погледна оранжевото нещо, плаващо из буламача в чинията. — Пфу, гадно е.

— Изяж си вечерята.

— Няма пък.

— Много те моля, изяж си вечерята.

— Няма.

— Тогава си лягай.

— Още е рано.

— Точно така, време е за вечеря. Щом не искаш да вечеряш, можеш да си лягаш.

— Не е честно.

— Животът не е честен. Лягай.

— Мразя те, тате.

— Не мразиш мен. Мразиш манджите ми. Отивай да си облечеш пижамката.

След като синът ми изхвърча от кухнята, грабнах полуфабрикатната гадория, подправена с преварени зеленчуци, и я изхвърлих в кофата. После държах чинията под топлата вода, докато си изпопарих ръцете. Не винях Пат, защото не иска да яде. Сигурно не ставаше за ядене.

Когато отидох в детската стая, момчето лежеше направо с дрехите върху кревата и ридаеше тихо. Сложих го да седне, избърсах му сълзите и му помогнах да си облече пижамката. Детето се унасяше бързо — очите му вече се слепваха, главицата му кимаше като на плюшено куче върху светлинно табло. Щеше да му дойде добре, ако си легнеше по-рано. Но не ми се искаше да заспива с върла омраза към мен.

— Знам, Пат, не ме бива за готвач. Не мога да се меря с баба ти или с мама. Но ще се старая повечко, чу ли?

— Татковците не готвят.

— Не е вярно.

— Ти не можеш да готвиш.

— Е, това вече е вярно. Този татко тук не може да готви. Но има много мъже, които се справят блестящо, например прочутите готвачи в скъпите ресторанти. Също и обикновени мъже. Мъже, които живеят сами. Татковци с малки момченца и момиченца. Ще се опитам да бъда като тях, чу ли? Ще се постарая да ти готвя вкусни неща, които обичаш. Чу ли, миличкото ми?

Пат се извърна и изсумтя невярващо — струваше му се невероятно. Знаех какво му е. На мен също не ми се вярваше, че ще го постигна. Подозирах, че ще се наложи и на двамата да станем първи поклонници на сандвичите.

Занесох го в банята — да си измие зъбите, и когато се върнахме в детската, успях криво-ляво да го накарам да ме целуне за „лека нощ“. Но Пат не се вълнуваше особено дали ще се сдобрим. Казах си, че до сутринта ще е забравил за гадните ми моркови, завих го и угасих лампата.

Върнах се в хола, свлякох се на канапето и си дадох сметка, че час по-скоро трябва да започна работа. Сутринта бях получил банковото извлечение. Така и не намерих смелост да отворя плика.

Бяха ме уволнили така, както е модно напоследък — бяха оставили договора ми да изтече и ми бяха броили само една месечна заплата. Отдавна я бяхме похарчили. Бяхме останали без пукнат грош, затова трябваше час по-скоро да започна работа. Това бе единственото нещо на тоя свят, за което ме биваше.

Взех един от вестниците с реклами и отгърнах на страницата с обявите за работа — заех се да прехвърлям онези от тях, в които търсеха телевизионни и радиопродуценти. Но след няколко минути не особено усърдно четене метнах вестника и разтърках очи. Бях капнал, сега не ми беше до това.

По видеото още вървеше „Империята отвърща на удара“ — битка между силите на доброто и на злото сред снеговете на някаква далечна планета. Тия неща бяха постоянен фонен шум в живота ни и понякога ми се струваше, че ще взема да превъртя от тях, сега обаче бях каталясал и не ми се ставаше да изключвам видеото.

От скованите от лед пуцинаци действието се пренесе в мрачно, пускащо мехурчета мочурище, където старият мъдрец разясняваше на Люк Скайуокър неговата съдба. Внезапно осъзнах, че Пат разполага с най-различни образци на бащи, които сякаш обхващаха всички разновидности на родителството.

Например Йода, сбръчканото старче с острите зелени ушички, винаги готово да ви даде полезен съвет. Или Оби-Ван Кеноби, съчетал домораслите мъдри наставления със старомодната негаснеща любов.

И накрая Дарт Вейдър, Мрачният повелител на Сит, който се вписваше вероятно най-добре в духа на нашето време: баща, който вечно отсъства и гледа на задълженията си през пръсти, себичен дядка, загърбил родителските си отговорности, само и само да постигне онова, което иска — в случая с господин Вейдър, да покори Вселената.

Моят баща определено беше от типа на Оби-Ван Кеноби. Аз също исках да бъда татко от този тип.

Но съм заспал направо на канапето, сред обявите за работа, подозирайки, че винаги ще приличам повече на мъжа с черната шапка, винаги ще си бъда баща, на когото му липсва търпение, липсва му и време, винаги ще си остана откъм тъмната страна.

ГЛАВА 14

— Знам, че въкъси си имате неприятности — каза учителката в детската градина така, сякаш миялната машина ни правеше въртели и мога да отворя телефонния указател и да си оправя живота. — Повярвайте, всички тук искаме да ви помогнем — успокой ме тя.

И беше искрена. Всяка сутрин, заведях ли Пат в градината, всички учителки се втурваха да го обграждат с внимание. Бяха неописуемо мили и добри, когато личицето му за кой ли път пребледняваше като платно, долната му устна се разтреперваше и огромните му сини очи се пълнеха със сълзи при мисълта, че още един ден ще бъде отделен от мен.

Но като теглим чертата, това не беше работа на учителките. Колкото и добри да бяха, не можеха да заличат пукнатините, появили се в живота му.

Освен ако не останеше при нашите, които се чудеха как да му угодят, Пат отказваше да се разделя с мен. Всяка сутрин, когато го изпращах до входа на детската градина, се разиграваше страхотна драма — и за какво, за да се прибера у нас, да снова с часове напред-назад, да се притеснявам за детето, а клетият Пат да пита постоянно учителките колко още остава, докато отида да го взема, и да си изплаква очите над рисунките с водни боички.

Явно детската градина не му понасяше. И така, сред угрижени съвети да сме намерели детски психолог и как времето лекувало всички рани Пат напусна градината.

Точно когато другите малчугани се бяха заели с пластилиновите червейчета, аз хванах сина си за ръчичка и за последен път го изведох от сутерена, боядисан във всички цветове на дъгата. Пат веднага се ободри, беше много щастлив и изпитваше голямо облекчение, за да се почувства неудачник. Учителките му замахаха бодро-бодро за довиждане. Дечицата погледнаха за миг и се върнаха към невинните си дела.

А аз си представих как синът ми, не издържал и на една детска градина, се връща тук след десет години колкото да хихика

пренебрежително и да пласира дрога.

Работата изглеждаше точно като за мен.

Телевизионният канал искаше да включи в програмата си шоу с млад ирландски комик, вече достатъчно прочут, че да си вади хляба по клубовете, но недостатъчно известен, за да се снима в реклами за бира.

Всъщност той не правеше кой знае какво, ограничаваше се със старомодното разказване на смешки, но на Единбургския фестивал бе успял да получи отклик сред публиката и да я възпламени.

Вместо да разказва изтъркани вицове, разговаряше с насъбралите се, осланяйки се на пъргавия си ум и на келтския си чар. Сякаш беше роден за водещ на шоу. За разлика от Марти и всички останали водещи не смяташе да разчита на знаменитости, които разказват и майчиното си мляко, или на хора от публиката, които се позорят пред всички. Дори си пишеше сам сценариите. Така поне твърдеше. В телевизията имаха нужда само от едно — от обигран продуцент.

— Много се радваме, че ви виждаме тук — подхвана жената точно срещу мен.

Беше отговорен редактор в телевизията — беше нисичка, някъде на трийсет и пет и притежаваше властта да промени живота ти. Двамата мъже с очила от двете ѝ страни някакви дребни риби в телевизията, се усмихнаха, за да покажат, че са съгласни. Аз също се усмихнах. И аз се радвах.

Трябваше ми точно такава шоу — то щеше да преобрази света ми. Заплащането бе далеч по-добро, отколкото при Марти, защото сега идвах от друго телевизионно шоу, а не от някаква оцвъкана от мухите мижава радиостанция. Сега вече нямаше да се притеснявам дали ще си платя вноската за къщата и за колата, но най-важно в случая все пак не бяха парите.

Бях осъзнал, че ми липсва точно това — всеки ден да ходя на работа. Липсват ми телефоните, заседанията, внасящите успокоение ритуали на работната седмица. Липсваше ми бюрото. Липсваше ми дори жената, която разносяше сандвичите и кафето. Беше ми писнало да си стоя вкъщи и да готвя на сина си буламачи, които не ставаха за ядене. Беше ми писнало от усещането, че животът се случва някъде другаде. Искях да се върна на работа.

— Сътрудничеството ви с Марти Ман говори само за себе си — рече отговорната редакторка. — Не са много радиопредаванията, които успяват да се наложат и в телевизията.

— Марти е блестящ професионалист — отбелязах аз. Ах, проклетият му неблагодарник. Дано се пържи в ада! — С него се работеше леко.

— Твърде великодушен сте към господин Ман — вметна един от дребните телевизионни шефове.

— Марти е страхотен — знаех си аз своето. Ах, копеленцето му с копеленце, да ме предаде така! — Харесвам го.

Чакай само да тръгне новото ми шоу и ще видиш дебелия край. С теб е свършено, Марти. Край на диетите. Край на личния треньор. Пак ще се върнеш в някоя местна радиостанция, мой човек!

— Дано създадете същите отношения и с водещия на нашето шоу — каза жената. — Еймън е талантлив младеж, но ако човек с вашия опит не стои зад него, надали ще издържи на темпото. Точно по тази причина искаме да ви предложим работата.

Вече си представях блажените, напрегнати седмици, разпрострели се пред мен. Представях си заседанията в началото на седмицата, на които обсъждаме сценария, малките победи и издънките с гостите, режисьорската книга, която лека-полека се подрежда, нервите и дребните скандали по време на репетициите и накрая неописуемото облекчение, че поне за седем дни цялата дандания е приключила. И — то се знае — бетонното оправдание да не правя нищо, което не ми се прави: прекалено зает съм в службата, прекалено зает съм в службата, прекалено зает съм в службата.

Всички станахме, ръкувахме се и отидохме заедно в редакцията, където Пат ме чакаше. Седеше на едно от бюрата, а около него сновяха две от сценаристките, които го милваха по косицата, пипаха го по бузките и се взираха изумени в очите му, стъписани и смаяни колко красив и свеж е. Не всеки ден в редакция като тази влизаха четиригодишни хлапета.

Никак не ми се щеше да водя Пат с мен. Освен че съществуваше вероятност той да откаже да остане отвън, докато аз се явявам на интервюто, не исках да разтръбявам пред всички, че напоследък съм се вживял в ролята на самотния родител. Кой ти ще наеме мъж, мъкнещ

със себе си цялото семейство! Кой ще назначи за продуцент човек, който не може да си организира и една детегледачка!

Оказа се, че е било излишно да се притеснявам. Бяха изненадани, но и трогнати, че водя на интервю за работа и сина си. А Пат беше направо в стихията си — бе очарователен и словоохотлив, на драго сърце излагаше пред сценаристките потресаващите подробности от раздялата на майка му и баща му.

— Ами да, мама е в чужбина, в Япония, там карат от същата страна на улицата, както и ние. Ами да, ще ме вземе и мен. Живея с тате, но в края на седмицата ходя понякога при баба и дядо. Мама още ме обича, но само харесва татко.

Щом ме видя, лицето му грейна, той скочи от бюрото, доприпка в обятията ми и ме разцелува със страстта, която бе усвоил от Джина.

Докато го прегръщах, а ония от телевизията ни се усмихваха на нас и един на друг, прогледнах за истината за новата си бляскава кариера: в събота и неделя не правя друго, освен да пиша сценарии, заседания, които започват рано и приключват късно, дълги часове, прекарани в студиото, където температурата клони към нулата колкото върху челото на водещия да не избиват капчици пот, — и разбрах, че няма да постъпя тук на работа.

Умиляваха се при вида на самотния татко и на неговия син, стига тая пиеска да си имаше край. Но едва ли щяха да се умиляват, когато ме видеха как всяка вечер се изнизвам в шест, за да пържа на Пат рибени котлети.

Не, нямаше да се умиляват. Ама никак.

ГЛАВА 15

Един ден, когато Пат беше останал да пренощува у нашите, звъннах на Джина. Бях осъзнал, че се налага да поговоря с нея. Истински. А не само да подвиквам, да хленча и да заплашвам. Трябваше да ѝ кажа какво мисля.

— Върни се — рекох ѝ. — Обичам те.

— Как можеш да обичаш някого, ама истински, и да спиш с друг?

— Не знам как да ти го обясня. Но не беше трудно.

— Е, не е толкова лесно да ти простя.

— Божичко, май наистина искаш да ме видиш как пълзя.

— Не става дума за теб, Хари. Става дума за мен.

— Ами съвместният ни живот? Имахме съвместен живот, нали така? Нима си в състояние да му сложиш кръст само заради една-едничка грешка?

— Не аз, а ти му сложи кръст.

— Не ме ли обичаш вече?

— Разбира се, че те обичам, глупчо такъв. Но не съм влюбена в теб.

— Я чакай. Как така ме обичаш, но не си влюбена в мен?

— Нарани ме много. И ще го направиш отново. Следващия път няма да изпитваш чак такива угризения. Следващия път вече ще си намериш оправдания. После някой прекрасен ден ще срещнеш жена, която наистина харесваш. И обичаш. И тогава вече ще ме зарежеш.

— Никога няма да го направя.

— Така стават тия работи, Хари. Видяла съм го при майка ми и баща ми.

— Значи ме обичаш, но не си влюбена в мен. И какво означава това?

— Любовта е онова, което остава, след като влюбеността премине. Любовта е да държиш на някого и да се надяваш той да е щастлив, но вече да не си правиш никакви илюзии за него. Тази любов вероятно не е чак толкова вълнуваща и страстна, и всичко останало,

което с времето отминава. И по което ти толкова се прехласваш. В крайна сметка обаче е важна именно тази любов.

— Нищо не разбирам — признах си аз.

— Това си е твой проблем — отвърна тя.

— Остави я тая Япония. Ела си. Още си ми жена, Джина.

— Виждам се с един човек — оповести тя и аз се почувствах като хипохондрик, пред когото най-сетне са потвърдили, че страда от смъртоносното заболяване.

Не бях изненадан. Толкова дълго бях живял в ужас, че изпитах нещо като облекчение, когато най-големите ми страхове се сбъднаха.

Бях го очаквал, бях се опасявал от това още от мига, когато Джина излезе от дома ни. В известен смисъл дори бях доволен, че се е случило, понеже вече не ми се налагаше да умувам със свито сърце кога точно ще стане. И не бях чак толкова тъп, та да си въобразявам, че имам право да се възмуцавам. Само дето още не бях измислил какво да правя със снимките от сватбата ни. След като се разделите, какво правиш със сватбените снимки?

— Какъв смешен израз, нали! — възкликнах аз. — Да се виждаш с някого. Все едно си на оглед. Само гледаш, разглеждаш. Всъщност обаче правиш всичко друго, но не и това. Да гледаш, де. Когато се виждаш с някого, отдавна сте надскочили етапа на гледането. Сериозно ли е?

— Не знам. Как да разбера? Той е женен.

— Е, ти ми скри шайбата.

— Но бракът им не върви — очевидно от доста време. Почти разделени са.

— Той ли ти го каза? Това за почти разделените, де. И ти му се хвана, а? Почти разделени. Много удобно, няма що. За пръв път чувам подобно нещо. Почти разделени. Браво на него. Презастраховал се е човекът за всякакви случаи. Така преспокойно може да разиграва и теб, и жена си. Може да държи жена си вкъщи — да му готви суши, а с теб да отскача до най-близкия хотел за влюбени.

— Ох, Хари. Ако не друго, то поне можеше да ми пожелаеш успех.

— Кой е новият ти любим? Някой японец на заплатица, въобразил си, че е голямата работа, щом чука жена от Запада? Не се доверявай на японците, Джина, Мислиш си, че ги познаваш, но това

изобщо не е вярно. Те имат друга ценностна система. Японците са хитро двулично племе.

— Американец е.

— Така да беше казала. Още по-лошо.

— С когото и да тръгна, няма да го харесаш, Хари. Ако беше ескимос, щеше да ми опяваш: „Ооо, ескимос ли, Джина! Студени ръце, студено сърце. Стой надалеч от ескимосите, Джина!“

— Не проумявам какво изведнъж се хвърли на чужденци.

— Хвърлих се, защото се опитах да обичам свой сънародник. И той ми разби сърцето.

Трябваше да мине известно време, докато включа, че говори за мен.

— Той знае ли, че имаш дете?

— Естествено, че знае. Нима смяташ, че ще седна да го крия?

— И какво мисли по въпроса?

— В смисъл?

— Проявява ли интерес към Пат? Притеснява ли се за него? Мисли ли за доброто му? Или иска само да чука майка му?

— Ако ще ми говориш така, Хари, ще ти затворя.

— А как иначе да го кажа?

— Не сме обсъждали бъдещето. Отношенията ни не са стигнали чак до там.

— Съобщи ми, когато стигнат.

— На всяка цена. Само много те моля, не използвай Пат за плашило.

Това ли правех? Не можех да кажа къде свършва искрената ми загриженост и къде започва искрената ми ревност.

Пат беше една от причините да ми се иска гаджето на Джина да умре при катастрофа. Знаех обаче, че има и други причини. По всяка вероятност този мъж дори не беше основната.

— Само не се опитвай да настройваш сина ми срещу мен — казах аз.

— Какви ги дрънкаш, Хари, кога съм го настройвала?

— Детето разправя на всеки срещнат, че него обичаш, а мен само харесваш.

Тя въздъхна.

— Не съм казвала такова нещо. Казах му каквото току-що казах и на теб. Казах му, че и досега обичам и двама ви, но за съжаление, колкото и да е тъжно, вече не съм влюбена в теб.

— Пак не разбирам какво означава това.

— Означава, че се радвам за годините, които съм прекарала с теб. Но ме нарани толкова силно, че никога няма да ти простя, никога вече няма да ти имам вяра. Освен това, струва ми се, означава, че ти вече не си мъжът, с когото искам да прекарам остатъка от живота си. Ти си като всички останали. Като баща ми.

— Какво съм виновен аз, че баща ти ви е зарязал вас с майка ти!

— Ти беше моят шанс да го надживея и забравя. И оплеска всичко. Ти също ме заряза.

— Я не се занасяй. Става въпрос за една нощ, Джина. Колко пъти ще го водим този разговор?

— Ще го водим, докато проумееш какво ми е на мен. Щом си го направил веднъж, ще го направиш още хиляда пъти. Това е първият закон на женкаря. В общата теория на женкарството се казва пределно ясно, че който го е направил веднъж, повтаря отново и отново. Ти ме подведе, никога вече не мога да ти вярвам. И това също ме наранява, Хари. Не съм се опитвала да настройвам Пат срещу теб. Просто се опитах да му обясня за какво става въпрос. Ти как го обясняваш?

— Не мога да го обясня. Дори на самия себе си.

— Опитай, де! Ако не разбираш какво се е случило с нас, няма да бъдеш щастлив с никого.

— Ти ще ми обясниш.

Джина въздъхна. Чух я как въздъхна чак в Токио.

— Имахме брак, който според мен беше добър, но на теб ти втръсна. Ти, Хари, си типичният романтик. Ако някоя връзка не отговаря на съшитите ти с бели конци гръмки представи, ти я правиш на пух и прах. Разваляш всичко. А после имаш нахалството да се мусиш и да се изкарваш пострадал.

— Кой там се прави на психоаналитик? Гаджето от Щатите ли?

— Обсъждали сме с Ричард случилото се.

— Ричард ли? Така ли се казва? Ричард, значи! Бре, бре, бре.

— Какво му е на името „Ричард“? Име като име. Със сигурност не е по-необичайно от Хари.

— Ричард. Рич. Дики. Дик. Моби Дик. Дик Тъпкача.

— Понякога ви гледам с Пат и да ти призная, не мога да различа кой е четиригодишният.

— Лесно е. Онзи, който пикае, без да капе по пода.

— Сам си си виновен — отсече Джина точно преди да затвори.
— Случи се, защото не оценяваше какво имаш.

Изобщо не беше вярно. Бях достатъчно умен, за да знам какво имам. Но и достатъчно тъп, за да не знам как да го задържа.

Като всеки двама души, живеещи под един покрив, не след дълго и ние си изработихме всекидневен ритуал.

Още съмнало се, не съмнало се, и Пат влизаше сънен при мен в спалнята и питаше дали е време за ставане. Обяснявах му, че е посред нощ, след което той се покатерваше при мен в леглото и на мига заспиваше на местенцето, където преди беше спала Джина, размятал ръце и крака в някакъв див детински сън. Накрая се отказвах от опитите да поспя още малко и ставах от леглото.

Докато Пат се събуди, четях вестници в кухнята, после го чувах как се промъква в хола и пуска видеото.

Сега, когато синът ми беше останал без детска градина, а аз — без работа, можехме да си позволим и да не бързаме. Но не ми се щеше да му отпускам съвсем края и да му разрешавам да прави каквото си иска, а той искаше да гледа по цял ден видео. Затова ставах, изключвах видеото и отвеждах детето в кухнята, където то си играеше с купата овесени ядки, докато отново му върнех свободата.

След като се измиехме и облечохме, го водех в парка, да покара колело. Велосипедчето се казваше „Камбанка“ и още беше със страничните колела. Случваше се да обсъждаме с Пат дали да не ги махнем и той да се опита да кара само на две колела. Но и на двамата този скок напред ни се струваше невъзможен. Виж, Джина я биваше да определя кога е станало време да се махнат помощните колелца.

Следобед мама обикновено се отбиваше да вземе Пат и така аз имах възможност да напазарувам, да поизчистя вкъщи, да се притеснявам, че нямаме пари, да снова напред-назад и да си представям как Джина пъшка от удоволствие в леглото на друг.

Сутрин обаче ходехме в парка.

ГЛАВА 16

Пат обичаше да си кара велосипедчето при открития плувен басейн в края на парка.

Малкият басейн беше празен почти през цялата година, ако не броим няколкото седмици в началото на лятото, когато кметството го пълнеше от немай-къде със силно хлорирана вода, от която местните дечурлига воняха така, сякаш са се топнали в промишлени отпадъци.

Много преди края на лятото източваха водата от басейна и прибираха от дъното му някоя и друга пазарска количка от супермаркет. Сега беше само средата на август, а басейнчето вече беше изоставено за още една година от всички с изключение на Пат и на неговото колело.

Имаше нещо потискащо в едва ли не постоянно празния басейн. Той се намираше в безлюдна част на парка, далеч от детската площадка с нейните приключения, където малчуганите пицяха от удоволствие, или кафенето, в което майките и татковците — но главно майките — се наливаха до припадък с кафе.

Но късата асфалтирана алея около басейна беше именно като за Пат и велосипедчето му — тъкмо той да не рие с гумите из захвърлените дюнери, използваните презервативи и кучешките изпражнения, с които целият парк беше осеян. Да ви призная, и аз исках да съм по-далечко от майките.

Всяка сутрин, когато влизахме в парка, направо ги чувах какво си мислят.

Къде е майката?

Защо този тип не е на работа?

Дали детето наистина е негово?

Разбирах, естествено, загрижеността им — повечето извратени типове по света са горди притежатели на пениси. Но ми беше дошло до гуша да се чувствам така, сякаш трябва да се извинявам, задето водя сина си в парка. Беше ми дошло до гуша да ме гледат като паднал от Марс. Хубаво си ми беше при празния плувен басейн.

— Тате! Виж, виж!

Пат беше от другата страна на басейна: едвам си поемаше дъх, беше спрял при късия трамплин, надвиснал над празната дълбока част на басейна.

Усмигнах му се от пейката, където се бях разположил с вестника, а той, щом видя, че е приковал вниманието ми, се изстреля отново с блеснали очи да обикаля с велосипедчето басейна: косата му се разлетя, крачетата му завъртяха бясно педалите.

— Не се приближавай до ръба!

— Няма! Няма!

Прочетох за пети път през последните пет минути първото изречение на статия за краха на японската икономика.

Напоследък темата ме вълнуваше силно. Беше ми мъчно за японците, живеещи в система, която ги беше подвела. Но освен чисто човешко състрадание изпитвах и нещо като злорадство. Искаше ми се да прочета за банки, които затварят врати, за опозорени директори, които се кланят и ридаят по пресконференции, за току-що уволнени англичани, отпавили се към летище „Нарита“ и следващия полет за родината. Най-вече това. Но все не можех да се съсредоточа.

Единственото, което изникваше пред очите ми, бяха Джина и Ричард, макар че не ги виждах особено ясно. Образът на Джина бе започнал да се размива. Тя вече не беше моята Джина. Не си представях къде живее, къде работи, по какви заведения се храни всеки ден. Не си представях нищо. Не виждах не само новия ѝ живот. Вече ми беше трудно да си спомня и лицето ѝ. Но ако Джина беше размазано петно, то Ричард си оставаше направо тъмна Индия.

По-млад ли беше от мен? По-богат? По-добър от мен в леглото? Искаше ми се Джина да излиза с някакъв импотентен разорен тип, който е на път да изкуфее. Но си давах сметка, че това от моя страна си е чисто пожелателно мислене.

Единственото, което знаех за него, бе, че е женен. Но и това си беше съмнително. Какво, дявол го взел, ще рече това „почти разделени“? Още ли живееше с жена си? Каква беше тя, американка или японка? Още ли спяха заедно? Имаха ли деца? Сериозно ли гледаше той на Джина, или тя му беше поредният случаен флирт? И кое беше за предпочитане — просто да я разиграва, или да я смята за любовта на своя живот? От кое щеше да ме заболи повече?

— Виж ме!

От гледката направо се смразих.

Пат беше прекарал много внимателно велосипедчето върху трамплина. Беше се закрепил над нашареното с петна бетонно дъно на басейна, което беше на цели три метра отдолу. Беше се подпрял с петичките на мръсните маратонки. Не го бях виждал толкова щастлив от доста време.

— Не мърдай оттам! — извиках! — Чу ли!

Усмивката му помръкна, когато видя как хукнах към него. Трябваше да отида по-бавно. Трябваше да се престоря, че не се е случило нищо. Щом видя лицето ми, Пат се опита да се върне назад по трамплина. Но беше по-лесно да се качиш, отколкото да слезеш от него и светът сякаш се люшна в забавен каданс, когато видях как страничните колелца на велосипеда се хлъзгат отстрани на трамплина, как за миг се завъртат във въздуха и после крачетата на Пат в мръсните маратонки губят равновесие и търсят къде да се подпрат, а не намират.

Сетне загледах как момченцето ми пада заедно с колелото с главата надолу към празния плувен басейн.

Лежеше точно под трамплина, велосипедчето беше върху него, около гъстата му руса косица вече се стичаше кръв.

Очаквах Пат да изпиши, както беше изпищял преди година, когато подскачаше на леглото ни като на батут, отплесна се и си удари главицата в ръба на шкафа, както беше изпищял по-предната година, когато се изправи на детското столче в опит да се обърне и да ни се усмихне на нас с Джина и го преобърна както беше пищял във всички други случаи, когато си беше удрял главата, бе падал по лице или си бе ожулил колената.

Исках да изпиши, защото така щях да знам, че и този път се е ударил както винаги досега. Но Пат не издаваше и стон и от тишината се вледених.

Очите му бяха затворени, от пребледнялото, изкривено лице човек оставаше с впечатлението, че той сънува кошмар. Тъмният кръвав ореол около главата му се разширяваше и разширяваше.

— О, Пат — простенах аз, после махнах велосипедчето и притиснах сина си до себе си по-силно, отколкото трябваше. — Божичко! — възкликнах и извадих с лепкави от кръвта пръсти

мобилния телефон от якето си, след което набрах трескаво номера на „Бърза помощ“, но чух протяжния сигнал, известяващ, че батерията е свършила.

Габнах сина си.

Хукнах презглава.

ГЛАВА 17

Не можеш да стигнеш далеч с тичане, ако държиш на ръце четиригодишно дете. На тази възраст те вече са прекалено големи и прекалено тежки, за да ги носиш, ако бързаш.

Смятах да откарам Пат у дома, но когато излязох със сетни сили от парка вече бях осъзнал, че тръгна ли с автомобила ще се забавя много.

Нахълтах в кафенето, където бяхме яли зелените спагети, Пат още беше блед като платно и притихнал, продължаваше да му тече кръв. Беше обедно време, заведението беше пълно с чиновници, които се хранеха. Зяпнаха ни, както държаха във въздуха вилиците с намотани на тях спагети.

— Повикайте линейка!

Никой не се помръдна.

После вратата на кухнята се отвори и оттам излезе Сид, понесла в едната ръка табла накамарена с чинии, а в другата — тефтерчето с поръчките. Погледна ни и трепна при вида на безжизненото телце на Пат, на кръвта по ръцете и ризата ми, на сляпата паника върху лицето ми.

Остави чевръсто таблата на най-близката маса и тръгна към нас.

— Синът ми! Повикайте линейка!

— Ще стане по-бързо, ако ви откарам — предложи жената.

По пода на болницата имаше бели линии, насочващи към отделението за спешни случаи, но още преди да сме се отправили към него, бяхме наобиколени от медицински сестри и санитарни, които взеха от ръцете ми Пат и го сложиха върху количка. Беше за възрастни и той изглеждаше малък. Съвсем мъничък.

За пръв път в очите ми избиха сълзи и аз се опитах да ги преглътна. Не дръзвах да сваля поглед от сина си. Детето ти в болница! Най-страшното в тоя живот!

Караха го към вътрешността на сградата, под болезнено жълтите дълги лампи в пренаселените шумни коридори, като пътем ме питаха на колко години е Пат, страда ли от някакви заболявания, какво е причинило раната на главата.

Опитах се криво-ляво да им разкажа за велосипедчето върху трамплина над празния плувен басейн, но ми се струва, че прозвуча доста несвързано.

— Ще се погрижим за него — увери ме една от медицинските сестри и количката нахълта с трясък през зелената летяща врата.

Опитах се да вляза и аз и зърнах мъже и жени в зелени престилки и с марлени маски върху лицата, лъскавия хром на медицинската апаратура, нещо като постлана маса, тъничка и зловеща като трамплин, на която положиха Пат.

Сид ме хвана леко за ръката.

— Не можеш да влезеш и ти — рече ми тя и ме отведе в мрачната тясна чакалня, където донесе от автомата кафе в пластмасови чаши. Сложи ми захар, без да пита как го пия. — Добре ли си? — каза ми.

Поклатих глава.

— Ужасен глупак съм.

— Случват се такива неща. Знаеш ли какво стана с мен, когато бях горе-долу на същата възраст?

Зачака да й отговоря. Взрях се в раздалечените кафяви очи.

— Какво?

— Гледах как едни деца играят бейзбол и заставах точно зад батера. — Сид ми се усмихна — Той замахна с бухалката и насмалко да ме обезглави. Бухалката беше от някаква пластмаса, но ме фрасна жестоко. Изгубих съзнание. Виж.

Тя отмести черното було на косата и разкри челото си. Точно над веждата й имаше тъничък бял белег, дълъг колкото нокътя на палец.

— Знам, чувстваш се ужасно — допълни жената. — Но децата са издръжливи. Бързо им минава.

— Беше много високо — уточних аз. — И Пат падна лошо. Навсякъде имаше кръв.

Но бях признателен за тъничкия бял белег на Сид. Бях й признателен, че ми е разказала как като малка също е изпаднала в безсъзнание. Държеше се много мило.

При нас дойде млада лекарка. Беше на около двайсет и пет години и изглеждаше така, сякаш още от медицинския университет не си е отспала като хората. Прояви разбиране, но се държеше делово, без да се впуска в сантименталности, и бе откровена като автомобилна катастрофа.

— Състоянието на Патрик е стабилно, но при такъв силен удар по главата сме длъжни да му направим рентгенови снимки и да го проверим на скенер. Притеснявам се черепът да не е счупен, костите да не са хлътнали навътре и да не са притиснали мозъка. Не казвам, че това се е случило. Но е възможно.

— Божичко!

Сид ме хвана за ръката и я стисна.

— Ще отнеме малко време — продължи лекарката. — Ако вие с жена ви смятате да останете и през нощта, можете да отскочите до вас и да си вземете някои неща.

— Не сме женени — вметна Сид.

Лекарката ме погледна и се взря в картона.

— Вие сте господин Силвър, бащата на Патрик, нали?

— Да.

— А аз съм само приятелка — уточни Сид. — Трябва да вървя — рече ми и се изправи.

Явно смяташе, че само ми се пречка. Нямаше такова нещо. Добре че беше тя, инак щях да рухна.

— А майката на детето? — попита лекарката.

— Тя е в чужбина — отвърнах аз. — Временно.

— Вероятно не е зле да ѝ се обадите.

Майка ми беше плакала, но нямаше намерение да го прави и тук, пред всички. Въздържаше се да плаче, ако я гледаха и други освен семейството.

В болницата прояви оптимизъм, смелост и здрав разум. Започна да задава на медицинските сестри смислени въпроси. Има ли опасност от постоянни увреждания? Кога ще разберем със сигурност? Може ли и бабата, и дядото да останат през нощта? Беше ми по-леко, когато тя бе до мен. Виж, с татко нещата стояха по-различно.

В кафенето на болницата старият воин изглеждаше съвсем сломен. Не беше свикнал да седи със скръстени ръце и да чака. Не беше свикнал с обстоятелства, над които няма никаква власт. Едрите му, нашарени с татуировки ръце, широките плещи, безстрашното му старо сърце бяха напълно безполезни тук.

Знаех, че за Пат е готов на всичко, че го обича с безусловната любов, каквато вероятно изпитваме единствено към дете, любов, каквато е трудно да почувстваш, когато съвършената ти рожбица се е превърнала в поредния грешен възрастен. Обичаше Пат така, както навремето беше обичал мен. Пат — това бях аз, преди да ми е паднал случай да оплескам всичко. Баща ми седеше като на тръни, бесен, че няма друг избор, освен да чака.

— Някой иска ли още чай? — попита в отчаяното си желание да направи нещо, каквото и да било, само и само да пооблекчи нерадостната ни участ.

— Ако пийнем още малко чай, ще почне да ни излиза през ушите — отвърна мама. — Седни и се успокой.

— Да се успокоя ли? — изръмжа той и я изгледа на кръв, но после реши да не се разправя.

Свлече се върху един от пукнатите пластмасови столове и се вторачи в стената. Под очите му имаше сенки с цвят на презрели сливи. След пет минути все пак стана и отиде да ни вземе още чай. Изведнъж ми се стори стар, както седеше, чакаше новини за внука си и отпиваше от чая, който всъщност изобщо не му се пиеше.

— Защо пак не опиташ да се свържеш с Джина? — попита майка ми.

И аз не знам какво очакваше. Може би, че Джина ще се метне на първия самолет и не след дълго малкото ни семейство отново ще се събере завинаги. Може би и аз се надявах на същото.

А беше безсмислено. Върнах се в чакалнята и набрах номера на Джина, но отново чух странния мъркащ звук на японските телефони — не вдигаше никой.

В Лондон беше полунощ, значи в Токио бе осем часът сутринта. Джина би трябвало да си е вкъщи. Освен ако вече не беше отишла на работа. Освен ако не беше спала другаде. Телефонът ѝ продължаваше да мърка и да дава свободно.

Оттук нататък щеше да бъде така. Знаех, че ако се бях свързал с Джина, силата и здравият ѝ разум щяха да надделеят над страха и паниката. Тя щеше да се държи по-скоро като мама, а не като татко. Или като мен. Щеше да попита какво точно се е случило, какви опасности има и кога ще знаем със сигурност. Щеше да провери кога е следващият самолет за Лондон и да се качи на него. Но аз все не можех и не можех да я открия.

Отказах се да я търся — знаех, че оттук нататък животът ни ще изглежда така, знаех, че всичко се е объркало прекалено много, та някога да се оправи, знаех, че сме прекалено далеч един от друг, за да намерим пътя обратно.

ГЛАВА 18

В пет сутринта лекарката дойде при мен. Бях в празното кафене, държах чаша чай, изстинал преди часове. Щом я видях, се изправих и зачаках да ми каже нещо.

— Поздравления — подхвана тя. — Синът ви е много дебелоглав.

— Ще се оправи ли?

— Няма счупено, скенерът не показва нищо. Ще го задържим още няколко дни — да е под лекарско наблюдение, но така правим винаги когато сме закърпили с дванайсет шева рана на четиригодишно дете.

Прииска ми се лекарката да ми стане първа приятелка. Прииска ми се да я водя на вечеря веднъж седмично. Беше спасила сина ми. Беше красива.

— Наистина ли е добре?

— Няколко седмици ще го боли главата, белегът ще му остане за цял живот. Но иначе ще му мине като на кутре.

— Без никакви последици?

— Е, след петнайсет години сигурно ще сваля по-лесно момичетата. Падат си по мъже с белези, нали?

Хванах ѝ ръцете и май ги държах повечко, отколкото бе редно.

— Благодаря ви.

— Нали за това сме тук — усмихна се тя.

Виждах, че я притеснявам, но то бе по-силно от мен. Накрая пуснах ръцете ѝ.

— Може ли да го видя?

Пат беше в дъното на пълната с деца болнична стая. До него имаше хубаво петгодишно момиченце по пижамка с рисунка отпред — косата му беше окапала, сигурно му правеха химиотерапия. Родителите бяха до него: бащата спеше на стола, а майката бе приседнала в долния край на леглото и гледаше личицето на дъщеря

си. Минах тихо покрай тях, осъзнал, че съм се държал доста лигаво, като съм се самосъжалявал толкова дълго. Ние си бяхме късметлии.

Пат беше на система, лицето му бе бяло като възглавницата, главата му беше омотана в бинтове. Седнах на леглото и го замилвах по свободната ръка, а той отвори очи.

— Сърдиш ли ми се? — попита ме, а аз само поклатих глава, достраша ме да говоря.

Пат затвори очи и аз внезапно проумях, че е по силите ми.

Дотук се справях доста зле. Бях припрян. Постоянно мислех за Джина и дори за Сид. В парка не държах Пат под око. Това не можеше да се отрече. Но беше по силите ми.

Сигурно никога нямаше да бъда свършен. Сигурно щях да оплескам всичко, докато се правех на родител, точно както бях оплескал нещата, докато бях съпруг.

Но за пръв път прогледнах, че това да съм мъж няма нищо общо с бащинството.

Всички семейства си имат своите легенди и митове. Първата история в малкото ни семейство, където участвах и аз, беше, когато на пет години едно куче ми изби всички предни зъби.

Играех си зад магазините при нас с елзаската овчарка на съседите. Псето ме лижеше по лицето и на мен ми харесваше много, докато то не се опря с предни лапи в мен, за да се закрепя, и не ме бутна. Плъснах се по лице, във всички посоки полетяха зъби и кръв, а майка ми писна.

Помня само как ме закараха на пожар в болницата и ми наведоха главата над леген, за да извадят от устата ми парченца натрошени зъби. Помня и как кръвта се стичаше над белия емайл на мивката. Но помня най-вече как татко настоя да остане с мен, докато ми слагат упойка.

Когато вкъщи разправяха отново и отново случката, гвоздеят бе, че щом съм се прибрал с разбитата уста от болницата, веднага съм поискал солети.

Такъв край допадаше много на татко: виж го ти него, дошъл си с осем кървави щърбела на мястото на предните зъби и какво, веднага си иска солетите — това се казва характер! Всъщност обаче изобщо не

беше въпрос на характер. Просто си умирах за солети. Пък ако ще и да ги смуча.

Сега вече знаех, че баща ми не е чак с такъв характер, с какъвто му се иска да бъде. Всеки ще изгуби самообладание, ако му отведат детето в болница. Но гвоздеят в оная история всъщност беше, че татко отказа да се отдели и на крачка от мен.

Чак сега разбирах какво му е било, докато е гледал как слагат упойка на петгодишния му син, та лекарите да извадят от венците и езика забилите се в тях парчета зъби.

Сигурно е изпитвал същия безпомощен ужас, познат само на родител с болно или наранено дете. Знаех какво точно му е било — имал е чувството, че животът го държи заложник. Нима наистина започвах да виждам света през неговите очи?

Баща ми стоеше пред главния вход на болницата и пушеше една от саморъчно свитите си цигари. Сигурно беше единственият оцелял потребител на машинките за свиване на цигари, който не пушеше трева.

Погледна ме и затаи дъх.

— Ще се оправи — съобщих му аз.

Татко пусна облак тютюнев дим.

— Значи няма счупено?

— Не, няма. Направили са му дванайсет шева, ще му остане и белег, но само това.

— Само това?

— Да, само това.

— Слава Богу — въздъхна баща ми. Пак си дръпна от цигарата.

— Ами ти?

— Какво аз? Аз съм добре, татко.

— Имаш ли нужда от нещо?

— Ще се наспя едно хубаво и всичко ще е наред.

— Питам те как си с парите. Майка ти ми каза, че нямало да постъпиш на онази работа.

— Не мога. Работното време е прекалено дълго. Няма да се свъртам вкъщи.

Погледнах към празния паркинг, където нощното небе вече изсветляваше. Някъде пееха птици. Вече не беше късно. Беше рано.

— Все ще излезе нещо.

Той извади портфейла си, отброи няколко банкноти и ми ги подаде.

— За какво? — учудих се аз.

— Докато излезе нещо.

— Няма нужда. Признателен съм ти, татко, но наистина ще си намеря работа.

— Знам, знам. Хората си умират да гледат телевизия, нали така? Сигурен съм, че в скоро време ще си намериш нещо. Това е за теб и Пат. Докато се уредиш.

Баща ми, медийният експерт! Единственото, което знаеше за телевизията, бе, че напоследък най-смешното, което въртят е „Бени Хил“. Въпреки това взех банкнотите, които ми даде.

Навремето сигурно щях да се ядосам, задето взимам пари от него — щях да се ядосам на себе си, че на моите години се нуждая от баща си и от помощта му, и още повече на него, задето се е вживял дотолкова в ролята на мой спасител.

Сега вече виждах: татко просто се опитва да ми покаже, че е на моя страна.

— Ще ти ги върна — обещах.

— Не бързам — отвърна баща ми.

Джина искаше да се качи на първия самолет, аз обаче я убедих да не го прави. Най-сетне я открих привечер на другия ден и вече не беше толкова важно тя да се качва на първия самолет.

Беше пропуснала ужасните минути, когато вкарвах Пат в спешното отделение.

Беше пропуснала безкрайните часове, когато се наливахме с чай, който не ни се пиеше, и чакахме да разберем дали резултатите от изследванията са добри. Беше пропуснала и деня, когато Пат седна с бинтованата глава на леглото и размаха светлинния меч точно до момиченцето с окапала заради лечението коса.

Джина беше пропуснала всичко това, беше го пропуснала, но нямаше никаква вина. Лично аз виях единствено онзи копелдак Ричард.

Докато открия Джина, вече знаехме, че Пат ще се оправи. Сега вече не исках тя да си идва.

Втълпявах си, че не го искам, понеже не ми се щеше тя да притисне Пат до себе си, да му каже, че всичко ще бъде наред, и после да замине отново. Знаех обаче, че подбудите ми не са чак толкова благородни. Къде, да го вземат мътните, се беше запиляла точно когато имахме най-голяма нужда от нея?

— Мога да си дойде още утре — рече ми тя. — Работата ще почака.

— Не се налага — уверих я аз съвсем спокойно. — Пат просто се удари. Е, да, удари се лошо. Но ще се оправя.

— При всички положения ще си дойда скоро. Още не знам кога...

— Не си променяй плановете — настоях аз.

Чуйте ни само: приказвахме си протоколно като двама души, срещнали се на скучен прием. Навремето можехме да си говорим по цяла нощ, навремето можехме да си говорим за всичко. А сега разговаряхме като двама души, които се познават съвсем бегло. Чуй ни само, Джина!

Сид стоеше на вратата с мукавена кутия с храна от ресторанта.

— Да не идвам в неподходящ момент?

— Много е подходящ даже. Влизай, де.

Стиснала кутията, тя влезе вътре.

— За Пат. Спагети песто.

— Зелени спагети. Любимите му. Благодаря ти.

— Трябва само да ги сложиш в микровълновата печка. Можеш ли?

— Я не се занасяй. Дори аз знам как се борави с микровълнова печка. Една или две минути?

— Една би трябвало да е достатъчно. Той буден ли е?

— Гледа телевизия. Както никога.

Още по пижамката с картинка от „Междузвездни войни“, Пат се беше излегнал на канапето и гледаше „Завръщането на джедаите“. След като го изписаха от болницата, бяхме изхвърлили през прозореца наръчника с правилата.

— Здравей, Пат — извика Сит, после приклепна до него и го погали по косицата, като внимаваше да не закачи лейкопласта, с който

от едната страна бе покрито челото му. — Как ти е клетата главица?

— Добре е. Само ме сърбят шевовете.

— То оставаше да не те сърбят.

— Ама знаеш ли? Няма да ми ги махат. Шевовете, де.

— Така ли?

— Да, щели да се стопят — обясни Пат и ме погледна — да потвърдя.

— Точно така — рекох аз. — Разтварят се сами. От новите шевове са, нали?

— От новите — кимна Пат и пак насочи вниманието си към принцеса Лея, облечена съвсем оскъдно като наложница в царския двор на Джаба Хътянина.

— Я каква се е издокарала — усмихна се Сид.

— Да — съгласи се Пат. — Млада робиня е.

— Майко мила!

Двамата погледаха как принцеса Лея кърши снага сред оковите.

— Е, сега ще те оставя, за да оздравееш по-бързо — рече жената.

— Добре.

— Сид ти е донесла вечеря — вметнах аз. — Зелени спагети. Какво ще кажеш?

— Благодаря — озари я той с най-обаятелната си усмивка, — не ти трябва Дейвид Нивън.

— Винаги на твое разположение — отвърна тя.

Изпратих я до вратата, нещо вътре в мен сякаш пееше. Не ми се искаше тя да си тръгва.

— Признателен съм ти, че намина — подхванах. — Беше ми много приятно.

Сид се извърна и ме погледна с раздалечените си кафяви очи.

— Наистина — допълних. — Това е най-хубавото, което ми се е случвало днес. Определено.

— Нещо не разбирам — каза тя.

— Какво не разбираш?

— Защо ме харесваш. Дори не ме познаваш.

— Наистина ли искаш да ти кажа?

— Да.

Добре де, казах й.

— Харесвам те, защото си силна, без да си груба. Харесвам те, защото знаеш как да поставяш мъжете на място, но въпреки това си напуснала родината си заради мъж, защото си смятала, че това е любовта на живота ти.

— Най-голямата грешка, която съм правила някога.

— Възможно е. Но те харесвам, защото покрай музикалните филми на „Метро Голдуин Майър“, които си гледала като малка, си останала романтичка.

Тя се засмя и поклати глава.

— Мъжете са ти ясни като бял ден, въпреки това още искаш да намериш мъжа, с когото да изживееш живота си — продължих аз.

— Присмял се хърбел на щърбел.

— Харесвам те, защото, усмихнеш ли се, цялото ти лице грейва. Харесвам очите ти. Харесвам краката ти. Харесвам те, защото умееш да разговаряш с едно четиригодишно хлапе. Харесвам те, защото се държа мъжки, когато имах нужда от човек до себе си. Останалите само стояха и зяпаха отстрани. Беше добра. А не беше длъжна.

— Друго?

— Красива си.

— Ново пет! Изобщо не съм хубава.

— Ти си хубава и смела, и те ревнувам от всички мъже, с които някога си излизала. Случва се да минавам пред кафенето, където работиш, с надеждата да те срещна случайно.

— Мъчно ти е за жена ти — рече тя. — Много ти е мъчно.

— Вярно е — съгласих се аз. — Но е вярно и че съм хлътнал по теб.

— Божичко! — поклати Сид глава. — Та ти изобщо не ме познаваш.

Но не го каза, както първия път. Каза го нежно, с доброта, сякаш нямах никаква вина, за което не я познавам.

Докато го изричаше, пристъпи към мен и ме погледна с големите си очи, после ги притвори и долепи устни до моите. Започнах да я целувам.

— Познавам те мъничко — казах й.

— Да — призна ми Сид поне това. — Познаваш ме мъничко.

ЧАСТ ВТОРА
ДОБРИЯТ ЧИЧКО

ГЛАВА 19

Пат тръгна на училище. С униформата, която трябваше да носи — сиво пуловерче с шпиц яка, бяла ризка и жълта вратовръзка, би следвало да изглежда пораснал, малко мъжле. Къде ти!

С официалните дрешки изглеждаше още по-мъничък. Уж скоро щеше да навърши пет, а ми приличаше на бебе. Въпреки че облеклото му бе по като за зрял човек, отколкото моето.

Докато му помагах да се приготви за първия училищен ден, с изумление установих, че лицето му ми се струва много хубаво. Когато беше в пеленки, не знаех дали наистина е красив, или просто в мен се обажда родителският софтуер. Сега вече виждах истината.

Наистина беше момченце за чудо и приказ със светлосините очи, с дългата руса коса и ленивата свенлива усмивка, която греиваше върху невероятно гладкото му лице.

А сега трябваше да заведе прелестното си момченце в широкия свят. Най-малко до три и половина следобед. И на двама ни се струваше цял живот.

Сега Пат не се усмихваше. По време на закуската, той бе смълчан и блед, мъчеше се да не се разплаче, гребваше колкото да не е без никак от овесените ядки, а аз се скъсвах да му обяснявам за най-хубавото време в живота на човека.

Овесените ядки бяха прекъснати от Джина, която се обади по телефона. Знаех, че сигурно ѝ е трудно да звъни точно сега — там, където се намираше тя, работният ден беше в разгара си, — знаех обаче и че не е хубаво да пропуска този голям ден за Пат. Загледах го как говори с майка си — явно беше притеснен с тая ризка и вратовръзка досуц бебе, което са принудили да се прави на мъж.

После стана време да тръгваме.

Вече приближавахме с автомобила училището, когато за миг ме обзе паника. Накъдето и да се обърнех, виждах деца, цели пълчища деца в съвсем същите дрешки като Пат, насочили се в същата посока като нас. Божичко, ще взема да го изгубя! Да го изгубя завинаги!

Спряхме доста далеч от входа на училището. Всичко наоколо беше задръстено с неправилно паркирани автомобили. От джипове, по-големи и от танкове „Панцер“, изскачаха мънички момиченца с кутии за закуска с лицето на Леонардо ди Каприо отгоре. От стари таратайки, пък излизаха по-големи момчета с чанти с емблемите на „Арсенал“, „Манчестър Юнайтед“. Това еднометрово племе вдигаше невъобразима врява.

Хванах Пат за влажната ръчица и двамата се сляхме с навалищата. Видях доста мънички, смаяни първолаци, които обикаляха с притеснените си родители из училищния двор. Тъкмо минавахме през вратата на двора, за да се присъединим към тях, когато забелязах, че връзката на едната от новите черни кожени обувки на Пат се е развързала.

— Дай да я вържа, Пат — казах аз и приклеках, осъзнал, че това е първият ден в живота му, когато той не е с маратонки.

Покрай нас префучаха две по-големи момчета, хванати за ръце. Ухилиха ни се. Пат им се усмихна плахо.

— Тоя не може да си върже дори връзките на обувките — подвикна единият малчуган.

— Не, не мога, но познавам часовника — отвърна Пат.

Двамата се запревиваха от смях, като се крепяха да не паднат, после ни подминаха като фурии, повтаряйки невярващо думите на сина ми.

— Нали познавам часовника? — попита Пат, решил, че ония са се усъмнили, после замига яростно, сякаш умуваше дали все пак да не ревне.

— Познаваш го отлично — потвърдих аз и още не можех да повярвам, че наистина ще пусна момченцето си сред цинизма и озлоблението на шантавия съвременен свят.

Влязохме в двора. Много от първолаците бяха дошли и с двамата си родители. Но аз не бях единственият самотен родител. Не бях дори единственият самотен баща.

Имаше още един, десетина години по-възрастен от мен, уморен мъж с вид на държавен чиновник, водеше малко момиченце със сериозно лице и с раничка с картинката на някакъв момчешки рок състав, за който изобщо не бях и чувал. Погледите ни се срещнаха за

миг, после мъжът се извърна сякаш от страх да не прихване нещо от мен. Жена му сигурно беше на работа. Сигурно беше заета.

Милата директорка дойде и ни заведе в салона. Дръпна кратко прочувствено слово, после децата бяха разпределени по класните стаи.

Пат се падна при госпожица Уотърхаус, после едно от по-големите деца, на които очевидно можеше да се разчита и на които бе поверена ролята на екскурзовод, ни заведе заедно с още неколцина родители и първолаци в класната стая. Нашият водач бе момченце на около осем години. Пат го зяпна захласнато и възхитено.

В класната стая на госпожица Уотърхаус заварихме цял орляк петгодишни хлапета, които бяха насядали по турски на пода и чакаха търпеливо разказа на учителката, младичка жена, изпаднала в истерично добро настроение, сякаш е водеща на телевизионна игра.

— Добре дошли на всички! — поздрави госпожица Уотърхаус. — Идвате тъкмо навреме за първия учебен час. Кажете „довиждане“ на майките си. — Тя ме озари с усмивка. — И на бащите.

Беше време да се разделя с Пат. Макар че, докато още ходеше на детска градина, се беше случвало да се сбогуваме доста емоционално, сега се чувствах различно. Сега се чувствах така, сякаш не аз оставям Пат, а той — мен.

Тръгваше на училище и когато го завършеше, щеше да бъде мъж, а аз щях да съм започнал да остарявам. Бяха приключиш дългите дни, когато той бе гледал на видеото вкъщи „Междузвездни войни“, а животът се беше случвал някъде другаде. Навремето тези дни ми се бяха стрували кухи и потискащи, а вече ми липсваха. Моето бебче бе поело по широкия свят.

Госпожа Уотърхаус попита кой иска да поеме шефството над новите момиченца и момченца. Вдигна се гора от ръце и учителката избра отговорниците. Не щеш ли, до нас застана невероятно красиво сериозно момиченце.

— Аз съм Пеги — каза то на Пат. — Ще се грижа за теб. Хвана го за ръка и го заведе в класната стая.

Той дори не забеляза кога съм си тръгнал.

Още помня как съм спал на задната седалка в колата на баща ми. Отивахме някъде на почивка, прибирахме се от града — след като бяхме ходили на пантомима в „Палейдиъм“, каквато гледахме веднъж в

годината, или при баба, на която гостувахме всяка седмица, — и аз наблюдавах жълтите лампи по улиците в Ист Енд или Есекс с размазаните им ореоли над сънуващата ми глава.

Опъвах се на задната седалка в колата на татко — „Не е нужно да спиш, просто затвори очи, да починат“, заръчваше мама — и не след дълго от клатушкането и шепота на нашите се унасях.

После, когато колата с включен двигател вече беше на алеята пред нас, се озовавах в ръцете на татко, който ме вдигаше от задната седалка, както бях омотан в карираното одеяло, което той винаги държеше в автомобила — за пътуванията до морето и при роднините, а също за посещенията в лондонския „Палейдиъм“.

Напоследък се будя от всичко. От някой пияница, който се прибира със залитане у дома, от затръшната врата на автомобил, от фалшива тревога на километри от нас: скачам като ужилен и после, загледан в тавана, будувам с часове. Но когато бях малък и спях отзад в колата на татко, и с топ не можеха да ме вдигнат. Почти не се отърсвах от сънищата, когато пристигахме у нас и ме качвах по стълбите до леглото, обгърнат от карираното одеяло и ръцете на баща ми.

Искаше ми се и Пат да има такива спомени. Искаше ми се и Пат да се чувства толкова сигурно. Но Джина си беше отишла, старото ни фолксвагенче беше продадено, за да покривам разходите по къщата, и напоследък Пат се возеше до мен в „Ем Джи Еф“-а — правеше всичко възможно да не заспи дори когато се връщахме от нашите и ни предстоеше да пътуваме цял час по безлюдните шосета.

Искаше ми се и моят син да се вози по същия начин на кола, както аз навремето, като малък. Но нищо вече не беше същото.

Към края на дългата сутрин се обади Сид.

— Как мина? — попита тя.

Наистина беше загрижена. Хареса ми още повече.

— Беше притеснен — отвърнах аз. — Когато стана време да се сбогуваме, брадичката му пак затрепери. Имаше и някоя и друга сълза в очите. Но не в неговите, а в моите, разбира се. Пат се чувстваше прекрасно.

Тя се засмя и аз си представих как заведението, където работеше, грейва и става по-прелестно.

— Мога и да те разсмея — отбелязах аз.

— Да, но сега трябва да се връщам на работа — каза Сид. —
Защото не можеш да ми плащаш сметките.

Така си беше. Не можех да плащам дори своите.

В края на първия учебен ден баща ми дойде да приберем заедно Пат.

— Изненада — рече, докато спираше тойотата точно пред входа.
Не уточни за кого е изненадата: за Пат или за мен.

В три и половина, когато децата се изсипаха на двора, видях, че няма никаква опасност да изгубя в навалищата сина си. Дори сред стотици малчугани, облечени горе-долу еднакво, пак откриваш от километър детето си.

Пат беше с Пеги, момиченцето, обещаващо да се грижи за него. То ме погледна с очи, сторили ми се странно познати.

— Хубаво ли беше? — попитах аз сина си. Беше ме страх да не се закани, че няма да диша повече, ако му се наложи да дойде още веднъж тук.

— Знаеш ли? — отвърна моето момченце. — Всички учителки са с еднакви имена. Казват се Госпожица.

Баща ми го гушна и го целуна. Кога ли Пат щеше да започне да се дърпа и да отказва да го целуваме? Той млясна дядо си по лицето — страстно и пламенно, както се беше научил от Джина, — и аз разбрах, че имаме още малко време.

— Колелото ти е в багажника на дядо — рече баща ми. — На път за къщи ще се отбием в парка.

— Пеги може ли да дойде с нас? — попита Пат. Погледнах момиченцето със сериозните очи.

— Разбира се, че може — отговорих. — Но първо трябва да питаме майката или бащата на Пеги.

— Мама е на работа — уточни детето. — Татко също.

— А кой ще те прибере?

— Бианка — каза Пеги. — Бавачката. Въпреки че вече не съм бебе, за да имам бавачка.

Огледа се сред множеството възрастни, дошли да приберат малчуганите, и накрая зърна когото търсеше. През тълпата вървеше

момиче, което надали имаше и двайсет години и беше захапало цигара.

— Ето я Бианка — посочи детето.

— Ела, Пеги — рече момичето и ѝ протегна ръка — Хайде да тръгваме.

Пат и Пеги се спогледаха.

— Ще се поразходим час-два из парка — обясних аз на Бианка.
— Пеги може да дойде с нас. Вие също, разбира се.

Детегледачката само поклати рязко глава.

— Трябва да вървим — каза ми.

— Е, до утре — рече момиченцето на Пат.

— Да — отговори той.

Пеги му се усмихна, а Бианка я затегли през оредяващата навалица.

— Ще се видим утре — провикна се синът ми. — В училище.

Ръчичките му бяха мръсни, по лицето му имаше следи от водни боички и парченце май от сандвич с яйца. Инак беше весел. Училището му понасяше.

Още една разлика между мен и баща ми. След като Пат падна в празния плувен басейн, предпочитях никога повече да не виждам проклетото велосипедче. Но през един от онези безкрайни часове в болницата татко отскочи до парка и прибра колелото.

Било си там, където го бяхме зарязали, климнало на една страна в дълбоката част на празния басейн, било здраво, ако не броим изкривената дръжка. Лично аз на драго сърце бих го хвърлил в първата боклукчийска кофа. Татко обаче настоя Пат да го кара отново. Реших да не споря — по-добре да го направи Пат.

Но когато баща ми извади от багажника на колата велосипедчето, синът ми май му се зарадва.

— Изправих дръжката — поясни татко. — Трябва да се боядиса малко, и готово. Нищо работа. Ако искаш, ще го направя.

Знаеше, че още от гимназията не съм хващал четка в ръка.

— Аз ще го боядисам — подметнах намусено. — Обличай се, Пат.

Беше септември, във въздуха се долавяше първият студен полъх на есента. Помогнах на Пат да си облече якето, сложих му качулката и

забелязах как при вида на велосипедчето върху лицето му грейва усмивка.

— А, и още нещо — продължи баща ми, докато вадеше от автомобила малък сребрист гаечен ключ. — Според мен е време голямо момче като Пат да махне помощните колела.

Такъв беше седемдесетгодишният ми баща: устремен, добър, самоуверен, озарил с неописуемо нежна усмивка внука си. Въпреки това усетих как отвътре ми ври и кипи, задето всичко му иде отръки, задето се държи като истински мъж и е повече от убеден, че може да накара света да се подчинява на волята му. А и при вида на това колело направо ми се повдигаше.

— Божичко, татко! — възкликнах. — Пат падна от проклетия велосипед преди някакви си пет минути. А сега искаш да прави едва ли не пируети!

— Вечно преувеличаваш — отвърна баща ми. — Също като майка си. Не искам от момчето да прави пируети, каквото и да означава това. Просто искам да опита да кара без страничните колела. Ще му се отрази добре.

Той приклепна и се зае да сваля помощните колелца на велосипеда. Докато го гледах как върти гаечния ключ, изпитах чувството, че цял живот съм го наблюдавал да поправя едно или друго — първо в своя дом, после и в моя. Ако електрическата инсталация се повредеше, ако покривът протечеше, на нас с Джина не ни се налагаше да търсим майстори. Звъняхме на татко.

Нямаше задача, която да е непосилна за сандъчето му с инструменти, поддържано в безупречен ред. Беше му приятно, когато Джина го хвалеше — е, тя прекаляваше с благодарностите и комплиментите, — но и без тях пак щеше да ни помага. Мама беше права, когато го наричаше „къщовник“. Аз бях пълна противоположност. Бях вързан в ръцете.

След като баща ми свали страничните колелца, Пат направо пребледня от страх. Бях на път да избухна после обаче се овладях. Знаех, че дам ли воля на гнева си, няма да има спиране, ще избълвам всичко, трупало се през всичките ми трийсет години: това, че съм мързелив, а татко се оправя във всичко, че съм плах, а баща ми се държи като истински мъж, че само си мечтая за тих спокоен живот, докато баща ми прави, струва, но постига своето.

Не исках всичко това да се разрази пред Пат. Най-малкото в днешния ден. В който и да е ден. Ето защо загледах как татко помага на сина ми да се качи на колелото.

— Само опитай — взе да го убеждава той. — Ако не ти хареса, спираме. Спираме веднага. Чу ли, моето момче?

— Добре, дядо.

Баща ми хвана с едната ръка дръжката на колелото, а с другата — седалката отзад. Пат се вкопчи в дръжките не на живот, а на смърт и сложи без особено желание вече охлузените си школки обувки върху педалите. Колелата се завъртяха. Тръгнах подире им като намусен ариергард, подминахме люлките и пързалките и отидохме при безлюдната морава.

— Държиш ли ме? — попита Пат.

— Държа те, държа те — успокои го татко.

— Може ли в събота вечер да ти оставя Пат? — попитах аз.

— В събота вечер ли? — повтори баща ми, сякаш го моля кой знае какво, макар и да съм наясно, че заредени с едно-две хапчета „Екстази“, те с мама точно тогава обикалят дискотеките.

— Да, ще излизам.

— Разбира се — отвърна той. — Винаги сме готови да гледаме детето. По работа ли ще излизаш?

— Няма да излизам по работа, татко. Ако случайно си забравил, в момента съм безработен. Ще излизам с едно момиче. — Прозвуча ми кофти. — С една жена.

И това ми прозвуча кофти. Мислех, че баща ми ще спре. Все така наведен, той обаче продължи да прикрепя велосипедчето на Пат, докато криволичехме сред лайката и кучешките испражнения.

— С каква жена? — попита ме.

— Само приятелка ми е. Сигурно ще отидем на кино.

Сега вече баща ми спря, изправи се и както си разтъркваше кръста, ме погледна.

— Нима смяташ, че е уместно при твоето положение?

— Да ходя на кино ли? Не виждам защо да не ходя.

— Не ти говоря за киното. Говоря ти, че ще излизаш с чужда жена точно след като... — Той кимна към качулката на якенцето на Пат. — Сам знаеш.

— Тя не е чужда жена — възразих аз. — И ще ходим на кино. Нямаме намерение да забягваме.

Баща ми поклати смаян глава — един вид, какво му става на тоя свят?

— Не ме е грижа какви ги вършиш ти — отсече той. — Но се притеснявам за него — кимна татко към Пат. — Това момиче... сериозно ли е?

— Не знам. Нека отида на първата среща, пък после ще избираме пердетата.

Правех се на невинен и засегнат. Но знаех, че ако се хвана с жена, ще объркам и уплаша баща си. Не че исках да го нараня. Исках просто да му покажа, че съм на трийсет години и не му е работа да решава кога да си махна помощните колелца.

Бяхме излезли при ивица опърпан тармак пред обрасла с виещи се растения сцена.

— Готов ли си? — попита баща ми Пат.

Готов съм — отвърна момченцето, но от гласа му не личеше да е особено готов.

— Държа те, чу ли? — рече татко и ускори крачката. — Ти само не навеждай гръбчето. И върти педалите.

— Добре. Ама държиш ли ме?

— Държа те, държа те.

Прекошиха тармака, лицето на Пат беше скрито зад качулката, баща ми се беше превил одве до него и двамата приличаха на малък елф, погнат от гърбушко. После татко пусна велосипедчето.

— Държиш ли ме, дядо?

— Държа те, държа те! — извика той, докато Пат отпраши напред. — Върти педалите! Няма страшно!

Крачетата му въртяха и въртяха педалите. Велосипедът климна застрашително, докато синът ми прекосяваше една локва, после обаче отново набра скорост.

— Браво на теб, Пат! — провикна се татко. — Вече караш сам. Обърна се да ме погледне и двамата се засмяхме. Изтичах при него и той ме прегърна през рамото. Миришеше на одеколон „Олд Спайс“ и на тютюн „Олд Холборн“.

— Погледни го само! — възкликна гордо татко.

Велосипедчето излезе в края на тармака, подскочи и нагази в тревата. Сега Пат се движеше по-бавно, но продължаваше да върти яростно педалите. Отпраща право към дърветата.

— Не се отдалечавай толкова! — изкрещях подире му.

Но той не ме чуваше. Изчезна в сянката на старите дъбове досущ качулато горско същество, поело към леговището си.

Ние с баща ми се спогледахме. Сега вече не се смеехме. Тръгнахме след Пат, като го викахме по име и се хлъзгахме по влажната трева.

Той изскочи иззад дърветата и ухилен до уши, подкара безгрижно към нас, качулката на якето му се вееше.

— Виж какво мога — оповести гордо, след което се изправи на педалите и спря.

— Браво на теб, Пат — похвалих го аз. — Но друг път не се отдалечавай толкова, чу ли? Карай така, че да те виждаме.

— Какво му има на дядо? — възкликна синът ми.

Баща ми се беше облегал на едно дърво, беше се хванал за гърдите и се опитваше да си поеме въздух. Беше пребледнял като тебешир. В очите му се четеше нещо, което не бях виждал никога досега. Може би страх.

— Ще ми мине — простена той.

— Дядо! — извика Пат.

— Добре съм, добре съм, момчето ми — рече баща ми.

След дълга отчаяна минута все пак успя да си поеме дъх. Запъхтян, се усмихна — да разсее тревогата на сина и внука си.

— Просто остарявам — каза ни. — Вече не ставам за кросове в мъглата.

Помислих си, че е точно това: старостта, застигаща човек, чието тяло е понесло на младини твърде много, тяло, от което цял живот съм гледал как излизат парченцата шрапнел, нащърбени и черни. Всяко лято виждахме огромния като разлетяла се звезда белег отстрани на хълбока му. Рано или късно цялата тази болка и наказание щяха да го застигнат.

Но грешах. Застигаше го не миналото, а бъдещето.

— Не се притеснявайте за мен — каза баща ми. — Добре съм. — Хайде да си тръгваме.

Поехме през удължаващите се сенки на септемврийския следобед към колата: Пат караше пред нас колелото, а баща ми напяваше „С теб се чувствам тъй млад“, утешен и успокоен от своя личен Дийн Мартин, от своя Синатра.

ГЛАВА 20

Ако си затънал във връзка, която очакваш да е до живот, и през ум не ти минава, че някой ден ще се къпеш за трети път от сутринта и ще се готвиш за среща.

Например ще караш майка си да те изпере или волю-неволю, ще искаш пари от баща си — убеден си, че всички тия притеснителни бански обреди са останали далеч, далеч в миналото.

Дори и не мечтаеш, че пак ще дойде време, когато ще се вторачиш в личната си хигиена като петнайсетгодишен пубер с постоянна ерекция. Че отново ще стоиш пред огледалото и ще се мъчиш криво-ляво да си пооправиш косата. Че за кой ли път ще си миеш зъбите, въпреки че са съвсем чисти. И че ще правиш всичко това колкото да поседиш два часа в тъмното с представителка на противоположния пол, с която току-що си се запознал.

Тръпки да те побият! Любовните срещи са игри за младите. После се забравят. Може и да не ставаш вече за тях.

Когато се срещаш с човек, с когото току-що си се запознал, мислиш с друга част на мозъка си, отколкото когато излизаш с някого, за когото си женен. Използваш други мускули. Сигурно си е съвсем естествено, когато ги вкараш отново в употреба, те да са малко сковани.

Двама зрели души, които изпълняват всички тези свалячески ритуали на пуберите: опитват се да изглеждат добре, явяват се в уречения час, знаят кое е време да направят, кое трябва да почака малко и кое следва да чака винаги. Ако години наред си живял с някого, наистина си е трудничко да се върнеш към тези неща. Но със Сид не ми беше трудно.

Тя направи така, че да е лесно.

— Първият филм, който гледаш с някого, наистина е важен — рече тя. — Знам, че сме само приятели и така нататък, но филмът, който ще изберем тази вечер, наистина е важен.

Погледнах я, уж схващам какво ми обяснява.

— На първата среща мнозина се опитват да се презастраховат. Ходят на някой нашумял филм като за през лятото. Нали се сещаш, от ония, в които извънземни, приливна вълна или някаква голяма маймуна разрушават Ню Йорк. Смятат, че такъв филм няма как да им развали настроението. Но не е хубаво да избираш нашумял филм като за през лятото.

— Защо?

Сид поклати глава.

— Защото на такива филми се забавляват само тринайсетгодишните хлапетии от Айдахо. Втръснало ти е от тях. Не ти се гледа за пореден път как Емпайър Стейт Билдинг политва във въздуха.

Започвах да схващам за какво става въпрос.

— Мислиш си, че ще тръпнеш от възмущение. Но накрая, когато извънземните превземат Белия дом, направо си умираш от скука. Ако избереш нашумял летен филм, това показва, че всъщност не очакваш много — продължи Сид и ме стрелна с очи, докато се промушвах с „Ем Джи Еф“-а през следобедните задръствания в центъра на града. — Че по принцип не очакваш много. Означава, че си представяш живота като плик студени пуканки и бутилка блудкава диетична кока-кола. И че това е най-много, на което всички могат да се надяват.

Опитах се да си спомня първия филм, който сме гледали заедно с Джина. Беше доста претенциозен, за японци в културния център „Барбикан“. Беше за хора, изпаднали в депресия.

— Не стават и филмите с претенции — вметна Сид, сякаш прочела мислите ми. — Те показват, че и двамата се правите на такива, каквито вероятно не сте.

— Само като си помисля за всички хора по света, отишли на първата си среща на „Титаник“! — възкликнах аз. — За всички зараждащи се връзки, обречени още преди да са започнали. Преди, така да се каже, да са излезли в открито море.

Тя ме сръчка по ръката.

— Сериозно ти говоря — рече ми. — В Щатите имах приятелка, омъжи се за един, който на първата среща я завел да гледат „Мухата“.

— Да не би после да се е превърнал в бръмбар?

— Нещо такова — усмихна се Сид. — При всички положения се промени. Към по-лошо.

— И какво искаш да гледаш? — попитах я аз.

— Доверяваш ли ми се? — рече тя.

— Да, доверявам ти се.

Искаше да гледаме един от филмите, които всяка Коледа въртят по телевизията. Един от филмите, които все ми се струва, че съм гледал поне десет пъти. Всъщност обаче едва ли го бях гледал.

И аз не знам защо в Националния кинотеатър на Южния бряг даваха „Прекрасен живот“. Може би имаше ретроспекция на Франк Капра или на Джеймс Стюарт. Или се бяха сдобили с реставрирано, дигитално засилено новичко копие. Не знам и не е чак толкова важно. Та това беше филмът, на който отидохме на първата ни среща. И в началото ми се стори доста тъжна гледка.

Специалните ефекти бяха едва ли не от каменната ера. Високо в обсипаното със звезди небе — очевидно нарисувано върху кадастрон с прожектор отзад — няколко ангела или по-скоро небесни създания, изобразени с контур, продупчен с карфица върху кадастрона, обсъждаха Джордж Бейли, стълб на обществото, и срещата му със съдбата.

После действието се пренесе в американско градче, при честитата им малка Коледа и аз се усетих, че копнея за извънземни, за приливна вълна или голяма маймуна, които да изникнат отнякъде и да пометат тая боза. Ако теорията на Сид за поличбите в първия филм беше вярна, пак щяхме да извадим късмет, ако доживеехме до края на вечерта.

Сетне малко по малко всички надежди и мечти на Джеймс Стюарт взеха да отстъпват на заден план и аз се хванах, че гледам в захлас разказа за човек, изгубил представа защо живее.

Филмът се оказа много по-тежък, отколкото го помнех от времето, когато се беше мярнал в черно-бяло на фона на многоцветното ми детство, вместен като в сандвич между коледните хит класации на Би Би Си и филиите с пуешко, които мама ми приготвяше.

Лека-полека пред мен изникна светът на Джеймс Стюарт, който обижда по телефона една от учителките на децата си и после мъжът ѝ го смлатва в някаква кръчма. Мрази до смърт обичливата си жена,

заради която се е отказал от мечтата да обиколи света. И най-стъписващото, държи се с децата си ужасно, като сприхав, избухлив грубиян. Но вие знаете, че е такъв не защото не ги обича достатъчно. А защото ги обича прекалено много.

Сид се пресегна в тъмното и ме хвана за ръката.

— Не се притеснявай — каза ми. — Накрая всичко се оправя.

Когато излязохме от киното, още беше светло, но не съвсем. В кафенето в Националния кинотеатър си купихме пица на парче и я изядохме на дългите дървени маси отвън, на които седят и непознати и на които се чувстваш студент.

Националният кинотеатър се помещава в грозна сграда в красива част на града. Пада се в каре с мрачни бетонни постройки от шейсетте, което се намира точно където Темза поема под сянката на мост Ватерло на юг, и е обърнат към светлините на улица Виктория при реката и храма „Сейнт Пол“. Точно там Сид ми разказа, че е израсла в къща, пълна с жени и филми.

— Първият филм, на който майка ми и баща ми са отишли заедно, е „Отнесени от вихъра“. След като татко почина, мама го е гледала сама шестнайсет пъти. Щеше да го гледа още, но съзнателно се ограничаваше.

Сид била най-малката от общо четири сестри. Майка ѝ била медицинска сестра в Тексаския медицински център, „където тузарите ходят да им лекуват сърцата“, а баща ѝ карал камион при нефтените сонди.

— Хюстън е град на нефта — продължи тя. — Когато нефтът е скъп, животът там е песен. Ала паднат ли цените, затягаме коланите. Но за добро или за зло, и в бедност, и в богатство Хюстън си е град на нефта.

От разказа ѝ излизаше, че майка ѝ и баща ѝ така и не са излезли от медения си месец. Дъщерите им вече били израсли, а те продължавали да се държат по улиците за ръка да си поднасят цветя и да си оставят в кутиите с обяда любовни писъмца.

— Когато бях на дванайсет години, това ме притесняваше — поясни Сид. — Сега ми харесва. Харесва ми, че бяха толкова влюбени. Знаем какво ти се върти в главата — че изобщо не е било така и просто

ми е приятно да си ги представям влюбени. Може би двамата са си лазели по нервите и са си подвиквали. Но ти казвам какво съм видяла с очите си. Бяха луди един по друг. Бяха си намерили еша.

После една неделя Сид отишла с приятелки в един от големите универсални магазини, когато най-голямата сестра дотичала да ѝ каже, че баща им е починал от инфаркт.

— Мама не остаря за едно денонощие — допълни Сид. — Няма такова нещо. Но заживя с миналото. Сигурно си е мислила, че най-доброто е свършило. Продължи да ходи на работа. Продължи да ни готви. Но често гледаше стари филми. Колекцията ѝ сигурно отчасти е повлияла и на мен. Когато срещнах оня мъж, заради когото дойдох в Англия, реших, че той е Рет Бътлър.

Става ми кофти, ако някой подхване разговор за предишните си любви. Всички надежди, които са били опропадени, всички рани, които не са заздравели, цялата горчилка и разочарование да видиш как любовта ти е захвърлена на боклука... чуя ли всичко това, и цялата вечер ми отива на кино. Сид явно го усети. Смени темата и вместо да разказва тъжната си история, се вживя в ролята на чуруликаща екскурзоводка.

— Знаеш ли, че „Хюстън“ е първата дума, изречена на Луната? — обясни ми тя. — Наистина! Нийл Армстронг е предал в Центъра за управление на полетите: „Хюстън, кацнахме успешно!“

— Преди да те срещна, всъщност не съм се замислял много много за Хюстън — отвърнах аз. — Той не е от американските градове, за които непрекъснато се сещаш.

— Не е като тук — допълни Сид. — Стига да го боядисат, ще се превърне в истинска забележителност. Покрай пътя има заведения, пълни с жени, които сякаш са слезли от песен на Ханк Уилямс. Но ако си млад, в събота ходиш в „Ютакан“, където момичетата се опитват да приличат на Памела Андерсън, а момчетата задължително изглеждат като Мийтлоуф.

— Горедолу като в Есекс — отбелязах аз. — Та къде го срещна този англичанин?

— В „Ютакан“. Една съботна вечер. Попита ме дали да ме черпи нещо и аз му отказах. После ме покани на танц и аз приех. Работеше като куриер в Хюстън. С това се занимава. Разнася с мотоциклет бързи

пратки. Нещо като обвеян със слава пощальон. Аз естествено се прехласнах.

— И в крайна сметка се оказа, че той не е Рет Бътлър.

— Е, оказа се, че дори Кларк Гейбъл не е Рет Бътлър.

— Въпреки това си дошла с него в Лондон.

— Да.

— Защо не си останала там? Защо са му духнали под опашката?

— Няма такова нещо, не са му духнали. Оженихме се. Той получи зелена карта. Знаеш ли, че зелената карта всъщност е розова?

Поклатих глава.

— И ние се изненадахме. Наложих се да се явим на няколко интервюта в Имиграционната служба, за да се уверят, че наистина се обичаме. Показахме им албума със сватбените снимки и те не ни създаваха спънки. Можехме да останем там, докато сме живи. — Тя се позамисли. — Според мен той реши, че може да постигне повече в този живот. Понякога се случва в Щатите да се почувстваш несретник. Затова дойдохме тук.

— И защо се разделихте?

— Заради всичко. — Сид ме погледна — Той си пада по жълтите. Нали разбираш?

— Не.

— Обичаше азиатките. И още ги обича. И винаги ще ги обича.

— Азиатки ли?

— Корейки. Китайки. Японки. Филипинки. Не правеше разлика, което си е доста обидно за азиатките, защото понякога те се различават една от друга, както една шведка от туркиня. Но той не се интересуваше от националността, важното бе момичето да е от Азия. Когато се запознахме, беше довел в „Ютакан“ една млада виетнамка. В Хюстън имаме много виетнамци.

— Какво толкова им харесва?

— Може би това, че не приличат на него. Изглеждат съвсем различно. Разбирам го. Нали да си хетеросексуален означава точно това — да харесваш някого, който не прилича на теб?

— Щом е харесвал азиатките, щом този тип, който, както се оказало, не е Рет Бътлър, си е паднал по жълтите, защо се е влюбил в теб?

— Ха кажи, де! Според мен това при него си беше някакво отклонение. И аз не знам.

Сид си вдигна бретона и ме погледна с раздалечените си кафяви очи. Чак сега, след като ми разказа всичко това, разбрах защо мъж, който „си пада по жълтите“, е могъл да се влюби в нея.

— Бяхме заедно две години — продължи тя. — Една година в Щатите и една — тук. После той се върна към старите си предпочитания. По-скоро аз го хванах, че се е върнал. С една студентка малайзийка, с която се запознал в парка. Показал й Лондон... и някои други неща. Беше свястно момче. И досега си е свестен. Просто се влюбих в човек, който не е за мен. Ами ти?

— Какво аз?

— Какво е станало с брака ти?

Опитах да си отговоря какво е станало с мен и Джина. Знаех, че случилото се е свързано с това, че остарявам, че приемам някои неща за даденост, че имам усещането как животът се изнизва покрай мен. Джеймс Стюарт сигурно щеше да ми го обясни по-добре.

— И аз не знам какво стана — рекох накрая. — Кривнах от правия път.

— О, такава ли била работата! — възкликна Сид. — Решил си да отчукаш някоя ли?

— Не само това. Но и това. Просто... и аз не знам как да ти го обясня. Допуснах светлината да угасне.

Сид ме гледа, гледа и кимна.

Сега вече се беше мръкнало. По отсрещната страна на реката светлините се бяха нанизали покрай брега досуц бисери. Сутрин не виждаш друго, освен сиви административни сгради, поредното задръстване по улиците и града, хукнал да си плаща наема. Тази вечер обаче беше красиво.

— Прилича на Коледа — каза Сид и ме хвана за ръката.

Не само приличаше, наистина се чувствах като на Коледа.

— Ще взема да рискувам с теб — рече ми тя.

ГЛАВА 21

Когато разбра, че все пак няма да отвлечем Пеги, пушещата като комин бавачка накрая ѝ разреши да дойде за час-два у нас заедно с Пат.

— Виж какво имам! — каза ми момиченцето и извади пластмасово човече, което изглеждаше много доволно от себе си. Беше издокарано в панталонки от бял атлаз, котешка сърмена жилетка и нещо като мораво фракче. — Кен Купонджията — поясни Пеги. — Приятел е на Барби. Отива на дискотека.

Беше ми странно да ги гледам как си играят заедно. Пат искаше да взриви Мъртвата звезда Пеги пък искаше да наслага пердета в „Хилядолетния сокол“.

Макар да не обърна особено внимание на Кен Купонджията, Пат беше развълнуван до истерия, че приятелката му е заедно с него в собствения му хол, и размахал над главата си светлинния меч, започна да скача по мебелите и да крещи:

— Никога няма да се присъединя към Тъмната страна!

Пеги го погледа, погледа с черни сериозни очи, после взе да мести фигурките от „Междузвездни войни“ из „Хилядолетния сокол“, облепен от една страна с безцветни лепенки, след като се приземи аварийно в радиатора и катастрофира — да си рече човек, че двете деца са отишли на пасти в „Риц“.

Природа или възпитание? Знаех, че Пат никога не е бил насърчаван да играе насилнически игри — да ви призная, тези несекващи кървави бани понякога направо ме изваждаха от равновесие.

Още не беше навършил и пет и беше мило, любвеобилно момченце, прекалено неоправно за блъсканицата и суетнята в училищния двор. Случваше се и да го нагрубят, задето майка му никога не го чака след часовете, и ние и двамата още не бяхме измислили как да се противопоставим на това.

Пеги беше съвсем различна. Бе на пет и половина години и беше силно, самоуверено момиченце, което сякаш не се стряскаше и

притесняваше от нищо. Нито веднъж не бях забелязвал в сериозните и кафяви очи дори зачатъци на страх.

Пат не беше създаден за ловуване и събиране на плодове, Пеги пък не знаеше що е женски глезотии и кокетничене. Но дадеш ли им кашон играчки с фигурки от „Междузвездни войни“, те начаса се вживяваха в стереотипите на своя пол. Пеги не се вълнуваше от игри на смърт и разрушение. А Пат се вълнуваше единствено от тях.

Не им пречех да се наслаждават взаимно на компанията си. Пат бе кацнал на облегалката на канапето и наблюдаваше ухилен и възхитен как Пеги мърда фигурките на принцеса Лея, на Хан Холо и Люк Скайуокър из космическите кораби от сива пластмаса, обиколили надлъж и шир хиперпространството.

— Къде е майка ти? — попита го Пеги.

— В чужбина — отвърна Пат. — А твоята?

— На работа. Бианка идва да ме прибира от училище, но не й разрешават да пуши у нас, понеже ставам раздразнителна.

В живота на Пеги като че ли нямаше мъж, в наши дни обаче надали си струваше да го правиш на въпрос. Кой ли беше баща ѝ — вероятно някой негодник, вдигнал гълъбите веднага щом са го помолили да купи някой и друг памперс.

На вратата се позвъни. Беше един от младежите, останали без работа, но не и без надежда. Възхищавам се на такъв дух и винаги се опитвам да им помогна — купувам я гюдерия, я пликове за битови отпадъци. Този обаче не носеше обичайната торба, пълна с домашни потреби.

— Наистина съжалявам, че се натрапвам така — подхвана младежът. — Казвам се Еймън. Еймън Фиш.

Отпърво не включих кой е. Ако живееш в голям град, свикваш дотолкова, че на вратата ти звънят разни непознати, та се стъписваш, ако на прага се появи човек, мярвал се, макар и за кратко, в живота ти.

Да, разбира се, това беше Еймън Фиш, младичкият комик, който следващата година по това време сигурно щеше да се снима в реклами за бира и да спи с водещите на концерти, награждавания и конкурси за красота. Или следващия месец. Или следващата седмица. Същият Еймън Фиш, на чието шоу ме поканиха да стана продуцент, аз обаче отказах заради задълженията си по пърженето на рибени котлети.

Не знаех какво да го правя. Не знаех защо ми е дошъл на крака. Очаквах някой размъкнат младеж, който се опитва да ми пробутва гюдерии. А пред мен стоеше размъкнат младеж, който не след дълго щеше да се напие по случай раздаването на наградите на Британската академия за телевизионно и киноизкуство.

— Какво обичате? — попитах го аз.

— Моля? — отвърна той, след като сбърчи чело и се наведе към мен.

— Какво искате?

— Може ли да поговорим? За мен е много важно.

Пуснах го вътре. Отидохме в хола, където Пеги и Пат седяха наобиколени от цяла лавина играчки. Пат още държеше в ръка светлинния меч.

— Бре! — възкликна Еймън. — Светлинен меч! Традиционното оръжие на джедаите! Може ли да го погледна?

Върху лицето на Пат бавно грейна усмивка, той се изправи и подаде на младия непознат светлинния си меч.

— Браво на теб, моето момче! — възкликна Еймън.

Размаха меча, който засъска в ръката му, и усмивката на Пат стана още по-широка.

— От години не съм държал такова оръжие — призна си гостът. — Но човек не забравя, нали? — ухили се той на Пат. — Роден съм в едно малко градче, казва се Килкарни. И като дете се чувствах горедолу като Скайуокър, когато е бил малък на Татуин. Нали знаеш какво е Татуин?

— Родната планета на Люк — отговори Пат. — С две слънца.

— Моля? — възкликна Еймън. — Родната планета на Люк, ли каза? Точно така. Чувствал се е откъснат от останалата галактика, нали? Далеч от събитията. Никак не му е било лесно на старата Татуин с нейните две слънца. Когато бях малък в стария заспал Килкарни, също си мечтаех да избягам и да преживея куп премеждия и приключения, които дори не си представях. — Той върна на Пат светлинния меч. — Точно това и направих.

— Да — обади се и Пеги. — Но какво се е случило междуременно?

— Моля?

Дали тоя не беше съвсем глух?

— Попитах какво се е случило междувременно, откакто сте напуснали родната си планета? — извика момиченцето.

— А, тъкмо за това съм дошъл да поприказвам с баща ти — обясни Еймън.

— Той не ми е баща — възропта Пеги. — Моят татко има мотоциклет.

— Баща съм на момиченцето — уточних аз и посочих Пат, който и досега гледаше захласнато госта, възхитен от техниката, с която е въртял светлинния меч.

— Одрал ви е кожата — отбеляза Еймън и се усмихна сърдечно. — Особено около брадичката. Хубаво момченце.

— Заповядайте в кухнята — рекох му. — Ще направя кафе.

— Кафе ли? Страхотно.

Докато слагех кафеварката, той седна на масата и взе да си мърмори нещо и да си човърка с показалец ушите.

— Лош ден ли? — поинтересувах се аз.

— Моля? — попита гостът.

Сложих пред него чашата кафе и се вторачих съвсем отблизо в него. Като повечето ирландци, беше мургав и красив, освен това явно си бе доста размъкнат, все едно е Кенеди, преспал през лятото в някой вход. И както личеше, беше глух като пън.

— Попитах какво ви е на слуха?

— А, това ли! — възкликна Еймън. — Чакайте да ви обясня за ушите. В Уест Енд има едно тузарско ателие, правят слухови апаратчета. И слушалки — за телевизионни водещи. Та продуцентите и режисьорите да ти говорят по тях, докато представяш програмата. Сигурно го знаете.

То оставаше да не го знам! Помня как Марти ходи там да му правят слушалки. Именно така разбрахме, че наистина се разделяме с радиото.

— Идвам направо оттам — поясни Еймън. — Тръгнах си на пожар. Чичкото ти взима мерки, като ти излива в ухото нещо като топъл восък. После чакаш, докато се втвърди. Така разбират кой номер са ти ушите. За слушалките, де.

— Ясно.

— Но при мен така и не се стигна до слушалките. Човекът тъкмо ми беше сложил в ушите топлия восък и чакахме той да се втвърди,

когато си рекох — какво, да го вземат мътните, търся тук? — Еймън поклати глава. От ушите му се разхвърчаха люспи застинал восък. — От къде на къде съм решил, че мога да водя телевизионно шоу? Защо всички са решили, че ставам за това? Аз съм комик. Играя на живо. На някои им харесва. И какво от това? Откъде се подразбира, че ставам за водещ на телевизионно шоу?

— Значи, докато са ви взимали проби за слушалките, ви е обзела сценична треска.

— Още преди да съм припарил до сцена — усмихна се гостът. — Не знам дали това може да се удостои с термина „сценична треска“. По-точно е да се каже, че получих пристъп на паника. При всички положения изхвърчах като тапа оттам още преди да са ми махнали восъка. Както гледам, се е втвърдил добре.

Дадох му хартиена салфетка и клечици за уши и загледах как той чопли втвърдения восък. Винаги взимат мярка за две слушалки — по една за всяко ухо, макар че се използва само една. Сега вече разбирах, че това всъщност си е заговор и искат с тоя восък да ти попречат да избягаш.

— Наистина ми се щеше вие да сте продуцент на шоуто — допълни Еймън. — Трябва ми човек, който да ме хване за ръчичка и да ми покаже пътя. Така, както вие направихте с Марти Ман, след като той напусна радиопрограмата. Бях разочарован, когато отказате.

— Това няма нищо общо с вас — обясних му аз. — Гледам си сина. Сам. Не мога да започна отново работа на пълен работен ден. Трябва да бъда до него.

— Но както забелязах, малкият сладур е в униформа. Не ходи ли вече на училище?

— Ходи, ходи.

— Значи почти през целия ден не е тук.

— Общо взето, да.

— Прощавайте, Хари, че подпитвам, но какво правите по цял ден?

Какво правех по цял ден ли? Вдигах Пат от сън, обличах го и го водех на училище. Пазарувах и чистех. Следобед, след часовете го чаках пред входа, за да го прибера. После правех сандвичи, четях му и го приготвях за сън. Какво правех по цял ден?

— Нищо — отговорих аз.

— Не ви ли липсва? Работата, де.

— Естествено, че ми липсва. Преди прекарвах времето със сина си качествено, в смисъл че го виждах за по пет минути в началото и в края на деня. Сега го прекарвам количествено. Не аз съм решил нещата да се променят. Просто се получи така. Но по тази причина не мога да ви стана продуцент на шоуто.

— Да де, но можете да станете изпълнителен продуцент. Бихте могли да отскачате за малко — колкото да наглеждате как вървят нещата. Бихте могли да ми кажете какво да направя, за да не изглеждам и занапред пълен левак. Бихте могли да ми помогнете да покажа всичко, на което съм способен.

— Може би — рекох аз.

И за миг не се бях замислял, че има средно положение между това да работя на пълен работен ден и изобщо да не работя. И през ум не ми беше минавало.

— Вижте какво, възхищавам ви се, че се грижите така за сина си допълни Еймън. — Повярвайте, направо ще им скриете шапката на майките в Килкарни. Но аз имам нужда от вас. Тук съм наистина от корисни подбуди. Треса се от страх, не знам дали ще се справя с това проклето шоу. Точно заради това ви ръся втвърден восък из кухнята. Знам, че можете да ми помогнете, без да търпя каквито и да било унижения. Нищо чудно шоуто да стане добро.

Замислих се за дългите сутрини и безкрайните следобеди, когато Пат не беше у дома. Замислих се и за последната си среща с инспектора в банката, възхитен от усилията ми да се грижа за своя син, но не и от дълговете, които набъбваха и набъбваха.

Но най-вече се замислих колко добре се е отнесъл Еймън с Пат: възхитил се е от светлинния му меч, поговорил е с него за родната планета на Люк, казал ми е, че синът ми е голям сладур.

Знаех, че на този етап от живота ми — всъщност и на всички следващи етапи, — всеки, харесал момченцето ми, ще ми става симпатичен. Когато си гледаш сам детето, искаш да го харесват всички. Младият ирландски комик със засъхнал восък в ушите явно беше на наша страна. Дадох си сметка, че и аз съм на негова страна.

Бях готов да работя на плаващо работно време с него, защото си умирах от скука и бях останал без пукната пара. Но най-вече защото той бе убеден, че синът ми ще се справи.

— Нека първо ви видя — рекох аз на Еймън. — Нека ви погледам на сцена, за да преценя как ще се получи на екрана. Разполагате ли с някакви записи?

— Моля? — каза той.

ГЛАВА 22

Каквото и да е обратното на непроницаем, малките деца са именно това.

Може би след десет години Пат щеше да се е научил да крие чувствата си зад безизразна юношеска маска, а старецът — тоест аз — нямаше да има и представа какво си мисли синът му. Но докато той беше на четири години, можех да позная, че последният телефонен разговор с майка му го е извадил от релси.

— Добре ли си, Пат?

Синът ми кимна безжизнено и аз го последвах долу в банята, където той си цръкна от детската паста върху четката за зъби с картинка на Хан Соло.

— Мама как е?

— Добре е. Настинала е.

Не плачеше. Не се и канеше да заплаче. Очите му бяха сухи, устата не помръдваха. Но Пат беше посърнал.

— Искаш ли да погледаш видео? — попитах го, докато наблюдавах как си четка зъбите, чистички, сякаш поникнали току-що.

Той се изплю в мивката и ме стрелна подозрително с очи.

— Утре съм на училище — рече ми.

— Знам, че си на училище. Нямах предвид да изгледаш от край до край филма. Само, да речем, началото на първата серия до мястото, където двамата дроиди са взети в плен. Какво ще кажеш?

Той приключи с миенето и върна четката върху рафтчето.

— Искам да си лягам — отговори ми.

Последвах го в детската стая и го завих. Не искаше да му разказвам приказка. Но не можех и да угася лампата, знаейки, че е потиснат.

Бях наясно какво му липсва и то дори не можеше да се определи като майчина обич. Липсваше му майчината съпричастност. Някой, който да го увери, че не е чак толкова важно дали умее да си завързва връзките на обувките. Който да му каже, че все още е център на Вселената, макар че Пат току-що бе научил онова, което всички

научаваме в първия училищен ден: че не сме център на Вселената. Искаше ми се толкова отчаяно да успея, че все се притеснявах дали ще успея. Джинината съпричастност. Ето какво всъщност му липсваше.

— Тя ще си дойде — казах му аз. — Майка ти, де. Знаеш, че ще се върне при теб, нали?

Пат кимна.

— Веднага щом си свърши работата — допълни.

— Ние с теб сме си добре, нали? — попитах го. — Кажи де, добре сме си, нали?

Той ме погледна, примига уморено и се опита да разбере какво му говоря.

— Оправяме се и без мама, нали, Пат? Сега вече ми разрешаваш да ти мия косата. Приготвям ти храната — сандвичи с бекон и други неща. И в училище е хубаво, нали? Харесва ти в училище. Добре сме си, нали? Ние двамата с теб.

Стана ми кофти, че го притискам така. Но исках да чуя, че наистина сме добре. Исках да чуя, че се справяме.

Пат ми се усмихна уморено.

— Да, тате, добре сме си — рече ми, след което го целунах за „лека нощ“ и го прегърнах благодарно.

Докато гасях лампата, си помислих, че това им е най-лошото на разделите. Заради тях децата крият сърцата си. Те ги научават да лавират между два свята. Превръщат ги в малки дипломатчета. И това е най-голямата трагедия.

— Идвам от едно малко градче, казва се Килкарни — подхвана Еймън Фиш, след като взе микрофона от поставката и почука лекичко в прозрачната слушалка в лявото си ухо. — Тихо малко градче на име Килкарни, където момичетата са направо пословични.

Гледах го на монитора, както седях на първия ред в тясното студио, сред публиката, пред която се бяха изпречили гърбовете на петимата оператори. Макар да бяхме заобиколени от обичайните за едно телевизионно студио джаджи: прожектори, блеснали от такелажа, кабели, които се виеха като змийчета по пода, здрач зад камерите, където се суетяха какви ли не хора — като се почне от организаторите и се стигне до момичетата, които задвижваха аутокюто и сипваха вода,

— директорът снимаше Еймън така, че да се получи по-скоро като театрално представление, отколкото като поредното късно токшоу. Вече имаше прекалено много такива шоупрограми, сякаш извадени като под индиго от предаването на Дейвид Летърман. Но онова, което всъщност го правеше различно, беше водещият.

— За онези от вас, които не са стъпвали в тази красива част от моята страна, ще кажа, че Килкарни като цяло си е останал недокоснат от новото време. Така например в Килкарни няма вибратори. — Публиката захихика. — Честна дума. Свещениците настояха да сме ги махнали от града. Понеже момичетата в Килкарни все си чупели зъбите.

Откъм публиката се чу смях, смях, който стана донякъде притеснен, когато Еймън слезе от малката сцена и се приближи бавно към нас.

— Не казвам, че момичетата в Килкарни са тъпи — допълни той. — Но защо едно момиче от Килкарни си мие косата задължително в мивката на майка си? Защото там се мият и зеленчуците.

Смехът стана по-силен. Никой сред публиката в студиото — обичайната сбирщина отегчени и любопитни, наминали да се позабавляват час-два на аванта, — не беше виждал досега този Еймън Фиш. Днес обаче усетиха, че той е безобиден. После той им скри шайбата.

— Всъщност си измислям всичко това — обясни водещият. — Дрънкам ви небивалици. Момичетата в Килкарни получават на изпитите най-високите оценки в Европа. Шестиците на средностатистическото момиче в Килкарни са повече, отколкото татуировките на средностатистическия англичанин. Не е вярно, че единствената разлика между момичето в Килкарни и комара е, че ако удариш комара по главата, той спира да смуче. Не е вярно, че на момичетата в Килкарни им отпускат само четвърт час за обяд, инак трябва да ги обучаваш и въвеждаш наново в работата. Не е вярно, че общото между момичетата в Килкарни и бутилираната бира „Гинес“ е, че и едните, и другите са празни от гърлото нагоре. Това изобщо не е вярно.

Еймън въздъхна, прокара свободната си ръка през гъстата си като грива коса и приседна отстрани на сцената.

— Истината е, че дори в наше време, когато всички четат „Гардиан“, закусват само мюсли и подкрепят правилната политическа линия, ние явно изпитваме потребност да мразим някого. Навремето мразехме дебелите ирландци и оная проклетия — тъщата. Сега пък мразим блондинките. Момичетата от Есекс. Момичетата от Килкарни. — Той поклати сънена глава. — Сега дълбоко в себе си всички ние знаем, че географското разположение и цветът на косата са неразривно свързани с морала в половите отношения и умствените способности. И така, защо ни трябва обособена група хора, на които да се присмиваме? Каква основополагаща потребност в тъжните ни душици задоволява това? Какво се обажда вътре в нас, когато се присмиваме на младата блондинка от Килкарни в Есекс, която след секс гаси лампата, като затваря вратата на автомобила?

Това бе само пилотно шоу, но вече виждах, че Еймън ще пожъне успех. След като си беше извадил от ушите засъхналия восък, той беше помел бариерата на страха и сега усвояваше как да бъде такъв, какъвто е, дори да го зяпат пет камери. Фиш се справяше добре. Притеснявах се по-скоро за зрителите.

Бяха дошли с надеждата да се пръснат от смях, а бяха установили, че от тях се очаква да отстояват предразсъдъците си. Чувстваха се ограбени, чувстваха се кофти. Това беше проблем, с който щяхме да се натъкваме постоянно в шоуто на Еймън. Както виждах нещата, единственият начин да излезем от задънената улица беше да напием публиката.

На първото заседание след пилотното шоу поръчах на човека, отговарящ за връзките с обществеността, да отвори няколко бутилки бира и да почерпи зрителите, докато те чакат на опашка, за да влязат в студиото. Всички ме погледнаха така, сякаш съм гений.

Ето това ѝ обичам на телевизията. Препоръчваш да се отворят няколко бутилки бира и всички те зяпват така, все едно току-що си нарисувал Сикстинската капела.

— Така значи, тази работа е по-добра от предишната, а ти плащат по-малко — отбеляза баща ми. — Как стават тия неща?

— Сега не работя по цяла седмица — напомних му за кой ли път.

Бяхме отзад в градината — уж да поритаме топка с Пат, макар че той се беше изнесъл в дъното заедно със светлинния меч и бляновете за победи над междугалактичното зло. Така аз останах с двама пенсионери, с които ритях пластмасова топка в слънчевата светлина с цвят на есен.

Вече застудяваше, но на нас не ни се прибираще вътре. Беше краят на септември. Годината свършваше. Надали щеше да има още много неделни следобеди като този.

— Щом работата е по-добра, да ти плащат като хората — продължи да си опява татко: не ти трябва бизнесмен международник, и подритна лекичко топката към жена си. — Всички телевизионни канали перат пари.

— Хари никога не е работил в такъв канал — запретна се да ме защитава върнатата ми майка и затисна с пантоф топката.

— Отбивам се само един-два пъти седмично, колкото за заседанията и когато записваме шоуто — уточних аз. — Толкоз. Не ходя на работа всеки ден, по цял ден. Не им посвещавам живота си. Наминавам, колкото да не е без никак, по два пъти на седмица, правя се на голямата работа, разпореждам се и давам блестящи идеи. После се прибирам у дома.

— Прибиращ се при Пат — каза мама и ритна топката към мен. — При твоя внук.

— Знам кой ми е внук — подметна раздражено татко.

— Има хора, които са продуценти на по няколко шоу програми — продължих аз. — Аз обаче ще се занимавам само с тази. Изчислил съм го. Ще печеля по-малко отпреди, но ще ни е достатъчно.

— Така хем ще си покрива разходите, хем ще си е у дома, когато Пат се прибира от училище — допълни мама.

Татко пак не беше убеден. Искаше да имам всичко, което животът предлага: кариера и деца, семейство и заплата, щастливо домашно огнище и тлъст фиш. Искаше да получи всичко, абсолютно всичко. Но който притежава всичко, си плаща за това.

— Ами Боби Чарлтън — каза той и ритна пластмасовата топка. Тя отхвъркна от върха на обувката му и тупна сред розите. — Това не се брои! — възкликна баща ми. — Аз ще я взема.

Ние с мама загледахме как отива в дъното на градината, за да донесе топката. Татко се възползва от възможността, прегърна Пат и го

попита как е. Синът ми заговори развълнувано нещо, извърнал гладичко кръгло лице нагоре към дядо си, и баща ми му се усмихна с вечна нежност.

— Добре ли е? — попитах аз мама. — Завчера в парка му призля.

— Едвам си поемаше дъх, нали? — отвърна тя, без да сваля очи от него. Не беше изненадана.

— Да — потвърдих аз. — Едвам си поемаше дъх.

— Опитвам се да го убедя да иде на лекар — каза мама. — Или на шарлатанин, както ги нарича той.

Усмигнахме се в обкръжилата ни тъмнина.

— Сигурно е последният човек по белия свят, който нарича лекарите шарлатани — вметнах аз.

— И дума да не става, няма да ходя по никакви „шарлатани“ — изимитира мама доста добре злостната убеденост, на която татко беше способен. — „Само това липсваше, разни шарлатани да ми бърникат по чарковете.“

Пригнахме, трогнати от старомодното му недоверие към всеки, облечен в някаква власт, като се почне от последния катаджия и се стигне до най-прочутите представители на лекарската професия. И двамата се утешавахме, че татко си е съшият, какъвто е бил винаги, макар да се страхувахме, че това може би вече не е вярно.

Той се върна от дъното на градината заедно с топката и внука си и попита какво толкова му е смешното.

— Ти — каза мама, после го хвана за ръката и всички влязохме в къщата на баща ми.

Не исках всичко. Исках само още един шанс. Еще един шанс да имам смислен, цялостен живот, живот без остри ръбове и парчетии. Исках още веднъж да опитам да бъда щастлив.

Вече не ме вълнуваше кога Джина ще се върне от Токио. Бях щастлив с Пат. Не драпах и за бляскава кариера. Исках единствено работа, с която да си покривам разходите.

Но не бях готов да остарявам и да ставам равнодушен, да мразя жените и целия свят заради онова, което ми се е случило. Не исках да ставам дебел, плешив и четирийсетгодишен, да отегчавам до сълзи подрастващия си син, като му натяквам постоянно какви жертви съм направил за него. Исках да поживея още. Исках да получа още един

шанс да оправя нещата. Ето какво исках. Не ми се струваше много. Просто още един шанс.

После на другия ден у нас дойде бащата на Джина с дъщеря си Сали, намусеното девойче от канапето, едно от многото деца, които Глен беше създал колкото после да го зареже и да се прехвърли на по-секси пасища, и на мен ми мина през ума, че шантавият съвременен свят всъщност се е объркал именно заради всички, които постоянно искат още един шанс.

ГЛАВА 23

Глен беше облечен в зимното си оперение: опърпано палто над лъскава тясна синя риза, изпод която се показваха космите по хилавите му гърди, и панталон, толкова впит, че отпред между чатала стърчеше като планина. Този стил беше толкова демоде, че току-що отново се беше върнал на мода.

— Здравей, Хари! Здравей, мой човек — поздрави той и се здрависа с мен толкова силно, че преди трийсетина години такава ръкостискане е щяло да означава нещо от рода на „Цялата власт на народа“ и вероятно е щяло да бъде знак за началото на революцията. — Как я караш? Малкият симпатяга тук ли е? Всички добре ли сте? Това да се чува, това да се чува.

Имаше време, когато ми се е искало татко да е като бащата на Джина. Време, когато си мечтаех баща ми да се е появявал на младини по лъскавите списания, да се е хилел един-два пъти в началото на седемдесетте по хит класациите на Би Би Си и да се е вълнувал поне малко от света отвъд розите в дъното на градината. Но сега, докато гледах спаружените топки на Глен, очертани от впития панталон, ми се стори, че това време е отминало много отдавна.

Зад Глен се бе спотаила най-малката му дъщеря. Отначало реших, че Сали е вкисната. Влезе вътре смръщена, избягваше да ме поглежда в очите и се вторачи много заинтригувано в килима, при което клечестата ѝ кестенява коса — по-дълга, отколкото я помнех, — падна върху лицето ѝ, сякаш тя искаше да се скрие от света и от всичко в него. Всъщност обаче се оказа, че изобщо не е вкисната. Просто беше на петнайсет години. Там беше проблемът.

Заведох ги в кухнята, потиснат от гледката на двама от Джинините роднини, изтърсили се като гръм от ясно небе — питах се как по-бързо да се отърва от тях. Но поомекнах, когато лицето на Сали грейна — наистина грейна — при вида на Пат, дошъл при нас заедно с Пеги. Може би в края на краищата и Сали беше човек като всички останали.

— Здравей, Пат! — засия момичето. — Как си?

— Добре — отвърна той, без да показва с нищо, че помни полусестрата на майка си.

Каква ли му се падаше Сали? Полулеля? Полубратовчедка? Напоследък имаме роднини, на които още не сме измислили дори имена.

— Направих ти запис — рече момичето и зарови из раницата, откъдето накрая извади касета без кутийка. — Нали обичаш музика?

Пат погледна тъпо касетата. Единствената музика, която си спомнях да е слушал, беше от „Междузвездни войни“.

— Нали обича музика? — попита Сали вече мен.

— Обожава я — отвърнах аз. — Какво ще кажеш, Пат?

— Благодаря — промълви синът ми. Взе касетата и изчезна заедно с Пеги.

— Помня, че докато бяхме у татко, си умираше за хип-хоп — поде момичето. — Записала съм му малко от класиката. Кулио. „Олд Дърти Бастард“. Тупак. „Доктор Дре“. Неща от този род. Неща, които ще хареса едно дете.

— Наистина много мило — вметнах аз.

Двамата отпиха мълком от чашите — билков чай за Глен, обикновена кока-кола за Сали, — и аз възнегодувах: напомнях ми, че на този свят съществува и Джина. Какво търсеха тук? Какво общо имаха с живота ми? Защо не ми се разкараха от главата?

После Пат или Пеги явно бяха сложили записа на Сали в стереоуредбата, защото най-неочаквано холът се огласи от гневен черен глас, който се опитваше да надвика убийствения бас.

— *„Ебаваш се с мен, ебавам се с теб...“*

— Прекрасно — рекох на Сали. — Пат ще я хареса много. Значи пак си на гости у баща си.

Тя поклати глава.

— Сега вече живея за постоянно при него — поясни момичето и хвърли изпод кривия бретон един белтък на баща си.

— Има си неприятности вкъщи — уточни Глен. — С бившата ми жена, де. И с новия ѝ партньор.

— Дърти хипари — изсъска презрително Сали. — Дърти хипари, ще се побъркат, че и някой друг може да се забавлява.

— С тоя, новия, де, нещата съвсем загрубяха — продължи Глен. — Прави се на много строг.

— Нещастник — добави Сали.

— А как е гаджето? — попитах, защото се бях сетил за оня маймуно подобен тип, дето се хилеше на канапетото.

— Стив ли? — попита Сали и на мен ми се стори, че в очите ѝ проблясват сълзи. — Заряза ме. Свиня дебела. Заради Ясмин Макгинти. Тъпанар с тъпанар.

— Но завчера вечерта разговаряхме с Джина — отбеляза Глен. — Замъгленият му мозък най-сетне бе стигнал до онова, заради което ми се бяха изтърсили. — Обещахме, ако имаме път насам, да се отбием и да ви видим с Пат.

Сега вече разбрах какво търсят тук. Явно бяха дошли по настояване на Джина. Но се опитваха хората да помогнат, макар и по своя си тъпашки начин.

— Подочухме, че си се хванал на нова работа — продължи Глен. — Искрахме само да ти кажем, че момчето винаги е добре дошло у нас.

— Благодаря ти, Глен. Признателен съм ти.

— А ако ви трябва бавачка, винаги съм насреща — предложи Сали, скрита зад косата си и вторачена в някаква точка зад рамото ми.

Наистина беше много мило от нейна страна. Знаех, че сега, откакто съм тръгнал на работа на непълен работен ден, имам нужда от малко помощ. Но не чак дотам, че да опра до Сали. А не, мерси! Опазил ме Господ!

Сид обичаше Лондон, както може да го обича само един чужденец.

Не виждаше само задръстванията по улиците, мъртвите кръчми, застиналата беднотия в кварталите с общински жилища. Не виждаше само подплашените пенсионери, момичетата, които приличаха на жени, жените, които приличаха на мъже, мъжете, които приличаха на психари. Не виждаше само това. Твърдеше, че градът бил хубав.

— Вечерно време — поясни тя. — И от високо. Или когато се разхождаш сред парковете на кралицата. Там е толкова зелено —

единственият по-зелен град е Хюстън.

— Хюстън зелен? — ахнах аз. — Мислех си, че е някакъв прашен град наред прерията.

— Да, но защото си смотаняк англичанин. Хюстън е зелен, господинчо. Но не толкова, както Лондон. В самия център на града можеш минеш през трите кралски парка: Сейнт Джеймс, Грийн Парк, Хайд Парк, — и обувките ти да не се докоснат до нищо друго, освен до зелена трева. Знаеш ли на какво разстояние се простират?

— На два-три километра — взех да налучквам аз.

— Шест километра — поясни Сид. — Шест километра цветя, дървета и зеленина. И хора, яздещи коне! В сърцето на един от най-големите градове по земята!

— Ами езерото! — напомних аз. — Да не забравяме езерото.

Седяхме в кафене на първия етаж в огромна бяла сграда на Портланд Плейс, строена през трийсетте: Британският кралски институт по архитектура, който се падаше точно срещу Китайското посолство, огромен оазис на красотата и спокойствието, за чието съществуване не бях и подозирал, докато Сид не ме доведе тук.

— Серпантината^[1] ми харесва — съгласи се тя. — По това време на годината можем ли още да вземем лодка? Не е ли много късно?

— Не знам — признах си. Беше последната седмица на септември. — Сигурно още няколко дни можем да се повозим на лодка. Искаш ли да опитаме?

Раздалечените ѝ кафяви очи станаха още по-големи.

— Сега ли?

— Защо да не е сега?

Сид си погледна часовника.

— Защото трябва да бързам за работа — усмихна се тя. — Извинявай. Инак на драго сърце бих се повозила.

— Ами утре? Рано сутринта. Още преди да са се струпали хора. След закуска ще дойда да те взема от вас.

Още не бях виждал къде живее.

— Довечера след работа бих могла да дойда при теб — рече Сид.

— Довечера ли?

— Така наистина ще успеем да дойдем рано.

— След работа ще дойдеш у нас?

— Да. — Тя погледна надолу, към облаците в кафето си, после отново към мен. — Имаш ли нещо против?

— Не, разбира се — отвърнах. — Ще се радвам много.

Връзката ми със Сид сигурно е започнала като глупаво увлечение, когато аз още не можех да прежаля Джина. После обаче, след като преспяхме за пръв път, вече не беше така.

Защото устните на Сид пасваха на моите както ничия друга уста — дори Джинината.

Без майтап: устата на Сид ми пасваше идеално. Не беше нито много твърда, нито много мека, нито много суха, нито много влажна, Сид не прекаляваше и с езика. Направо мечта.

И преди, разбира се, я бях целувал, но не беше същото. Сега започнехме ли да се целуваме, не исках това да свършва никога. Устните ни сякаш бяха създадени едни за други. А колко често можеш да твърдиш подобно нещо? Колко често намираш човек, чиито устни са точно като за твоите? Ще ви кажа: само веднъж. Ето колко често.

По света има много прекрасни хора, милиони хора, в които би могъл да се влюбиш. Но съществува само един човек, чиито устни са създадени за твоите.

Въпреки всичко, което се случи по-нататък, и досега съм убеден в това. Честна дума.

В ранните часове я гледах как спи, беше ми приятно, че е до мен в леглото, радвах се, че знае толкова малко за предишния ми живот и не се е настанила веднага откъм страната на Джина.

Унесох се с мисълта, че вече сме заедно и сами ще решим от коя страна на леглото ще спим.

После тя се събуди с писъци.

И защо се разпищя — заради Пат, моля ви се.

Вероятно събуден от пияни, приблиращи се в малките часове на съботната нощ, той бе станал от леглото си и без дори да се буди докрай, се беше пъхнал в моето. Не се събуди и когато праметна краче

върху кръста на Сид и тя подскочи като ужилена, сякаш някой беше изритал прозореца.

Сид се обърна към мен и захлупи лице върху дланите си.

— Майко мила — помислих си — сподели тя. — Всъщност не знам какво си помислих. Виждах теб. А усещах друг.

Прегърнах я през раменете и се опитах да я успокоя. Пат лежеше откъм нейната страна с отворена уста, с ръце над главата, с кръгло гладичко лице, което не виждахме, но с крак, все още праметнат върху Сид.

— Добре съм, добре съм — заповтаря тя и отмести леко крачето на сина ми.

Претърколи се откъм моята страна на леглото и стана — изобщо не изглеждаше добре. Реших, че отива до тоалетната. Но когато минаха пет минути, а нея още я нямаше, отидох да я търся. Седеше на кухненската маса и беше облякла една от моите ризи, която сигурно беше извадила от коша с дрехите за пране.

Седнах до нея и я хванах за ръцете. Целунах я по устата. Лекичко, без да раздалечавам устни. Обичах да я целувам всякак.

— Съжалявам, че Пат те изплаши — подхванах, — прави го понякога. Идва в леглото ми, де. Трябваше да те предупредя.

— Нищо ми няма.

— Сигурна ли си?

Тя поклати глава.

— Не съвсем.

— Виж какво, наистина съжалявам, че те стресна. Ще се постарая да не се повтаря. Ще сложа резе на вратата. Или ще вържа Пат. Или...

— Притеснявам се не от Пат — прекъсна ме тя. — Притеснявам се за нас.

— В смисъл?

— Още не сме разговаряли като хората, нали?

— Как така да не сме разговаряли? Казах ти за Джина. Ти пък ми каза за онзи тип, който си падал по азиатките. И се оказало, че не е Рет Бътлър. Разговаряли сме много. Разчистихме от пътя си всички тъжни истории.

— Това е миналото. Имах предвид, че не сме разговаряли за настоящето. Не знаем кой какво иска. Харесвам те, Хари. Забавен си,

мил си. Гледаш си детето. Но аз не знам какво очакваш от мен.

— Не очаквам нищо.

— Не е вярно. Разбира се, че очакваш. Както очаквам и аз. Както всички, когато започнат да спят с някого, държат се за ръце в красиви сгради, отдават се на мечти, докато си пият кафето, и така нататък. Всеки очаква нещо. Но не съм сигурна, че двамата с теб очакваме едно и също.

— В смисъл?

— Ами например искаш ли още деца?

— Божичко! Току-що преспахме за пръв път.

— Я не отбивай номера. Дълбоко в себе си знаеш, Хари, дали искаш още деца. Нямам предвид от мен. От когото и да било.

Погледнах я. По една случайност наистина бях мислил много за това.

— Искам още деца, ако жената, която ми ги роди, остане завинаги с мен.

— Но никой не може да ти гарантира, че ще останете завинаги заедно.

— Ето какво искам. Не искам да изживявам отново всичко това. Не искам отново да виждам цялата болка и разочарование, които предаваш на някое невинно дете — то не ги е заслужило с нищо. Не искам да изживявам отново онова, което изживях с Пат, и няма да допусна да го изживея. Нито аз, нито което и да е от децата ми.

— Звучи много благородно — отбеляза Сид. — Но всъщност изобщо не е благородно. Просто се измъкваш. Уж искаш деца, но единствено при условие, че има щастлив завършек. Само „Уолт Дисни“ може да ти гарантира, Хари, щастлив край. И ти го знаеш. Никой не е в състояние да ти даде такива гаранции. Всичко, знам ли... всичко се променя.

Тая работа не ми харесваше никак. Целуваше ми се. Искаше ми се да гледам как Сид спи. Да ми показва красиви сгради, за чието съществуване дори не подозирах. А, и лодките... нали щяхме да се возим на лодка?

— След като бракът ти се е разпаднал, Хари, не може току-така да дадеш сърцето си на друга. Не можеш да го направиш, ако не помислиш поне малко какво искаш. Какво очакваш. Не го ли сториш, след седем години отново ще се озовеш там, където си бил с Джина.

Харесвам те, ти също ме харесваш. И това е страхотно. Но не е достатъчно. Трябва да бъдем сигурни, че искаме едно и също. Твърде стари сме за разни играчки.

— Изобщо не сме стари — възроптах аз. — За нищо.

— Твърде стари сме за играчки — повтори Сид. — Ако имаш дете, вече си твърде стар за играчки.

За какви деца ми говореше тя, какво разбираше от това?

— Трябва да тръгвам — рече ми и се изправи.

— Нали щяхме да се возим с лодка на езерото? — възкликнах аз.

— Лодката и езерото могат да почакаат.

---

[1] Тясно изкуствено езеро в Хайд Парк с лодки и плаж. — Б. пр.

↑

ГЛАВА 24

— Добрият чичко! — каза Пеги.

Беше се разположила върху пода и се забавляваше с фигурките от „Междузвездни войни“, записана по някакви странни семейни игри, в които Дарт Вейдър и принцеса Лея си бяха направили къща в „Хилядолетния сокол“ и по цяла вечер се чудеха как да накарат Харисън Форд да си легне да спи.

Надянал върху главата си огромни слушалки, Пат беше стъпил върху канапетото и слушаше записа на Сали — току стенеше, въртеше трескаво очи и се клатушкаше.

— Идва добрият чичко! — повтори напосоки Пеги и извърнала нагоре главица, се подсмихна.

Отпърво така и не включих за какво говори. После чух онова, което новичките петгодишни ушенца бяха доловили много преди моите негодни за нищо, престарели уши: звънтенето на далечни камбанки, които сякаш огласяха целия квартал.

Не бяха настойчиви и напористи като черковните камбани. В тях имаше нещо нежно, евтино и неочаквано, те бяха по-скоро покана, отколкото заповед.

Помнех, естествено, тези камбанки още от своето детство, но кой знае защо, винаги се учудвах, че още ги има. Той — сладоледаджията, де, още беше сред нас, още обикаляше, още приканваше дечурлигата да зарежат игрите, да излязат на улицата и да омацат щастливите си личица със захар и мляко.

— Добрият чичко — каза пак Пеги.

Направих се, че не съм я чул, и отново се загледах в листовете, разпилени по масичката. Днес Пеги дори не би трябвало да е тук. Днес следобед, не би трябвало да дойде с Пат у нас. Шоуто беше утре и аз трябваше да изгзя режисьорската книга, задача, много по-лесна, ако Пат и Пеги не крещяха от килима и не слушаха записа на Сали с парчета за курви, мутри и патлаци. Пеги беше кротичко дете, никога не ми създаваше главоболия. Но в ден като днешния предпочитам Пат да ми крещи сам върху килима.

Пеги беше тук само защото пушещата като комин, негодна за нищо гледачка не беше дошла да я прибере от училище.

Бях отишъл да взема Пат и ги заварих двамката хванати за ръце пред входа — бърбраха си с госпожица Уотърхаус, извърнали възхитени личица към младата учителка.

Госпожица Уотърхаус ни остави с широка усмивка и отиде да върши, каквото вършат началните учителки през втората половина на деня, а ние зачакахме слабото, болезнено бледо лице на Бианка да се зададе с кашлица през навалищата и да дойде при нас, обвито в ореол тютюнев дим. Да де, но Бианка изобщо не се появи.

Все така хванати за ръце, тримата продължихме да чакаме през входа на училището. Младичките майки, дошли да посрещнат децата си, сновяха напред-назад, а аз стоях сред веселия брътвеж и автомобилните изпарения и се чувствах като прокажения на квартала.

Пред оня училищен вход имаше какви ли не майки. Имаше майки с рейндж роувъри с лъсната до блясък зелена боя, създадени за пътуване из провинцията. Имаше майки със синджирчета на глезените, които идваха с градския транспорт. Имаше и много майки по средата, проявили достатъчно здрав разум, за да не си татуират по раменете името на любимия, но не и толкова богати или глупави, че да разкарват петгодишните си рожбици в огромни джипове с по шест фара отпред.

Ала независимо дали бяха със синджирчета по глезените или с диамантени обици, независимо дали бяха облечени в дрехи на „Прада“ или в сейлонови евтинийки, тези млади майки имаха нещо общо помежду си. Гледаха ме така, сякаш съм най-заклетият им враг.

В началото си мислех, че е някаква параноя. Едва ли ми се налагаше да обяснявам, че бракът ми се е разпаднал: вечно бях сам, без жена, ако не броим майка ми, — все едно да напиша плакат с големи букви и да го увеса пред входа на училището. Ала тези жени дори не ме познаваха, не познаваха и Джина — от къде на къде ще ме мразят? Реших, че след всички промени от последните няколко месеца сигурно съм станал прекалено мнителен и чувствителен.

Но вече по средата на учебния срок, когато дните станаха по-къси и тъмни, си дадох сметка, че това не е никаква параноя. Младите майки не разговаряха с мен. Избягваха погледа ми. Не искаха и да ме знаят. Първо се опитах да заговоря колкото от любезност някои от тях, а те подскочиха на умряло, сякаш съм им поискал да ми извъртят един

минет. След известно време вече изобщо не си правех труда да бъде учтив.

Всички тези майки, които се усмихваха мило една на друга, всъщност предпочитаха мен да ме няма пред училището. Стигна се дотам, че внимавах да отивам едва ли не в секундата, когато пускаха децата от часове. Беше ми непоносимо да стоя сред всички тия млади майки. На тях също им беше непоносимо да стоят на крачка от мен.

Учителките се държаха много приятелски и докато разговарях с госпожица Уотърхаус, не ми беше трудно да си втъпя, че съм част от съвременния свят, където и мъжете могат да са самотни родители. Но всеки път, когато отидех пред училището, се убеждавах, че това са пълни дивотии.

Независимо дали живееха в големите бели къщи или в общинските жилища, майките ме заобикаляха отдалеч. Това беше започнало още в първия учебен ден и кой знае защо, бе продължило.

Жените с диамантени обици имаха повече допирни точки с жените със синджирчета по глезените, отколкото с мен. Жените, които сами си гледаха децата, имаха повече допирни точки с жените с мъже, отколкото с мен. Най-малкото се държаха така.

Всичко се правеше много по английски, някак негласно, ала подозренията и притесненията безспорно си бяха налице. Може би в този работещ свят трябва да има повече разбиране и съпричастност с бащите, които сами си гледат малкото дете. Но там, пред входа на училището, където родителското чувство проличаваше най-силно, никой не искаше и да знае. Ние с Пат сякаш им напомняхме колко крехки са техните взаимоотношения.

Усетих всичко това още по-остро, когато Бианка все не идваше, а аз продължавах да я чакам заедно с Пат и Пеги. Майките ме гледаха така, все едно им напомнях хилядите неща, които биха могли да се объркат в отношенията им с мъжете.

Докато висях пред входа, се чувствах представител на всички мъже негодници по белия свят. На мъжете, които вечно отсъстват. На мъжете, които при първата трудност се изнасят. На мъжете, на които човек не може да има вяра, стане ли дума за деца.

Я да си гледат работата! Беше ми дошло до гуша да се държат с мен като с най-заклетия си враг.

Не че имах нещо против да ме смятат за странна птица. Очаквах го. Така де, знаех си, че съм особняк. Но ми беше писнало да опирам пешкира заради всички кретени по земята.

Мразех бавачката на Пеги, момичето, което, ако не друго, не можеше да се яви навреме пред входа на началното училище, тази негодна за нищо кашляща крава, която не се беше сетила дори да звънне един телефон, за да предупреди учителката и нас, че няма да дойде, тая проклета Бианка с модното ѝ име и модната убеденост, че някой друг ще ѝ свърши работата.

Но Пеги поне не беше нейно дете. И каквото и огорчение да изпитвах към негодната за нищо бавачка на Пеги, още по-силно ненавиждах нейните родители.

Вярно, не знаех нищо за тях, ако не броим това, че баща ѝ не присъства на сцената и майка ѝ работи в някакви странни часове. Но имах чувството, че когато става въпрос за важните неща, знам всичко, ама всичко за тях.

Бащата на Пеги очевидно гледаше на родителските си задължения като на половинмесечна почивка във Флорида. И нямаше никакво значение дали майката на момиченцето е някаква едра риба в Сити, или освен на социалните помощи разчита и на жалките грошове, които си докарва на черно. В списъка на важните неща тя очевидно поставяше доброто на дъщеря си на едно от последните места.

Това бяха типични съвременни родители. Не можеха да си гледат собственото дете. Ако има нещо, което наистина да мразя, то това са хората, които правят деца и смятат, че най-трудното вече е минало.

Я да си гледат и те работата!

Когато тълпите започнаха да оредяват, когато всички млади майки си бяха отишли, най-страшното беше отминало и аз вече нямаш нищо против да си вися пред входа на училището, ние отидохме в дирекцията — да кажа на секретарката, че Пеги ще дойде у нас.

Донемайкъде щастливи от неочакваната възможност да си поиграят заедно, Пат и Пеги изпискаха от радост и натовариха телцата си на предната седалка в лъскавия ми червен автомобил. Усетих, че едвам се сдържам да не се разплача, нещо, което ми се случваше често пред училищния вход. Домъчня ми за Пеги, както ми беше мъчно за Пат. Объркваме си живота, а сметката плащат тия малки несретни създания.

Сега гледах как Пеги си играе кротко на пода, забравена дори от Пат, който си слушаше просташките парчета на Сали, и когато камбанките на сладоледаджията започнаха да заглъхват, усетих как на гърлото ми засяда буцата на съжалението и срама.

— Искаш ли сладолед? — попитах аз Пеги: чувствах се ужасно неловко, сякаш ѝ дължах извинение.

Извинявай, Пеги, че съвременните бракове траят ден до пладне. Извинявай, че ние, днешните възрастни, сме толкова погълнати от себе си, толкова тъпи, та не успяваме да отгледаме собствените си деца. Извинявай, че светът е толкова объркан, та мислим за синовете и дъщерите си точно толкова задълбочено, колкото добичетата в селски двор.

Но ще хапнеш ли един сладолед?

Вживях се в ролята на добрия чичко и тъкмо купувах три сладоледа „Деветдесет и девет“, когато иззад ъгъла се показа Сид.

— Искаш ли един „Деветдесет и девет“? — попитах я аз.

— Какво е „Деветдесет и девет“?

— Ей това — отвърнах. — Фунийка сладолед с настърган шоколад. Страхотен е.

— Не, благодаря — каза Сид. — Не искам да си развалям вечерята. Ти как си?

— Добре съм — отговорих, след което се наведох и я целунах по устата. Тя не се и опита да отвърне на целувката. — Мислех, че си на работа.

— Обадиха ми се да дойда да прибера Пеги — поясни Сид. — Бианка не успяла да отиде. Извинявай.

Вторачих се в нея, не проумявах как тези два свята са свързани помежду си.

— Познаваш ли Пеги? — възкликнах.

Сид поклати глава — един вид, още ли не схващаш?

— Тя, Хари, ми е дъщеря.

Стояхме пред входната врата на къщата ми.

Сид ме погледна с раздалечените си кафяви очи. Чакаше.

— Пеги ти е дъщеря ли?

— Смятах да ти кажа — вметна тя. — Честна дума — Засмя се, но някак тъжно, все едно казваше, че няма нищо смешно. — Просто изчаквах сгоден момент. И толкоз.

— Сгоден момент ли? Защо не си ми казала веднага?

— Ще ти обясня по-късно.

— Обясни ми сега.

— Добре — склони Сид и придърпа входната врата, почти я затвори. За да не ни чуват децата. Нашите деца. — Защото не искам дъщеря ми да вижда чужди мъже, които много скоро може и да не са в живота ми.

— Не искаш да вижда чужди мъже ли? И таз добра! Какви ги дрънкаш, Сид? Аз не съм чужд мъж. Пеги прекарва в къщата ми повече време, отколкото където и да е другаде. Вече ме познава.

— Познава те като бащата на Пат. Не те познава като мой... Всъщност какъв си ми, Хари? Нещо като гадже, нали? Та Пеги не те познава като мое гадже. Засега не ми се иска тя да се запознава с гаджето ми, още е рано.

Не виждах никаква логика в думите ѝ. Върху ръката ми падна парче сладолед.

— Но миналата седмица тя е вечеряла почти всеки ден у нас! — възкликнах аз. — Вижда по-често мен, отколкото онзи безотговорен негодник, за когото си се омъжила!

— Не говори така, не го познаваш.

Виж я ти нея.

— Много свестен човек е, нали?

— Може да не е свестен — подметна Сид, — но не искам Пеги да расте с убеждението, че всеки мъж ще изчезва от живота ѝ така, както е изчезнал родният ѝ баща. Не искам да заварва в леглото ми чужди мъже, а ти, Хари, си чужд мъж. Не искам в дома ни да има чужд мъж, когато Пеги става от сън. Не искам да си мисли, че това не означава нищо. Не искам и да се привързва към някого, когото утре може и да го няма.

Сид се опитваше да запази спокойствие, ала в гласа ѝ се долавяха хлипове и на мен ми се прииска да я прегърна. Но щяхме да се оплескаме от глава до пети — още държах трите разтопени сладоледа.

— Не искам да страда още, достатъчно се е настрадала — продължи Сид. — Не искам да даде сърчицето си на някого, който

после най-нехайно ще го разбие. Чу ли, Хари?

— Чух, чух — потвърдих аз.

Сид примига и стисна устни. Изчистих сладоледа, покапал по ръцете ми. После влязохме вътре и се убедих, че за децата няма странни неща.

Може би, когато си малък, животът все още е изпълнен с чудеса и нищо не те изненадва, защото почти всичко си е изненада. Или пък децата просто се приспособяват по-бързо от възрастните. При всички положения Пеги и Пат не припаднаха от изумление, когато Сид влезе в къщата.

— Мамо! — възкликна Пеги, а аз си казах — ами да, ето откъде познавам тези очи.

Сид седна на пода и заслуша обясненията на дъщеря си за подредбата в „Хилядолетния сокол“. Взе от сина ми слушалките и чу парчето, което той харесваше най-много. Сетне, след като всички си изядохме сладоледите, каза на Пеги, че е време да се прибират.

— Ще ти звънна — обещах ѝ аз.

— Ако искаш — отвърна тя. — Знам, вероятно си стъписан.

— Да не си полудяла! Разбира се, че искам.

— Сигурен ли си?

— Да, сигурен съм — потвърдих аз и я докоснах по ръката. —

Това не променя нищо.

Това промени всичко.

ГЛАВА 25

— Спал ли си с гримьорката? — попитах Еймън.

Той ме погледна в огледалото в гримьорната и аз забелязах как по лицето му се мярва нещо. Може би страх. Или гняв. После изчезна.

— Моля? — рече ми той.

— Чу ме, чу ме.

Шоуто набираше скорост. Рейтингът беше добър и вече бяха започнали да пристигат първите поръчки за реклами на бира. За мен обаче Еймън си оставаше напласеното хлапе от Килкарни със засъхнал восък в ушите.

— Спал ли си, или не си спал, Еймън? Да или не?

— Защо питаш?

— Защото момичето плаче. Не можем да я убедим да сложи поне малко грим на гостите, ридае, та се къса над пухчето за пудрата. Вир-вода е станало.

— Какво общо имам аз?

— Знам, че миналата седмица си тръгнахте заедно от студиото. Еймън се завъртя на столчето на колелца и се извърна към мен с глава, обрамчена от голите електрически крушки отстрани на огледалото. Вече не изглеждаше уплашен, въпреки че по челото му, под плътния слой пудра като змийче проблясваше тънка струйка пот.

— Питаш ме дали съм спал с гримьорката ли?

— Точно това те питам — повторих аз. — Пет пари не давам за морала ти, Еймън. Ако щещ, в рекламната пауза се опипвай с осветителите. Изобщо не ме вълнува какви ги вършиш, когато не си в ефир. Стига това да не пречи на шоуто. А една разревана гримьорка, която не е в състояние да си върши работата, със сигурност му пречи.

— Много ми помогна, Хари — рече той едва чуто. Понякога говореше толкова тихо, че трябваше да се напрягаш, за да чуеш какво казва. Това му даваше известна власт. — От мига, в който се запознахме, всичко, което си ми обяснявал, ми е вършело работа. „Не забравяй, разговаряш само с един човек — рече ми веднъж. — Ако се забавляваш ти, ще се забавляват и всички останали.“ Това за теб може

да не означава много, но на мен ми помогна да наложа шоуто. Без теб надали щях да го постигна и съм ти страшно признателен. Ето защо не избухвам, когато ми задаваш такъв въпрос — въпрос, който, сигурно ще се съгласиш, би прозвучал доста грубичко в устата на майка ми или на моя свещеник.

— Спал ли си, Еймън, с гримьорната?

— Не, Хари, не съм спал с гримьорката.

— Добре тогава. Искях да знам само това.

— Изчуках гримьорката.

— Не е ли едно и също?

— Има огромна разлика. Това, Хари, не беше начало на смислена връзка. Това беше връхна точка на нещо, напълно безсмислено — и точно това ми хареса най-много. И Кармен — така, Хари, се казва въпросната гримьорка — та сега Кармен може да е разочарована, че изпълнението няма да се повтори на бис, но мен ако питаш, и на нея ѝ хареса точно това — че всичко е било някак сурово и недодялано, еднократно. Случва се някоя жена да иска да преспиш с нея. Исква просто да я изчукаш, и толкоз. Те, Хари, са същите като нас. Именно това е голямата тайна. Съвсем същите като нас.

— Защо ли никой не ми го е казвал досега? Щях да си облекча значително живота.

— В момента, Хари, имам много предложения. И не всички са за реклами на бира. Кармен е мило момиче. Ще се отнасям с нея с подобаващото уважение. Ще се държа приятелски. Но и тя искаше съвсем същото, както аз, и си го получи. Не може да очаква повече. Веднъж да се опомни, и ще го проумее.

— Ти, Еймън, не си първият хлапак, когото всички свалят единствено защото веднъж седмично си показва грозната мутра по телевизията. Само не ми носи в студиото личните си драми, чу ли?

— Да, Хари — отвърна той благо-благо. — Съжалявам, че съм повлиял зле на момичето, наистина. Разбирам, че си ми изпълнителен продуцент и работата ти е да ми говориш точно така. Но и аз съм мъж.

— Не думай! Каза го като в оня сърцераздирателен блус. „Мъж съм аз...“ Дрън-дрън, мъж бил! Ти си си най-обикновен тъпкач. Не след дълго ще почнеш да рекламираш лосион за след бръснене.

— Аз, Хари, съм мъж. И съм се пръкнал на белия свят, за да сея семето си на възможно най-много места. За това сме тук. Точно това

правят мъжете.

— Как ли не! — казах аз. — Това правят хлапаците.

Но малко по-късно, когато го видях да си тръгва от студиото заедно с най-оправната сценаристка, си казах — защо пък не?

Защо да не си сее човекът семето на възможно най-много места? За какво да го пази? И какво му беше прекрасното на самотното парниково растение, което тъй прилежно отглеждах?

Всичките тия правила ми дойдоха като гръм от ясно небе.

Можех да остана и през нощта в тясното жилище на Сид на последния етаж, но трябваше да си тръгна преди Пеги да се е събудила. Ако момиченцето си беше легнало, Сид на драго сърце ме канеше да постоя още малко, дори да пренощувам с нея на очуканото месингово легло под сложения в рамка плакат на „Отнесени от вихъра“. Но трябваше да се изнеса още преди да се е зазорило.

Всъщност нямаше много правила. Имаше едно-единствено правило. Но аз живеях с усещането, че се подчинявам на безброй правила.

— По-нататък сигурно ще бъде различно — отбеляза Сид. — Ако решим... знаеш какво. Ако решим да стигнем по-далеч. Да се обвържем.

Веднага щом тя угасеше лампата и аз вече не виждах раздалечените ѝ кафяви очи, никак не ми се искаше да стигаме по-далеч и да се обвързваме. Да ви призная, искаше ми се нещо доста по-просто.

Искаше ми се да спя в обятията на любимата, без да ме будят и да ми казват, че е време да си ходя. Искаше ми се в отношенията ни да не се налага да помня правила. И най-вече искаше ми се да си бъде както по времето, преди всичко да се разпадне.

Още сънувах сладки сънища, когато усетих устните на Сид върху моите.

— Скъпи — прошепна тя. — Извинявай, но е време.

Навън беше тъмно, ала чух как гълъбите ситнят по покрива точно над главите ни, сигурен знак, че е време да си обувам панталона и още преди изгрев-слънце да се изнасям оттук.

— За всичко си помислила, нали? — въздъгнах аз, сетне се претърколих и станах откъм другата страна на леглото.

— И на мен, Хари, ми се иска да останеш. Наистина.

— Кога си се разделила с бащата на Пеги? Преди три години? Преди повече? С колко мъже си я запознавала?

— Ти си първият — пророни тя едва чуто и аз се запитах дали е истина.

— Не проумявам какво толкова ще ѝ навреди, ако ме види да ям овесени ядки. Божичко, детето ме вижда през цялата седмица.

— Вече го обсъдихме — отсече в тъмното Сид. — Пеги ще се обърка, ако те завари тук сутринта. Много те моля, опитай се да ми влезеш в положението. Тя е на пет години, ти — не.

— Пеги ме харесва. И аз я харесвам. Винаги сме се разбирали.

— Ето ти още една причина да си тръгнеш. Не искам дъщеря ми да те възприема като някакъв чичко. Искам да бъдеш или повече, или по-малко от чичко. Пеги заслужава повече. Ти също.

— Страхотно, няма що — простенах аз.

— Би трябвало да ме обичаш, задето съм такава — подметна Сид по-скоро сърдито, отколкото обидено. — Би трябвало да разбереш, че просто се опитвам да я предпазя и да направя каквото е най-добро за нея. И ти имаш дете. Знаеш какво е. Ако някой може да ми влезе в положението, то това си именно ти.

Беше права.

Би трябвало да я обичам.

За пръв път през живота ми се струваше, че разбирам мъжете на моя възраст, които ходят с по-млади жени.

Дотогава направо не проумявах защо го правят. Жените между трийсет и четирийсет все още са с хубави тела и опъната кожа, с тях можеш и да си поговориш. Те още са млади, но са видели едно-друго от живота — вероятно същите гледки, както и ти.

Защо мъжът ще замени такова равностойно общуване за девойче с обица на пъпа, което си представя любовната среща в някоя ужасна дискотека, с половин хапче, което уж е „Екстази“?

Ако можеш да излизаш с жена, чела същите книги като теб, гледала същите телевизионни програми, обичала същата музика, защо

да се хващаш с някаква пикла, която си представя задушевната музика само в изпълнение на Джамирокуай?

Сега обаче вече разбрах. Разбрах какво ни привлича у по-младите жени.

Мъжете на моя възраст си падат по по-млади жени, защото по-младата жена има по-малко причини да е огорчена.

По-малко вероятно е младата жена да е изпитала болката от разбития дом и да се е занимавала с адвокати по бракоразводни дела и деца, тъгуващи по единия родител. По-младата жена не е преживяла разочарованията, които жените — пък и мъжете, да не забравяме мъжете, — прехвърлили трийсетте, носят със себе си като свръхбагаж.

Беше жестоко, но вярно. По-малко вероятно е някой мъж вече да е съсипал живота на по-младата жена.

Мъжете, прехвърлили трийсетте и четирийсетте, не се хващат с по-млада жена заради стройното ѝ тяло и продупчения език. Това са празни приказки.

Хващат се с такава жена, та именно те да ѝ съсипят живота.

Хайди беше детегледачка от Мюнхен.

Е, не точно от Мюнхен, а от Аугсбург. И не точно детегледачка.

Детегледачката е професионалистка, тя се е посветила на това да се грижи за малки момченца и момиченца. Хайди беше деветнайсетгодишна и се отделяше за пръв път от родителите си. От детската стая, пълна с плюшени играчки, и майката, която я пере, я делеше само един билет втора класа на „Луфтханза“. Разбираше от гледане на деца точно толкова, колкото аз — от теоретична физика.

По идея Хайди трябваше да готви, да чисти и да наглежда Пат в дните, когато аз работех по шоуто. Срещу това, докато учи английски, щеше да получава покрив над главата, храна и джобни пари.

Пат се беше покатерил на канапето, поклащаше се и слушаше записа на Сал, когато заведох Хайди да я запозная с него.

— Това, Пат, е Хайди. Ще живее у нас и ще ни помага в къщната работа.

Захласнат по музиката, Пат погледна невиждащо, с отворена уста едрата руса германка.

— Много симпатично и жизнено момченце — усмихна се Хайди.

За да покаже, че е готова да се заеме със задълженията си, ме попита какво искам за вечеря. Обясних ѝ, че ще хапна в студиото, в стаята за гости, но тя да приготви нещо за себе си и за Пат. Момичето взе да ровичка из кухнята, докато не намери голяма консерва доматиена супа.

— Това става ли? — попита ме.

— Да — отвърнах аз.

Реших да я оставя да свиква и да се оправя сама и седнах на кухненската маса, за да прегледам сценария на шоуто за следващата седмица.

Пат дойде да види какво прави детегледачката, но беше оставил музиката да гърми в хола и аз го пратих да я изключи. Когато се върна, синът ми ме задърпа за ръкава.

— Знаеш ли? — попита ме.

— Остави тате да работи, моето момче.

— Ама знаеш ли какво прави Хайди?

— Остави и Хайди да си гледа работата.

Пат въздъхна тежко, така че да го чуя, после седна при мен на кухненската маса и започна да си играе разсеяно с две-три от пластмасовите човечета.

Хайди потропваше край печката, но аз така и не я погледнах, докато не чух бълбукането на вряла вода. Видя ми се странно. За какво ѝ трябваше вряла вода, нали щяха да вечерят консервирана доматиена супа?

— Хайди!

— Скоро готово.

Беше сложила неотворената консерва със супата в тенджера с вода, която беше включила да кипне. Усмихна ми се плахо точно преди консервата да гръмне и да облее тавана, стените и нас с гореща червена пихтия.

След като избърсах доматиената супа по очите си, видях, че моравата каша се стича и по лицето на Хайди, която бе онемяла от стъписване и изненада. Приличаше на Сиси Спейсек в оная сцена с абитуриентския бал в „Кари“.

После ревна.

— Знаеш ли? — възкликна Пат и замига изпод алената маска със сини очи. — Тя не може и да готви.

Така Хайди си намери симпатично семейство в Крауч Енд.
А аз звъннах на Сали.

ГЛАВА 26

Леля Етел беше коленичила в градината пред къщата си и садеше луковици за следващата пролет.

Не ми беше истинска леля, но аз я наричах така още от петгодишен, когато се бяхме преместили да живеем до тях, и с времето разбрах, че трудно ще се откажа от този навик.

Съседката се изправи и присви очи над косачката точно когато ние със Сид, Пеги и Пат слязохме от очуканото фолксвагенче костенурка на Сид, и аз отново се почувствах малко дете, което пита леля Етел може ли да си вземе топката от двора им.

— Хари! Ти ли си, Хари?

— Здравей, лельо Етел — поздравих я аз. — Какво садиш, а?

— Лалета, нарциси, зюмбюли. Това твоят Пат ли е? Направо не мога да го позная. Колко е порасъл! Здравей, Пат!

Пат ѝ махна от немай-къде със светлинния меч. Така и не бяхме успели да го убедим да се обръща към леля Етел с подобаващото име и той очевидно нямаше да започне да го прави точно днес. Леля Етел насочи вниманието си към Пеги и върху познатото старо лице легна сянката на объркването.

— А това малко момиченце...

— Мое е — обади се Сид. — Здравейте, лельо Етел. Аз съм Сид. Приятелката на Хари. Как сте?

— Като Сид Джеймс ли?

— Като Сид Шарис.

Очите на леля Етел проблеснаха зад очилата.

— А, танцьорката! — възкликна тя. — Дето играеше с Фред Астер в „Копринени чорапи“. Прекрасни крака имаше! — Съседката огледа Сид от глава до пети. — Точно като вашите.

— Много сте мила, лельо Етел — прошепна Сид, след което ме хвана за ръка и всички тръгнахме по алеята. После усетих, че ме стиска по-силно. — Божичко, това сигурно е майка ти!

Грейнала в усмивка, мама стоеше на прага и Пат изтича при нея.

— Честит рожден ден! — извика тя и го притисна до себе си. — Кой ни става на пет години! Кой вече ни е голямо момче! — С едната ръка продължи да го прегръща, а с другата отмести джедайското оръжие. — Светлинен меч! Леле, каква страхотия — засмя се майка ми и погледна надолу към Пеги. — Ти сигурно си Пеги. Гледам, нямаш светлинно оръжие.

— Не, нямам, не обичам много-много „Междузвездни войни“. Играя на тях само защото му харесва на него.

— Момчешка игра, нали? — отбеляза мама, известна с това, че не обича да нарушава традиционните стереотипи на разделение между половете.

Пеги влезе след Пат в къщата, а мама се усмихна на Сид, която още се беше вкопчила в ръката ми и продължаваше да върви на половин крачка след мен. Майка прегърна и нея и я целуна по бузата.

— А ти сигурно си Сид. Заповядай, миличка, чувствай се като у дома си.

— Благодаря — отвърна Сид.

После влезе в къщата, където бях израсъл, а мама ми се усмихна набързо зад гърба ѝ, след което вдигна вежди досущ изумената дама от старовремските закачливи картички с изгледи от морето.

Вярно, беше преди доста време, но бях водил вкъщи достатъчно момичета, за да знам какво означава този поглед.

Означаваше, че според мама Сид е, както самата тя се изразяваше, „много секси“.

А отзад в градината ни чакаше онова, което мама би нарекла царски пир.

Кухненската маса беше пренесена зад къщата и беше застлана с хартиена покривка на балончета, гърмящи бутилки шампанско и ухилени зайци.

Беше отрупана с купи солети, чиле, ядки и яркооранжеви нещица с вкус на сирене, с чинии със сандвичи с изрязани корички, с подноси кифли с кренвирши и шест мукавени чинийки с желе и захаросани плодове. Насред богатата трапеза се мъдреше торта във формата на щита на Дарт Вейдър с пет свещички отгоре.

След като насядахме около масата и изпяхме два-три пъти „Честит рожден ден“, баща ми предложи на всички от кифличките с кренвирши и ме погледна дяволито.

— Обзалагам се, че доста трудно сте се сместили в оная твоя спортна кола — подметна той.

От стереоуредбата в хола се чуваше един от любимите му албуми — краят на втора страна на „Любовни песни“ и по-точно „Всичко е наред“ на Коул Портър.

— Не сме дошли с „Ем Джи Еф“-а, татко — обясних аз. — Натоварихме се на колата на Сид.

— Такъв автомобил не е никак практичен — продължи той, без да ми обръща внимание. — Няма място за децата, нали? Когато си купува автомобил, един мъж трябва да мисли и за това.

— Моят татко пък си има мотоциклет — каза му Пеги.

Както дъвчеше кифлата с кренвирш, баща ми я погледна стъписано — направо онемя. Нейният татко ли? Мотоциклет?

— Много хубаво, моето момиче — отбеляза мама.

— И гадже тайландка.

— Прекрасно!

— Казва се Мем.

— Какво красиво име!

— Мем е танцьорка.

— Чудесно.

Всички се умълчахме и зачакахме още откровения, но Пеги отвори сандвича и разгледа какво има вътре. Повече откровения не получихме. Момиченцето затвори сандвича и го пъкна в устата си.

Доста потиснат, хапнах няколко от яркооранжевите нещица с вкус на сирене.

Майка ми и баща ми правеха всичко по силите си. Но това момиченце вече си имаше друг живот, в който, и да искаха, те нямаше да участват никога. Никога нямаше да изпитат към невръстната Пеги всепоглъщащата възхита, с която обграждаха Пат. Такава безусловна любов вече бе невъзможна. Пеги щеше да си остане чуждо дете. Домъчня ми за нашите. И за Пеги.

— Всъщност Мем не е танцьорка — уточни Сид, без да сваля очи от лицето ми — явно за да види какво мисля. — По-скоро е стриптийзьорка.

Татко се задави със солетата.

— Влезе ми в дихателната тръба — обясни той.

Мама пък озари Сид с лъчезарна усмивка.

— Малко желе? — попита тя.

След като уточнихме какво точно работи Мем, нещата се поуспокоиха. И нашите харесаха Сид. При това много.

Трябваше да внимаваме да не настъпим някоя мина: баща ми беше настроен срещу самотните майки, които висят на врата на държавата, мама пък беше настроена срещу майките, които работят, — но Сид ги заобиколи, без да си разлива желето.

— Държавата не може да замени родителите, господин Силвър, а и не бива да опитва.

— Наричай ме, миличка, Пади — рече татко.

— На някои жени им се налага да работят, госпожо Силвър, това обаче не означава, че децата не стоят на първо място.

— Наричай ме, скъпа, Елизабет — каза мама.

Сид разговаря с Пади и Елизабет за всичко, за което им се говореше: с мама обсъди какви филми може да гледа едно петгодишно дете, с татко — кога точно трябва да се махнат помощните колела на велосипедчето.

И издаваше все правилни звуци: възхити се от кифличките с кренвирши на мама („Домашни са, скъпа ако искаш, ще ти дам рецептата“) и от градината на татко („Хари никога не се е интересувал от градини — лично аз не разбирам такова отношение“).

Но Сид не беше от местните момичета, с които съм танцувал един-два пъти в дискотеката в предградията, не беше някоя Ким или Шели, каквито водех непрекъснато до деня, когато доведох Джина.

Сид очевидно беше жена с минало — в смисъл с минало, където има брак, бременност и развод, макар и не задължително в тази последователност. И единственият начин родителите ми да преглътнат това минало май беше да се правят, че него го няма.

Разговорът прескачаше от детството ѝ в Хюстън до днешния ден в Лондон, сякаш всичко, случило се междуременно, беше кльцнато от цензор.

— Тексас, значи — повтори татко. — Самият аз не съм ходил в Тексас. Но през войната познавах неколцина тексасци. — Той се наведе съзаклятнически към Сид. — Бяха страхотни картоиграчи, пустите му тексасци.

— Сигурно е хубаво да имаш сестри — вметна мама. — Аз имам шестима братя. Представяш ли си? Шестима братя, моля ти се! Някои жени не обичат да гледат по телевизията футбол и бокс. Лично аз никога не съм се притеснявала да го правя. Защото имам шестима братя.

Но разтрогнатият брак на Сид сякаш само това и дебнеше — да стане дума за него. Накрая Сид заговори за семейството си нехайно, все едно е стара кифличка с кренвирш, която просто трябва да се намери и изхвърли. Никога досега не ми се беше струвала по американка.

— И моето семейство е като вашето — обясни тя на мама. — Много задружно. Дойдох тук единствено защото Джим, бащата на Пеги е англичанин. От брака ни не излезе нищо, но аз така и не се прибрах. Сега, откакто срещнах сина ви се радвам, че останах тук.

И толкоз.

Мама ни гледаше тъй, сякаш сме Райън О'Нийл и Али Макгроу от „Любовна история“. По едно време дори баща ми като че избърса сълза. После видях, че е махнал троха останала от кифличката с кренвирш.

Когато Пат духна петте свещички и ние разрязахме тортата, нашите се държаха така, все едно са познавали цял живот Сид и Пеги.

Дори и да са били огорчени от това, че момичето на моите мечти е избрало преди мен друг, с когото да сподели своите мечти, майка ми и баща ми успяха да го прикрият. Това би трябвало да ме зарадва повече, но не би.

Докато Сид помагаше на мама да раздига масата, а татко показваше на Пат и Пеги как да се пазят от змии, аз отидох в хола и се приближих до стереоуредбата.

„Любовни песни“ бяха свършили преди часове, но обложката на плочата — стара, винилова и дългосвиреща, баща ми така и не се беше включил в революцията с компактдискете, — още беше подпряна на уредбата марка „Сони“.

Открай време си обичах тази обложка. Синатра — с политнала вратовръзка и бомбе, кацнало на темето, — се усмихва на съвършената двойка влюбени от петдесетте години, някакъв Ромео с наплескана с брилянтин коса и официален костюм с неговата Жулиета от предградията с перлени обици и тясна червена рокля.

Изглеждаха двойка като всички останали — трудно ще си ги представиш да залагат на рулетка в Лас Вегас. Но сякаш излъчваха цялата радост на тоя свят. Като малък много обичах да гледам мъжа и жената, защото все ми се струваше, че приличат на мама и татко в мига, когато двамата са се влюбили един в друг.

Някой ме повика от градината, но аз продължих да се вирам в обложката на „Любовни песни“, сякаш не съм чул.

Мина ми през ума, че вече не правят такива обложки.

— Всички се забавлявахме — отбеляза Сид.

— Да, мина много добре — съгласих се аз.

Вече бяхме в Лондон, в нейното жилище. Пеги и Пат седяха на канапето и гледаха на видеото „Покахонтас“ (по настояване на Пеги). Уморени от двата часа в очуканото фолксвагенче на Сид, вече се заяждаха един с друг. Искаше ми се да се прибираме.

— Всички се забавлявахме — повтори Сид. — Пат си хареса подаръците. Пеги яде толкова много, че сигурно ще ѝ държи цяла седмица. А на мен наистина ми беше страшно приятно да се запозная с майка ти и баща ти. Много мили хора. Ами да, всички се забавлявахме. Освен ти.

— Защо говориш така? И аз се забавлявах.

— Не, не си се забавлявал — отсече Сид. — И ме боли най-много от това, че дори не опита. Майка ти ѝ баща ти положиха усилия. Знам, обичали са Джина и не им е никак леко. Но днес наистина се постараха да прекараме добре. А ти не си даде този труд.

— А какво според теб трябваше да направя? Да изпия една-две диетични кока-коли и да затанцувам ламбада ли? Прекарах добре, доколкото може да се прекара добре на детски рожден ден.

— Аз съм зряла жена и имам дете. Трябва да го преглътнеш, Хари. Защото не го ли преглътнеш, нямаме никакво бъдеще.

— Харесвам Пеги — възроптах аз. — И се разбирам чудесно с нея.

— Харесваше Пеги и докато тя бе малко момиченце, което си играе със сина ти — натърти Сид. — Харесваше я и докато беше умничко мило дете, което се забавлява на пода у вас. Сега обаче не ти харесва, защото нещата се промениха, и си го изкарваш на мен.

— Това пък откъде ти хрумна? — възкликнах аз.

— Не се прави на ударен. Пеги ти напомня, че съм се чукала и с друг — обясни тя.

Напомняла ми, че Сид се била чукала и с друг ли? Беше малко пресилено. Не си представях Синатра да го сложи върху обложката на някоя от плочите си.

ГЛАВА 27

Тук нещата не се свеждаха само до това, че Пеги ми напомняла как Сид се е чукала с друг.

През времето, откакто гледах сам Пат, бях разбрал, че родителите се осланят главно на интуицията и се учат в крачка. Никой не ти обяснява какво да правиш. Учиш се от само себе си.

Като малък си мислех, че майка ми и баща ми притежават някакво тайно познание как да ме възпитават и да ме накарат да мирувам. Мислех, че съществува някакъв добре премислен грандиозен план как да ме принудят да си изям зеленчуците и да си легна, когато кажат. Но излезе, че съм грешал. Сега вече знаех, че са правели, каквото прави всеки родител по белия свят. Импровизирали са.

Ако Пат се тръшнеше да гледа в четири сутринта „Завръщането на джедаите“ или да слуша в полунощ Пъф Дади, нямаше да ми се налага да мисля и да умувам: просто щях да дръпна щепсела и да пратя сина си обратно в леглото.

Ако ли пък се разстроеше след разговор с Джина или след произшествие в училище, щях да го гушна и да го притисна до себе си. Когато става дума за собствената ти плът и кръв, не се налага да мислиш какво точно да направиш. Не се налага изобщо да мислиш. Просто го правиш, и толкоз.

С Пеги обаче никога нямаше да имам този лукс.

Беше седнала на канапето, беше изпружила голи крачета върху масата и гледаше любимия си австралийски сапунен сериал. Седях до нея, опитвах се да изключа фоновия брътвеж на несретните герои — жалваха се, горките, че нямали и представа кои са истинските им родители, — и да прочета статията за поредния банков крах в Япония. Там явно бе настанала пълна бъркотия.

Ама как така не си ми майка? — възкликна някой от екрана и Пеги се размърда, дочула музиката, на която вървяха титрите.

Обикновено още щом австралийците изчезнеха, тя скачаше и хукваше нанякъде. Този път обаче продължи да си седи на канапето, само се наведе напред и взе лака за нокти на Сид, оставен на

масичката, сред разхвърляните списания и играчки. Загледах как отвинтва капачката на стъкленото шишенце.

— Пеги!

— Какво?

— По-добре не си играй с това, миличка.

— Не се притеснявай, Хари. Мама ми разрешава.

Махна капачката с четчицата и много внимателно се запретна да нанася кървавочервен лак върху мъничките си, почти несъществуващи нокти на краката, а после, както волю-неволю забелязах, и по връхчетата на пръстите.

— Внимавай, Пеги. Не си играй с това.

Тя само ме стрелна с поглед.

— Мама ми разрешава.

По пръстчетата с размери колкото половин кибритена клечка на едри капки се застича яркочервен лак. Не след дълго Пеги изглеждаше така, сякаш е газила в бъчва с грозде или е минала през кланица. Вдигна краче, наслаждавайки се на творението си, и върху списание „Ред“ се стече поредната капка кървавочервен лак.

Ако го правеше Пат, щях да подвикна, да му взема лака и да го пратя в детската стая. Все щях да предприема нещо. С Пеги обаче не знаех какво да сторя. Със сигурност не можех да я докосна. Със сигурност не можех и да подвикна.

— Пеги!

— Какво, Хари?

Наистина ми се искаше да бъде послушна и да не плеска с лак за нокти крачетата си, килима, масата и списанията. Но повече от всичко ми се искаше да ме харесва. Затова продължих да седя, да гледам как крачетата ѝ стават яркочервени, да сумтя и да не правя нищо.

Сид излезе от банята по бяла хавлия, бършейки касата си.

— Колко пъти съм ти казвала да не пипаш това? — подвикна тя и грабна лака. Вдигна Пеги, сякаш е разпалувало се коте. — Идвай тук, госпожичке. В банята.

— Ама аз...

— Веднага.

Идеше ми да прихна, по-точно да захлупя лице върху дланите си при мисълта колко много от времето си посвещавахме на това да

преодоляваме разпада на семейството като най-малка клетка на обществото. Тясното жилище на Сид приличаше на храм на любовта.

Стените бяха покрити с плакати за филми: филми, разказващи за съвършената любов, за любовта, която, макар от време на време да си удря главата в някое препятствие, в крайна сметка така и не е белязана от усложненията на съвременния свят.

Още при влизането в жилището, в малкото неуютно антре се виждаше сложен в рамка плакат на „Казабланка“. В хола — и той неуютен, но не чак толкова — имаше рамкирани плакати на „Любов, която се помни“ и „Кратка среща“. И — иска ли питане! — на най-почетното място, над кревата се мъдреше плакат на „Отнесени от вихъра“. Дори в стаята на Пеги имаше плакат на „Покахонтас“, която се вираше в старичките кукли Кен и Барби и разните джунджурийки с образа на момичетата от „Спайс Гърлс“. Накъдето и да се обърнеш, мъже, прегърнали разтапящи се в обятията им жени, и истинска любов, удържала победа.

Тези плакати не бяха наслагани така, както ще ги сложи един студент например — от немай-къде, без да влага никакви чувства, и главно за да прикрие плъзнало по стената влажно петно или олющена мазилка. Тук обаче те не бяха прихванати надве-натри с лепенки. Бяха сложени в красиви черни рамки, под стъкло, все едно са произведения на изкуството, каквито може би и бяха.

Сид ги беше купила в един от специализираните магазини в Сохо, беше ги носила да им слагат рамки и после ги беше мъкнала чак до дома си. Доста се беше постарала, за да има по стените си тези плакати на „Отнесени от вихъра“ и всичко останало. Посланието беше ясно: ето на какво държим ние тук.

Всъщност обаче изобщо не държахме на това. Любовта на Хъмфри Богарт и Ингрид Бергман може и да е била прекъсната от нахлуването на нацистите в Париж, но ако не друго, Богарт поне не е трябвало да се притеснява как да се държи с детето на Ингрид от връзката ѝ с Виктор Ласло. И е твърде спорно дали Рет Бътлър е щял да лудне чак толкова по Скарлет О'Хара, ако тя е влачела из Джорджия дете от предишна страстна любов.

Никога досега не бях общувал с малко момиченце, а Пеги излъчваше някакво спокойствие — определено спокойствие, а не бурни емоции, — каквото не бях виждал у Пат или другите момченца.

Тя се владееше така, както никое момченце на нейните години. Може би всички момиченца бяха такива. Или може би само Пеги, не знам.

Та мисълта ми е, че я харесвах.

Но не знаех какъв се очаква да ѝ бъда, приятел или баща, благ и мил или твърд, но справедлив. Все ми се струваше, че се държа неподобаващо. Ако любимата ви има дете, никога не е като на кино. И който не го проумява, е прекалил с музикалните филми на „Метро Голдуин Майър“.

Сид се върна в стаята заедно с Пеги — чистичка, спретната и готова за славната вечер заедно с баща си в „Пица Експрес“. Момиченцето се покатери върху коленете ми и ме целуна. Миришеше на сапун и на „Джунийър Тимотей“.

Майка ѝ ми разроши косата.

— За какво си мислиш? — попита ме.

— А, за нищо.

Пеги разшири развълнувано очи, дочула звука на мощен мотоциклет, който спира долу на улицата.

— Тате! — възкликна тя и слезе от коленете ми, при което ме прониза изненадваща ревност.

Всички загледахме от прозореца как Джим Мейсън паркира големия мотоциклет марка БМВ и замахва с крак, все едно слиза от кон. После свали каската и аз се убедих, че Сид е била права: копелето му с копеле наистина беше красиво, с издялана като с длето челюст и гъста къса къдрава коса — не ти трябва лице върху римска монета или манекен, който си пада по момичета.

През цялото време се бях надявал тайничко, че Джим ще бъде като Глен: посърнал хубавец, който застарява и вече не разбива под път и над път женските сърца. Джим обаче съвсем не беше посърнал и остарял.

Махна ни. Ние също.

Срещата с бившия мъж на любимата би трябвало да е скована и притеснителна. Знаеш всички подробности от живота му, а изобщо не си го виждал. Знаеш, че е правил лоши неща, защото са ти разказвали за тях, а също, че ако не ги е правил, сега няма да си с любимата.

Би трябвало да си е страшно да срещнеш мъжа, когото тя е познавала, преди да се запознае с теб. Аз обаче изобщо не се

притесних. Приех го леко, сякаш Джим и Сид имаха да изясняват още много неща.

Едър и красив, целият в лъскава кожа и широка белозъба усмивка, той влезе в тясното жилище и взе да гъделичка дъщеря си, докато тя не се разпищя от удоволствие. Ръкувахме се и обменихме някоя и друга приказка колко трудно се паркира в тази част на града. А когато Пеги отиде да си вземе нещата, Сид зачака с лице, безизразно като стиснат пестник.

— Как е Мем? — попита тя.

— Добре е. Праща ти поздрав.

— Никакви поздрав не ми праща, сигурна съм. Но въпреки всичко благодаря. Как е в работата ѝ, добре ли?

— Благодаря, повече от добре.

— Стриптийзърките са затрупани с предложения, нали?

— Тя не е стриптийзърка.

— Така ли?

— Компаньонка е.

— Извинявай.

Джим ме погледна и се ухили, един вид — женска му работа!

— Винаги го прави — отбеляза, сякаш бяхме свързани по някакъв начин и той можеше да сподели с мен някои нещица.

Ухилена до уши, Пеги се върна с детска каска — не я свърташе, напираше да тръгват час по-скоро. Целуна майка си, после и мен и хвана баща си за ръката.

Загледахме от прозореца как Джим я слага внимателно на мотора и покрива главицата ѝ с каската. Метна се зад нея на машината, запали и потегли по тясната улица. Дори през гърления тътен на мотоциклета се чуваха радостните писъци на Пеги.

— Защо го мразиш толкова много, Сид?

Тя се позамисли.

— Сигурно заради начина, по който си тръгна — отвърна. — Беше се прибрал от работа — беше си наранил крака при поредната пътна злополука, май се бе одрал в някакво такси, такситата вечно го деряха — и лежеше на канапето, когато си дойдох, бях ходила да заведа Пеги на детска градина. Надвесих се над него — колкото да му погледна лицето, много обичах да го гледам, — и той каза името на

момичето. На глас. Името на младата малайзийка, с която спеше. И заради която ме заряза.

— Бълнувал е?

— А, не — отвърна Сид. — Преструваше се, че бълнува. Вече е знаел, че ще ни остави нас с Пеги. Но не му стискаше да ме погледне и да ми го каже право в очите. Беше по силите му само да се преструва, че бълнува, да се преструва, че изрича името ѝ насън. Само така можеше да пусне бомбата. Да ми съобщи, че вече си е стегнал багажа. Стори ми се много жестоко, така ще постъпи само един страхливец — точно в стила на Джим.

Имах си най-различни причини да мразя Джим — някои благородни, други жалки. Мразех го, защото беше наранил толкова много Сид, мразех го и защото беше по-красив от мен. Мразех го, защото мразех всеки родител, който ту нахълтва в живота на детето си, ту отново изчезва яко дим, сякаш то е хоби, с което можеш да се захващаш или да зарязваш, когато ти скимне. Смятах ли и Джина за такава? Да, понякога, в редките дни, когато тя не се обаждаше по телефона на Пат, и аз знаех — бях убеден, че е някъде с Ричард.

Мразех Джим и защото усещах, че Сид още е увлечена по него — улових го, когато ми каза, че харесвала лицето му. Може би вече не обичаше, може би любовта се бе превърнала в друго. Но Сид още държеше на Джим и това я мъчеше.

Сигурно дълбоко в себе си е трябвало да бъда благодарен. Ако Джим е бил верен любящ съпруг, който умее да си държи кожените панталони закопчани, ако не си падаше по азиатки, Сид щеше да бъде с него, а не с мен. Но аз изобщо не бях признателен.

Веднага щом той върна от пицарията Пеги здрава и невредима, ми се прииска да се блъсне с мотора на Есекс Роуд в автобус номер седемдесет и три и да стане на пихтия. Беше се държал със Сид като с добиче. Това бе достатъчно, за да го мразя до смърт.

Но когато Пеги се прибра с феноменално безполезна плюшена играчка с размерите на хладилник и с личице, цялото оплескано с пица, си дадох сметка, че имам и друга, далеч не така безкористна причина да мразя Джим.

Без дори да се опитвам да се сравнявам с него, съзнавах, че никога няма да знача за Пеги толкова много, както той. И от това ме

болеше най-силно. Дори и да я виждаше само когато му хрумне, той винаги щеше да бъде неин баща.

Точно от това тя бе неопишимо щастлива. Не от мотоциклета. Или от пицата. Или от тъпата плюшена играчка с размерите на хладилник. А от това, че Джим ѝ е баща.

Знаех, че мога да живея с момиченцето, макар то да ми напомня, че майка му се е чукала с друг. Можех дори да го обикна. Можех да си съпернича с мотоциклета, с грамадната плюшена играчка и с по-красивото лице.

Но няма как да си съперничиш с кръвта.

ГЛАВА 28

— На кого приличам? — попита Пат, когато дърветата в парка бяха голи, той трябваше да носи през цялото време зимното яке и Джина я нямаше вече пети месец.

Понаведе главица, за да се погледне в страничното огледало: взря се в лицето си, сякаш го вижда за пръв път и то принадлежи на друг.

На кого приличаше ли? Всички повтаряха — и пред мен, и пред Пат, — че ми е одрал кожата. Но аз знаех, че не е точно така. Той беше много по-красиво момченце, отколкото съм бил аз. Дори и онова псе да не ми беше избило всички предни зъби, Пат пак щеше да е по-хубав от мен. Всъщност приличаше и на двамата. Приличаше и на мен, и на Джина.

— Очите ти са като на мама — отвърнах аз.

— Сини са.

— Точно така. Сини са. А моите са зелени. Но устата ти е като моята. Имаме много красива, голяма уста. Само за целувки, нали?

— Да — съгласи се Пат, но не ми се усмихна и продължи да се гледа в правоъгълното огледало.

— И косата... косата ти е руса. Като на мама.

— Мама беше с жълта коса.

— И досега си е с такава коса, миличкото ми — казах, свъсен заради миналото време. — И досега е руса. Разбра ли?

— Да, разбрах — рече синът ми, след което се загледа през прозореца. — Хайде да вървим.

И зъбите ти са като на майка ти: малко раздалечени, малко тъпи, с такива зъби всяка усмивка е дяволита, но чипото ти носле е като моето, макар че волевата красива брадичка също е на майка ти, както и кожата, светла кожа, която обича слънце, светла кожа, която хваща загар веднага щом спрат дъждовете.

Пат не приличаше на мен. Не приличаше и на Джина. Приличаше и на двамата.

И да искахме, не можехме да избягаме от майка му. Тя присъстваше в усмивката и в цвета на очите му. Бях обречен да живея

с призрака на Джина. Пат също.

— Умът ми не го побира какво ще стане с тия деца — затюхка се баща ми. — С деца като Пат и Пеги. Не си и представям как ще им се отрази, че растат само с един родител.

Не го каза както едно време: гневно, презрително, с присмехулно недоумение докъде се е докарал светът. Не го каза с някогашната омраза към самотните родители и всички промени, които те олицетворяват. Каза го тихо, като поклати смаяно глава, сякаш не си представяше бъдещето.

— Ти си расъл с майка и баща — допълни той. — Поне имаш някакво понятие как горе-долу изглежда бракът. Как би трябвало да изглежда. А те нямат, нали така? Пат и Пеги, и всички останали като тях.

— Не. Нямат.

— Притеснявам се какво ще им причини всичко това. Щом всички са тръгнали да се развеждат, имат ли браковете им изобщо шанс да оцелеят? И децата им.

Беше три следобед, седяхме в сумрака на дървената пейка при външната врата на кухнята и гледахме как Пат ровичка в дъното на градината със светлинния си меч.

— Всичко сякаш... сякаш се руши — продължи татко. — Знаеш ли какво ми каза Пеги? Попита ме дали аз ще ѝ бъда дядо. Не е виновно детето. Клетото то!

— Не, не е виновно — съгласих се аз. — Детето не е виновно никога. Но това, че растат с разведени родители, може би ще ги накара да внимават, когато се женят. И след като го сторят, ще се помъчат да съхранят брака си.

— Така ли мислиш? — рече обнадежден баща ми.

Хората от неговото поколение си бяха гледали децата, почти не бяха излизали вечер и се бяха смятали късметлии, ако са имали свой дом и им е било по джоба да отскачат за седмица-две с караваната на море във Фринтън.

Докато ние с моите връстници бяхме израсли с наше си щастийце на челно място в списъка за покупките.

Затова се чукахме, без да подбираме, оплесквахме всичко и колкото и да бе възмутително, редовно се издънвахме.

Хората от моето поколение искахме съвършен живот. Защо децата ни да бъдат по-различни? Баща ми беше проумял рано, че съвършеният живот не се дава даром.

Може пък да се оправят — отбеляза татко, след като известно време мисли. — Така де, всяко дете си има по двама родители, нали? Дори децата, израсли с... как му се викаше... със самотен родител. Пат, Пеги и останалите сигурно няма да се държат като родителя, който си е вдигнал шапката и си е тръгнал. Може пък да бъдат като родителя, който е останал.

— В смисъл?

— Справяш се добре с Пат — отвърна баща ми, без да ме поглежда. — Не се щадиш. Грижиш се за него. Той го вижда. Защо и той да не се отнася по същия начин с децата си?

Засмях се притеснен.

— Така си е, наистина — допълни татко. — Лично аз направо не знам какво щях да правя, ако майка ти... сецаш се. — Беше отпуснал мазолеста дясна ръка върху рамото ми. Продължаваше да не поглежда към мен. — Добре се справяш с момчето, Хари.

— Благодаря — промълвих. — Благодаря ти, татко.

После чухме как мама ни вика уплашена от хола, влязохме на бегом и я заварихме на прозореца — сочеше към колата ми.

— Видях ги тия малки копеленца — заяви тя — за пръв път я чувах да използва такива думи. — Ах, копеленцата му с копеленца видях ги как го правят.

Платненият покрив на „Ем Джи Еф“-а беше накълцан с нож. Ивиците бяха хлътнали навътре, сякаш върху автомобила от голяма височина е палнато нещо.

Зяпах осакатената си количка. Баща ми обаче вече беше изхвърчал навън. На прага стоеше леля Етел.

— В пресечката! — извика тя и засочи дъното на улицата, където имаше няколко общински жилища, наподобяващи гето за хора, които притежаваха очукани форд ескорти и фланелки с емблемата на „Уест Хам“ и изобщо не се интересуваха от рози.

В края на улицата имаше пресечка, водеща към няколко уморени магазина — в тях денем можеш да си купиш лотариен билет, а нощем

да си намериш белята. Натам крачеха двама хлапаца — дали бяха същите, които се бяха опитали да оберат нашите? Или само приличаха на тях? Баща ми ги следваше по петите.

Погледнах съсипания покрив на автомобила и се ядосах. „Ах, тъпанари такива“ — помислих си, вбесен, че са ми обезобразили колата, и още по-вбесен, че са изтръгнали баща ми от неговата градина.

Хукнах след тях — тъкмо забелязах, че притеснени, хвърлят погледи през рамо, когато чух как някой се провиква подире им и се заканва да ги пречука на място, после стъписан си дадох сметка, че това е моят кръвожаден глас.

Двете момчета завиха в пресечката точно когато баща ми внезапно спря. Отпърво реших, че се е отказал да ги гони, но не беше само това, защото той се отпусна на коляно и се хвана за гърдите, сякаш се задушаваше.

Докато стигна при него, вече се беше свлякъл и на двете колене и се крепеше с ръка, опряна на земята. Издаваше ужасен, нечовешки звук, дишаше накъсано и запъхтяно.

Прегърнах го и го притиснах до себе си, при което усетих миризмата на „Олд Холборн“ и „Олд Спайс“ — той все така се опитваше да си поеме дъх, белите му дробове се мъчеха всячески да получат каквото им трябва и не успяваха. Баща ми извърна очи към мен и аз видях в тях страх.

Накрая татко успя криво-ляво да си поеме въздух и разтреперан да стане на крака. Прихванах го през кръста и го поведох бавно към нас. Майка ми, Пат и леля Етел стояха на портичката. Пат и съседката бяха пребледнели от уплаха. Мама беше ядосана.

— Трябва най-после да отидеш на лекар — отсеке тя, по страните ѝ се стичаха сълзи. — Не искам да чувам повече оправдания.

— Ще ида, ще ида — обеща отмалял баща ми и аз знаех, че този път няма да си прави оглушки.

Не можеше да откаже на мама нищо.

— Какви негодници! — завайка се леля Етел. — Чак да ти кипне кръвта.

— Да — съгласи се Пат. — Педераста.

На поканата пишеше „облекло — официално“, а аз винаги се вълнувах, ако трябваше да вадя смокинга, бялата риза и черната папийонка, но от истинските, дето ги връзваш цяла вечност, а не от ония измишльотини на ластиче, с каквито се разхождат малките момченца и клоуните.

Помня как веднъж годишно, за традиционния бал на фирмата в някой скъп хотел на Парк Лейн баща ми също обличаше смокинг. Шитият по поръчка официален смокинг пасваше идеално на набитото му мускулесто тяло. Мама вечно изглеждаше донейде развеселена от балната рокля, която беше избрала за съответната година. Но баща ми сякаш беше роден да носи официално облекло.

— Бре, бре, бре! — зацъка Сали и се подсмихна плахо иззад завесата на косата си, когато слязох от втория етаж. — Приличаш на някой бос. От ония, които се мотаят пред тежкарските клубове.

— Не, не — възрази Пат, след което насочи към мен показалец и размърда палец. — Приличаш на Джеймс Бонд. 007. Дето има разрешително да изпозастреля всички лоши.

Но докато стоях пред огледалото в антрето, и аз видях, че наистина съм се издокарал като тузарите в официално облекло.

И че все повече и повече заприличвам на баща си.

Сид беше облечена в зелена копринена рокля китайска кройка — с поло-яка, плътно прилепнала по тялото, най-красивата рокля, която бях виждал през живота си.

Не си беше направила косата, само я беше пригладила и я беше вързала отзад на конска опашка и на мен прическата ми хареса, защото разкриваше още повече лицето ѝ.

Понякога осъзнаваме колко щастливи сме едва след като мигът е отлетял. Но се случва, ако извадим късмет, да усетим, че сме щастливи и когато това ни спохожда. Знаех, че щастието е точно това. Не щастието с просълзени очи, обърнати назад към миналото или напред към някакво въображаемо бъдеще, а тук и сега, в зелена рокля.

— Я чакай — казах на Сид, след като таксито ни остави пред хотела.

Хванах я за ръка и продължихме да стоим смълчани, а оживеното движение тътнеше по Парк Лейн и зад автомобилите

проблясваше покритият със скреж Хайд Парк.

— Какво има? — учуди се Сид.

— Нищо — отвърнах. — Точно там е работата.

Знаех, че никога няма да забравя как е изглеждала тази вечер, знаех, че никога няма да я забравя в тази зелена китайска рокля. И исках не само да се насладя на мига, исках да го задържа, за да си го припомням после, след като вечерта отmine.

— Добре ли изглеждам? — усмихна се Сид.

— Добре.

После се сляхме с ухилената навалица в смокинги и официални рокли и влязохме в залата, за да присъстваме на церемонията по връчване на наградите.

— За най-добър дебют наградата получава...

Пищната водеща се зае да отваря с големи мъки плика.

— ... Еймън Фиш!

Еймън се изправи, пийнал и ухилен — изглеждаше по-доволен, отколкото вероятно му се искаше, все пак всички камери го бяха зяпнали — и ме прегърна наистина признателно, после тръгна към сцената.

— Успяхме! — извика ми.

— А, не, ти успя — поправих го аз. — Върви да вземеш наградата.

Видях през рамо на една от другите маси Марти Ман и Шобан. Марти беше облечен в крещяща жилетка, каквито носят хора, решили, че да обличаш смокинг, е като да пушиш лула или да се разхождаш по топлинки. Шобан изглеждаше много стройна и неотразима в прозрачната си бяла дрешка.

Тя се усмихна. Той вдигна палци. По-късно, след като всички награди бяха връчени, двамата дойдоха на нашата маса.

Марти беше малко вкиснат и малко пиян — тази година за него нямаше награди, — въпреки това те с Шобан се държаха мило.

Запознах ги със Сид и Еймън. Дори и да помнеше, че Сид е същата жена, изсипала върху коленете му цяла чиния спагети, Марти не го издаде с нищо. Честити на Еймън наградата. Шобан пък направи комплимент на Сид за роклята.

Не каза: „А вие с какво се занимавате?“, беше прекалено умна и благоразумна, за да задава такива въпроси, та на Сид не ѝ се наложи да отговаря: „А, в момента съм сервитьорка.“ И на двете не им се наложи да си умират от срам, обратното, веднага намериха общ език, както умеят само жените.

Заговориха как не знаеш какво да облечеш на такива вечери, а Марти ме прегърна съзаклятнически. Лицето му беше много по-подпухнало в сравнение с едно време. Той имаше оловния, смътно разочарован вид на човек, който години наред е мечтал да има свое токшоу и най-накрая го е получил колкото да установи, че не може да привлече някой що-годе стойностен гост, с когото си заслужава да говори.

— Искам да ти кажа нещо — рече ми Марти и приклепна до мен.

„Почва се — помислих си аз. — Сега пък ще ме моли да ида при него, че е видял колко добре се справя Еймън и ще седне да ме убеждава да се върна в неговото шоу.“

— Ще ми направиш ли една услуга? — попита Марти.

— Каква?

Той се наведе още по-близо.

— Ще ми станеш ли кум? — изшушука ми.

„Дори Марти“, казах си аз.

Дори Марти мечтаеше да живее като хората, да намери жената на своя живот, да открие у друго същество целия свят. Като всички останали.

— Ей, Хари! — повика ме Еймън, зяпнал водещата, която прекосяваше залата, после се намести, та да поотслаби напрежението в панталона си. — Ха познай с кого имам среща тази вечер?

Не беше много сложно.

У нас светеха прекалено много лампи. Светеше на горния етаж. Светеше и на долния. Светеше навсякъде, а по това време би трябвало само от хола да се процежда мъждива светлинка.

От нас се лееше музика: силна, с тътнещ бас и думкаци барабани, своеобразен звуков еквивалент на инфаркт. Нова музика. Ужасно нова музика, гърмяща от моята стереоуредба.

— Какво става тук? — възкликнах, сякаш сме сбъркали къщата и е станала грешка.

В тъмната градинка отпред имаше човек. Не, няколко души. Точно пред зеещата входна врата се целуваха момче и момиче. Друго хлапе се беше надвесило над боклукчийската кофа и драйфаше ли, драйфаше — якето и панталоните му бяха станали на нищо.

Докато Сид плащаше на таксиметровия шофьор, аз влязох вътре.

Там се вихреше купон. Тийнейджърски купон. Навсякъде в къщата ми имаше пубери, които се мляскаха, чукаха, пиеха, танцуваха и повръщаха. Най-вече повръщаха. Отзад в градината други двама — пак момче и момиче, — също щяха да си изповръщат червата.

В хола Пат се полюшваше по пижама в такт с музиката в единия край на канапето, а в другия някакъв дебелак опипваше Сали. Пат ми се ухили — един вид, виж как си купонясваме! — а аз огледах пораженията: кутийки бира, чието съдържание се беше изляло по паркета и по краищата, на които бяха набучени фасове, остатъци от пица, оставени навсякъде по мебелите, и петна с неизвестен произход по леглата на горния етаж.

Общо бяха десетина души. Но аз имах чувството, че у нас са нахълтали пълчищата на монголите. Дори още по-зле — тук сякаш бяха снимали някоя от ония смехотворни реклами за чипс или безалкохолни напитки с младежи, които се забавляват до припадък. С тази малка подробност, че се забавляваха в собствения ми хол.

— Сали, какво става тук? — подвикнах аз.

— Хари — отвърна тя и в очите ѝ избиха радостни сълзи. — Стив!

Показа ми хлапака с увиснала челюст върху себе си. Той присви срещу мен кретенски свински оченца, в които не се четеше нищо, освен излишък от хормони и девет кутийки бира.

— Тегли ѝ шута на оная повлекана Ясмин Макгинти оповести Сали. — Върна се при мен. Върхът, нали?

— Ти да не си превъртяла! — подвикнах аз. — Превъртяла ли си, или просто си тъпа? Кое от двете, Сали?

— О, Хари! — възкликна разочарована тя. — Мислех, че ще ме разбереш. Точно ти.

Най-неочаквано музиката заглъхна. Сид стоеше пред мен с щепсела в ръка.

— Време е да разчистите тая кочина — каза тя на стаята. — Вземете найлонови торби за отпадъци и някакъв препарат. Проверете под мивката.

Стив слезе от Сали и си оправи чудовищния панталон, след което изгледа на кръв старците, провалили му купона.

— А, без мен, аз си тръгвам — подвикна, сякаш идва от Бевърли Хилс, а не от бедняшкия Мъсуел Хил.

Сид отиде припряно в другия край на стаята и стисна с палец и показалец келешчето за носа.

— Ще си тръгнеш, когато кажа аз, чучело такова — тросна се и го вдигна на пръсти, при което онзи изписка. — Първо ще почистиш тази кочина тук. Разбра ли?

— Добре, добре — изблея той и американският му „бабайтлък“ се стопи пред лицето на суровата действителност.

Заведох Пат да си легне, като първо изритах от банята двама съвкупяващи се, а Сид строи в три редици отряда за бързо почистване. Докато съм чел на Пат приказка, Сали, Стив и пъпчивите им приятелчета чистеха мирно и кротко подовете и масите.

— Къде си го научила това? — попитах аз Сид.

— В Тексас — отвърна тя.

— Оказа се, че в къщната работа са напълно безполезни, както, предполагам, и във всичко, с което се заемат в безмозъчния си живот, окичен с лъскавите етикетчета на скъпи марки.

Някои се бяха отцепили като свине. Другите бяха тъпи като галоши.

Стив изля върху пода почти цяло шише препарат за чистене на всякакви повърхности с дъх на лимон и близо час се опитва да събере сапунените мехури, които се пенеха ли, пенеха като обезумял шампоан. Накрая ние със Сид се видяхме принудени да почистим сами.

Малко след разсъмване изритахме пуберите. Оставих само Сали, която качих на такси. Тя не се извини. Още ми се сърдеше, задето не искам да разбера, че разгръщането на истинската любов понякога оставя по мебелите петна.

— Сега доволен ли си? — подвикна момичето, преди да си тръгне. — Съсипа ми, Хари, връзката със Стив. Сега той сигурно ще се върне при Ясмин Макгинти. При тая повлекана.

Когато най-после останахме сами, Сид ми донесе чаша кафе.

— Не ти ли се иска още да си млад и да знаеш всичко? — усмихна се тя.

Прегърнах я и усетих как зелената рокля се смъква под дланите ми. Целунах я. Тя също ме целуна. Точно тогава иззвъня телефонът.

— Сали! — възкликнах аз. — Обажда се, за да сподели отново с мен своите размисли.

— Няма капка ум в главата, какви размисли! — прихна Сид.

Но не се обаждаше Сали. Обаждаше се Джина, ала без обичайното първоначално трансконтинентално жужене. Така разбрах на мига, че вече не е в Япония. Обаждаше се от тук. Беше се върнала.

— Току-що се сетих нещо — оповести Джина. — Това е единственият телефонен номер на тоя свят, който знам наизуст.

ГЛАВА 29

Подраних с десет минути, но Джина вече беше там — отпиваше от капучиното на маса за двама в дъното на кафенето.

От сашимито и сушито в Шинджуку беше поотслабнала, бе облечена в дрехи, каквито не помнех да е носила — в нещо като шито по поръчка костюмче. Това е то — работеща жена.

Тя вдигна очи и ме видя — беше си същата, със същата дяволита усмивка, със светлосините очи, — само дето ми се стори малко остаряла и далеч по-сериозна от преди. Същата жена, която обаче се бе променила така, както изобщо не бях очаквал.

— Хари! — възкликна тя и стана, след което се усмигнахме притеснено — не знаехме какво се прави в такива случаи, дали трябва да се целунем, или само да си стиснем ръце.

Май не се правеше нито едното, нито другото. Затова я потупах по ръката и тя трепна, сякаш я е ударил лек ток. Така преодоляхме притеснението.

— Изглеждаш добре — рече Джина, след като седна и се усмигна с любезност, с каквато навремето не се беше обременявала.

Тя също изглеждаше добре — в съвършеното ѝ лице човек можеше да види и момичето, което преди години е била, и жената, която някой ден щеше да стане. С времето някои се разхубавяват, други погръзняват. Има обаче и хора като Джина, по които още като малки се заглеждат всички — по нея щяха да се заглеждат, докато е жива.

Но като всички красавици и тя не обичаше прекалените комплименти, според нея те явно означаваха, че околните не виждат по-надълбоко от епидермиса. Предполагах, че и досега е на това мнение.

— Ти също изглеждаш добре — казах все пак аз, но без да прекалявам с похвалите.

— Пат как е?

— Добре — засмях се и Джина също се засмя — със сигурност очакваше да чуе още нещо.

Но точно тогава дойде сервитьорът, който попита какво ще поръчаме, затова прекъснахме разговора, поискахме още две кафета капучино и след като мъжът се отдалечи, отново заговорихме за сина ни.

— Сто на сто е пораснал — каза Джина.

— Всички очевидно смятат, че е дръпнал много на ръст. Но аз не го забелязвам, понеже го виждам всеки ден.

— Да де — вметна тя. — Но аз определено ще забележа разликата. Все пак не съм го виждала от един-два месеца.

— От четири — поправих я аз.

— Е, не са чак толкова много.

— От лятото. Това, Джина, прави четири месеца. От юли до октомври. Пресметни сама.

Как изобщо си представяше, че я е нямало само един-два месеца? Всъщност си беше тръгнала преди повече от четири месеца. А на мен ми се струваше още по-дълго.

— Както и да е — отсече малко дръпната Джина. — Разкажи ми сега за Пат. Изгарям от нетърпение да го видя.

Какво се беше променило ли? Огледах кафенето и се опитах да се сетя какво се е променило, откакто Джина е заминала за Япония. И бях смаян, че кафенето си е съвсем същото.

Беше от заведенията, които се опитваха да пренесат на главните лондонски булеварди обстановката от задните улички в парижкия квартал Маре: голям поцинкован барплот, черна дъска с надраскани върху нея имена на вина, рафт с вестници, прикрепени към дълги пръчки, няколко столчета и маси, пръснати отпред по тротоара. Тук дори традиционната английска закуска^[1] имаше някакво засукано френско име.

Кафенето бе като всички останали в квартала — нищо чудно да го подминеш, без дори да го погледнеш. Но за нас то значеше много. Двамата с Джина бяхме идвали тук навремето, още преди да се роди Пат, когато се чувствахме толкова близки, че дори не изпитвахме нужда да си говорим. Каква по-голяма близост от тази!

— В училище всичко е наред — продължих с разказа си. — И слава Богу, че нещата се промениха. Детската градина се бе превърнала в същински кошмар, но в училище Пат намери приятелче и всичко върви добре.

— Защо детската градина е била кошмар? — притесни се Джина.
— Пат се разстройваше, че го оставям сам. Но надживя този етап. Бях се уплашил, че ще го преодолее чак когато навърши осемнайсет години.

— Значи в училище се е сприятелил с някое от момченцата.

— С едно момиченце — уточних аз и ми се видя странно, че разговарям с нея за дъщерята на Сид — Пеги.

— Пеги — повтори Джина, сякаш да види как звучи.

— Баща ѝ е англичанин — продължих аз. — А майка ѝ — американка. От Хюстън.

— Още ли е толкова запален по „Междузвездни войни“? — усмихна се тя. Пеги явно не я вълнуваше. — Пак ли денонощно си говори за Люк Скайуокър и Хан Соло?

— Да — отвърнах аз. — Това не се е променило. Но Пат вече харесва и други неща.

— Други неща ли?

— Да, музика — засмях се аз. — Пада си по гангстерския рап. Нали се сещаш, дето все се перчат как щели да те гръмнат с патлака.

Лицето ѝ помръкна.

— И таз добра! Обича да слуша такава музика!

— Да.

— И ти му разрешаваш?

— Да — потвърдих аз. — Разрешавам му. — Вкиснах се: Джина се държеше така, сякаш не съм помислил за това, сякаш съм оставил детето да гледа порнофилми и не знам още какво. — Поредният етап, през който минава. Така вероятно се чувства по-силен. Джина, Пат е много крехко, чувствително дете. Тази музика няма да му навреди. Трудно си го представям да се забърка в магистрална престрелка. Всяка вечер си ляга в девет.

Виждах, че не ѝ се спори с мен.

— Какво друго?

— Позволява ми да му мия косата. Мие се сам в банята. Не се дърпа ляга си, когато му кажа. Сам си връзва обувките. Познава часовника. Научи се и да чете.

Колкото повече се замислях, толкова повече си давах сметка колко е порасъл Пат през последните няколко месеца. Джина се

усмихна и върху лицето ѝ се изписа странно съчетание между гордост и съжаление. Притесних се за нея. Беше изтървала всичко това.

— Както ми го описваш, вече е малко мъжле — отбеляза тя.

— Само да го видиш с вратовръзката!

— С вратовръзка ли ходи?

— На училище. Въвели са униформа, понеже някои от децата ходели облечени много скъпо и не било здравословно. Задължават ги да носят риза и вратовръзка.

— Сигурно го състарява много.

Обратното — от това, че го караха да се облича като банков чиновник, изглеждаше още по-малък и отпреди. Но не ми се обясняваше.

— Ами ти? — попитах аз. — Колко ще останеш в Лондон?

— О, тук съм за постоянно — отвърна Джина. — С Япония е приключено. И за мен, и за всички останали. Свърши времето, когато надутите европейци заминаваха на Изток, колкото да изживеят някое приключение и да получават шестцифрена заплата. Няма голямо търсене на преводачи, фирмите една след друга предават Богу дух. Махнах се, преди да са ме изритали — усмихна се Джина лъчезарно. — И ето ме тук при вас — добави тя. — И съвсем естествено, искам Пат.

Искала Пат ли? В смисъл че иска да го види? Да го заведе на зоологическа градина и да му купи плюшена играчка с размерите на хладилник? В какъв смисъл?

— Значи не смяташ да се установяваш в Япония?

— Ти, Хари, се оказа прав. Дори и балонът да не се беше спукал, нямаше да можем да живеем с Пат в апартаментче с размерите на нашия хол. Искам да го видя — повтори тя. — Час по-скоро.

— Ама разбира се — възкликнах аз. — Днес следобед ще го прибера от нашите. Можеш да го изчакаш вкъщи.

— А, не — отсече Джина. — Нека да не е вкъщи. Ако нямаш нищо против, ще го чакам в парка.

Наистина беше глупаво от моя страна да предлагам да идва вкъщи. Това, разбира се, вече не беше Джинината къща. Погледнах лъскавия новичък годежен пръстен, заменил обикновената тънка брачна халка, и си дадох сметка, че наистина съм пропуснал най-голямата промяна, настъпила от лятото насам в живота ни.

Сега Пат живееше с мен.

Чичо Джак беше у нашите.

За разлика от комшийката — от леля Етел, де, чичо Джак ми беше истински чичо, брат на баща ми: изваден като от кутийка възслаб мъж, който си пушеше цигарите, като правеше с дланта си колибка, сякаш за да ги защити от бурен вятър — дори когато беше в хола ни и си топеше сладкиша в чая.

Чичо Джак винаги ходеше облечен в костюм, носеше задължително вратовръзка и пред къщи го чакаше лъснат до блясък скъп автомобил. На мястото до водача в скорпиото, беемвето или огромния мерцедес пък винаги можех да видя шофьорската му фуражка.

Чичо Джак беше шофьор, караше бизнесмени от жилищата и офисите им до всички лондонски летища и обратно. Имах чувството, че прекарва повечето време в чакане и шофиране, и все си го представях как виси пред залата за пристигащи на „Гетуик“ и „Хийтроу“, прикрил с шепа угарката и зачетен в „Рейсинг Поуст“.

Чичо Джак си беше комарджия, както всъщност всички роднини по бащина линия, и сега, докато вървах по алеята към вратата и той ми се усмихна, изпитах чувството, че всичките ми спомени за него са свързани с някакви залози.

По Коледа у нас винаги имаше нещо като школа по карти. Ходехме с братовчедите и на надбягванията с кучета на „Саутхенд“ и „Ромфорд“, където събирахме големите розови фишове със залаганията, оставени от професионалните играчи, на които не им е провървяло. От още по-ранното си детство, когато баба беше жива, помня как букмейкърът минаваше всеки ден през къщата ѝ в Ест Енд, за да събере мижавите ѝ залагания за конните надбягвания. Кога ли букмейкърите бяха престанали да обикалят къщите на грохналите старици?

Имаше още един брат — най-малкият, Бил, който в края на седемдесетте се беше изселил в Австралия, но в съзнанието ми тримата братя Силвър и досега си бяха заедно: по Коледа се черпеха с уиски, а по сватби — с черна бира, танцуваха старите си танци със съпругите, в които се бяха влюбили още като момчета, а на Бъдни

вечер чак до среднощ играеха карти под съпровода на Тони Бенет, който напяваше от уредбата „Чужденец в рая“.

Такова беше семейството на баща ми: семейство на трезвомислещи, обръгнали лондончани, които се разнежваха от децата и градинките си в покрайнините, мъже със стари снимки, на които задължително бяха в униформи, комарджии и пиячи, но само колкото да се поразтоварят, мъже, които си обичаха семействата и гледаха на работата просто като на неприятно задължение, с което си хранят жените и децата, мъже, които се гордееха, че са наясно какво движи света. Знаех, че чичо Джак е дошъл не току-така.

— Завчера те видях по телевизията — подхвана той. — На раздаването на наградите де. Седеше на масата в смокинг. Този Еймън Фиш ми се струва симпатяга.

— Свястно момче е — съгласих се аз. — Ти как си, чичо Джак?

— Добре — отвърна той. — Не мога да се оплача. — Хвана ме за ръката и ме придърпа към себе си. — Но какво му има на баща ти? Стане от стола и веднага се задъхва. Сега пък се кълне, че бил ходил на лекар и той му бил казал, че всичко е наред.

— Че е здрав ли?

— Така поне твърди.

Татко беше отзад в градината, риташе топка заедно с мама и Пат. И двамата бяха в дебели якета, бяха се омотали в шалове, а баща ми беше само по тениска, сякаш и досега се гордееше с якото си, мускулесто тяло с почти заличени татуировки и зараснали белези. Докато загащваше тениската, зърнах огромния, наподобяващ разлетяла се звезда морав белег отстрани и си дадох сметка, че той и досега ме стряска.

— Татко! Ходи ли на лекар?

— Всичко е тип-топ! — отвърна той. — Пращя от здраве.

— Наистина ли? А защо дишаш трудно?

— Защото трябва да откаже цигарите — подметна мама, но аз веднага разбрах: камък ѝ е паднал от сърцето, че след прегледа само са потупали стареца по гърба.

— Вече е късничко — подсмивва се татко, зарадван от ролята си на вечната опозиция в този шантав съвременен свят, където всички се тъпчат с мюсли и внимават да не прекаляват с мазнините. — Боби

Чарлтън — добави той и запрати топката в разлюлените от вятъра скелети на розите.

Пат отиде да я вземе.

— Лекарят наистина ли смята, че ти няма нищо? — настоях аз.

Татко прегърна Пат.

— Ще избутам още двайсет години — заяви той предизвикателно. — Смятам да оженя това приятелче, пък после ще му мислим.

Пат го погледна, сякаш той е превъртял.

— Аз няма да се женя — отсече детето.

Бях забравил да спомена на Джина, че синът ни вече си кара велосипеда.

Бях забравил да й спомена, че плахото четиригодишно момченце, обикаляло плувния басейн с помощните колелца, се е превърнало в самоуверен петгодишен малчуган, който се носи като стрела из парка с високомерно презрение към своята безопасност.

Затова, щом видя как Пат натиска дръзко педалите към люлките и въртележката, където тя го чакаше, Джина се засмя и плесна с ръце, засмя се на глас от радост и почуда.

— Станал си толкова голям — извика тя просълзена и разтвори ръце за прегръдка.

Преди Пат да се отдалечи, зърнах за миг лицето му. Той се смееше — но не със заучената блага усмивчица, с която малко по малко бях свикнал, не с усмивката в стил Дейвид Нивън, белязана от хлъзгав плитък чар, каквато синът ми пазеше за непознати или за да ме увери, че всичко е наред.

Пат видя Джина и се засмя, без да се замисля, засмя се истински. После се озова в прегръдката на майка си и качулката на якето му отхвърча, когато тя го вдигна от колелото и се разплака. По теменцето му закапаха сълзи и се видя, че косата и на двамата е съвсем еднаква на цвят — изгоряло руса.

— До два часа ще го доведе — провикна се Джина и Пат подкара бавно нататък, кимайки, явно в отговор на нещо, което майка му му беше казала както го държеше през раменцата.

— Внимавай с това колело, Пат — изкрещях аз. — Не карай много бързо, ясно ли е?
Но те вече не ме чуваха.

---

[1] Обилна закуска — яйца с бекон и овесена каша — за разлика от така наречената континентална лека закуска, състояща се от филийка с мармалад. — Б. пр. ↑

ГЛАВА 30

Баща ми лъжеше.

Наистина беше ходил на лекар. Но след прегледа той не му беше казал да си облече ризата, че пращи от здраве, че за годините си е в чудесно състояние, но — пляс по гърба и лукаво намигане — не е зле да помисли дали да не понамали цигарите.

Докторът може би му е казал, че не се знае колко още му остава. И че тези неща понякога се влачат с години. Но е малко вероятно общопрактикуващият лекар да е извадил кристална сфера и да е заявил на баща ми, че ще доживее сватбата на внук си.

Онова, което растеше вътре в татко, бе напреднало твърде много, та той да се надява да живее чак толкова дълго.

За пръв път през живота ми мама се обади в службата.

Баща ми бил в болница. В отделение „Силна зависимост“, поясни тя и само дето не се разплака, докато изричаше модерните клинични думички.

Както всяка година прибирал градинските мебели, които красяха двора отзад чак до средата на зимата, както всяка година редял в гаража до следващата пролет шезлонгите със син брезент и плажните чадъри на ивици, когато най-неочаквано останал без дъх, без никакъв дъх — било ужасяващо, направо ужасяващо, обясни мама, и тя се обадила на „Бърза помощ“, но не се и надявала да дойдат бързо. Достатъчно бързо, за да го спасят.

— Какво му е? — попитах — все още не разбирах, още не можех да проумея, че светът е възможен и без баща ми.

— Белите дробове — отвърна през задъхан шепот мама. — Тумор.

Тумор в белите дробове. Майка ми нямаше сили да изрече думата, нямаше сили да назове нещото, крадящо въздуха, който татко диша, и тази ужасна, страховита дума увисна между нас по телефонната линия, сякаш готова да побегне, ако не я кажем.

Всъщност не се и налагаше мама да я изрича. Накрая вече разбирах за какво става въпрос.

Болницата беше със съвременно оборудване, но се намираше наскре полето.

Тъкмо в такава среда бях израсъл, тъкмо това им е хубавото на предградията. За нищо време стигаш с колата от оцвъкната от мухите бетонна джунгла до полегатите ниви, разпрострели се докъдето поглед стига. Именно заради тези — или заради подобни ниви, татко бе довел преди цял живот семейството си чак тук.

Отидох в болницата и заварих мама в чакалнята. Тя ме прегърна и с някакъв отчаян оптимизъм ми съобщи как докторът я уверил, че за баща ми можело да се направи много.

После отиде да доведе лекаря индиец, казал й тази прекрасна новина, и след като се върна, го изтъпани пред мен. Беше достатъчно млад, за да се притесни от вярата на мама в безграничните му възможности.

— Това, докторе, е синът ми — подхвана тя. — Много ви моля, кажете му, че можете да направите много за съпруга ми. Много ви моля.

— Обясних на майка ви, че напоследък можем да овладеем с най-различни средства болката — рече лекарят.

— Да овладеете болката ли? — повторих аз.

— Можем Да направим много, за да помогнем на баща ви да диша по-леко и да спи по-добре и да облекчим болката, която го мъчи.

Лекарят ми обясни за кислородната маска, която баща ми вече ползвал. Спомена не така подробно колко полезно било татко да спи пълноценно и да взима добри болкоуспокояващи.

— Говорите за приспивателни и морфин, нали? — попитах аз.

— Да — потвърди той.

Можеше да се направи много, но колкото татко да не се мъчи като грешен дявол. Можеха само да овладеят симптомите на онова, което растеше вътре в него. Но от това нямаше да му стане по-добре.

Можеха да вкарат насипа повече въздух в клетите му, негодни за нищо бели дробове, можеха да накарат изтощеното му тяло да изпадне

за кратко в унес, можеха да го напомним с опиати, за да замъглят съзнанието му и да го направят сляпо за непоносимата болка.

Можеха да направят много.

Същевременно обаче не можеха да направят нищо.

Баща ми умираше.

Седяхме до него и го гледахме как спи.

Беше облегнат на възглавниците върху леглото, за устата и носа му беше привързана прозрачна кислородна маска, а по лицето му беше избила едnodневна четина — лице, което открай време обичаше да е добре поддържано и гладко избръснато.

Отстрани имаше метална кутия с копче, с каквото се викат медицинските сестри, отдолу под баща ми беше постлан найлонов чаршаф и тези дребни нещица се вкопчиха с остри нокти в сърцето ми чак ми се доплака. Татко вече изглеждаше безпомощен като новородено.

В стаята имаше още седем пациенти, повечето стари, но двама бяха по-млади и от мен — всички страдаха от едно и също.

То може да се намираше в различни органи и да бе на различен стадий на развитие, някои от пациентите вероятно щяха да се приберат у дома, други — не. Но всички носеха вътре в себе си едно и също, онова, което ние с мама и досега нямахме сили да назовем.

— Знаел е, нали? — попитах аз. — Обзалагам се, че е знаел през цялото време.

— Явно е знаел от самото начало — потвърди майка ми. — Още откакто се почна, още от първите пристъпи на задух отиде да си направи изследвания — аз го накарах, — а после ми каза, че всичко било наред.

— Дори не подозирах — отбелязах, изумен, че родителите ми още могат да пазят тайни от мен. — Не подозирах, че си е правил изследвания.

— Не ти казахме, не искахме да те безпокоим. И без това ти се събра много покрай Пат. Пък и баща ти се чувстваше добре. Поне така твърдеше.

— Но явно не се е чувствал добре — отбелязах горчиво, досущ малко момченце, което хленчи: „Не е честно, не е честно!“ — Не е бил добре от доста време.

— Явно е знаел още от самото начало — повтори мама, все така без да сваля очи от лицето му. — Разговарях с една от сестрите, тя обясни, че подготвяли пациента малко по малко, не му съобщавали веднага, освен ако не настоявал и не искал да узнае какво точно му има.

— А той сто на сто е настоял — отсякох аз, повече от убеден. — Накарал ги е да му кажат.

— Да — пророни мама. — Накарал ги е да му кажат.

— Защо тогава го е пазил толкова дълго в тайна? — попитах, макар че вече знаех отговора. — Съзнавал е, че рано или късно ще разберем.

— Щадял ни е — каза тя.

Стисна дланите му и ги доближи до бузата си, а аз се извърнах, уплашен, че ако видя колко много го обича и досега, няма да издържа и ще рухна.

— Щадял ни е — повтори мама.

Точно така, мамо. Предпазвал ни е от най-страшното, което този свят може да поднесе, искал е да спести на семейството си поне малко от болката, която ни е писано да изживеем.

Правел е каквото е правил през целия си живот.

— Много съжалявам за баща ти, Хари — рече Джина. — Наистина... Винаги се е държал страшно мило с мен.

— Боготвореше те — уточних и насмалко да допълня, че е преживял тежко раздялата ни. Все пак успях да се спра овреме.

— Иска ми се да му ида на свиждане в болницата — продължи тя. — Стига да нямаш нищо против. Ти и майка ти.

— Ама разбира се — отвърнах — не знаех как да ѝ обясня, че вече е ясно: татко не иска посетители, трудно му е да понесе собствената си болка, камо ли да гледа чуждата.

Но нямаше как да го кажа на Джина, без тя да остане с впечатлението, че я отблъскваме.

— Пат ще отиде ли да го види?

Поех си дълбоко въздух.

— Иска да му отиде на свиждане — отговорих. — Но в момента татко е много зле. Ще мислим, ако има подобрение. Точно сега и

дватамата ще се разстроят много.

— Какво му каза?

— Че дядо му е болен. Тежко болен. Как да обясниш на едно петгодишно хлапе, че дядото, когото то смята за най-прекрасното нещо по белия свят, умира? Лично аз не знам.

— Трябва да поговорим за Пат — каза Джина. — Давам си сметка, сега не му е времето, наистина съжалявам, че ти се налага да изживееш всичко това с баща си. Но знай все пак, че искам Пат да се върне час по-скоро при мен.

— Искаш Пат да се върне ли?

— Точно така. Излишно е да се караме, както преди. Нямам намерение да го водя в чужбина. Върнах се в Лондон. Ние с Ричард търсим къща някъде наоколо. Няма да се налага дори Пат да сменя училището.

— Как е онова приятелче Ричард?

— Добре е.

— Още ли е почти разделен с жена си?

— Не, разделиха се окончателно. Тя си замина за Щатите. Знам, сигурно ще ти се стори малко прибързано, но смятаме да се оженим.

— Кога?

— Веднага щом приключим с разводите.

Само как съм се смял!

— Ти ми скри шайбата — казах накрая. — Така значи, ще се жените. Веднага щом приключите с разводите. Божичко, какво не прави любовта!

Ние с Джина дори не бяхме подхванали разговора за механизма на развода. Бяхме говорили до припадък само за раздяла. Но виж, до самия развод не бяхме стигнали.

— Много те моля, Хари — подвикна тя и в гласа ѝ издрънчаха ледени нотки. — Само недей да ми ехидничиш, чу ли?

Поклатих глава.

— Нима си въобразяваш, Джина, че можеш току-така да нахълташ в живота ни и да продължиш оттам, откъдето си си тръгнала? Нима си въобразяваш, че можеш да получиш отново Пат само защото азиатското икономическо чудо в крайна сметка се е оказало не чак толкова чудо?

— Разбрахме се нещо — натърти тя. — Толкова ядосана не я бях виждал никога. — Винаги си знаел, че Пат ще живее с мен. Винаги съм смятала той да бъде с мен, независимо дали ще остана в Токио, или ще се върна тук. Защо реши, че имаш право да го държиш при себе си?

— Защото при мен той е щастлив — отвърнах аз. — И защото е по силите ми да се справя. Точно така, да се справя. В началото беше трудно, но се научих, разбра ли? Сега вече е добре. И Пат е щастлив. Не е нужно да се мести при теб и при някакъв тип, когото си забърсала по кръчмите.

Джина беше стиснала устни — не я бях виждал такава.

— Обичам Ричард — оповести тя. — И искам Пат да израсне при мен.

— Той не е наша собственост. Децата, Джина, не са наша собственост.

— Прав си, не са. Но адвокатът ми ще изтъкне, че дори всички други условия да са равни, детето трябва да остане при майката.

Метнах на масата няколко монети и се изправих.

— А моят адвокат пък ще изтъкне, че вие с Ричард можете да си таковате таковата — казах аз. — А моят адвокат, когато намеря такъв, ще изтъкне и че детето трябва да остане при родителя, който е в състояние да го гледа. И това съм аз, Джина.

— Не искам да те намразвам, Хари. Не ме карай да го правя.

— И аз не искам да ме намразваш. Но толкова ли не виждаш какво е станало? Научих се да бъда истински родител. Не можеш просто да дойдеш и да ми отнемеш това току-така.

— Направо не е за вярване! — възкликна тя. — Гледал си го един-два месеца и си въобразяваш, че можеш да заемеш мястото ми!

— Четири месеца — напомних ѝ аз. — И не се опитвам да ти заемам мястото. Просто намерих своето място.

Сид само ме погледна и отсече, че щяла да ме води да вечеряме навън. Не бях гладен, но приех, защото не ми се разправяше. И защото смятах да ѝ предложи нещо.

Целунах Пат и го оставих да гледа заедно с Пеги „Покахонтас“. Свъсена като буреносен облак, Бианка се мотаеше в кухнята и се

тъпчеше с плодови бонбони, защото не ѝ разрешаваха да пуши в жилището.

— Твоята или моята кола? — попита Сид.

— Моята — рекох аз и двамата тръгнахме към индийското ресторантче между Ъпър Стрийт и Ливърпул Роуд.

Лепенката, с която бях прихванал разрязания покрив на „Ем Джи Еф“-а, беше изсъхнала, беше се напукала и бе започнала да се разпада — плющеше като платно на кораб, носен от попътен вятър.

При вида на храната съвсем ми се отяде и аз се заех да побутвам из чинията късчетата пилешко — имах чувството, че нищо вече не е на фокус.

— Яж само ако ти се яде, скъпи — рече Сид. — Чу ли, само ако ти се яде. Но все пак хапни нещо?

Кимнах и се усмигнах признателно на тази невероятна жена, изгубила баща си на половината на моите години, и аха — да ѝ задам още сега въпроса, после обаче реших да се придържам към плана и да я попитам в края на вечерта. Точно така, по-добре да се придържам към плана.

— Ако не ти се ходи на кино, не е задължително да гледаме точно днес този филм — допълни Сид. — Не е толкова важно. Можем да го пропуснем и да правим каквото ти се прави. Например да поговорим. Или да не правим нищо. Не се налага дори да говорим.

— Не, хайде да идем на кино — рекох аз, докато навлизахме в Сохо, за да гледаме някакъв италиански филм — „Ново кино «Парадизо»“, за приятелството на малко момченце с оператора в местното кино.

Сид умееше да избира филми, които — знаеше — ще ми допаднат, стига изобщо да им обърна внимание, филми със субтитри и без кинозвезди, на които допреди една-две години не бих и стъпил.

Филмът ми хареса, особено към края, когато възрастният намусен оператор, вече ослепял от пожара, избухнал в киносалона, казва на момченцето с очи като на Бамби, което вече е юноша, да се махне от селото и никога повече да не се връща.

Момчето — Тото — заминава, става прочут кинорежисьор и цели трийсет години наистина не стъпва в родното си селце, а накрая идва колкото за погребението на Алфредо, стария оператор, научил го да обича киното и отпратил го оттук.

— Защо Алфредо заръчва на малчугана да не се връща никога повече в селото? — попитах аз, докато си проправяхме път през навалищата по Олд Комптън Стрийт. — Защо поне не са поддържали връзка? Струва ми се жестоко да отпрати така дете, което е познавал цял живот.

— Алфредо е отпратил Тото, защото е знаел, че детето няма да намери никога в селцето онова, за което мечтае — усмихна се Сид, явно й беше приятно да приказва за това. — Трябвало е да се махне оттам, за да научи онова, което Алфредо вече е знаел: животът не е като на кино, животът е много по-тежък. — Тя ме хвана за ръката и се засмя. — Обичам да си говорим за такива неща — рече ми.

„Ем Джи Еф“-ът беше в големия подземен гараж в дъното на Джерард Стрийт, който се пада точно зад пожарната на авеню Шафтсбъри, в гаража в Китайския град.

— Искам да живеем заедно — казах аз. — Ти с Пеги заедно с мен и Пат.

Очите, които обичах, ме погледната наистина стъписано.

— Да живеем заедно ли?

— Твоето жилище ще ни бъде тясно — продължих аз. — Най-добре е вие да се преместите при нас. Какво ще кажеш?

Тя поклати объркано красивата си главица.

— Наистина ти се събра много — рече Сид. — Баща ти. Джина. Много ти дойде.

— Това няма нищо общо — възроптах аз. — Е, може би все пак има, но съвсем малко. А може би и много. И още нещо. Знам какво изпитвам към теб. Струва ми се, че и ти изпитваш горе-долу същото. Искам да се съберем.

Тя се усмихна и пак поклати глава, този път по-твърдо.

— Не, Хари.

— Не ли?

— Съжалявам.

— Защо?

Въпросът беше безсмислен, такива въпроси задават само децата. Но го зададох и аз.

— Защото ти трябва жена с не толкова усложнен живот като моя — поясни Сид. — Без деца. Без бивш съпруг. Без нищо, което да напомня за миналото. Сам го знаеш. Помниш ли как се чувстваше на

рождения ден на Пат? Помниш ли, а? И двамата знаем, че нямаме бъдеще.

— Изобщо не знам такова нещо — отсякох аз.

— Въобразяваш си, че ти трябва жена, която да преобрази живота ти с любов. Но на теб, Хари, не ти трябва любов. Не би се справил с истинската любов. На теб ти трябва романтика.

От думите ѝ ме заболя, заболя ме страшно именно защото бяха изречени с огромна нежност. В тях нямаше и следа от гняв или злоба. Сид май наистина изпитваше съжаление към мен.

— В това няма нищо лошо — продължи тя. — Такъв си си и в много отношения това е добре. Но между нас няма да се получи нищо, защото е невъзможно да направиш така, че сърцата и розите да бъдат до гроб. Особено ако имаш около себе си деца. И то чужди...

— Ще се получи, ще видиш — настоях аз.

— Не, няма да се получи — беше категорична Сид. — Накрая ще стигнем дотам, докъдето стигнахте с Джина, а аз не искам такова нещо. Не мога да си го позволя, особено пък с Пеги. Флиртът и закачките са нещо прекрасно. Романтиката — също. Но на мен ми трябва човек, който да ми разтрива ходилата и когато остареея, който да ми казва, че ме обича и когато започна да забравям къде съм си оставила ключовете. Ето какво ми трябва. Човек, с когото да остареея. И наистина съжалявам, но според мен ти търсиш друго.

Сид се пресегна, за да ме помилва по лицето, но аз се извърнах и се запитах къде ли съм чувал и преди всичко това. Продължихме да седим смълчани в подземния гараж, поел върху себе си цялата тежест на Китайския град.

— Пък аз си мислех, че не искаш Пеги да страда, ако види, че връзките ти траят ден до пладне — напомних аз.

— Предпочитам да види това, отколкото дълга връзка, която също се е провалила с гръм и трясък — отвърна Сид. — Пат и Пеги ще продължат да бъдат приятели. Тя ще продължи да те вижда. Но така ние с теб ще си спестим много мъки.

— Така ли? — възкликнах аз. — Говориш, все едно късаме.

— Не късаме — поправи ме Сид. — И ние можем да си останем приятели. Но на рождения ден на сина ти те наблюдавах през цялото време и си дадох сметка, че искаш друго, не нас с Пеги.

— Знам какво означава една жена да ти каже, че ще си останете приятели — рекох аз. — Означава: излез и затвори вратата след себе си. Нали?

— Не го взимай толкова надълбоко, Хари — прикани Сид. — Всеки Божи ден хората късат. Така де, това не е краят на света.

Лошото на рака е, че той винаги надхвърля и най-страшните ти очаквания. Има нещо порнографско в умението, с което обърква въображението ти. Каквито и ужасии да измисли, за да те измъчва и тормози, няма как да си сигурен, че утре не ще ти сервира нещо още по-чудовищно.

Баща ми беше напопан с морфин, кожата му вече беше с мъртвешки цвят, дори с кислородната маска белите му дробове се напъваха и напъгаха да поемат окаяно количество въздух, което просто не беше достатъчно.

Понякога очите му се избистряха и мъглата изчезваше — мъгла, причинена от болката и от болкоуспокояващите, и тогава виждах в тези плувнали в сълзи очи съжаление и страх, и бях убеден, че ето, това е краят, със сигурност е краят.

— Обичам те — проронвах, стиснал между длани ръцете му, изричах тези думи, които никога дотогава не му бях казвал.

Казвах му ги, защото смятах, че е просто невъзможно състоянието му да се влоши още повече, то обаче се влошаваше и това му е страшното на рака — той е в състояние да надхвърли и най-черните мигове.

Така аз отивах и на следващия ден в пренаселената болнична стая, сядах до леглото, стисвах ръцете на баща си и — още по-разплакан и отпреди — му казвах отново, че го обичам.

**ЧАСТ ТРЕТА
ЗНАЕТЕ ЛИ?**

ГЛАВА 31

Еймън се вцепени.

Сигурно нямаше да забележите, ако гледахте от евтините места за зрители в студиото, и бездруго от камерите и екипа не се виждаше нищо. Сигурно нямаше да забележите и ако гледахте тази страна на чудесата — телевизията, някъде отвън, ако приемникът бе поредният глас, жужащ в хола, и шоуто не заемаше както при мен централно място в живота ви.

Аз обаче видях на един от мониторите горе в апаратната, че Еймън се е гипсирал, и си казах, че и това понякога се случва, независимо колко време си седял пред камера, дали шейсет години или шейсет секунди. В такива мигове аутокюто, сценарият и репетициите вече не значат нищо. В мигове, когато се гипсираш.

— Понеже идвам от Килкарни, направо съм стъписан от разводите тук — каза той и примига два пъти, а по лицето му се плисна паника. — Много съм стъписан, ще знаете...

Зяпна безпощадното черно око с червената лампичка отгоре — беше си забравил думите. Беше забравил най-смешното в репликата. Но не само това. Беше изгубил всякаква вяра досуц въжеиграч, който поглежда надолу и вижда много-много далеч, чак на земята размазаното си тяло. Някой от публиката в студиото се изкашля. Тишината сякаш се огласи от изопнатите нерви на Еймън.

— Хайде, хайде, можеш го — прошепнах му и той примига, пое си дъх и най-неочаквано отново се метна на въжето.

— Там, в Килкарни, ако някоя жена днес срещне мъж, се пита: „Дали искам децата ми да прекарват именно с него съботите и неделите?“

Публиката се засмя и Еймън се добра по живо, по здраво до другия край на въжето. Каза си следващата смешка, макар че трепереше от ужас и правеше всичко възможно да не поглежда надолу.

— Случва се — казах му аз, докато го водех към тихо кътче в зелената стая. — И то точно когато си решил, че си му хванал цаката и от сценична треска страдат само другите.

Еймън отпи от бирата.

— Не съм сигурен, че ставам за тази работа, Хари. Не съм сигурен, че е по силите ми да излизам пред камерата всяка седмица и да знам, че всеки момент мога отново да се вцепеня и мозъкът ми да даде засечка.

— Просто трябва да свикнеш с мисълта, че пак можеш да се гипсираш точно когато те гледат милиони хора.

— За нищо не ставам.

— Можеш го, можеш го.

— Да де, но лошото е, че не го мога. Ония в родния ми град може и да ме мислят за нахакан и самоуверен, но това са само преструвки. Изобщо не съм самоуверен, Хари. Всеки път преди шоуто повръщам в гримьорната. Сънувам кошмари, будя се в три часа през нощта, защото ми се е присънило, че всички ме гледат, а аз съм си изгубил гласа. Не мога. Много се притеснявам.

— Не се притесняваш — поправих го аз. — Възбуден си.

— А защо тогава преди шоуто ще си изповръщам червата?

— Защото си възбуден. Все пак ти предстои да се явиш пред цялата нация и да я забавляваш, не е шега работа това. Съвсем в реда на нещата си е да бъдеш възбуден. Кой няма да бъде?

— Ами кошмарите?

— Това не е притеснение, не са нерви. Това е възбуда. Научи мантрата на водещия и си я повтаряй отново и отново: „Не съм притеснен, възбуден съм...“

— Не съм притеснен — каза Еймън. — Възбуден съм.

— Ето така те искам.

Някой дойде при нас с хамбургер с кренвирш в едната ръка и с чаша бяло вино в другата и каза на Еймън, че това му било най-доброто шоу, което някога е правил.

— Не искаш ли да му пийнем като хората? — попита ме той.

— Съжалявам, господа — тросна се негърът от охраната с габарити на гардероб. — Официално облекло.

— Официално облекло ли? — изненадах се аз.

— Костюми. Вратовръзки.

Но другият мъж от охраната, и той с габаритите на гардероб, позна Еймън.

— Не се притеснявай, Крис — рече той на колегата си и вдигна въжето от червен плюш. — Как си, Еймън?

Наоколо — усмивка до усмивка. Ама заповядайте, заповядайте, де. Ние с прочутия ми другар хлътнахме в мрака на клуба и изведнъж си дадох сметка, че никога през живота си не съм се чувствал толкова трезв.

В бара, накъдето и да се обърнеш, имаше наполовина голи красавици, всъщност не, голи на три четвърти, че и на девет десети, които се гънеха, кълчеха и танцуваха току пред лицата на насядалите бизнесмени, чиито чела бяха покрити със ситни капчици пот, а шкембестите им тела вцепенени от копнеж и бира. Всички момичета бяха с чорапи, прихванати някъде по средата на бедрото с жартиери. В жартиерите пък бяха напъхани банкноти от десет и двацет лири стерлинги.

— Не се възбуждай прекалено — предупреди Еймън. — Обладаването е в портфейла ти.

Слязохме долу, където ухилено чернокожо момиче в нещо като бяла балетна пачка поздрави Еймън по име. Заведе ни на маса отстрани на сцената, където още и още момичета само по високи токчета и нещо като люспици вместо бельо се гънеха нагоре-надолу край пилоните.

Те — както и оскъдно облечените им посестрими, които изтезаваха из заведението дребните шефове — танцуваха под съпровода на песен, изпълнявана от младичка американска певица, все не мога да ѝ запомня името, оная, дето се хвали, че била хем пачавра, хем влюбена. Една от новите песни. Дадох си сметка, че повечето песни, които знам, са все стари.

Появи се бутилка шампанско. Казах на Еймън, че искам бира, той обаче обясни, че на тези маси сервирали само шампанско. Било задължително.

Отнейде изникна блондинка с изваяно като статуйка телце и нещо като вечерна рокля за еднократна употреба. Усмихна ми се, сякаш ме е търсила цял живот.

— Аз съм Венера. Един танц?

Защо пък не? Един танц сигурно щеше да ми дойде добре.

— Ама разбира се — викнах и се изправих, след което запристъпвах от крак на крак в онова спънато недоразумение, което в нашата държава пробутваме за танц.

Стана ми едно такова хубаво. Така де, като се замисли човек, парчето за пачаврата и влюбената не беше чак толкова лошо.

— Не — каза припряно Венера. Долових бирмингамски акцент. — Ти няма да танцуваш. Ти само ще седиш.

Тя посочи вторачените в пилона бизнесмени, които ги беше ударил хормонът и които, насядали по столовете, зяпаха момичетата — те се кланяха доземи, намигаха им между краката си и почти докосваха със свършените зърна на гърдите си варикозните вени по пиянските им носове.

— Ще ти потанцувам аз, чу ли? А ти ще седиш и ще гледаш. Но без да ме докосваш. Едно парче върви по десет лири стерлинги. Най-малко.

— Може би по-късно — отвърнах, докато сядах и отпихам от шампанското.

Венера изчезна.

— Отпусни си душата, Хари — усмихна се Еймън. — Не се притесняваш. Само си възбуден. — Той ме шляпна по гърба и ревна колкото му глас държи: — Много си ми симпатичен, копелдак такъв. Как се чувстваш, а?

— Блестящо — отговорих аз. — Баща ми лежи в раковото отделение, жена ми — бившата, де — иска детето.

Той ме погледна наистина угрижено. А това не бе никак лесно, ако си с чаша шампанско в ръка и цял куп голи танцуващи девойчета наоколо.

— Как е баща ти?

— Стабилизира се — отвърнах. — Така поне твърдят лекарите. Което означава, че състоянието му не се влошава рязко. Ако се закрепни, може и да се прибере у нас. Но и да се прибере, няма да е, за да оздравее.

— Да ти потанцувам ли, Еймън? — попита млада азиатка с коса до кръста.

Беше единствената жълта в заведението. Тук-там се мяркаше по някоя чернокожа, но повечето момичета бяха руси — било по рождение, било по боя. Все едно разлистваш „Плейбой“. Тук властваха блондинките.

— По-късно — отвърна Еймън и отново ме погледна, а азиатската красавица изчезна в здрача. — Много съжалявам за баща ти, Хари. И наистина е кофти, че госпожата, бившата, де, ти прави въртели. Но горе главата, несретнико! — той изпи чашата до дъно и я напълни отново. — Ако не друго, поне си имаш Сид. Страхотна мадама, ще знаеш.

— Скъсахме — прекъснах го аз.

— Да ти потанцувам ли? — попита хилава блондинка.

— Не, благодаря — отпратих я аз. Тя си тръгна, без да го приема като лична обида. — И ние със Сид си имахме проблеми.

— Проблеми ли? — учуди се Еймън. — На връчването на наградите останах с впечатлението, че се разбирате прекрасно.

— Да, когато бяхме само двамата. Тя обаче има дете. Аз също. Страхотни деца. Но това означава, че Сид има бивш съпруг, а аз — бивша съпруга. Беше някак... и аз не знам, някак пренаселено.

— И това ви е било проблем?

— Най-големият проблем е, че тя ми би шута. Но го направи, защото понякога тая пренаселеност ме потискаше. И защото тя смяташе, че аз търся... звучи глупаво, но че търся съвършената любов. И може би беше права. Сид приемаше нещата такива, каквито са. По една или друга причина на мен не ми беше по силите.

— Не ти е било по силите, Хари, защото си романтик — отсъди Еймън. — Вярваш във всички стари песни. А те не те подготвят за истинския живот. Правят те алергичен към него.

— Какво им е на старите песни? В тях поне никой не смята, че е много умно да бъдеш едновременно и пачавра, и влюбена.

— Ти, Хари, си влюбен в любовта. Влюбен си в представата за любовта. Сид е страхотно момиче, но се откроява само с едно — че не можеш да я имаш. Ето какво всъщност ти е завъртяло главата.

Не беше вярно. Беше ми мъчно за Сид. Беше ми мъчно най-вече защото докато заспивахме, тя ме прегръщаше. Стане ли време за сън, повечето хора си обръщат гръб. Сид обаче не го правеше. Гушеше се, притискаше се до мен, опитваше се да ни направи една плът. Звучи

смешно, знам, това е мечта, която не може да се сбъдне. Но благодарение на Сид аз можех да си мечтая на воля за това. Беше ми направо непоносимо, като си помислех, че никога вече няма да спим така.

— Сид беше различна — казах аз.

— Огледай се — прикани Еймън и се опита да ми напълни чашата. Аз я затиснах с длан. Не съм много-много по пиенето, а и главата вече ми се беше замаяла. — Какво има ей там? Колко момичета, към стотина, а?

Огледах се. В покрайнините на залата имаше момичета в балетни пачки, които чакаха с подносите и факлите, десетки момичета, които кръстосваха напред-назад из плитчините на клуба. Други десетки се поклащаха в такт с музиката пред бизнесмени, които ги зяпаха като невидели и хихикаха с малката си компания, а после седяха смирени, направо преизпълнени с благоговение, ако някой от тях си купеше танц.

Помислих си: колко лесно е да ни подпалиш фитила. Направо не си представях някоя жена да се разтапя при вида на мъжки задник, като междуременно се бръква в портфейла.

Докато наблюдавах лицата на мъжете, прехласнати по съвършената женска плът — плът, още по-прелестна благодарение на младостта и спортуването, плът, тук-там поразкрасена от ръката на хирурга, — не ми беше трудно да повярвам, че да си мъж, означава да си окован с вериги за лудия на селото.

— Едно... две... три... — започна да брой Еймън и отново изпи на един дъх шампанското — осем... девет... десет...

— Точно така — съгласих се аз. — Към стотина момичета.

— Всички те, Хари, са различни. Толкова много различни момичета, че дори не мога да ги преброя. Светът е пълен с различни момичета.

— Няма друга като Сид — знаех си аз своето.

— Дрън-дрън — възкликна Еймън. — Това, Хари, са бабини деветини. — Изпи до дъно чашата, опита се да я напълни отново и доста изненадан, установи, че бутилката е празна. Поръча втора и ме прегърна през раменете. — Харесва ти, Хари. Харесва ти да страдаш. Защото да страдаш е много по-лесно, отколкото да живееш с жена.

— Ти си пиан.

— Може и да съм пиан, Хари, но познавам жените. Ти познаваш телевизията — Бог да те поживи за това, неведнъж и дважд си ми спасявал дебелията кожа, — аз пък познавам жените. И знам, че щеше да си на друго мнение за Сид, ако бяхте поживели заедно седем години. Винаги става така.

— Невинаги.

— Винаги, винаги — натърти той. — В старите песни не ти обясняват това. В старите песни ти говорят за намерената любов и за изгубената любов. За героичната, вечната, сладката и горчивата любов. Но не споменават нищо за любовта, която е станала скучна и стара. Не пишат песни за това.

— Пишат, пишат, и още как — подвикнах аз.

— Един танц? — промълви някакво видение по прозрачна нощничка.

— Не, благодаря — разкарах го аз. — Ами „Къде отиде нашата любов?“, „Не ми пращаш цветя“, „Изгуби любовта“ — пишат цели купища песни за любовта, която е минала и заминала.

— Но пак я изкарват героична — изтъкна Еймън. — А тя не е героична. Скучна и глупава е. Огледай се, Хари, виж какво става наоколо — защо един мъж да се заробва само с една жена? По друг начин сме устроени.

— Не, не сме устроени по друг начин — възразих аз. — Говориш така, защото мислиш единствено за гадното си кренвиршче и как да го топнеш на възможно най-много места.

— Не за кренвиршчето, Хари.

— Съжалявам, Еймън. Но си държа на мнението. Мислиш единствено за гадното си кренвиршче.

— Не за кренвиршчето, а за семето, Хари.

— Добре де, за семето.

Младата азиатка с коса до кръста отново дойде и седна върху коленете на Еймън. Целуна го целомъдрено по мургавата четинеста буза.

— Казвам се Мем — представи се тя и аз отвърнах: „Хари“, след което се ръкувахме, сякаш щяхме да обсъждаме сделка.

Колкото и да е странно, в заведението, пълно със застоял тютюнев дим, гола плът и застаряващи блянове, имаше много

протокол, много ръкуване и представяне, и визитни картички, раздавани тихомълком заедно с банкнотите.

Точно това му беше гениалното на клуба: мъжете се ласкаеха да смятат, че са извадили страхотен късмет, сякаш тия момичета даваха мило и драго, само и само да ги заведат на някой уж френски ресторант, вместо да си стоят тук и с едно-едничко намигване, с едно поклащане на бедрото и с някое ново парче за пачаври и влюбени да превръщат всеки мъж в личен банкомат.

Мем започна да танцува на Еймън и докато си събличаше през главата роклята и поклащаше бавно току пред лицето му дребничко стегнато телце, разбрах как младата азиатка — каква ли беше? индонезийка? тайландка? — е успяла да оцелее на тази планета на блондинките.

— Като експреса за „Хийтроу“ е — вметна Еймън.

— Какъв експрес бе, човек? — учудих се аз.

— Експресът за „Хийтроу“ — повтори Еймън. — Влакът за летището. Не ти ли е правило впечатление? Веднага след гара Падингтън подминаваш огромно пространство, задръстено с лъскави нови автомобили. Малко по-нататък има друг пущинак, той пък е задръстен с ръждиви, прогнили изгорели таратайки, струпани една върху друга като боклук, понеже са си боклук.

— Нещо не схващам, Еймън — рекох аз. — Твърдиш, че животът е като експреса за „Хийтроу“ ли?

— Твърдя, че връзките с жените са като тези автомобили — обясни той и плъзна длан по младото златисто бедро на Мем, макар че пипането бе строго забранено. Индонезийско бедро? Тайландско бедро? — В началото всички са лъскави, нови и сякаш създадени да ти служат цял живот. После обаче се превръщат в боклук.

— Ти си дяволът — оповестих аз и се изправих. — А аз съм пиан.

— О, Хари, не си тръгвай! — примоли се Еймън.

— Трябва да прибера детето от нашите — казах аз. — От майка ми, де.

Целунах го по бузата и се ръкувах с Мем — кой знае защо, ми се стори, че така е по-редно, отколкото да целувам Мем и да се ръкувам с Еймън, — и вече бях преполовил пътя към изхода, когато се сетих къде съм чувал името.

Знаех и че Еймън не е прав. Ако вечно търсиш, ако вечно искаш и никога не си доволен, не си щастлив с това, което имаш, накрая се чувстваш още по-обречен и самотен, отколкото ако си някой смотаняк като мен, убеден, че всички стари песни са посветени на едно и също момиче.

Мъжете, които чукат, без да подбират, не са свободни. Ама никак. Накрая са по-поробени от всички останали, защото постоянно подозират, че жените, които желаят, са същата стока като тях. Също толкова разпасани, обезверени, готови да прелитат от цвят на цвят, да правят светкавични завои и лупинги като героя в една от новите песни.

Той беше пред клуба — чакаше в мрака заедно с гаджетата на останалите компаньонки. Знаех си аз, че ще го срещна тук.

Знаех си и че ще прилича на другите — въпреки лъскавите автомобили, в неговия случай въпреки мощния мотоциклет марка БМВ, спрени край тротоара. Не изглеждаше, щастлив. Никое от гаджетата не изглеждаше щастливо.

Бяха застанали зад таксиметровите шофьори, дошли тук да изкарат някоя лира. Те си говореха помежду си и с мъжете, излизащи от клуба: такси ли търсите, господине? За къде сте? Десетачка до Излингтън става ли? Но гаджетата на компаньонките си мълчаха и стояха самотни. Изглеждаха така, сякаш мечтите им са се сбъднали, но това не им е донесло друго, освен ревност и отвращение.

Видях го да чака, макар че той не ме забеляза, видях го как пристъпва от крак на крак в тъмното заедно с останалите мъжкар с техните мощни автомобили.

Видях Джим Мейсън, красивия бивш съпруг на Сид, който чакаше Мем да излезе от работа.

ГЛАВА 32

Сега вече часовете за свиждане нямаха никакво значение. Баща ми беше буден изцяло в зависимост от прилива и отлива на болката и на морфина.

И да отидех сутрин, и да седях чак до обяд, понякога се случваше татко да спи през цялото време — ако този наквасен с лекарства кратък болничен отдых изобщо можеше да се нарече „сън“. После, щом опиятите го поотпуснеха, но още преди туморът да го е заръфал отново, той се будеше и разговаряше с очи, воднисти от страданията и непоносимата тъга. В такива мигове винаги бях до леглото му.

Малко преди зазоряване татко се размърда, прокара език по напуканите си устни и ме извади от трескавата дрямка. В болничната стая цареше тишина, ако не броим хъркането на стареца през едно легло. Помогнах на татко да приседне и наквасих устата му с окаяно малко количество вода.

Когато той започна да си поема дъх — сега вече се задъхваше през цялото време, — му помогнах да си сложи на лицето кислородната маска и докато той гълташе отчаяно въздух, го хванах за ръката. Толкова малко въздух, толкова малко вода. Сърцето ми се късаше, докато гледах с какво се опитва да оцелее.

Татко махна маската и лицето му се сгърчи от болка, а аз за кой ли път си помислих, че никой не те предупреждава за тия кански мъки. Ала още не можех да реша кое е по-страшно: да гледам как баща ми се мъчи като грешен дявол или да виждам как съзнанието му е замъглено от морфина и той вече не прилича на себе си. Накрая отсъдих, че все пак болката. По-ужасна все пак беше болката.

Той ме погледна, поклати безнадеждно глава, после се извърна.

Стиснах ръката му — знаех, че е изгубил всяка надежда. Беше смел човек, ала нямаше как да се пребори с тази тъга, връхлитаща го посред нощ, с тази тъга, заради която си даваш сметка, че вече нищо няма да бъде същото.

Никой не те предупреждава и за тъгата. Почти подготвен си за болката. Досещаш се за мъките на онези, които умират от рак. Но заедно с физическото страдание те обзема и усещането за загуба, което никакъв морфин не може да притъпи.

— Най-страшното — прошепна татко в мрака — е да знаеш, че ще изпуснеш куп неща. Нямам предвид нещата, които още не са се случили: сватбата на Пат, това да видя, че най-последно си се подредил, а нещата, за които смяташ, че ти се полагат по право. Това да виждам как Пат си кара колелото, да му разказвам приказки, да го целувам за „лека нощ“. Да гледам как припка из градината с проклетия светлинен меч. Тези дребни нещица, по-важни от всичко останало.

— Скоро сигурно ще си дойдеш у дома — казах му аз, все още вкопчен в надеждата, защото всички ние правим точно това, защото нямаме друг избор, освен да се вкопчваме в живота дори когато той е изпълнен със страдания. — Няма да усетиш кога отново ще правиш всичко това.

Но той вече не се заблуждаваше. Нито себе си, нито мен.

— Ще ми е мъчно за градината. За майка ти. За гозбите й. За телевизионните ти шоупрограми.

Бях поласкан и притеснен, че поставя работата ми редом с жена си, внука си и своята градина. Освен това се и позасрамах — засрамах се, че не съм постигнал повече през времето, когато сме били заедно, не съм сторил повече, за да го зарадвам и да си спечеля одобрението му. Една-две телевизионни шоупрограми и опропастен брак. Толкоз.

А, да, и Пат. Знаех, че баща ми обича внука си повече от всичко на тая земя. Изпитах чувството, че Пат май е единственият истински подарък, който съм му направил.

Татко поиска да седне. Натиснах металната кутийка, с която леглото се управляваше, тя изжува в тъмното и горната част се вдигна.

После баща ми се наведе напред и се държа за мен, докато намествах отзад възглавницата и усещах до бузата си небръснатото лице.

Сега вече ги нямаше някогашните миризми на „Олд Спайс“ и „Олд Холборн“, те бяха изместени от болничните миризми, от миризмата на болест и на химикали. Сега вече нямаше тютюн и одеколон. Те бяха останали в миналото.

Още ми се струваше странно, че му помагам физически. Неоспоримата сила на баща ми бе присъствала осезаемо в детството и младостта ми и сега, когато нея вече я нямаше, имах чувството, че е настъпил краят на света, че най-безцеремонно е бил погазен някакъв неотменим природен закон.

И за пръв път осъзнавах, че съм обичал татко не заради силата.

Бях смятал, че баща ми е пръв герой именно заради неговата твърдост — за онази твърдост от едно време, вместена в медала и олицетворявана от него.

Сега, докато му помагах да отпие вода или да седне на леглото в болницата, виждах, че съм го обичал по същите причини, заради които го обичат мама и синът ми.

Че го обичам за неговата мекота и нежност, за състраданието и смелостта, която няма нищо общо с физическата сила.

— Не казвай на майка си, но според мен няма да се прибера у дома.

— Не говори така, татко.

— Няма да успея да се прибера. Усещам го. А ми се иска да видя Пат.

— Разбира се, че ще го видиш.

Не каза „за последно“. Не беше необходимо. Освен това има неща, които е твърде болезнено да изричаш на глас. Но знаехме, че говорим за смъртта.

— Ако нямаш нищо против — каза татко. — Ако не смяташ, че това ще го разстрои прекалено много. Сам реши. Ти си му баща.

— Ще го доведе още на следващото свиждане. А сега, татко, се опитай да поспиш.

— Не съм уморен.

— Затвори очи — да починат.

Пат излезе от училището заедно с тъмнокосо момченце, размахващо очукана кутия за закуски с изображението на Годзила.

— Искаш ли да гледаме у нас „Междузвездни войни“? — попита Пат.

— Широкоекранен ли е? — попита малчуганът.

— Широкоекранен.

— Добре тогава.

— Може ли, татко?

Оглеждах шумните, смеещи се пълчища с надеждата да зърна познатото личице, което, бях сигурен, ще бъде вгълбено и сериозно дори сред оглушителната следобедна гълчава. Мъничкото момиченце с кафяви очи и с кутия за закуски с картинката на Покахонтас.

— Къде е Пеги? — попитах аз.

— Днес отсъстваше — отвърна Пат. — Нали може Чарли да дойде у нас?

Как така Пеги е отсъствала? Погледнах надолу към Чарли. Чарли погледна нагоре към мен.

— Нямам нищо против казах аз. — Но първо трябва да питаме майка му.

Пат и другото момченце се ободриха, започнаха да се смеят и да се побутнат. Ъгълът на кутията с Годзила ме фрасна по коляното.

Вече ми беше мъчно за Пеги.

Отворих входната врата и вътре — що да видя: Сали, която ме погледна плахо-плахо иззад мазния бретон.

— Мислех, че няма да те видя повече — казах ѝ аз.

— Дойдох да се извиня.

Пуснах я вътре.

Пат и Чарли се покатериха на канапето и взеха да се карат за „Междузвездни войни“. Чарли настояваше да превъртят любовните сцени и миговете на размисъл и да видят направо битката. Пат, нали си беше пурист, държеше да си изгледат филма от начало до край. Сали надзърна в стаята да каже едно „здрасти“ на Пат, после двамата с нея отидохме в кухнята.

— Много мислих — подхвана момичето. — Давам си сметка колко тъпо постъпих, като пуснах тук приятелите на Стив.

— По-добре да беше помислила, преди да ги повикаш.

— Знам, знам — рече тя и надзърна боязливо иззад завесата на косата си. — Извинявай. Просто бях... и аз не знам как да ти го опиша... Бях неописуемо щастлива, че виждам отново Стив.

— Разбирам те — отвърнах аз. — И на мен ми се разтуптява сърцето всеки път, когато го видя.

— Ти не го харесваш — проплака момичето. — Подиграваш му се.

— Няма значение. Как вървят нещата? При вас със Стив, де.

— Всичко приключи — простена Сали и очите ѝ се напълниха със сълзи. Изведнъж ми домъчня много за това болезнено срамежливо момиче. — Пак ми тегли шута. Получи си каквото искаше и край.

— Много съжалявам — рекох ѝ. — Вярно, Стив не ми е любимото човешко същество. Но знам, че ти си го харесваш. На колко години си? На петнайсет ли?

— На шестнайсет.

— Ще срещнеш друг. Няма да ти казвам, че на твоята възраст не знаеш какво е любов, смятам, че не е така. Но наистина ще срещнеш друг, обещавам ти.

— Ще се оправя — подсмръкна Сали. Подадох ѝ хартиена салфетка и тя се изсекна шумно. — Било каквото било. Просто исках да ти се извиня за онази вечер. И да ти обещаая, че ако отново ми дадеш възможност да гледам Пат, няма да се повтори.

Погледнах я внимателно — знаех, че малко помощ с Пат няма да ми дойде зле. Вече не можех да разчитам на подкрепата, която бях имал съвсем доскоро. Татко беше в болница. Сид си беше отишла. Вече ми беше мъчно дори за Бианка. Бяхме останали само двамата с мама и понякога ни идваше много нанагорно.

— Ама разбира се — възкликнах аз. — Една детегледачка ще ми дойде добре.

— Чудесно — усмихна се Сали. — Понеже на мен пък ще ми дойдат добре парите.

— Още ли живееш у Глен?

— Да. Но съм нещо като... нещо като бременна.

— Божичко, Сали! Детето от Стив ли е?

— Няма от кого друг да е.

— И какво казва Стив, става ли му се татко?

— Не си умира от желание. Май каза нещо от рода на — що не си таковам таковата. Настоява да съм го махнела.

— А ти искаш да го задържиш ли?

Тя се позамисли. Но само за миг.

— Ще бъде чудесно — отвърна. — Винаги съм искала нещо, което да си бъде само мое. Нещо, което да обичам и то също да ме

обича. А това дете, това дете ще ме обича.

— Баща ти знае ли?

Тя кимна.

— Може би единственото хубаво на това баща ти да си е останал хипар е, че той не се втелява особено от такива неща — поясни момичето. — Когато бях на тринайсет, пак ме чагъркаха и татко изобщо не го направи на въпрос. Бременността на малолетни не го притеснява. Виж, беше постъписан, когато разбра, че не искам да правя аборт.

— Но как, Сали, ще издържаш това дете?

— Като идвам да гледам Пат.

— Няма да е достатъчно.

— Все ще се оправим някак — отсече Сали и както никога, аз не завидях на младостта за нейната самоувереност, обратното, домъчня ми. — Ние с детето, де.

Сали с детето.

Да, сигурно щяха да се справят, но само ако държавата заемеше мястото на бащата, понеже на Стив не му се гледаха деца. Защо ли изобщо плащах данъци? Преспокойно можех да хвърля парите в бебешката количка на Сали и да си спестя посредника.

Божичко! Вече наистина говорех като баща ми.

— Едно дете не е като плюшено мече, Сали — вметнах аз. — Нещата не се свеждат до това да го гушкаш и да му се радваш. Имаш ли дете, вече не си свободен човек. И аз не знам как да ти го обясня. Но детето сякаш става собственик на сърцето ти.

— Точно това искам — натърти момичето. — Искам нещо, което да притежава сърцето ми. — Тя поклати лекичко глава, като че ли ме укоряваше. — Казваш го така, сякаш е нещо лошо.

Глен дойде да я вземе и двамата тъкмо си тръгваха, когато цъфна и Марти — да сме се уточнели за сватбата. Понечих да ги представя един на друг, но Глен и Марти се поздравиха като стари приятели. Чак тогава се сетих. Бяха се запознали на моята сватба.

Затова им направих кафе, докато те се отдадоха на спомени за хит класациите на Би Би Си и за славното време на седемдесетте години, когато Марти не пропускаше в четвъртък нито едно от

предаванията, в които от дъжд на вятър участвал и Глен. Сали ги гледаше със самодоволното презрение на крайната младост. Чак след като Глен и дъщеря му си тръгнаха, Марти сподели с мен, че имал проблеми със съня.

— Всички се чувстват така — успокоих го аз. — Съвсем естествено е да изпитваш съмнения преди сватбата си.

— Не се притеснявам, че ще се женя — възрази той. — Притеснявам се за шоуто. Чувал ли си нещо?

— В смисъл?

— Някакви слухове, че догодина щели да спират шоуто?

— Твоето шоу ли? Я не се занасяй. За нищо на света няма да спрат „Шоуто на Марти Ман“. Нали така?

— Ще го спрат, и още как! Шоупрограмите за народа били на отмиране, моля ти се! — поклати той тъжно глава. — Какво му става на тоя свят бе, Хари! На народа му втръсна от самия народ.

— Мъжете умираме по-млади от жените — отбеляза новият ми адвокат. — Хващаме рак по-често от жените. По-често и посягаме на живота си. Процентът на безработните мъже е по-висок, отколкото при жените. — Гладкото пълничко лице на адвоката се набръчка в усмивка, сякаш е казал кой знае каква шега. Беше с остри ситни зъби. — Но по някаква причина, която, господин Силвър, и досега не съм проумял, за жертви се смятат жените.

Найджъл Бати ми беше препоръчан от един-двама колеги от шоуто — от отговорния осветител и тонрежисьора, и двамата минали през последната година през тежки разводи.

Мълвеше се, че и самият Бати имал зад гърба си един-два тежки развода. Славеше се, че отстоявал фанатично правата на мъжете. За него всички тия дрънканици за трайната безработица сред силния пол, за рака на простатата и за мъжете, които се затваряли в гаража, палели автомобилата и се самоубивали с отработените газове, не бяха само рекламен трик — за него това бе единственият правилен път, своеобразна нова религия, която предстои да се роди.

Бати носеше мътни очила и беше нисичък и доста пълен в кръста, нещо, което прикриваше с добре скроени костюми, въпреки

това аз останах с впечатлението, че наистина съм ударил в десетката. Направо ми олекна при мисълта, че именно той е на моя страна.

— Веднага ви предупреждавам, че в случаи като вашия законът не е в полза на бащата — подхвана адвокатът. — Законът би трябвало да брани детето. И на хартия го прави. На хартия най-важно е доброто на детето. Но всъщност не е точно така. — Той ме погледна със злостни, ядосани очи. — Законът брани майката, господин Силвър. — Вече няколко поколения съдиите внимават да не объркат нещо конците, затова доброто на детето е подчинено на доброто на майката. Предупреждавам ви още от самото начало.

— Вижте какво можете да направите — примолих се. — Само и само да получа родителските права над сина си.

— Вече не се нарича „родителски права“, господин Силвър. Журналистите и досега си говорят за битки, които се водели за родителските права, но през 1989 година беше приет Законът за детето, според който родителят вече не получава родителски права. Получава правото детето да живее при него. Значи искате да получите такова право.

— Така ли?

Бати кимна.

— Правото на местоживеене измести родителските права, за да се отстрани конфронтационният характер на решението при кого от двамата родители да живее детето. Правото на местоживеене не лишава никого от родителски отговорности. Законът беше променен, за да е ясно, че детето не е собственост, която печелим или губим. Ако получите право на местоживеене, детето идва да живее при нас. Но то пак не ви принадлежи.

— Нещо не схващам — отбелязах аз. — Та каква е разликата между това да се опитам да получа право на местоживеене и да се боря за родителски права?

— Никаква — засмя се адвокатът. — И сегашният закон е точно толкова конфронтационен. За беда е много по-лесно да промениш закона, отколкото човешката природа. — Той погледна книгата върху писалището и кимна одобрително. — Бракоразводното дело, общо взето, е ясно. Както личи, господин Силвър, се справяте доста добре с невръстния си син. Върви ли му училището?

— Върви, върви.

— Вижда ли се с майка си?

— Тя може да го вижда, когато пожелае. Знае го.

— Въпреки това го иска — отбеляза Найджъл Бати. — Иска да получи правото на местоживееене.

— Точно така. Иска синът ни да живее при нея.

— Съжителства ли незаконно?

— Моля?

— Бившата ви жена има ли си приятел, господин Силвър? Приятел, който живее с нея?

— Да, има — потвърдих, признателен на адвоката, че е обозначил връзката на Джина с Ричард с такива противни думички — „съжителства незаконно“, и че лъскавият диамантен пръстен върху безименния ѝ пръст е толкова важен за Найджъл Бати. — Живее с някакъв, с когото се е запознала в Токио.

— Дайте да си изясним нещата — подкани адвокатът.

— Напуснала ви е и ви е оставила да се оправяте сам със сина си, така ли?

— Общо взето, да. Всъщност взе Пат — сина ни — когато се премести у баща си. Но щом замина за Япония, го прибрах при мен.

— Значи е напуснала семейното жилище и всъщност е поверила детето на вашите грижи — рече адвокатът. — А сега се е върнала и е решила да си поиграе на майка.

— Твърди, че била осъзнала колко много обича сина ни.

— Ще я видим тази работа! — закани се Бати.

ГЛАВА 33

Баща ми слабееше и слабееше. Винаги е бил едър, а сега страните му бяха хлътнали и кожата по врата му беше увиснала на четинести гънки. Все повече заприличваше на човек, когото не познавах.

Дори ръцете му бяха загубили някогашната мускулиста сила и татуировките, с които той възвестяваше верността си към майка ми и към командосите, сега наподобяваха излинели снимки от друго столетие.

Плътта се топеше, от свиждане на свиждане костите му изпъкваха все повече и се открояваха под кожата, която губеше цвета си и която — както осъзнах стъписан — едва ли някога щеше да види отново слънце.

Но татко се усмихваше.

Седеше в леглото и се усмихваше. И усмивката му беше истинска — не усмивка, с която той да покаже колко е смел, не насилена и измъчена, а усмивка на неподправено удоволствие от това, че той вижда внук си.

— Здравей, моето момче — рече татко, когато Пат отиде при леглото му — вървеше пред нас с мама и чичо Джак. Баща ми протегна дясна ръка, същата, към която беше прикачена системата. — Виж докъде се е докарал дядо ти.

Докато пътувахме в автомобила на чичо Джак, Пат бе много жизнен — развълнуван, че са му разрешили да отсъства един ден от училище, щастлив, че се вози отзад на лъскавия автомобил, а не на тясната предна седалка в съсипаната ми количка. Сега обаче се беше умълчал и се стъписа, докато вървеше към леглото на дядо си с изпито четинесто лице.

— Ела насам — подкани баща ми с пресипнал от вълнение глас, сетне протегна свободната си ръка, а Пат се покатери на кревата и отпусна главица върху клетите хлътнали гърди на татко.

Двамата се прегърнаха, без да продумат.

Мама ме стрелна с поглед. Беше против да водим Пат.

Нямаше как да бъдем сигурни, че когато дойдем, татко ще бъде буден. Не беше изключено болките да са толкова силни, че докато търсим къде да оставим колата, да го напомят с опиати и Пат да завари дядо си в унес, в някаква предизвикана от морфина мъгла. Не беше изключено и баща ми да не може да си поеме дъх, да е с кислородната маска върху носа и устата, а в очите му да се четат страдание и страх.

Всичко това беше повече от възможно и в кухнята у тях мама ми се беше ядосала и се беше разплакала при мисълта, че Пат може да стане свидетел на такива ужасии.

Аз я прегърнах и я уверих, че всичко ще мине добре. И сбърках. Не всичко минаваше добре. Пат беше стъписан и стреснат от вида на дядо си, изпит от болестта, гаснещ в леглото в болничната стая за издъхващи, каквито няма да видите по телевизията или филмите, издъхващи от смърт, пълна с мъка и лекарства, и тъга при мисълта за всичко, което безвъзвратно е изгубено. Самият аз не бях подготвен за смъртта такава, каквата е, и няхах причини да смятам, че подготвено от мен ще бъде едно петгодишно дете, израсло с „Междузвездни войни“.

Не, не всичко беше наред. Но нямаше друг начин. Баща ми и синът ми трябваше да се видят. Трябваше да се убедят, че връзката между тях още съществува и ще съществува винаги. Както и любовта. Трябваше да знаят, че ракът не може да убие това.

А и аз предчувствах — не знам защо, но наистина бях убеден, — че ако Пат е в стаята, баща ми няма да е в полуунес от наркотиците и няма да се задъхва.

Нямаше разумна причина да смятам, че ако внукът му е при него, това няма да се случи. Може би дори бе глупаво да храня такива надежди. Но бях повече от убеден, че татко ще спести на Пат най-страшното. И досега смятах, че нещо в него си остава непобедимо. Бях повече от сигурен.

— Скоро ли ще си дойдеш? — попита Пат.

— Трябва да почакаме и ще видим — отвърна баща ми. — Нека чуем какво ще кажат докторите. И да видим дали на дядо ще му попремине. Как е в училище?

— Добре.

— Ами колелото? Как е върната стара „Камбанка“?

— Добре.

— Без помощните колелца е по-забавно, нали?

— Да — усмихна се Пат. — Но ми е мъчно за теб.

— И на мен ми е мъчно — отвърна татко и го притисна до себе си — русата му главица се открояваше върху синята раирана пижама, старческа пижама, каквато баща ми за нищо на света не би облякъл у дома.

После ми кимна.

— Време е да тръгваме — подканих аз.

Така баща ми се сбогува с любимия си внук. Облегнат на болничното легло, заобиколен от хора, които го обичаха и въпреки това неопишимо сам. Колко бяхме стояли при него: пет минути или цял час? Не можех да кажа. Но знаех, че татко иска да си тръгваме.

И така оставихме го да намества кислородната маска сгърбен, брадясал и по-стар, отколкото някога съм си го представял, а една от младичките сестри обясняваше весело нещо в долния край на леглото.

Ето това беше най-страшното. Ужасната пълна откъснатост, която смъртта носи, страховитата самота на неизлечимо болните. Никой не те предупреждава за това.

Оставихме го отново задъхан, застигнат от болката в пренаселената болнична стая, със зимната слънчева светлина проникваща през немития прозорец, и жуженето на дневната телевизионна програма в дъното. Оставихме го сам. Накрая това бе всичко, което можехме да сторим.

Докато се връщаме при автомобила Пат едвам се сдържа да не се разплаче: беше ядосан, не, вбесен от нещо, което не бе в състояние да назове. Опитах се да го утеша, той обаче не прояви интерес да бъде утешаван.

Държеше се така, сякаш са го измамили.

Пред жилищната кооперация на Сид беше спрял камион.

Но не от големите, на които можеш да натовариш съдържанието на един живот, не от тежките, които побират пиана, износена покъщнина, която си обичаш прекалено много, че да я изхвърлиш, и всички боклуци, трупали се през годините. Камионът беше от хамалските фирми, които поместват обяви в края на рекламните

издания и са идеални за малобройно семейство, необременено с излишен багаж.

Загледах как двама младежи по тениски качват отзад в каросерията детско легълце. Сид и Пеги живееха на последния етаж, но въпреки това двамата изглеждаха така, сякаш това е от най-лесните работи, които са им възлагали.

На вратата на входа изникна Пеги, помъкнала плюшена играчка с размерите на хладилник. Тя ме погледна с тъжните си кафяви очи — явно не се изненадваше, че ме вижда.

— Виж какво имам — казах ѝ аз и ѝ подадох ухилено човече със сърмени панталонки и нещо като лилаво фракче.

Приличаше на куклата Барби, която си е сменила пола.

— Кен Купонджията! — възкликна Пеги и си взе играчката.

— Забравила си го у нас — поясних аз. — Реших, че сигурно си го искаш.

— Благодаря ти — възкликна прелестното възпитано момиченце. После зад нея изникна Сид, понесла цяла купчина хартиени торби. — Виж какво ми е донесъл Хари! Кен Купонджията. Търсих го къде ли не.

Сид ѝ заръча да се качи в стаята си и да провери дали не е забравила нещо. Пеги остави на тротоара играчката с размери на хладилник и все така стиснала Кен Купонджията, изчезна във входа.

— Ами ти? — попитах аз. — Не си ли забравила нещо?

— Не — отвърна тя. — Мисля, че изяснихме всичко.

Двамата млади хамали се стрелнаха покрай нас и пак се качиха горе в жилището.

— Изнасяш се, без да ми кажеш? — възкликнах аз. — И това ми било приятелка!

— Мислех да ти кажа. Всъщност така... и аз не знам... Така е по-лесно. За всички.

— Ходих да те търся в кафенето.

— Напуснах.

— Казаха ми.

— Отиваме да живеем в другия край на града. В Нотинг Хил.

— В Западен Лондон!

— Божичко, какво толкова се изненадваш, Хари! Аз съм американка. За мен не е чак такава беда да се преместя от единия в

другия край на града. Виж какво, извинявай, но сега наистина имам работа. Защо си дошъл? Не ми се вярва да си бил толкова път колкото да донесеш Кен Купонджията.

— И заради него, но не само — потвърдих аз. — Искан да ти кажа, че допускаш грешка.

— Каква грешка?

— За нас, ето каква. Ако се разделим, наистина ще настъпи краят на света.

— О, Хари!

— Наистина. Знам, ти не вярваш, че на тоя свят има един, само един човек, който е за теб, но аз съм убеден в това. Ти, Сид, ме накара да повярвам. При нас се получи. Хубаво ни е. Дълго мислих. Аз няма да имам друг шанс да получа всичко това — ти си ми последният шанс да бъда щастлив, а дори и да се появи друг, няма да се възползвам от него. Както Оливия Нютън Джон е казала на Джон Траволта, ти си жената, която искам.

— Не беше ли обратно? Май Джон Траволта го казва на Оливия Нютън Джон.

— Възможно е.

— Хари! — подхвана Сид. — Трябва да знаеш нещо. Отново се събираме с бащата на Пеги. Ние с Джим решихме да опитаме още веднъж.

Вторачих се в нея точно когато хамалите минаха между нас, понесли сгъваемо легло.

— Още малко, и сме готови — каза единият.

Двамата младежи отново хлътнаха в кооперацията.

— Извинявай — рече Сид.

— Обичаш ли го? — попитах аз.

— Той е баща на моето момиченце.

— Но обичаш ли го?

— Престани, Хари, нали именно ти все се тръшкаш колко ужасно било, че семействата се разпадали. Нали все се вайкаш колко трудно е да си съперничиш с кръвта, колко ужасно е, че, както се изразяваш, шантавият съвременен свят е пълна бъркотия. Би трябвало да се радваш за мен. И да ми пожелаеш успех.

— Но трябва да го обичаш, Сид. Всичко се обезсмисля, ако не го обичаш. Обичаш ли го?

— Да. Обичам го, сега доволен ли си? Никога не съм преставала да го обичам. И искам да опитаме отново, защото той е скъсал с гаджето си, с тайландката стриптийзърка, и се зарече, че всичко това е приключило. Че занапред не иска и да чуе за азиатки.

— Тя не е стриптийзърка. Компаньонка е.

— Каквато и да е — рече Сид. — Пеги е на седмото небе, че отново ще бъдем заедно. Така че, дори да мразиш мен, трябва да бъдеш доволен за нея.

— Не те мразя. Не бих могъл да те мразя.

— Тогава, много те моля, пожелай ми успех.

— Ето, пожелавам ти — казах аз и дори бях донякъде искрен. Сид заслужаваше да бъде щастлива. Пеги — също. Целунах я бързо по бузата. — Само не ми казвай, че не те познавам, чу ли?

Оставих ги да си продължат с товаренето на багажа. Сега, каквото и да кажех, щеше да прозвучи кухо и себично, все едно си говоря колкото да я накарам да се върне при мен.

И докато Сид се готвеше да се събере отново с мъжа си, аз най-сетне прозрях кое все пак е най-важното в семейството като най-малка клетка на обществото. Сега вече си дадох сметка, че е прекрасно децата да живеят при мама и татко.

Но ако мама и татко не се обичат, по-добре малчуганите наистина да съжителстват с Кен Купонджията.

— Имаме отговор от другата страна — съобщи Найджъл Бати. — Бившата ви съпруга е заявила, че по време на целия брак ви е останала вярна, а вие сте извършили прелюбодеяние с една от колежките.

— Е, така си е — потвърдих аз. — Но само веднъж. Не казвам, че е нещо дребно, но все пак...

— Освен това твърди, че докато сте се грижели за сина си, той е получил тежко мозъчно-черепно нараняване.

— Какво означава това? Едва ли не, че съм го пребил. Момчето падна. В парка до нас. Хлъзна се в един празен плувен басейн и си счупи главата. Вярно, сигурно съм могъл да направя повече. Могъл съм да го наглеждам по-внимателно и да го държа по-изкъсо. Нима жена ми наистина смята, че не съм мислил много за това? Все пак бях до детето. Докато тя си гледаше кефа с оня в Токио.

Адвокатът се взря в книгата върху писалището.

— Освен това, както разбирам, бившата ви съпруга е на мнение, че не упражнявате съответния родителски надзор над онова, което синът ви гледа и слуша.

— Е, това вече е прекалено.

— Че го оставяте да гледа филми с насилие. Видеофилми с теми за възрастни. Бившата ви жена твърди и че последния път, когато е имала достъп до детето, е установила, че то разполага със записи на песни с просташко съдържание за възрастни.

Усетих как почервениявам от гняв.

— Ама това вече... това вече...

Така и не намирах думата. Нямаше дума, която да е достатъчно силна.

Найджъл Бати прихна, все едно най-сетне съм проумял за какво става въпрос.

ГЛАВА 34

— Може ли да видя медала? — попитах аз.

— Разбира се, защо да не може — възкликна майка ми.

Отиде при шкафчето, на което беше сложена стереоуредбата и аз я чух как рови из застраховките, банковите извлечения, писмата документите, трупали се цял живот.

Върна се с правоъгълна кутийка — на цвят беше морава отиваше дори към черно. Вътре върху аленото кадифе имаше сребърен медал, който едва ли бе от чисто сребро. Медальт на баща ми.

Беше със синьо-бяла лента: две широки отвесни бели ивици и една по-тъничка също бяла напреки, върху син фон. „За особени заслуги“, пишеше върху медала току до кралското изображение.

В горния край на кутийката с бяла коприна беше написано и името на производителя: „Изработено по поръчка — се казваше над номера на заповедта издадена от краля — от «Дж. Р. Грант и син ООД», Кондит Стрийт 60, Лондон“. Помнех как като малък съм си мислел, че името на търговското дружество — дали го имаше и досега? Дали щях да го открия, ако тръгнах да го търся? — ми се е струвало част от текста на похвалната грамота.

Извадих внимателно медала, с който бе удостоен баща ми, и отново, както и навремето, като дете, съм изненадан от тежестта му.

— Пат обича да си играе с него — засмя се майка ми.

— Позволила си на Пат да си играе с това тук? — зяпнах я изумен.

— Обича да ми го окача — засмя се тя. — Все едно съм принцеса Лейла в края на филма.

— Лея, мамо. Казва се принцеса Лея.

Вече минаваше полунощ, когато почувствахме колко уморени сме, за да седим край болничното легло на татко, но и сън не ни ловеше. Затова решихме да пийнем чай. Чаят и досега си оставаше отговорът на всичко, до който мама неизменно прибегваше във всякакви ситуации.

Тя отиде да сложи чайника, а аз стиснах медала и се замислих как игрите, които съм играл като малък, са ме подготвяли да се превърна в мъжа какъвто е бил баща ми, в мъжа, какъвто преди него е бил неговият баща: борец, воин, мъж, който целува за „сбогом“ някоя разплакана жена и отива на война.

Сега, припомнех ли си игрите, на които сме играли в полето и по задните улички на моето детство, те ми се струваха не просто детинско забавление, в което се коват мъжките добродетели — те сякаш ни бяха подготвяли за следващата война, за нашата Нормандия, Дюнкерк или Монте Касино.

Моето поколение беше играло с пушки играчки — или с пръчки, които уж са пушки, или с пръсти, които пак уж са пушки, с всичко, което е могло да мине за пушка, — и никой не е смятал, че това е нездравословно или просташко. Ала в младостта си единствените войни, които видяхме, бяха войни на дребно, телевизионни войни, истински и опасни за живота на онези, които не участват в тях, точно колкото видеоигрите.

Моето поколение, последното поколение момченца, играли си с пушки играчки, извадихме по-голям късмет, отколкото съзнаваме. Когато пораснахме, не ни се наложи да участваме в истинска война. Нямаше германци или японци, с които да се сражаваме.

Нашите жени — ето с кого воювахме ние, моето поколение мъже, благословени с мир. И залите за бракоразводни дела, ето къде водехме малките си мръсни войни.

Бях виждал белезите по тялото на баща си толкова често, че знаех — войната не е като във филм по Джон Уейн. Ала мъжете, които бяха оцелели — и които се прибраха, общо взето, здрави и невредими, — бяха намерили жени, които да обичат до гроб. Кое беше за предпочитане? Войната и свършената любов? Или мирът и любовта, която идва на пресекулки, през пет, шест, седем години? Кой всъщност беше късметлията? Баща ми или аз?

— Харесваше онова момиче, нали? — попита мама, след като се върна в стаята, понесла във всяка ръка по чаша, над която се виеше пара. — Жената, де, Сид. Харесваше я много.

Кимнах.

— Жалко, че не останахме по-дълго заедно. Както вие с татко. Напоследък това май е невъзможно.

— Гледаш прекалено сантиментално на миналото — отбеляза мама, но не с укор. — Смяташ, че всичко е било цветя и рози. Всъщност обаче беше по-тежко.

— Да де, но вие с татко сте били щастливи.

— Да, бяхме щастливи — потвърди тя и се вторачи някъде пред себе си. — Бяхме щастливи.

Помислих си: аз също.

Сетех ли се за детството, си представях слънчев август съвсем в началото на месеца, когато дългата шестседмична почивка се простираше славно пред мен и аз знаех, че ще ходим с колата по провинциални кръчми, където татко ще играе с чичовците на стрелички, ще носи на нас с братовчедите, заиграли се в тревата, лимонада и пържени картофи, а майките ни ще се заливат от смях над детските колички, оставени край дървените маси, и ще се забавляват досущ мюсюлманки отделно от мъжете.

Или пък други празници, например Бъдни вечер, когато късно през нощта чичовците и лелите пушеха цигари, черпеха се и играеха карти, а на другия ден ни водеха да ритаме топка в обвития с мъгла Ъптън Парк.

Или пък някой друг празник, когато ходехме на крайбрежието с огромните розови облаци на захарния памук и миризмата на море и пържен лук или пък на надбягвания с кучета, където мама задължително залагаше на номер шест, понеже ѝ харесваха цветовете, харесваше ѝ как червената цифра се откроява върху черно-белите ивици.

Бях признателен за това детство в предградията, за спомените как сме се возили с колата, как сме правили дребни залози и сме ходили на едnodневни излети — моето детство бе озарено от живот и любов, беше минало в прекрасно време, когато в „Уест Хам“ още играеше Боби Мур, всички гледаха по телевизията „Мис Свят“ и мама и лелите ми ходеха с минижупи.

И макар че в детството на сина ми имаше повече вещи, в него присъстваше и вцепеняващото разорение на развода.

Сега синът ми рикошираше с цялата дипломатичност и емоционална броня, на каквито е способно едно петгодишно дете, между майка си и приятеля ѝ и баща си и тежко нараненото му сърце.

Малка компенсация за това бяха видеото и возенето на предната седалка на лъскав автомобил.

Имах чувството, че ние с Джина — и милионите семейства като нас — не сме оставили на следващото поколение кой знае какво наследство.

— Между нас се получи, защото положихме усилия да се получи — отбеляза мама. — Понеже искахме да се получи. Понеже се държахме един за друг дори когато нямахме пари и не можехме да имаме дете. Човек трябва да се бори, ако иска да има щастлив завършек, Хари. Той не ти пада от небето.

— Ти какво си мислиш, че не съм се борил да има щастлив завършек ли? Че не съм достатъчно борбен ли? Че не съм като татко?

Беше ми любопитно какво мисли мама. Навремето, когато бях млад и наперен, смятах, че родителите ми не познават живота извън добре поддържаната градинка и хола, където винаги беше прекалено топло. Сега обаче не мислех така.

— Според мен, Хари, ти си много борбен. Но понякога се увличаш. Не можеш да бъдеш същият, както баща си — сега светът е различен. Живеем едва ли не в друг век. На теб ти се налага да водиш други битки и не можеш да очакваш, че ще ти окачат медал. Нима мислиш, че баща ти е щял да се справи, ако му се е налагало да гледа сам дете? Обичам го повече от всичко на този свят, но това нямаше да му бъде по силите. Ти трябва да си силен в друго. Да си твърд по различен начин.

Точно прибрах медала в кутийката и телефонът иззвъня.

Мама погледна бързо часовника, после мен и очите ѝ се напълниха със сълзи. Минаваше четири след полунощ, можеше да се обажда само чичо Джак, който беше останал в болницата.

И двамата разбрахме.

Притиснахме се един в друг, а телефонът продължи да си звъни в антрето. Звънеше и звънеше.

— Трябваше да бъдем до него — простена майка ми, както щеше да стене многократно през следващите дни, седмици и години. — Трябваше да бъдем до него.

Помислих си горчиво, че щастливият завършек явно изглежда така. Живееш цял живот с някого, а после, когато той си отиде преди теб от този свят, имаш чувството, че си останал без крайници.

На моето поколение — поколението, което се чукаше, без да подбира, и вечно оплескваше всичко, — щеше да му бъде спестено ако не друго, то тази болезнена ампутация. Освен ако и ние нямахме своите щастливи завършеци.

Вдигнах телефона и чичо Джак ми съобщи, че баща ми е починал.

Сутринта отидох при Пат веднага щом го чух да се отправя към кашона с играчките, които майка ми и баща ми държаха в някогашната детска. Синът ми спеше там винаги когато им дойдеше на гости.

Пат ме погледна още сънено над кашона, стиснал във всяка ръка по една фигурка от „Междузвездни войни“. Гушнах го, целунах го по сладкото личице и седнах на леглото, след което го сложих на коленете си.

— Нощес дядо ти е починал, Пат.

Той примига със сините си очи.

— Беше много болен и вече няма да се мъчи — продължих аз. — Сега е намерил покой. Можем само да се радваме, нали? Вече не го боли. Никога вече няма да страда.

— Къде е сега?

Върви, че отговори на такъв въпрос.

— Тялото му е в болницата. След известно време ще го погребем.

Дадох си сметка, че изобщо не познавам бюрокрацията на смъртта. Кога ще приберат тялото от болницата? Къде ще го държат преди погребението? И кои са тези „те“?

— Сега сме тъжни — продължих аз. — Но някой ден ще бъдем признателни, че дядо го е имало. Ще разберем, че сме били щастливци: аз съм извадил късмета да имам такъв баща, а ти — да имаш такъв дядо. И двамата сме големи късметлии. Днес обаче не можем да бъдем щастливи. Прекалено рано е.

Пат кимна много делово.

— Още в болницата ли е?

— Тялото му е в болницата. Но духът му вече не е там.

— Какво е това „дух“?

— Искрицата живот, направила дядо ти такъв, какъвто го помним.

— И къде е отишъл духът?

Поех си въздух.

— Според някои духът се преселва на небето и живее вечно. Според други просто изчезва и ти заспиваш вечен сън.

— Според теб какво става с духа?

— Според мен продължава да живее — отговорих аз. — Нямам представа дали на небето или някъде другаде, на място, за което не знам нищо. Но при всички положения не умира. Живее вечно. Пък било то и само в сърцата на хората, които обичаме.

— И аз мисля така — съгласи се с мен моят син.

С раздрания покрив на колата си, който се вееше като разкъсано от силна буря платно, подкарах бавно по главната улица на градеца, в който бях израсъл и който сега направо не можех да позная.

Бакалиите и кафенетата, които помнех, се бяха превърнали я в агенции за недвижими имоти, я в поредния магазин на някоя от големите вериги. Нищо чудно, че ние, англичаните, развяваме толкова отчаяно знамето на свети Георги, та да си напомним, че корените ни са точно толкова дълбоки и ясно откромени, както корените на ирландците и шотландците. Това беше родният ми град. Но имах чувството, че съм могъл да се родя навсякъде другаде.

Изобщо не се ориентирах, докато не открих чичо Джак, усамотил се в стария „Червен лъв“, единствената кръчма, сякаш оцеляла по силата на някаква неписана заповед за закрила на културното наследство. Обгърнат от тютюнев дим, беше седнал под дъбовия гредоред на тавана, държеше фаса в шепа и отпиваше от минералната вода.

— Моите съболезнования за баща ти, Хари.

— Благодаря, чичо Джак.

— Ще пийнеш ли нещо? Или ще бягаме да вършим работа?

— Дай да не губим време.

Чичо Джак стоеше неотлъчно до мен, докато се борех с бюрокрацията на смъртта. Едвам се държах на крака от безсънието и стъписването, че баща ми вече го няма на този свят. Но благодарение на чепатото, пушещо като комин присъствие на чичо Джак като че ли ми беше по-лесно.

Отидохме в болницата и прибрахме от регистратурата окаяно малкото багаж на баща ми.

Портфейла му със снимката на неговия внук, очилата за четене, изкуствените зъби.

Това бе всичко, останало от него, и то ми беше връчено без излишни чувства и състрадание. Защо ще тъжат за него? Или за мен? Изобщо не са познавали баща ми. Продължихме нататък по веригата.

По някаква неизяснена причина трябваше да регистрираме смъртта му в градче, където дотогава не бях и стъпвал, макар че със закусвалнята „Бъргър Кинг“ и агенциите за недвижими имоти то ми се стори отчайващо познато.

Включихме се в несекващото шествие на живота и смъртта и се наредихме на опашката зад младо семейство, което регистрираше раждането на детето си, и пред бабка, която пък регистрираше смъртта на мъжа си. Защо ли Найджъл Бати се вайка толкова, задето мъжете умирали преди жените! Блажени са онези, на които не им се налага да идват на места като това, блажени са, които не са обречени да живеят сами.

Накрая се върнахме в родния ми град, за да уредим погребението. Подобно на кръчмата, и погребалният дом бе от местата, които не се бяха променили и си бяха същите, каквито ги помнех — двата славни жалона на английската главна улица, където човек се отцепваше до козирката или падаше мъртъв.

Докато растях, все си мислех, че погребалният дом, този бутик за опечалени, вечно е затворен с неговата тъжна витрина, където по километрите черна коприна на дълга върволица бяха наредени бели надгробни камъни. И сега реших, че бюрото не работи. Като малък, след като току-що бях открил, че няма да живея вечно, задължително подминавах много бавно това място. Сега влязох вътре. И не ми стана нищо. Чичо Джак отпусна леко ръка върху рамото ми и аз заговорих със собственика съвсем спокойно, сякаш го правех всеки Божи ден. Със смъртния акт помежду ни ми се стори съвсем естествено да приказвам със свъсеното старче за погребението на баща си. Почувствах се странно само за миг, когато собственикът извади така, сякаш се извиняваше, лъскава брошура. Трябваше да избира ковчег за баща си.

Брошура като брошура — с направени с вкус снимки, с красиво подреден текст. Старецът ме преведе внимателно през нея, като започна от най-евтиния, обикновен чамов ковчег и стигна до най-люксоznия, от твърда дървесина, облечен в нещо като червен атлаз и украсен с големи месингови ръкохватки.

Първият ми инстинкт беше да поръчам най-скъпия — защо да се скъпя, все пак става дума за родния ми баща, за него съм готов да се охарча, само и само да му взема най-хубавото. Вторият ми инстинкт обаче ми подсказа, че най-люксоznият ковчег е прекалено натруфен, та татко да спи в него вечния си сън.

Поколебах се, поколебах се и накрая казах на погребалния агент, че ще поръчаме втория като цена ковчег. После двамата с чичо Джак отново се озовахме на улицата — бях доволен от избора си.

— Ако можеше да види тоя тузарски ковчег, баща ти сигурно щеше да получи нервен пристъп — ухили се чичо Джак.

— Най-скъпия ли? — усмихнах се. — Да, и аз си казах, че е прекалено лъскав.

— Позлатени ръкохватки и драперия от червено кадифе, бре, бре, бре! — възкликна през смях чичо Джак. — Приличаше по-скоро на френска бонбоньера, отколкото на ковчег.

— Тате направо щеше да се обърне в гроба — подметнах аз. — Знам какво щеше да каже, ако му бяхме купили онзи ковчег: „Вие какво си въобразявате бе, хора! Аз да не съм Наполеон!“

Сякаш чувах гласа му.

Но всъщност нямаше да го чуя никога вече.

И щях да го чувам, докато съм жив.

ГЛАВА 35

— Две патици отиват на хотел — каза Еймън. — В най-добрия хотел на Килкарни. Смятат да изкарат незабравима събота и неделя. Но знаете ли какво става — влизат те в хотелската стая и що да видят: тук презерватив, там презерватив, няма презерватив. Е, ще му намерим цаката, пъчи се патокът, ще звънна на обслужване по стайте — да донесат. Звъни той на обслужване по стайте. Накрая пиколото пристига с презервативите. „Към сметката ли да ви ги впиша, господине?“, пита пиколото. А патокът като се разфучал, като се троснал — аз, разправя, да не съм някой перверзен тип! — Еймън свали в пълно мълчание микрофона от стойката. Щяха да добавят покъсно записа със смеха. — Много ми е мъчно за тоя паток, ще знаете — продължи той и тръгна да кръстосва по сцената, която изглеждаше по-ярка от обикновено, пред публика, която очевидно беше по-прилична от друг път. — Защото в Килкарни няма полово образование. Татко ми е казал, че мъжът е отгоре, а жената — отдолу. Та в първата ми по-сериозна връзка ние с гаджето спяхме на двуетажно легло. Там, откъдето съм родом, сексът си се предава по наследство — ако майка ти и баща ти не са се чукали, и ти не можеш да разчиташ на малко любов. — Той остави микрофона върху стойката и се ухили срещу прожекторите. — Пак добре, че успях да стана обигран любовник, но само защото наблегнах на сухите тренировки. Благодаря ви и приятна вечер!

Публиката заръкопляска неудържимо, а Еймън отиде отстрани на сцената, където го чакаше хубаво момиче с тефтер върху подложка, слушалки на ушите и бутилка бира. После — аха, и да припадне: свлече се на едно коляно и както държеше бутилката бира, се поизвърна и се издрайфа в кофата с пясък, съвсем истинска, а не бутафорна.

— Стоп, стоп! — провикна се режисьорът.

Изтичах на снимачната площадка, надвесих се над Еймън и го прегърнах през разтрепераните рамене. Ококорена от притеснение, до мен стоеше Мем — с дрехи беше направо неузнаваема.

— Не се плаши, Еймън — рекох аз. — Какво си се гипсирал такъв! Снимаме някаква си реклама за бира.

— Не съм уплашен — пророни той едва чуто. — Вълнувам се.

Аз не се вълнувах. Бях уплашен. Много уплашен.

Баща ми, по-точно тялото му беше в погребалния дом. И аз трябваше да го видя.

Собственикът беше споменал, че има възможност да видим тялото — да видим любимия човек, намерил вечен покой, изрече той тихо, горд от услугата, която предлагаха безплатно, — и тази среща, тази окончателна среща между мен и баща ми придоби в съзнанието ми чудовищни размери.

Как ли щях да се почувствам, когато зърна в ковчега човека, дал ми живот? Щях ли да рухна? Щях ли да издържа да гледам могъщия си закрилник, който очаква да бъде вкаран в гроба? Все си мислех, че ще ми дойде много, че ще рухна и ще се прекърша, че годините ще изчезнат яко дим и аз отново ще се превърна в ридаещо момченце.

Видех ли го да лежи там, жестоката истина за смъртта му щеше да прекрачи рамките на всички съмнения и неверие. Щях ли наистина да го понеса? Ето какво исках да узная. Бях научил, че и да ти се роди дете, това още не означава, че си пораснал и си станал зрял човек. Дали наистина трябва да погребеш баща си, за да се почувстваш голям?

Чичо Джак пак ме чакаше в старата кръчма „Червеният лъв“. Попитах мама иска ли да дойде с мен, а тя само поклати глава и се извърна. Не я винях. Но исках да разбера дали ще успея да преглътна, че вече съм сам. Е, не съвсем сам, разбира се. Имах си мама, която спеше на лампа — още не можеше да се окопити, че за пръв път в живота си е сама. Имах си Пат, който се мяташе между радостта да види отново Джина и задушаващата мъка у нас. Имах и Сид, залутана в далечен край на града, където живееше с друг мъж.

Сега, когато баща ми си беше отишъл, дълбоко в себе си се чувствах сам — безвъзвратно и завинаги.

Дори и отношенията ни да бяха обтегнати, баща ми винаги бе мой щит, мой ангел пазител, мой най-могъщ съюзник. Дори и да се карахме, дори и да го разочаровах или подвеждах, винаги бях сигурен, че за мен той е готов на всичко. Сега вече не можех да разчитам на това.

Чичо Джак угаси фаса, останал от саморъчно свитата цигара, и си допи минералната вода. Отидохме в погребалния дом, без да си кажем почти нищо, но когато влязохме и камбанката оповести пристигането ни, чичо сложи ръка върху рамото ми. Не искаше да вижда тялото на брат си. Правеше го заради мен.

Собственикът на погребалния дом ни чакаше. Въведе ни във вестибюла, който приличаше на нещо като гардеробна. От двете страни се спускаха тежки завеси, зад които имаше към десетина отделения. Поех си въздух и застинах, когато старецът дръпна една от завесите и аз видях баща си в ковчега.

Само че това не беше баща ми. Вече не беше. Върху лицето му — единствено то се виждаше иззад отместения надолу капак, — се четеше израз, какъвто не бях виждал никога дотогава. Баща ми не изглеждаше умиротворен, не се вместише в нито едно от утешителните клишета, които употребяваме за мъртъвци. Лицето му беше безизразно. Нямаше нищо общо с татко, бе лишено от самоличност, беше пречистено от болката и изтощението. Все едно чуках на врата и откривах, че вътре в къщата няма никого. Сякаш бях сбъркал входа. Живецът беше напуснал тялото на баща ми. Бях повече от сигурен, че душата му е отлетяла. Бях дошъл, за да видя баща си, да го погледна за последно. Но не го намерих.

Прииска ми се да видя Пат. Да го притисна до себе си и да му кажа, че всичко, в което толкова силно се опитваме да повярваме, си е самата истина.

ГЛАВА 36

Обикновено стоях вътре в къщата и скрит зад щорите, наблюдавах как сребристото ауди пъпли по улицата и търси къде да спре. Днес обаче, още щом ги зърнах да се задават, щом видях вече познатата кола с познатата конфигурация, излязох навън.

На задната седалка — русата главица на Пат, синът ми разглеждаше новата дрънкулка, която явно му бяха подарили. На предната седалка — Джина, извърнала се да му каже нещо. А зад волана — невъобразимият Ричард, мъжът, който е почти разделен, самоуверен и сдържан, сякаш си беше съвсем естествено да разкарва из града с аудито Джина и Пат.

Никога досега не бях разговарял с него. Когато връщаха Пат, никога не го бях виждал да слиза от автомобила. Беше мургав, едър и както би могло да се очаква, носеше очила. Беше хубав, както е хубав Кларк Кент. Точно пред нас имаше мъничко място за паркиране и аз загледах как копелдакът му с копелдак маневрира нещо и вкарва на милиметри аудито.

Джина обикновено чукаше на вратата, казваше ми едно „здрасти“ и целуваше набързо Пат за „довиждане“ Предаването се извършваше с минимум любезности, доколкото изобщо намирахме сили за любезности. Но все пак се стараехме. Не заради самите нас, а заради детето. Днес обаче ги чаках на входната портичка. Джина като че не се изненада особено.

— Здравей, Хари.

— Здравсти.

— Виж какво имам! — възкликна Пат и размаха новата си играчка — някакъв зъл пластмасов извънземен с небивало грамадно лазерно оръжие, — после профуча покрай мен и хлътна в къщата.

— Моите съболезнования за баща ти — каза Джина, както стоеше от другата страна на портичката.

— Благодаря ти.

— Наистина ми е много мъчно. По-благ човек не съм познавала.

— Беше луд по теб.

— Аз също.

— Благодаря за играчката на Пат.

— Ричард му я купи в „Хамли“.

— Браво на Ричард, мъж на място.

Тя ме стрелна с поглед.

— Е, да вървя — рече ми.

— Аз пък си мислех, че не одобряваш Пат да играе с оръжие. Джина поклати глава и се подсмихна — един вид, изобщо не е смешно.

— Ако наистина те интересува, съм на мнение, че по света бездруго има прекалено много насилие, за да насърчаваме децата да мислят, че оръжието е някакво безобидно забавление. Но Пат настоя да му купим играчката.

— Няма да ти го дам, Джина.

— Съдът ще реши. Излишно е да...

— Промених си целия живот, само и само да гледам сина си. Работя на непълен работен ден. Научих се да се оправям вкъщи, да върша неща за които преди не съм се и замислял. Как да храня Пат, как да го обличам, как да го слагам да спи. Да отговарям на въпросите му, да бъда до него, когато е тъжен или уплашен.

— Все неща, които, общо взето, съм правила сама години наред.

— Точно за това ти говоря. Научих се да се грижа за нашето дете така, както ти се грижеше за него. А после ми идваш тук и ми разправяш, че всичко е приключило.

— През последните няколко месеца, Хари, се справи добре. Но какво искаш сега? Медал ли?

— Не са ми притрябвали медали. Не съм направил кой знае какво. Но ти, Джина, очакваш от мен твърде много. Научих се да бъда истински баща на Пат — бях принуден да го сторя. А сега искаш от мен да се държа така, сякаш това не се е случило никога. Не мога да го направя. Как бих могъл? Кажете де!

— Какво става там? — провикна се Ричард, след като слезе от аудито.

Значи имал все пак крака.

— Качвай се в колата, Ричард — каза Джина.

— Точно така, Ричард, качвай се в колата — обадох се и аз.

Той замига зад очилата и се върна в аудито.

— Трябва да решиш какво точно искаш, Джина. Трябва да решиш всичките.

— Какви ги говориш?

— Говоря ти, че мъжете също носят отговорност за децата си. Говоря ти, че и те трябва да участват във възпитанието им. Но така, както го искаш ти, няма да стане. Не можеш да очакваш от нас хем да участваме в отглеждането, хем после, когато ти хрумне, да изчезнем от хоризонта, сякаш това е чисто женска работа и трябва да се държим като бащите си. Спомни си за това следващия път, когато се видиш с адвокатата си.

— И ти запомни нещо, Хари.

— Какво?

— Аз също обичам сина си.

Пат беше горе в стаята си и изсипваше върху пода един от кашоните с играчки.

— Добре ли прекара, моето момче? С мама и Ричард, де.

Думите ми прозвучаха прекалено бодряшки, сякаш говореше водещ на телевизионна игра, обявил, че предстои да се раздава голямата награда, аз обаче бях решил да правя, да струвам, но да не допусна Пат да се разстройва от новия ни живот. Не исках да се чувства предател всеки път, когато отива да се позабавлява с майка си и с гаджето ѝ. Ала не ми се искаше и да прекарва прекалено добре с тях.

— Ядваше се — отвърна момчето. — Мама и Ричард се скараха.

Каква прекрасна новина!

— Защо, моето момче?

— Накапах със сладолед седалката на тъпата му кола. Той заяви, че не трябвало да ям сладолед в колата.

— Но инак Ричард ти е симпатичен, нали?

— Ядва се.

Домъчня ми за този мъж, когото изобщо не познавах. Но не много. Съвсем мъничко. И все пак ми домъчня. Бе почти невъзможно да изпълни ролята, която си беше избрал. Опитах ли се да бъде баща на Пат, почти със сигурност щеше да се издъни. Ако ли пък решише да

бъдат приятели, също щеше да се провали. Ричард обаче все пак имаше избор.

Кой е попитал Пат дали иска да си изяде сладоледа на задната седалка в сребристото ауди?

Сид се беше хванала на работа в един от модните азиатски ресторанти, които напоследък никнеха като гъби след дъжд из целия град и в които предлагаша тайландски рибени хапки, стъклени спагети по японски и студени виетнамски руладини — те сякаш идваха от едно и също място, да си рече човек, че цял континент е превърнат в огромна кухня, снабдяваща Запада. Заведението беше светло и бяло, цялото в лъскаво дърво и бляскав хром — имах чувството, че съм се озовал в художествена галерия или в кабинета на зъболекар хирург.

Видях от улицата как Сид слага пикантни скариди по малайзийски, над които се виеше пара, пред две млади жени, благодарили ѝ с усмивка.

Подобно на всички останали келнерки, и тя беше с колосана бяла престилка, черен панталон и бяла блуза. Беше се подстригала късо, почти по момчешки, и с едно отскачане до фризьора се беше прехвърлила от венеца, какъвто са носели героините на Ф. Скот Фицджералд, на прическите, с каквито са ходели момичетата от поколението на „Бийтълс“. Знаех, че когато една жена се подстриже, това означава нещо, но какво точно — не помнех.

Сид се отпрати към дъното на ресторанта и пътем каза нещо на чернокожия младеж зад бара, който се засмя. После изчезна в кухнята. Седнах в предната част на заведението и я зачаках да се появи отново.

Минаваше три, хора почти нямаше. Освен мен и двете млади жени, поръчали си пикантни скариди, единствените други посетители бяха трима добре почерпени бизнесмени, пред които се мъдреха празни бутилки японска бира. Една младичка сервитьорка ми донесе листа с менюто точно когато Сид изхвърча през летящата врата на кухнята.

Крепеше на равнището на главата си с една ръка поднос, върху който имаше още три бутилки японска бира. Сложи ги пред пияните костюмари, без да забелязва и мен, и червендалестите им, мръснишки ухилени физиономии.

— Кога приключваш работа? — попита единият.

— Сигурно ви интересува с кого приключвам — тросна се Сид и точно когато ония прихнаха, се обърна и най-после ме видя.

Дойде бавно на моята маса.

— Какво искаш?

— Какво ще кажеш, дали да не прекараме остатъка от живота си заедно?

— Вече сме го обсъждали. А ти какво ще кажеш за едни спагети?

— Защо не! Имате ли от ония, дебелиите?

— Юдон ли? Разбира се, че имаме. Предлагаме ги с бульон със скариди, риба, черни гъби и всички останали вкуснотии.

— Всъщност не съм чак толкова гладен. Но какво съвпадение, нали? Да се срещнем толкова неочаквано.

— Определено, Хари. Как разбра, че работя тук?

— Не съм разбрал. Това е четирийсет и второто заведение, в което влизам от няколко дни.

— Ти наистина си луд.

— Луд по теб.

— Луд за връзване. Как е баща ти?

— Утре е погребението.

— Божичко! Моите съболезнования. Пат как е?

Поех си дълбоко въздух.

— Много се обичаха. Знаеш го. Загубата е тежка за него. И аз не знам как е... криво-ляво се държи. Майка също. Веднъж да мине погребението, и ще се поуспокоим.

— След погребението понякога е още по-страшно. Всички се прибират, животът продължава. Но за теб вече той е друг. Мога ли да помогна с нещо?

— Да.

— С какво?

— Разреши ми да те изпратя до вас.

— Стига си ме преследвал — рече Сид, докато вървахме по притихналите бели странични улички на Нотинг Хил. — Това трябва да престане.

— Имаш хубава прическа.

Тя се хвана за бретона.

— Лошо е за теб, за мен също — продължи Сид.

— Ох, не знам. Не ми се вижда чак толкова лошо.

— Знаеш какво имам предвид.

— Искам да живеем като семейство.

— Пък аз си мислех, че мразиш такива семейства — семейства, пълни с чужди деца и бивши съпрузи. Мислех, че не искаш чак толкова усложнен живот.

— Не искам неусложнен живот. Искам живот с теб. И с Пеги. И с Пат. И може би с едно наше си детенце.

— А, такова ли семейство искаш? С твоето дете и моето дете, които бият нашето дете. Ще ти писне. Наистина, Хари. Ще издържиш... и аз не знам колко ще издържиш.

Никога няма да ми писне да живея с теб. Виж какво, върху ръката на татко имаше татуировка — дълги ножове, каквито носят командосите, и под тях думите: „Заедно ще победим.“ Ето това искам.

— Да си направиш татуировка ли?

— Не.

— Да станеш командос?

— Казвам ти, че ако бъдем заедно, всичко ще се нареди. Не знам що за семейство ще създадем, понеже никога досега не съм имал такова семейство. Знам обаче, че заедно ще бъдем по-щастливи, отколкото ако се опитаме да живеем с друг. Помисли си, чу ли?

— На всяка цена, Хари. Днес на вечеря ще го обсъдя с мъжа си.

Бяхме спрели пред голяма стара белосана къща, която още преди четирийсет години е била превърната в жилищна кооперация с много апартаменти.

— Не знам какво друго да ти кажа, Хари — рече Сид.

Точно тогава от входа като хала изхвърча Джим — беше с гипсирана ръка, прихваната с бинт.

— Само да си припарил до жена ми, негодник такъв! — изкрещя той, после описа кръг и ботушът му, с каквито се разхождат мотоциклетистите, ме фрасна по устата.

Залитнах назад, краката ми се подкосиха, сякаш са кашкавалени, венците ми очевидно бяха разранени, защото от тях потече кръв. Две неща бяха ясни.

Джим знаеше едно-друго за бойните изкуства. И отново беше паднал от мотоциклета.

Отскочих при кофите за боклук и вдигнах юмруци, понеже онзи пак ми налетя, но Сид застана между нас и го хвана за гипсираната ръка, при което Джим ревна от болка.

— Остави го! Не го закачай! — кресна тя на мъжа си.

— А ти не ми пипай ръката, чу ли! — извика ѝ Джим. Но ѝ позволи да го поведе към входа. По едно време се обърна и изсъска: — А съм те видял още веднъж, а си останал без зъби.

— Няма да ми е за пръв път.

Не му обясних, че когато съм бил на пет години, едно добродушно куче ме е бутнало и аз съм паднал по лице. Нямах да прозвучи особено мъжествено.

Джим се прибра във входа, както си държеше гипса.

Сигурно живееха на първия етаж, защото ми се стори, че чувам плача на Пеги. Сид се обърна и ме погледна.

— А сега, Хари, ме остави, много те моля.

— Ти все пак си помисли — изпелтечих аз със стекли кървави устни. — И аз те моля, помисли върху предложението ми.

— Никога не се отказваш, нали? — рече ми тя.

— Наследил съм го от баща си — отговорих аз.

После Сид затвори входната врата на голямата бяла къща и се върна при живота си.

ГЛАВА 37

На километър и половина от дома на родителите ми има черквица, кацнала на хълм.

Като момче често се разхождах в топлите летни вечери по места, където не би трябвало и да припарвам, случвало се е да се мотая и из гробището до черквата, където пиех ябълково вино, давех се с евтини цигари и надничах през мерника на въздушната пушка на моя приятел.

Не бяхме чак такива смелчаци, каквито се пишехме. И при най-малкия звук: вятър в дърветата, шумоленето на листата, плъзнали се по някоя студена надгробна плоча, греда, изпукала вътре в черквата, ние с приятеля ми направо си умирахме от страх да не би мъртъвците да вземат да ни се разкрият. А сега тук щяха да погребат баща ми.

Събудиха ме велосипедът на младия раздавач, който пъкна набързо вестник „Мирър“ в пощенската кутия, и жуженето на транзистора в кухнята. Сънен, си помислих, че започва поредният най-обикновен ден.

Но след закуска ние, аз и синът ми, облякохме мрачните униформи на покрусата — чувствахме се доста зле с черните вратовръзки и белите ризи и след като седнахме на пода на някогашната ми детска стая, се заехме да ровим в кутиите със снимки, утешавайки се с образите на моя баща и дядо на Пат.

Времето потече обратно, взе да се разплита като кълбо. Имаше лъскави цветни фотографии на татко и Пат — как отварят коледните подаръци, как синът ми кара велосипедчето все още с помощни колела, как току-що е проходил и как спи малко след раждането си в ръцете на своя грейнал в усмивка дядо.

И много снимки с вече излинали цветове: татко, мама и ние с Джина в деня на нашата сватба, аз като ухилен юноша заедно с баща си, пращящ от здраве петдесетгодишен мъж, двамата сме се прегърнали отзад в градината и си личи, че татко се гордее много и с нея, и със сина си, и още по-назад във времето, аз като недодялано единайсетгодишно хлапе заедно с родителите си и с още доста роднини на сватбата на някаква братовчедка.

Снимки, отвеждащи ме до първите ми спомени от този свят и дори преди това: черно-бяла снимка, на която съм съвсем малък, с офъкана косица, снимали сме се с татко заедно с конете на Солсбъри Плейн, още една черно-бяла снимка, на която баща ми ме е гушнал на някакъв ветровит плаж, сивкави фотографии, на които той е в униформа, снимки и от сватбата на нашите.

Няма снимки, на които татко да е дете. Знаех, че са били много бедни и не им е било по джоба да си купят фотоапарат, въпреки това имах усещането, че животът му е започнал именно с малкото ни семейство.

Долу бяха започнали да пристигат цветя. Ние с Пат отидохме на прозореца в стаята на родителите ми, който гледаше към улицата, и видяхме как цветарят разтоварва от камионетката букетите. Не след дълго цялата морава отпред беше покрита с цветя в целофан и аз волюневолю се сетих за принцеса Даяна и морето от букети, блискало се чак до черните перила на кралските дворци. Това просто бе поредната поръчка на цветаря, и то първата за деня, но той очевидно беше развълнуван.

— Жалко, че не съм познавал съпруга ви — чух го да казва на мама и усетих, че е искрен.

Когато внесоха ковчега в черквата, се засмяхме. Засмяхме се от отчаяние, сякаш така слагахме бент пред сълзите, опасявайки се, че ако се разплачем, няма да можем да спрем.

Ние с майка ми и със сина ми вървахме след ковчега, но кой знае защо, четиримата мъже, които го носеха, спряха в притвора. Ние с Пат държахме мама от двете страни, бяхме я прегърнали, но забила поглед в земята, тя продължи да крачи. И спря чак когато си удари главата в ковчега на своя съпруг.

Залитна назад, хвана се за челото и погледна дали по пръстите ѝ има кръв, после се извърна към мен и двамата се засмяхме. И двамата чувахме гласа на татко, неговия изпълнен с грижовност и обич глас на лондончанин кореняк: „Какви ги вършиш, жено?“

Сетне влязохме в прохладната черква и сякаш хлътнахме в съновидение. В съновидение, където всички, които някога сме познавали: роднини, семейни приятели, съседи от настоящето и

миналото, мъже от Кралската военна флота, запознали се като младежи и сега прехвърлили седемдесетте, са се събрали като за последно и са запълнили до краен предел храма. Някои вече плачеха при вида на ковчегата с баща ми.

Тримата седнахме на първия ред. Навремето „тримата“ би означавало ние с майка ми и баща ми. Сега бяхме аз, майка ми и синът ми. Мама и Пат вече не се смееха, бяха се втренчили в плочника по пода и аз загледах викария, който започна със стих от Книгата на Исая:

— Ще прековат мечовете си на ораля и копията си — на сърпове: народ срещу народ не ще дигне меч и няма вече да се учат на война.

Проповедта беше за добрия воин, станал миротворец, за воина, научил се да бъде любещ съпруг, добър баща, внимателен съсед. Личеше си, че свещеникът е поработил доста върху проповедта, разговарял е с мама, с чичовците ми и със съседката леля Етел, която всъщност не ми беше леля. Но той не познаваше баща ми, затова не можеше да предаде неговия дух, смисъла на живота му.

Чак когато старата песен, избрана от мама, огласи препълнената черква, усетих колко много сме загубили и ми домъчня непоносимо.

Рухнах не толкова от песнопенията, проповедта, добронамерените любезности или лицата на хората, познавали баща ми, колкото от тази стара песен. От гласа на Синатра, много млад, много чист, без самонадеяността и цинизма от по-късните години. Той се извиси и се зарея из малката черквица.

Мама не се и помръдна, но аз усещах, че е притиснала Пат по силно, сякаш от страх да не бъде отнесена на друго място и в друго време, някъде в самотното бъдеще, където ще спи на лампа, или в изгубеното, невъзвратимо минало.

*Някой ден,
ако много ми домъчнее
и светът е студен,
ще бъда като озарен
от този спомен за теб,
от спомена как си изглеждала тази вечер.*

Сякаш чувах гласа на баща си, чувах как той роптае защо е избрала точно това парче, чувах как се възхищава на жената, с която е живял цял живот, но която въпреки това не е престанала да го изумява.

„Не ранният Синатра, жено! Не тия сладникави бози, които е записвал за «Кълъмбия»! Щом си решила да е Синатра, нека поне да е нещичко от албумите му от петдесетте години, които е правил за «Капитъл»: «Песен за моята любима», «Ангелски очи», «Рано-рано, призори», някое от великите парчета, които е изпълнявал по заведенията. Какви са тия ранни песни! И какво толкова не му харесваш на Дийн Мартин? Винаги съм предпочитал него!“

Така си беше. Любим певец на баща ми беше Дийн Мартин. Колкото и да обичаше Синатра, го смяташе за малко лигав и сладникав. Предпочиташе по-твърдите парчета на Дийн Мартин. Но тази песен не я беше избирал той, разбира се. Беше я избирала мама. Та да покаже не как татко е възприемал себе си. А как тя го е възприемала, познавала, обичала.

*Тъй прелестна си!
С таз усмивка мила,
с лице прекрасно...
Какво ли друго ми остава,
освен да те обичам,
каквато си тази вечер.*

Изнесоха от черквата ковчега на баща ми — полека, полека — и тръгнаха с него към гробищата, а ние, смаяни от обредите на смъртта, поехме отзад към най-пресния гроб на полегатия хълм, осеян с надгробни камъни.

Падаше се в края на дълга редица гробове и някой ден, след като черквицата видеше още много погребения, щеше да ни бъде трудно да

намерим мястото, където баща ми спи вечен сън, защото то щеше да се пада наред гората от надгробни плочи и щеше да бъде едно от многото. Днес обаче не беше така. Днес баща ми беше последният пристигнал в това вечно място. Днес беше много лесно да намерим гроба му.

Видях надгробния камък: бял и новичък, с епитафията на баща ми, изсечена с лъскави черни букви в горния край, беше оставено и място за още един надпис — този на съпругата, на майка ми, на бабата на Пат, който един ден също щеше да бъде добавен.

Върху камъка пишеше:

„ПАТРИК УИЛЯМ РОБЪРТ СИЛВЪР“

Име от времето, когато обикновените семейства са давали на децата си колкото имена са могли да запомнят, възможно най-много, а под датите на раждането и на смъртта бе изсечено:

„ЛЮБИМ СЪПРУГ, БАЩА И ДЯДО“

Викарият говореше нещо от рода на прах при прах, пръст при пръст, елате, блажени чада на моя Отец, приемоте царството, приготвено за вас още от сътворението на света, аз обаче чувах само една стара песен, където някой молеше някого да не се променя.

Бяхме застанали до прясно изкопания гроб, пред огромно множество опечалени. Някои не познавах. Някои познавах, откакто се помнех. Но и познатите лица се бяха променили: помнех засмени чичовци и красиви лели в разцвета на силите, добрите години на новите коли, ярките дрехи и летните дни на плажа, деца, които растат или вече са отраснали.

Сега познатите лица бяха по-стари, отколкото бях очаквал, а с времето самоувереността на трийсетте и четирийсетте години се бе

поразсеяла. Бяха се стекли да видят как погребват баща ми, първия от тяхното поколение, напуснал този свят, и вероятно собствената им смърт изведнъж им се е сторила съвсем близка. Плачеха и за татко, и за себе си.

Виждах в далечината полето, където като малък се бях скитал — тъмнокафяво, правоъгълно като футболно игрище и обточено от страни с чепати голи дървета.

Дали дечурлигата още си играеха по тези изровени ниви? Кой знае защо, ми се струваше малко вероятно. Аз обаче още помнех всяко изумрудено ручейче, всеки разкалян ров, жабунясалото езеро на сред гъстата горичка, селяните, които все ни пъдеха — мен и приятелчетата, градски чада, израсли в предградията.

Тук нямаше и следа от агенциите за недвижими имоти и търговските центрове, които се намираха само на хвърлей. Тук, накъдето и да се обърнеш, се виждаха ниви. Тук човек се чувстваше наистина в провинцията.

Точно заради това баща ми беше избягал от големия град. Тези поля, където като малък си бях играл — за тях беше мечтал татко и сега пак сред тях щяхме да го погребем.

Хората наоколо вече плачеха — по-силно, по-неудържимо, по-горестно, вдигнах глава и погледнах сълзите по любимите лица. Братята на татко. Съседите. Мама и синът ми.

Аз обаче стоях със сухи очи и гледах как спускат ковчега на татко в прясно изкопания гроб, бях притеглил до себе си с едната ръка мама, която пък бе прегърнала разридания си внук, а с другата бях бръкнал дълбоко в джоба на черния костюм и стисках сребърния медал на баща си така, сякаш няма да го пусна, докато съм жив.

ГЛАВА 38

— Светът се променя — каза Найджъл Бати. — Сега вече не сме седемдесетте. Вече не е като в „Крамър срещу Крамър“. В бракоразводните дела за местоживеене на детето законът и досега защитава майката — така ще бъде винаги. Но все повече хора си дават сметка, че не всякога лошият е бащата.

— Не искам синът ми да расте с чужд човек — рекох по-скоро на себе си, отколкото на адвоката. — Неприятно ми е да живее под един покрив с мъж, който изобщо не се интересува от него. С мъж, който се интересува единствено от майка му.

— Няма да се докараме чак дотам. Каквото и да твърди жена ти, тя ви е зарязала и двамата. И докато си се грижел за сина си, си се справял много добре. Каквото и да разправя тя пред адвоката си.

— Направо не мога да повярвам, че ме изкарва чак такъв непрокопсаник. Ако не злословеше по мой адрес, щях да я уважавам. Но така... Направо ми причернява пред очите. Нали ме разбираш, Найджъл?

— Разбирам те, разбирам те, и още как.

Моят адвокат вече не беше господин Бати, сега бе Найджъл и си говорехме на „ти“. Беше ми разказал патилата си.

Преди седем години се оженил за францужойка, с която се запознал в юридическа кантора в Лондон. Оженили се, подир година им се родили близначки. След две години обаче бракът им се разпаднал и жената — бившата, де — решила да се върне във Франция. С одобрението на Апелативния съд получила разрешение да изведе дъщерите от страната. Оттогава Найджъл Бати не ги бил виждал.

— Така децата ми в крайна сметка загубиха единия си родител и рано или късно ще намразят другия — рече адвокатът. — Заради някакъв тъп съдия, решил, че майката е единственият родител с някакво значение за децата. И аз не съм единичен случай: доста бащи губят всякаква връзка с децата си. Защото жените, за които са се оженили, са решили да ги накажат.

Зацъках състрадателно. Вече беше късно и чистачките сновяха из празната кантора в Уест Енд. Бати седеше зад писалището и гледаше през прозореца задръстването по Хановър Скуеър.

— Децата ми със сигурност ще се чувстват по-добре с двама родители. Но за да постигна невъзможната задача да им осигуря двама родители, трябваше да направя известни компромиси. Докато в съдебните дела за местоживеенето на детето няма място за компромиси. И в тях не се отчита кое е най-добро за детето. Би трябвало да е така, но не е. В тях е важно какво е решила майката. — Той си свали очилата и разтърка очи. — Законът се е опитал да премахне сблъсъка в такива дела, но те неминуемо приключват с победа за единия родител и с поражение за другия. Обикновено губи мъжът. Но невинаги — ето това се е променило през последните двайсет години. И в нашия случай ние можем да победим. Заслужаваме го.

— Да де, но тя обича детето.

— Моля?

— Джина обича Пат. Знам.

Найджъл взе да реди някакви книжа по писалището, сякаш го е срам заради мен.

— Това надали има някакво значение — заключи той.

Наблюдавах ги от прозореца. Джина слезе от седалката до водача и отвори задната врата — Пат ми беше обяснил, че Ричард е сложил специална ключалка, която не може да се отваря от деца, — сетне приклепна на тротоара, за да вижда очите на сина ни, притисна го до себе си, така че русата му главица опря във врата и, и го държа няколко секунди, след което го пусна да се върне при мен.

Постоя известно време при аудито — вече не си говорехме, но тя задължително изчакваше да ме види, преди да се качи в колата, — а аз загледах как Пат припка с блеснали очи по алеята към входната врата и си дадох сметка, че той заслужава да бъде обичан не по-малко от всички други деца по света.

По-късно седна на пода в детската, за да си поиграе с играчките.

— Пат!

— Да.

— Нали знаеш, че ние с мама не сме в добри отношения?

— Да, не си говорите.

— Точно така, защото сме скарани.

Без да продумва, той блъсна Люк Скайуокър отстрани в „Хилядолетния сокол“. Седнах до него на пода. Той продължи да удря Люк.

— И двамата те обичаме много. Знаеш, нали?

Детето не отговори.

— Пат!

— Сигурно.

— И двамата искаме да живееш при нас. Ти при кого предпочиташ да живееш? При мен ли?

— Да.

— Или при мама?

— Да.

— Не може да живееш и при двамата. Разбираш го, нали? Вече не може и при двамата.

Той дойде при мен и аз го гушнах.

— Трудно ти е, нали, моето момче?

— Трудно е.

— Но ние сме се скарали точно за това. Аз искам да останеш тук. А мама иска да отидеш при нея. При нея и при Ричард.

— Ами нещата ми?

— Какви неща?

— Всичките ми неща. Всичките ми неща тук. Ако отида да живея там, какво ще стане с тях?

— Не се притеснявай, моето момче. Ще ти преместим нещата. С тях ще се оправим лесно. Важното е къде ще живееш. Аз искам да останеш тук.

Той ме погледна. С очите на Джина.

— Защо?

— Защото така е най-добре за теб — отговорих аз, но още докато изричах думите, се запитах дали това изобщо е вярно.

За половин година, откакто гледах Пат сам, се бях променил. Шоуто с Еймън бе просто начин да си покривам разходите, а не да

докажа на себе си и на всички останали колко съм велик. Работата вече не беше център на моята вселена. Сега център на тази вселена беше момченцето ми.

Усетех ли гордост или страх, или изумление, каквото и да било, напомнящо, че съм жив, то беше свързано не със студиото, а защото Пат се беше научил да си връзва връзките на обувките, защото са го обидили в училище, защото е казал или е направил нещо, изумило ме с любовта си, нещо, напомнило ми, че моят син е най-хубавото момченце по белия свят. Ако отидеше да живее другаде, аз щях да се чувствам така, сякаш съм загубил всичко.

— Просто искам да стане, което е най-добро за теб — повторих аз и за пръв път се запитах какво всъщност искам — онова, което е най-добро за него или за мен.

— Гледали сме я с баща ти в „Палейдиъм“, когато беше осемнайсетгодишна — каза мама. — Викаха ѝ Момичето от Тигровия залив.

Очите ѝ се разшириха от вълнение — как така не бях забелязал досега колко са сини! В светлините на „Албърт Хол“ грееха като накитите по витрините на „Тифани“.

Макар и да бяха прекарвали вечерите главно у дома, майка ми и баща ми ходеха веднъж на половин година на концерт или представление: Тони Бенет в „Ройъл Фестивал Хол“, нова постановка на „Оклахома!“ или на „Момчета и кукли“ в Уест Енд, ето защо и аз реших да заведа мама в „Албърт Хол“, на концерта на нейната отколешна любимка, Момичето от Тигровия залив.

— Шърли Бейси! — възкликна тя.

Още преди да съм пораснал достатъчно, за да възроптая, и мен ме бяха водили на два-три концерта на Шърли Бейси. Но докато растях, поклонниците ѝ не представляваха чак такава пъстра, многолика тълпа, както множеството, на което се натъкнахме сега в „Албърт Хол“.

Невъзможно красиви младежи с тубетейки и изтънени вежди си търсеха местата редом с вяли възрастни семейства от предградията — мъжете бяха облечени официално, жените пък бяха със застинали като

на Маргарет Тачър прически, с каквито поколението на майка ми обича да се явява на обществени места.

— И през ум не ми е минавало, че обратните си падат толкова по Шърли — отбелязах аз. — Всъщност си е логично — момчетата обичат съчетанието между звезден прах и лична трагедия. Шърли е нашата Джуди Гарланд.

— Обратните ли? — учуди се майка ми. — Какви обратни?

Показах ѝ с ръка младежите в маркови дрехи на „Версаче“ и „Прада“, които направо биеха на очи на фона на старците от предградията.

— Накъдето и да погледнеш, мамо, ще ги видиш.

Хлапакът до нея — същински манекен, прекалено красив, за да е хетеросексуален, — сякаш само това и чакаше: изправи се и изписка от вълнение, когато оркестърът подкара първите акорди на „Диамантите са до гроб“.

— Обичаме те, Шърли! Страхотна си!

— Ето това момче тук не е обратно — изшушука ми мама в ухото, при това не се шегуваше.

Засмях се, прегърнах я през раменете и я целунах по бузата. Развълнувана, тя се наведе напред, когато Шърли Бейси се появи в горния край на стълбите върху сцената: беше в официална рокля от ламе, която току проблясваше, и бе вдигнала театрално ръце.

— Как успяваш, мамо?

— Как успявам какво?

— Как успяваш да не рухнеш, след като загуби татко? Живяла си с него цял живот. Направо не си представям какво е да се опитваш да запълниш такава огромна празнота.

— Е, такива неща не се надживяват. Никога. Мъчно ми е за баща ти. Самотно ми е. Понякога ме е страх. И досега не мога да спя на тъмно, все държа осветлението включено.

Тя ме погледна. Под съпровода на бурните аплодисменти, под истинска лавина от букети Шърли Бейси обикаляше бавно авансцената. Наистина си беше нашата Джуди Гарланд.

— Но трябва да усвоиш изкуството на раздялата — продължи мама — Това си влиза в цената, нали така?

— В цената на какво?

— На това да обичаш някого. Ама наистина. Ако обичаш някого, не го възприемаш като продължение на самия себе си. Не го обичаш заради онова, което получаваш.

Мама отново се извърна към сцената. В здрача на „Албърт Хол“ видях, че сините ѝ очи блестят от сълзи.

— Любовта означава и да умееш да се разделяш — каза ми тя.

ГЛАВА 39

— Ти си луд! — подвикна Найджъл Бати. — Хубава работа, доброволно да преотстъпваш детето! Ще го дадеш на бившата си жена, при положение че можем да я разгромим! Тя ще си умре от кеф, направо ще си умре!

— Не го правя заради нея — поясних аз. — Правя го заради сина си.

— Знаеш ли колко мъже си мечтаят да са в твоето положение? Знаеш ли колко мъже са ми плакали тук, в кантората, Хари? Знаеш ли колко мъже биха дали всичко на тоя свят, само и само да си запазят децата? А ти ѝ го преотстъпваш, без да ти мигне окото.

— Не, не го преотстъпвам. Не се предавам. Знаем, че на Пат му е много хубаво да бъде с Джина, макар и да се опитва да го крие, понеже смята, че ще ме обиди, ще ме предаде и не знам още какво. Те двамата с майка му или ще възстановят предишната си близост, или Джина ще се превърне в човек, който вижда детето си само в края на седмицата. Вече предчувствам, че ще стане точно това.

— И кой е виновен?

— Знаем, разочарован си, Найджъл. Но мисля за момчето.

— А според теб тя мислела ли е за него, когато си е събрала парцалките и се е изнесла? Мислела ли е за него, докато е пътувала с таксито към летището?

— Не знам. Но смятам, че децата имат нужда от двама родители. Дори когато те са разведени. Особено пък ако са разведени. Опитвам се да постигна тъкмо това.

— Ами онзи тип, с когото бившата ти жена живее? Онзи... как му беше името... а, да, Ричард. Не знаеш нищо за тоя Ричард. И оставяш с лека ръка синът ти да отиде при него.

— Не го оставям да отиде при никого. Той ми е син и винаги ще си остане мой син. Аз съм му баща и винаги ще си остана негов баща. Но се надявам Джина да не е развила вкус към негодници.

— Мен ако питаш, си пада по лекета. Знаеш какво ще стане, нали? Ще се превърнеш в един от неделните татковци: ще седиш в

неделя следобед в някоя пицария и ще се пънеш да измислиш какво да кажеш на някакъв непознат, който навремето ти е бил син.

— Ние с Пат няма да го допуснем.

— Не бъди толкова сигурен.

— Не че го искам. Но толкова ли не проумяваш? Съсипваме си живота, а после не ние, а децата трябва да плащат сметката. Хващаме се с нов човек, пак и пак започваме отначало, въобразяваме си, че ето сега вече всичко ще тръгне по вода, а кой плаща цената — именно децата от тези съсипани бракове. Те — моят син, твоите дъщери, милионите деца като тях — живеят с рани, които няма да заздравеят до края на дните им. Трябва да сложим край на всичко това — Свих безпомощно рамене, виждах, че адвокатът е отвратен от мен. — Не знам, Найджъл. Просто се опитвам да бъда добър баща.

— Като предаваш сина си.

— Не знам дали е предателство. Но това е най-малкото, което съм в състояние да направя за него.

— Можеш да оставиш тук колкото неща искаш — обясних аз на Пат. — Твоята стая винаги ще си бъде твоя. Никой няма да припарва до нея. Можеш да си идваш, когато искаш. За един ден, за една нощ, завинаги.

— Завинаги ли? — учуди се Пат, както тикаше до мен велосипедчето.

Гласецът му едвам се чуваше.

— Ще живееш при майка си. Но не насила. Ще те гледаме и двамата. И двамата искаме да си щастлив.

— Вече не се ли карате?

— Опитваме се да се сдобрим. Защото и двамата те обичаме много и искаме най-доброто за теб. Не казвам, че никога вече няма да се караме. Но ще се постараем да не го правим.

— Пак ли се обичате?

— Не, моето момче. Този период от живота ни е отминал. Но и двамата обичаме теб.

— При мама къде ще спя?

— Тя ти приготвя стая. Ще бъде страхотно. Ще можеш да си подредиш навсякъде по пода играчките от „Междузвездни войни“ и да си пуснеш хип-хоп, направо ще подлудиш съседите.

— И никой няма да ми припарва в старата стая, нали?

— Никой.

— Дори ти?

— Дори аз.

Бяхме в парка. Пред нас се беше ширнал асфалтираният път, който криволичеше около езерото. Пат обичаше да кара тук велосипедчето, набираше такава скорост, че лебедите, зърнеха ли го още отдалеч, се разлетяваха. Но сега Пат дори и не опитваше да се качи на колелото.

— Харесва ми, както е сега — рече той и аз усетих, че ми причернява. — Харесва ми така.

— На мен също — уверих го аз. — Обичам сутрин да ти приготвям закуска. Обичам и да гледам как следобед разпиляваш по пода всичките си играчки. Обичам да си взимаме от пицарията или китайския ресторант нещо за вкущи и да го ядем, докато гледаме по видеото в хола някой филм. Обичам да ходим заедно в парка. Обичам всичко това.

— Аз също. Аз също го обичам.

— Ще продължим да го правим, чу ли? Никой не може да ни попречи. Никога. Така ще бъде чак докато пораснеш и предпочетеш, вместо да седиш със стария си татко, да поизлезеш с приятели.

— Това няма да стане никога, никога.

— Ти все пак опитай. Да живееш при мама, де. Тя те обича много, знам, че и ти я обичаш. Това е добре. Радвам се. Радвам се, че се обичате. Натъжавам се, че си тръгваш от мен, но това не слага край на нищо. Можеш да се върнеш, когато си поискаш. Опитай се да бъдеш щастлив с мама, чу ли?

— Да, чух.

— А и още нещо, Пат.

— Какво?

— Гордея се, че си мой син.

Той пусна колелото и се хвърли в обятията ми, сетне притисна личице до моето и аз сякаш усетих самата му същност. Пат изпълни сетивата ми с чорлавата си гъста руса коса, с невъзможно гладката си кожа, с особената си миризма на пръст и захар. „Красивото ми синче“, помислих аз и почувствах колко солени са сълзите ни.

Искаше ми се да му кажа още много неща, но не намирах думи. Искаше ми се да му обясня, че този живот не е свършен. И никога

няма да бъде съвършен. Не съм чак толкова смотан, та да не го знам. Но при така стеклите се обстоятелства това вероятно е най-доброто, което можем да сторим. Не е съвършено. Защото единственото съвършено нещо в живота ми си ти, Пат.

Моето прекрасно момченце.

Джина отведе Пат в новата му стая, а аз останах да стърча наред жилището, понесъл кашона с играчки от „Междузвездни войни“ — никога през живота си не се бях чувствал толкова притеснен.

— Дайте да го взема — намеси се Ричард.

Подадох му кашона и той го остави върху масата. Усмивнахме се от немай-къде. Ричард не беше такъв, какъвто бях очаквал, бе постеснителен, по-приветлив, не чак толкова наперен, както си мислех в началото.

— Днес за Джина е голям ден — подхвана той.

— За всички е голям ден — отвърнах аз.

— Определено — побърза да добави Ричард. — Но Джина, нали знаете, е Везни. За нея най-важни са домът, семейството.

— Точно така.

Ричард не беше такъв, какъвто бях очаквал. Това обаче съвсем не значеше, че не е калтак.

— А Пат? — попита мъжът. — Пат каква зодия е?

— Изчисти ми стаята, ето каква — казах аз.

Джина излезе от детската и ми се усмихна.

— Благодаря ти, че му помогна да си пренесе нещата.

— Винаги на ваше разположение.

— Благодаря ти и за всичко останало — допълни тя и за миг съзрях оная Джина, която ме беше обичала. — Знам колко обичаш Пат.

— Да обичаш означава и да умееш да се разделяш — отговорих аз.

Така и не забелязах таксито. Излязох на главния път и най-неочаквано то направи рязък завой, за да не се блъсне в мен, изсвистя с гуми и шофьорът натисна вбесен клаксона. Всички се извърнаха да погледат малоумника в спортната кола с раздрания покрив.

Отбих встрани, поех си дълбоко въздух и се опитах да се поуспокоя, а автомобилите ту прииждаха на цели талази, ту отново се оттичаха. Ръцете ми трепереха. Стиснах волана, докато кокалчетата на пръстите ми не побеляха и не си възвърнах самообладанието.

Сетне подкарах бавно към къщи, като внимавах много, защото знаех, че мислите ми са на друг път, че отново и отново се връщат към черно-бялата снимка на баща и син, която навремето съм видял в един албум, и към старата песен за странника в рая.

— Е, татко — казах на глас, понеже наистина изпитвах необходимост да си поговоря с баща си, наистина изпитвах необходимост да разбере мнението му. — Правилно ли постъпих?

ГЛАВА 40

Чухме черквата още преди да сме я видели.

Големият черен мерцедес зави наляво към Фарингтън Роуд и ние запъплихме покрай дългия тесен канал към реката, а камбаните биеха ли, биеха в чест на Марти и Шобан.

Завихме още веднъж наляво, към Кларкънуел Скуеър, и черквата като че изпълни голямото синьо небе. Марти, който се беше издокарал като за сватба, се намести притеснен на задната седалка в лимузината и се взря в гостите, струпали се при входа на черквата, където им раздаваха цветя за бутониерите и сватбарски панделки.

— Дали да не пообиколим няколко пъти? — попита той. — И да ги оставим да чакат?

— Това, Марти, го прави булката, не ти.

— Да не си забравил...

Извадих двете златни халки. Той кимна.

Не му оставаше друго, освен да го направи.

Слязохме от мерцедеса, камбаните биеха толкова силно, че човек не можеше да мисли за друго. Марти току разкопчаваше и закопчаваше сакото си, докато се качвахме по стръмните каменни стъпала пред черквата — усмихвахме се и кимахме на познатите и дори на непознатите. Някъде по средата на стъпалата Марти се препъна в нещо и аз го хванах да не падне.

Той вдигна високото към педя пластмасово човече, облечено в мораво фракче, сърмени панталонки и бяла атлазена ризка. Или беше препасано с поясче, или беше превързано през стомаха с много бинт. Беше си изгубило едната бяла обувчица.

— Това пък какво е? — ахна Марти.

— Кен Купонджията — отвърнах аз и взех куклата.

През стъклописите по прозорците струеше слънце и в светлината му, между скамейките летеше момиченце, хванало шапката си в същия цвят, както официалната жълта рокличка.

— Пеги! — възкликнах аз.

— Кен Купонджията — рече тя и си взе куклата. — Търсих го къде ли не.

Сетне се появи и Сид, която ме погледна изпод периферията на широкополата черна шапка. Беше ѝ възголяма. Вероятно я беше купила, преди да се подстриже.

— Аз ще бъда вътре — каза Марти. — В олтара.

— Пред олтара — поправих го аз.

— Знам къде ще бъда — рече ми той.

— Бъди щастлив — пожела му с усмивка Сид.

Изпроводихме го с поглед, после впихме очи един в друг.

— Не очаквах да те видя тук — казах накрая.

— Покани ме младоженката.

— Да де. Шобан те харесва. Е, какво ново-старо?

— Всичко е наред. Наистина. А Пат как е?

— Сега живее при Джина. Както личи, се чувства добре. Ще го видиш.

— Ще дойде ли? — намеси се и Пеги.

— Шафер е.

— Чудесно — отбеляза момиченцето и отново се гмурна в черквата.

— Щастлив ли е? — попита Сид. — Знаех, че наистина се вълнува за сина ми, и ми се прииска да я прегърна.

— Е, има известни търкания с приятеля на майка си. Пада си сухар. Не му е приятно, когато Пат го удря със светлинния меч по главата. Все му повтарям — не бе, Пат, защо ще го удряш, цели се право в очите.

Тя поклати глава и се усмихна.

— Какво щеше да правиш, Хари, без това твое чувство за хумор?

— И аз се чудя.

— Но ти го виждаш, нали?

— Непрекъснато. В събота и неделя е при мен, срещаме се и веднъж през седмицата. Още не сме се разбрали какво ще правим през ваканциите.

— Сигурно ти е много мъчно за него.

— Не мога да го обясня, ала имам чувството, че е при мен. Но сякаш е зейнала пропаст. Отсъствието му очевидно е точно толкова силно, както и присъствието.

— Дори и когато не са при теб, децата пак изпълват сърцето ти, то им принадлежи. Точно това ще рече да бъдеш родител.

— Така си е. Джим добре ли е?

— Нямам представа. Нищо не се получи. Беше грешка дори да опитваме.

— Е, опита заради Пеги. — Най-малкото се надявах наистина да е опитала заради дъщеря си, а не защото е обичала Джим, както едно време. — Струваше си да пробваш заради Пеги.

— Така ли мислиш?

— Определено.

Сид посочи мерцедеса, който мина бавно покрай черквата. Отзад седяха жена, цялата в бяло, и мъж на средна възраст. Автомобилът се скри зад ъгъла.

— Дай да влизаме вътре.

— Ще се видим после. Защо някой път да не хапнем и пасти?

— Довиждане, Хари.

Видях я как влиза в черквата, за да застане при роднините и приятелите на невестата държеше периферията на шапката си, сякаш се страхуваше, че тя ще вземе да хвъркне. После до мен изникна Пат, който ме подръпна за ръкава. Беше облечен в нещо като моряшко костюмче, в което изглеждаше по-висок — същински малък кадет. Прегърнах го и видях, че по стълбите пред черквата се качват Джина и Ричард.

— Казвах ли ти аз, че няма да намерим къде да спрем толкова близо до черквата — тросна се той.

— Все пак намерихме и спряхме, нали? Или бъркам нещо? — отвърна му тя не по-малко сопнато.

Забелязаха ме и спряха да се карат. Без да продумват, си взеха от цветята и панделките за сватбарите и влязоха в храма.

Аз се усмихнах на Пат.

— Много хубаво костюмче имаш. Добре ли се чувстваш в него?

— Боде ми.

— Изглеждаш страхотно.

— Не ги обичам тия костюмчета. Напомнят ми за училище.

— А, не се и съмнявам. Уговорката за събота и неделя остава ли? Той кимна.

— Какво искаш да правим?

Пат се позамисли.

— Нещо хубаво.

— И на мен ми се прави нещо хубаво. Но сега имаме работа, нали така?

— Да, шафери сме.

— Ти може и да си шафер. Аз обаче съм кум. Хайде да отидем на венчавката.

Той сви раменца и се усмихна. Хубавото ми момченце.

Влязохме в черквата — вътре миришеше на цветя и ако не броим лъчите светлина с цвят на пчелен мед, проникващи през старинните прозорци, беше хладно и здрачно. Всички жени бяха с шапки. Пат изприпка пред мен и токовете на обувките му изтракаха по застлания с плочи под.

Докато го гледах как тича към Марти, който ни чакаше при олтара, ми стана едно такова хубаво, но и тъжно.

И аз не знам. Стори ми се, че Пат вече е голям мъж.

Викарият беше снажен, млад и припрян, явно бе от възпитаните млади господа родом от централните графства, които англиканската църква задължително пращаше по големите градове. Адамовата му ябълка току подскачаше, докато той говореше за Деня на Страшния съд, когато тайните на всички сърца щели да бъдат разкрити.

Гледаше Марти, направо бе впил поглед в него и му задаваше въпроси така, сякаш очакваше искрени отговори: дали ще я обича, дали ще я утешава, почита и защитава и в болест, и в радост, дали ще бъде с нея, докато смъртта ги раздели.

А аз се сетих за дългата върволица случайни съвкупления на Марти, които неизменно завършваха върху страниците на неделните клюкарски издания, а жените, които той на бърза ръка сваляше и точно толкова бързо разкарваше, си даваха сметка, че и да преспят с него, надали ще се доберат и до най-ниското стъпало в развлекателната индустрия.

Погледнах и Шобан, която стоеше до баща си с безизразно бледо лице под километрите бяла дантела и — макар че сега не му беше нито времето, нито мястото — волю-неволю се сетих за слабостта ѝ към женени мъже и към някакви калтаци, които се приковават с вериги към

дърветата. Днес обаче всичко това нямаше почти никакво значение. Нямаха значение нито обидените бивши любовници, които злословеха за Марти, нито всички съпруги, които в крайна сметка бяха надделели над Шобан и я бяха запратили на второто място. Сега вече всичко това беше минало.

Днес и двамата сякаш бяха получили избавление и ново начало благодарение на обещанията за любов и преданост и на това, че са се вrekli във вярност, макар да бях почти сигурен, че Марти си няма представа що е вярност и как се вричаш в нея. Плисна ме огромна обич и към двамата.

У мен сякаш не бе останала и следа от цинизъм. Защото и аз исках тъкмо това. Исках единствено това и нищо повече. Да обичам и да бъда верен.

Извърнах се и погледнах крадешком насъбралите се. Сид се бе вторачила изпод периферията на шапката в свещеника. Видях само темето на Пеги. Срецнах очите на Пат, той ми се усмихна и аз за кой ли път си помислих какво прекрасно дете е. Намигнах му и отново се извърнах към викария, който говореше за съвършената любов и мир.

Докато свещеникът задаваше въпросите, аз също се видях принуден да се запитам някои неща. Например — можех ли да повлияя благотворно върху живота на Пеги?

И наистина ли бях убеден, че ще успея да отгледам това малко момиченце, при положение че никога няма да усещаме тясната кръвна връзка? Бях ли достатъчно мъж, за да възпитам детето на друг мъж? Ами Сид? Щяхме ли да останем заедно и след пет, шест, седем години, когато хората обикновено си омръзват и се разделят? Можехме ли да се обичаме и да си бъдем верни, докато смъртта ни раздели? Нямах ли някой от нас — почти сигурно аз — накрая да тръгне да чука, без да пробира, и да оплеска всичко? Вярвах ли наистина, че любовта ни е достатъчно силна, за да оцелее в шантавия съвременен свят? Вярвах ли? Вярвах ли наистина?

— Да — казах на глас и Марти за пръв път ме погледна така, сякаш съм превъртял.

Почуках със сребърната лъжичка отстрани по чашата за шампанско и се изправих, та както приляга на кум, да дръпна една реч.

Всички роднини, приятели и колеги ме погледнаха, доволни от сватбената гощавка и готови да ме изслушат, а аз се взрях в записките си — главно смешки, които Еймън ми беше драснал върху картончета. Сега те ми се сториха напълно безполезни.

Поех си въздух и подхванах:

— Един от великите мислители е казал: „Носиш се през живота, животът ти се струва опитомен, когато най-неочаквано се появява една непозната и нейното име е любов.“ — Млъкнах, та всички да осмислят думите ми. — Платон? Витгенщайн? Декарт? Не, Нанси Синатра. И тя, милата Нанси, е права. Животът изглежда толкова опитомен, толкова празен без тази непозната — любовта. Всъщност сега, като се замисля, нещата стоят още по-зле.

Всички недоумяваха какви ги дрънкам. Аз също недоумявах. Разтърках слепоочията си, които бумтяха. Устата ми беше пресъхнала. Пийнах вода, но устата ми пак си остана суха.

— Много по-зле — изпелтечих и се опитах да се сетя какво точно съм искал да кажа.

Нещо от рода на това колко е важно Марти и Шобан да помнят винаги как са се чувствали на този ден.

Погледнах през препълнената зала към Сид с надеждата да ме насърчи, ала тя бе забила поглед в остатъците от десерта. Пеги и Пат се гонеха около масите. Някой се изкашля. Някакво пеленаче се разкапризничи. Насъбралите се вече нервничеха. Някой отиде да търси тоалетната. Погледнах си бързо бележките.

— Чакайте малко, тук съм си записал някои хубави неща — оповестих аз. — Например как двама младоженци отишли при лекаря, да им покаже как се прави любов.

Двама-трима подпийнали вуйчовци се изкискаха. Засмя се и една от лелите, също добре почерпена.

— Лекарят се любил, каквото се любил с жената и попитал младоженеца дали има въпроси. А младоженецът рекъл: така и така, докторе, колко често да вода булката?

Всички прихнаха. Еймън се засмя гордо. Аз обаче усетих как картончетата се плъзгат от разтрепераните ми пръсти. Вече нямах нужда от записките. Не бях в състояние да ги използвам.

— Всъщност искам да споделя с вас надеждата си, че Шобан и Марти знаят: живот без любов не е живот. Каза го е Нанси Синатра.

И ако намерите човек, когото да обичате, не го оставяйте да си тръгне. Това вече го казвам аз. — Вдигнах наздравица в чест на Марти и Шобан. Сид ме погледна и пак се скри зад периферията на шапката. — Госпожи и господа, момчета и момичета, напълнете, ако обичате, чашите, нека да пием за прекрасното младо семейство.

Тъкмо слязох от подиума, и Еймън ме сграбчи за ръката.

— Беше страхотно — рече ми той. Но следващия път пусни няколко шеги за младоженеца и овцата.

Чак когато музиката засвири, си дадох сметка, че никога не съм виждал Сид да танцува.

Нямах представа дали е отлична танцьорка — като жената, на която е кръстена, — или я няма никаква в танците.

Не знаех дали се движи и плъзга неописуемо грациозно, или стои на едно място, пристъпва сковано от крак на крак и се чуди къде да си дене ръцете. Не знаех като кого танцува, като Сид Шарис или като Сид Джеймс. Знаех обаче, че това изобщо не ме вълнува.

Щеше да ми докривее, ако видех и че танцува блестящо, и че танцува зле. Единственото, което исках, беше да потанцувам с нея.

Дисководещият беше пуснал „Събуди ме, преди да си тръгнеш“ и дансингът се изпълни с недодяланата еуфория на старата плоча.

Марти и Шобан заподскачаха опасно: лицето на младоженеца стана мораво като пред инфаркт, когато той се опита да вдигне невестата. Еймън стоеше като закован на едно място и само размяташе ръце. Мем се гънеше около него, кълчеше се доста мръснишки, очевидно не знаеше друг танц.

Джина се смееше на Пат и му ръкопляскаше на танца, състоящ се от причудливи подскоци, при които той се завърташе на сто и осемдесет градуса. Ричард танцуваше блус с една от шаферките. Майка ми пък се носеше заедно с викария във вихрен валс.

Сали, вече в напреднала бременност, се поклащаше напред-назад по доста странен начин, защото това бе музика, на която старци се чувстваха отново млади.

Глен пък беше затворил очи и размахваше ръце, сякаш купонясва в калта на Уудсток. Най-неочаквано ми се стори, че това е

съвършеният купон: Глен танцуваше по съвсем съшия начин, както Еймън.

По едно време се усетих, че не виждам Сид и Пеги.

Когато Марти свали Шобан — да си починат, аз я докоснах по ръката и се опитах да надвикам Джордж Майкъл:

— Къде е Сид, Шобан?

— Наложих се да си тръгнат по-рано, за да хванат самолета. Заминават за Щатите.

— Колко ще останат там?

— Прибират се за постоянно. Тя не ти ли е казала?

Зарязах „Ем Джи Еф“-а отстрани на магистралата, някъде на запад от зеления Остърли Парк. След няколко дни щях да се опитам да открия върху картата на голям Лондон мястото, но то бе твърде далеч от града и не беше отбелязано. Имах чувството, че съм на края на света. Или в неговото начало.

Едно обаче беше ясно: няма да успея да стигна навреме с колата. По пътя за летище „Хийтроу“ имаше страхотно задръстване, автомобилите почти не се движеха. А през няколко секунди в небето над мен се извисяваше поредният самолет, огромен като презокеански лайнер. „Ем Джи Еф“-ът не можеше да ми помогне.

Слязох от колата и изведнъж се сетих, че не знам с коя авиолиния ще пътуват. Самолетите на „Върджин Атлантик“ излитаха от трети терминал, а тези на „Бритиш Еървейс“ — от четвърти. При всички положения щях да закъснея и за двата полета.

Хукнах с развети пешове на официалното сако покрай магистралата, а самолетите пищяха ли, пищяха в синьото небе над главата ми.

Накрая вече нямаше никакво значение на кой самолет са се качили. Всички дневни самолети за Щатите вече бяха отлетели, когато най-сетне нахълтах в залата за заминаващи.

Тълпата вече изтъняваше. Пътуващите бяха във въздуха. Изпращачите се разотиваха. Застанах при изхода за международните полети и плувнал в пот, оброних глава и въздъхнах тежко. Бях закъснял.

Точно тогава видях на пода малката лилава кукла. Кен Купонджията. Вдигнах го. Сърмените му панталонки бяха мръсни. Той си беше изгубил и втората обувка.

После пред мен изникнаха Сид и Пеги, стиснали в ръце бордните карти и оставили в краката си куфарите. И двете бяха още в официалните рокли.

— Страхотна реч му дръпна — каза Сид.

— Дали не трябваше да е малко по-традиционна? Дали не трябваше да включа и нещо за младоженеца и овцата?

— Не, говори много хубаво.

— Изпуснали сте самолета.

— Нарочно.

Поклатих невярващо глава.

— Съвсем в твой стил — отбелязах.

— Какво му е на стила ми? — засмя се Сид.

Пеги си взе Кей Купонджията и погледна майка си, сякаш питаше какво ще става оттук нататък.

Вече се свечеряваше, когато таксито бавно пое обратно към града. Сид загледа умислена първите високи сгради покрай магистралата, Пеги заспа в ръцете ми.

Това дете понякога ми се струваше съвсем пораснало и самоуверено, владееше се безупречно. Но сега бе отпуснало главица върху гърдите ми и ми се видя едва ли не безтегловно. Сякаш беше новородено, сякаш всичко му предстоеше и едва тепърва животът му щеше да търси своята форма.

Пеги се размърда насън, дочула камбанките на сладоледаджията, който обикаляше с количката си някъде из безкрайните улици на Западен Лондон. Повече и от птича песен, и от цъфнала пъпка това предвещаваше, че най-сетне идва краят на студените, мрачни дни. Скоро щеше да се запролети, щом добрият чичко със сладоледа бе тръгнал да обикаля.

Не виждах от задната седалка на таксито къде точно е той по тези улици в предградията, плъзнали във всички посоки. Ала песента на камбанките кънтеше в главата ми като спомен от детството, като мечта за сватбен ден.

Издание:

Тони Парсънс. Мъжът, момчето
Английска. Второ издание
ИК Санома Блясък, София, 2011
Коректор: Златина Пенева
Предпечат: Иван Кръстев
Дизайн корица: Райна Дончева
Печат: Алианс Принт
Печатни коли 14,5
ISBN: 978-954-8186-49-0

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.